

Evalueringsrapport

Evaluering av politiets håndtering av Klepp-hendelsen i Sør-Vest politidistrikt 28.12.24

Del 1: Politiets operative håndtering av hendelsen

Til minne om

Markus Botnen

Til Politidirektøren

27. Mai 2025 utstedte Politidirektoratet et mandat som kunngjorde at Klepp-hendelsen i Sør-Vest politidistrikt 28.desember 2024 skulle evalueres. Den to-delte evalueringen skulle gjennomføres av Politihøgskolen, og del 1 av evalueringen skulle ledes av politiinspektør Steinar Vee Henriksen. Formålet med denne delen av evalueringen var å fremme læringspunkter for politiets operative håndtering og umiddelbare tiltak ved hendelsen.

Utvalget leverer med dette sin enstemmige rapport.

Oslo, 7. November 2025

Steinar Vee Henriksen

Marianne G. Heidenstrøm

Tor-Geir Myhrer

Roger Pettersen

Freddy Rotseth

Trude Sundby (administrativ støtte)

Forord

Natt til lørdag 28. desember 2024 mottok Sør-Vest politidistrikt en nødtelefon om at Geir Roald Hodne (heretter kalt X) skulle være på vei til Klepp for å sette fyr på huset sitt. Det ble opplyst at X var bevæpnet, ustabil og han kjørte sammen med en annen person, som var far til melder til politiet.

Da politiet stanset bilen et lite stykke fra huset, avfyrte X skudd mot politiet. I skuddvekslingen som fulgte ble politibetjent Markus Botnen (MB) drept, en annen politibetjent skadet og X selv døde av skuddskadene han ble påført av politiet.

I tråd med retningslinjer i politiets beredskapssystemer bestemte Politidirektoratet at hendelsen skulle evalueres i et læringsperspektiv. Den 27. mai 2025 ble det utstedt et to-delt mandat, hvor Politihøgskolen skulle sette sammen et utvalg fra politiet, for å gjennomføre evalueringens del 1 som skulle se hen til politiets operative håndtering og etterfølgende tiltak. Så vidt utvalget er kjent med, har dette vært den første systematiske evalueringen som har blitt gjennomført samtidig som Spesialenheten for politisaker har etterforsket politiet. I tillegg har Vest politidistrikt vært settepolitidistrikt for Sør-Vest politidistrikt, for etterforskningen av X. I denne etterforskningen har en sakkyndig rapport konkludert med at X mest sannsynlig var psykotisk natten hendelsen fant sted.¹

Utvalget har samlet inn et betydelig datagrunnlag, både i form av elektroniske data og intervjuer. Først og fremst har Sør-Vest politidistrikt lagt til rette for utvalgets arbeid, og de ansatte som var involvert i hendelsen har delt sine erfaringer med utvalget. I tillegg har ansatte ved Politihøgskolen og Politidirektoratet bidratt med faglig informasjon.

Det er mange som har bidratt til utvalgets arbeid. Utvalget vil spesielt rette en takk til Oslo politidistrikt som har tilrettelagt for utvalgets arbeid, KRIPOS for faglig støtte, samt professor Bjørn Ivar Kruke ved Universitetet i Stavanger og professor Linda Hoel ved Politihøgskolen avdeling Bodø for faglige bidrag. Eventuelle feil eller mangler ved rapportens innhold og fremstilling kan like fullt bare tilskrives utvalget.

Det innholdsmessige arbeidet med denne rapporten ble avsluttet 5. november.

Oslo, 7. november 2025.

¹ Se Nrk.no, 2025b.

Sammendrag

Natt til lørdag 28. desember 2024 hadde X vært hjemme hos en bekjent (heretter kalt B), og disse to kjørte mot huset til X da politiets operasjonssentral i Sør-Vest politidistrikt mottok en nødtelefon om dette kl 0106. Melderer til politiet (heretter kalt A) var sønnen til B, og fortalte at X var bevæpnet med en pistol, var ustabil og at X var på vei til huset sitt for å sette fyr på dette. Operasjonssentralen opprettholdt telefonkontakten med A, men det var ingen telefonkontakt mellom politiet og X eller B under hendelsen. Det ble iverksatt en bevæpnet politirespons med flere patruljer som kjørte til området hvor X hadde adresse. Herunder ble politiets innsatsleder U05S gitt ledelsen av oppdraget, og det ble også involvert en patrulje med drone. Blant informasjonen operasjonssentralen innledningsvis formidlet til patruljene, var at X hadde truet B. I underkant av 4 minutter før politiet påtraff bilen, ble denne oppfatningen endret til at X likevel ikke hadde truet B, og at de to var gode venner.

Politipatruljene V359 og B25 stanset bilen med X og B i Solavegen på Klepp, og det videre hendelsesforløpet ble filmet av politiets drone. I tråd med politiets pålegg kom fører av bilen (B) ut av denne. X flyttet seg deretter over til førerasetet, noe som gav politiet et inntrykk at han ville prøve å kjøre fra stedet. Da politiet nærmet seg X i bilen, avfyrte han skudd mot en politibetjent. Dette foranlediget en voldsom skuddveksling med minst 52 avfyrte skudd under 1 minutt. Under skuddvekslingen tok X seg ut av bilen, og løp og avfyrte skudd mot politiet som hadde tatt dekning bak en patruljebil. X skjøt MB og en annen politibetjent på kloss hold, og døde selv av skuddskadene han ble påført av politiet.

Rett etter skuddvekslingen ankom flere politipatruljer åstedet, og iverksatte førstehjelp for de tilskadekomne. For MB ble det iverksatt «load and go» grunnet kritiske skader, og underveis overtok en ambulanse transporten til sykehuset. MB døde av skuddskaden han ble påført av X. Den andre politibetjenten hadde en skuddskade i foten, og ble transportert til sykehuset av en politipatrulje. X ble hentet av en ambulanse og kjørt til sykehuset. På stedet iverksatte politiet avsperringer av åstedet og andre arbeidsoppgaver.

Etter skuddvekslingen gjennomførte operasjonssentralen en rekke varslinger, blant annet tilkallinger av ekstra polititjenestepersonell, varslinger av pårørende til de som var skutt og varsling av Spesialenheten for politisaker. I tillegg ble det forberedt mottak og oppfølging av de involverte ved politihuset i Stavanger, og i løpet av natten ble det gjennomført en samling for defuse. De som hadde brukt skytevåpen mot X deltok ikke ved denne samlingen, ettersom de enten var på sykehus eller valgte å ikke delta i påvente av avhør med Spesialenheten for politisaker.

Innhold

Til Politidirektøren	4
Forord	5
Sammendrag	6
1. Innledning	11
2. Rammeverk for vurdering	12
2.1 Sør-Vest politidistrikt.....	12
2.2 Politiets beredskap.....	13
2.2.1 Politiets beredskapssystemer	14
2.2.2 Politiets organisering og operative ledelse.....	15
2.2.3 Politiets utdanning og trening for innsatspersonell	18
2.2.4 Hvilken erfaring har norsk politi med bevæpningsoppdrag?	21
2.3 Situasjonsforståelse og felles situasjonsforståelse	23
2.4 Risiko, risikopersepsjon og risikostyring	26
2.5 Rettslig rammeverk	30
3. Metodisk fremgangsmåte	32
3.1 Evaluering	32
3.2 Utvalgets sammensetning og tilknytning til politiets organisasjon	33
3.3 Forforståelse og bias	34
3.4 Datainnsamling	34
3.4.1 Samhandling med Sør-Vest politidistrikt	34
3.4.2 Rekruttering av informanter	35
3.4.3 Intervjuer	35
3.4.4 Dokumentstudier	36
3.4.5 Elektroniske data	36
3.4.6 Datareduksjon, analyse og vurderinger	36
3.4.7 Håndtering og oppbevaring av data	37
3.4.8 Styrker og svakheter ved evalueringen.....	37
4. Beskrivelse av politiets operative håndtering og umiddelbare tiltak	40
4.1 Beskrivelse av politiets operative håndtering.	42
4.2 Beskrivelse av de umiddelbare tiltak	61
4.2.1 Oppfølging av polititjenestepersonell	62
4.2.2 Adskillelse av polititjenestepersonell	62
4.2.3 Varslinger og umiddelbare tiltak i Sør-Vest politidistrikt	63
4.2.4 Pressemeldinger.....	64

5. Vurdering av politiets operative håndtering og umiddelbare tiltak	66
5.1 Tolkning og operasjonalisering av mandatet	66
5.2 Vurderinger	67
5.2.1 Meldingsmottak	68
5.2.2 Informasjonsdeling	70
5.2.3 Situasjonsforståelse	72
5.2.4 Risikovurdering	76
5.2.5 Ledelse, planlegging og samhandling	78
5.2.6 Plan og utførelse	79
5.2.7 Taktiske valg og disponeringer av operative ressurser	82
5.2.8 Varslinger	83
5.2.9 Stans av bilen	84
5.2.10 Skuddvekslingen	85
5.2.11 Valg av våpen	87
5.2.12 Bruk av verneutstyr	87
5.2.13 Livreddende førstehjelp	88
5.2.14 Pressemeldingen	89
5.2.15 Oppfølging og adskillelse av polititjenestepersonell	90
5.2.16 Bruk av drone	91
6. Læringspunkter og anbefalinger	93
6.1 Evaluering og læring	93
6.2 Læringspunkter og anbefalinger for operasjonelt nivå	93
6.3 Læringspunkter og anbefalinger for taktisk nivå	95
6.4 Læringspunkter og anbefalinger for politiet	97
7. Konklusjon	100
8. Referanser	101
Vedlegg	106

1. Innledning

Klepp-hendelsen 28. desember 2024 i Sør-Vest politidistrikt medførte større nasjonal oppmerksomhet på bakgrunn av det alvorlige utfallet. Skuddvekslingen fremstår også som en av de mest voldssomme norsk politi har vært involvert i. Desto mer krevende en hendelse har vært å håndtere, enda viktigere blir det å kvalitetssikre politiets tjenesteførelse og ressursutnyttelse.¹ I denne sammenheng er evaluering en viktig faktor, for å lære av hendelsen for fremtidig hendelseshåndtering. Formålet med denne evalueringsrapporten er nettopp å fremme læring i politiet, gjennom å beskrive og vurdere politiets operative håndtering og etterfølgende tiltak. Utvalget har gjennom sitt arbeid avdekket både hva som fungerte bra, og hva som kunne vært gjort bedre. Dette har blitt gjort i et læringsperspektiv, uten å plassere skyld og ansvar på enkeltpersonene som var involvert i hendelsen, i tråd med politiets retningslinjer.

Utvalget har intervjuet alle politiansatte som var direkte involvert i hendelsen, både ved operasjonssentralen og fra politipatruljene. I tillegg er utvalgets arbeid basert på elektroniske data som telefon- og sambandslogger med mer. Utvalget har også hatt kontakt med ansatte i politiet med særskilt kompetanse innenfor de berørte fagområdene underveis i evalueringen. Utvalget har ikke hatt et eget sekretariat, men har fått administrativ støtte til å referatføre intervjuene. Utover dette har utvalget selv ivarettatt alle faglige og administrative gjøremål.

Etter innledningen i dette kapittelet, vil kapittel 2 presentere rammeverk for vurdering. Herunder gis det en kort beskrivelse av Sør-Vest politidistrikt, en presentasjon av politiets beredskap innrettet mot bevæpnede oppdrag, samt teoretiske fremstillinger av situasjonsforståelse og risiko. I tillegg redegjøres det kort for rettslige problemstillinger som utvalget har funnet spesielt relevante for fremtidig hendelseshåndtering, se ellers vedlegg 5. Dette kapittelet er basert på offentlig tilgjengelig informasjon, men utvalget har også i rapporten referert til unntatt offentlighet informasjon, og dette er kort henvist til. I kapittel 3 redegjør utvalget for sin metodiske fremgangsmåte ved evalueringen, herunder utvalgets sammensetning og tilknytning til politiets organisasjon og datainnsamling og -håndtering. I kapittel 4 gis det en detaljert beskrivelse av politiets operative håndtering, og en mer overordnet fremstilling av de påfølgende tiltak. I kapittel 5 presenteres utvalgets vurderinger av politiets operative håndtering og etterfølgende tiltak, knyttet til mandatets fokusområder. I kapittel 6 fremmes identifiserte læringspunkter, i form av både bevarings- og forbedringspunkter, samt utvalgets anbefalinger for oppfølging av disse. Til sist gis det en konklusjon i kapittel 7, før referanseoversikten i kapittel 8, samt rapportens vedlegg.

1 Politidirektoratet, 2020, s. 216.

2. Rammeverk for vurdering

For denne evalueringsrapporten angir mandatet at utvalget skal evaluere den politioperative håndteringen av Klepp-hendelsen fra første melding til politiet, og iverksette tiltak frem til oppstarten av neste vaktsett. I evalueringen skal utvalget beskrive og vurdere hendelsesforløpet innenfor dette tidsrommet, og benytte relevant informasjon og dokumentgrunnlag (se vedlegg 1). Utvalget har med dette lagt til grunn retningslinjer, planverk, lov- og instruksverk, undervisningsmateriale, forskning med mer, som belyser hendeshåndteringen. Deler av dette materialet, som er spesielt relevant for evalueringen, presenteres for å synliggjøre utgangspunktet for utvalgets vurderinger. I tillegg er formålet med dette kapitlet å gi et selvstendig bidrag til læring av evalueringsrapporten. Utvalget vil understreke at rammeverket for vurdering legger til grunn de bestemmelsene, praksisene og dokumentgrunnlag som var gjeldende på tidspunktet for Klepp-hendelsen, og at presentasjonen er innrettet mot politiets håndtering av bevæpnede oppdrag.

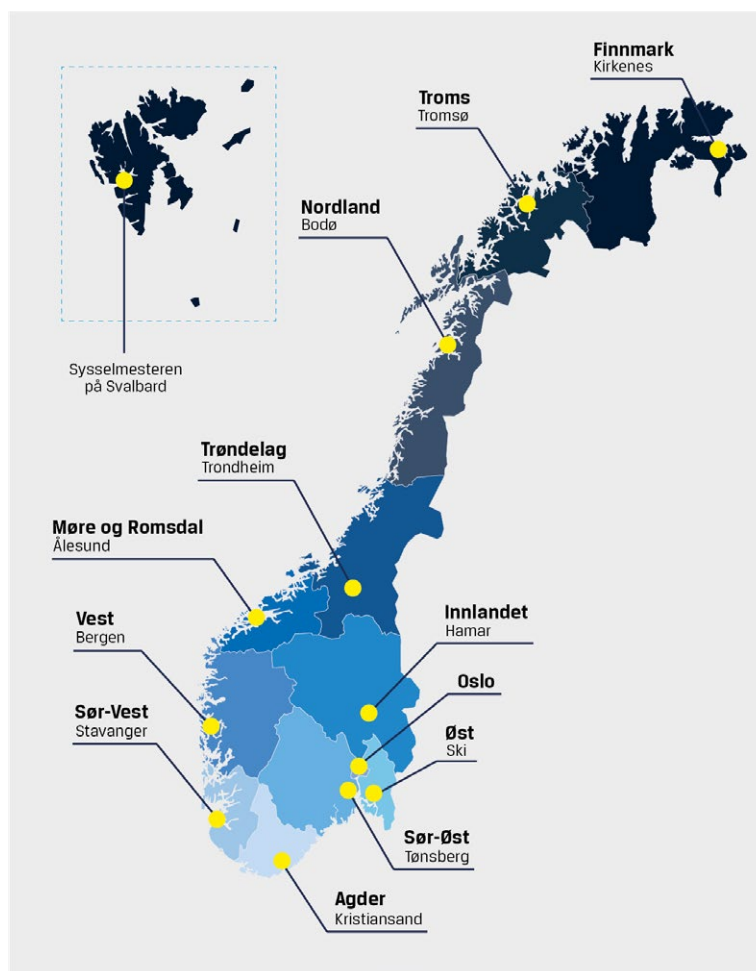
Kapitlet er strukturert gjennom følgende delkapitler; 2.1 en kort presentasjon av Sør-Vest politidistrikt, 2.2 omhandler politiets beredskap i form av beredskapssystemer, organisering og ledelse, utdanning og trening for politiets innsatspersonell og hvilken erfaring politiet har med bevæpnede oppdrag. 2.3 presenterer situasjonsforståelse, 2.4 omhandler risiko og risikovurdering, og til sist vil det i 2.5 kort bli presentert rettslig rammeverk for temaer utvalget har funnet spesielt relevante for fremtidig hendeshåndtering, som er utdypet i vedlegg 5.

2.1 Sør-Vest politidistrikt

I det følgende vil det gis en kort omtale av Sør-Vest politidistrikt (SVPD), som i all hovedsak er en sammenfatning av presentasjonen av SVPD på politiets nettsider.²

Geografisk strekker SVPD seg fra Fitjar kommune i Nord, til Suldal kommune i øst og sørover til Moi i Lund kommune. Stavanger er politidistriktets hovedsete, hvor blant annet øverste ledelse og operasjonssentralen er stedsplassert, se bilde 1:

2 Se Politiet.no, 2025a

Bilde 1: Politidistriktene og Sysselmesteren på Svalbard.³

SVPD ledes av politimester Hans Vik, og understøttes av tre stabsenheter; HR, HMS og Virksomhetsstyring og kommunikasjon. I tillegg er politidistriktet organisert gjennom seks funksjonelle driftsenheter, fem geografiske driftsenheter og har totalt 16 politistasjoner. Det var i området til geografisk driftsenhet Jæren, Sandnes og Dalane og politistasjon Jæren, at Klepp-hendelsen fant sted, ca. 25 kilometer sør for Stavanger.

2.2 Politiets beredskap

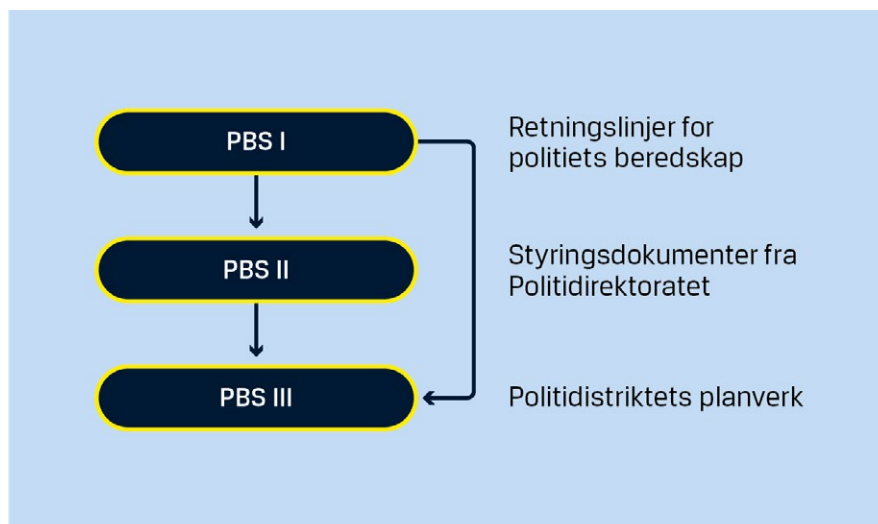
I dette delkapittelet vil utvalget kort presentere utvalgte deler av Politiets beredskapssystem del I (PBS I),⁴ i form av politiets beredskapssystem, politiets organisering og ledelse i den daglige tjenesten, operativ utdanning og trening av innsatspersonell, samt vise til norsk politi sitt erfaringsgrunnlag med bevæpnede oppdrag.

³ Politidirektoratet, 2020, s. 38.

⁴ Se Politidirektoratet, 2020.

2.2.1 Politiets beredskapssystemer

Politiets beredskapssystem (PBS) utgjør samlet sett et planverk bestående av tre deler, se figur 1:

Figur 1: Politiets beredskapssystem (PBS).⁵

PBS I er offentliggjort, og representerer felles nasjonale retningslinjer for politiets beredskap, gjennom blant annet politiets rolle, ansvar, oppgaver, prinsipper og organisering. Herunder beskrives blant annet arbeidsoppgaver og fremgangsmåter ved hendelseshåndtering for politiets operasjonsledere og innsatsledere, som også er utgangspunktet ved håndtering av bevæpnede oppdrag.⁶ PBS II er unntatt offentlighet, og består av Politidirektoratets (POD) styringsdokumenter som gir føringer for politidistriktenes eget beredskapsplanverk.⁷ For eksempel rundskriv med retningslinjer for innsatsledertjenesten.⁸ PBS III er også unntatt offentlighet, og er politidistriktenes eget planverk for lokale forhold, og er tilpasset føringene i PBS I og II. Politiansatte har tilgang til alle nivåene av beredskapssystemet gjennom politiets elektroniske plattform PBS WEB, gjennom pålogging til politiets nett.⁹ Denne plattformen er tilgjengelig for alle som jobber i politiet, men det gis forskjellig tilgangsnivå som er tilpasset tjenstlige behov. For eksempel er operasjonssentralenes planverk ikke tilgjengelig for alle ansatte. PBS-web er bygget opp på en nasjonal standard, men noen distrikter har tilpasset modulene til eget behov. Alle distrikter har en modul som heter «politiets tiltakskort», og disse varierer både i antall, innhold og tema som er tilpasset lokale forhold. De aller fleste politidistriktene har blant annet tiltakskort som omhandler «Skarpe oppdrag» og/eller «Tvang/trusler pågående». Sør-Vest politidistrikt har tiltakskort for «Tvang/trusler med skyte-, stikk- annet våpen – pågående», og dette består av forskjellige faser og konkrete tiltak.

⁵ Politidirektoratet, 2020, s. 19.

⁶ Se Politidirektoratet, 2020.

⁷ NOU 2017:9.

⁸ (UO) Rundskriv 2021-008 – Retningslinjer for innsatsledertjenesten, Politidirektoratet, 2021.

⁹ NOU 2017:9, s. 54.

2.2.2 Politiets organisering og operative ledelse

Hendelseshåndtering i et politidistrikt ledes gjennom strategisk, operasjonelt og taktisk nivå, som er den ordinære organiseringen. I tillegg, operasjonelt og taktisk nivå følger felles nasjonale retningslinjer i alle politidistrikt¹⁰, se figur 2 under:

Figur 2: Ledelsesnivåene i politidistriktene.¹¹

Strategisk ledernivå i politidistriktene utgjøres av politimesteren (PM). Dette nivået utarbeider strategien og derigjennom de overordnede rammene for en gitt hendelseshåndtering, med vekt på helhetlig og langsiktig tilnærming.¹² Selv om det forventes at strategisk ledernivå skal kunne foreta beslutninger av både operasjonell og taktisk karakter¹³, vil erfaringsmessig de aller fleste hendelser i politidistriktet bli håndtert av underliggende ledernivå, uten involvering av PM.

Operasjonelt ledernivå vil i det daglige utgjøres av operasjonslederen (OL) ved politidistriktets operasjonssentral (OPS). Stabssjef (st.sj.) overtar den operasjonelle ledelsen først når PM har besluttet at det settes stab i politidistriktet.¹⁴ OL leder og koordinerer tjenesten ved OPS på bakgrunn av fullmakter fra PM og har ordremyndighet over innsatspersonellet på taktisk nivå. Herunder har OL i mange sammenhenger ansvar for å styre og kvalitetssikre innsatspersonellets oppdragsløsning.¹⁵ Før innføringen av generell bevæpning i juli 2025, så var et av ansvarsområdene til OL er å beslutte bevæpning ved akutte hendelser, eller å legge frem anmodning om en slik ordre for PM.¹⁶ Ved OPS vil OL vanligvis ha en noe tilbaketrukket rolle, hvor oppdragslederen (ODL) vil lede og koordinere enkeltoppdrag/oppdrag i et gitt område etter føringer fra OL. Herunder skal ODL skal blant annet sikre god kommunikasjon med innsatsleder (IL) på taktisk nivå og kvalitetssikre sambandsoperatørenes arbeid.¹⁷ Sambandsoperatørene ved OPS betjener alle henvendelser på telefon og samband, vurderer disse og oppretter eventuelt oppdrag i politiets elektroniske vaktjournal (PO), samt prioriterer og koordinerer oppdrags-

10 Politidirektoratet, 2020.

11 Politidirektoratet, 2020, s. 39.

12 Politidirektoratet, 2020, s. 40.

13 NOU 2017:9, s. 54.

14 Eks. NOU 2017:9, s. 55.

15 Politidirektoratet, 2020.

16 Se lovdata.no, 2025a.

17 Politidirektoratet, 2020.

håndteringen (Politihøgskolens evalueringsutvalg, 2022). I 2024 håndterte politiets operasjonssentraler totalt 830 749 loggførte oppdrag i PO (se tabell 1).

For sambandsoperatørene ved SVPD gjennomføres det 2 ukers kurs for nye operatører. Når kurset er gjennomført får de tildelt en veileder som følger opp den enkelte tett i starten. Det er også en progresjonsplan slik at man ikke starter rett på 112-samtaler, men starter med samtaler som formodentlig ikke haster like mye. Kurset som gjennomføres i forkant bygger på undervisningsopplegg utarbeidet av Fag og Opplæringsansvarlige (FOA) -nettverket i regi av Politihøgskolen (PHS). Hvert distrikt har behov for lokale tilpasninger i opplæringen, men FOA-nettverket reviderer opplæringen jevnlig og er omforent om nødvendig basiskunnskap for nye operatører.

Det å motta meldinger ved operasjonssentralen representerer en stor del av opplæringen, og bygger på at i meldingsmottaket «produseres politiets innledende situasjonsforståelse som gir operasjonssentralen handlings- og beslutningsgrunnlag for å vurdere om oppdraget skal initieres og på hvilken måte».¹⁸ Gjennom kurset undervises det blant annet i kommunikasjon, prinsipper om å «lytte – betrygge – forklare» og en modell for å oppnå situasjonsforståelse (STT), som er et godt hjelpemiddel i et meldingsmottak:

- Situasjon: Hvor/hva/hvem/hvordan/hvorfor.
- Trussel: Trussel for publikum/trussel for politiet/trussel-fare-skadevirkning for infrastruktur/samfunnet.
- Tid: Når skjedde det/hastegrad for å løse oppdraget.

Opplæringen legger vekt på effektiv informasjonsinnhenting hvor det er viktig at operatøren er aktivt lyttende og får klarhet i nøkkelinformasjon rundt hendelsen det meldes om. Det er en fordel at politiet styrer samtalen hvis det er mulig. Den som ringer kan være i en stor krise og melder kommunikasjon er avgjørende for hvor effektivt mottaket vil bli. Det er en stor fordel dersom operatøren klarer å kontrollere sitt eget spenningsnivå for å optimalisere egen prestasjon. Man må være aktivert, og ikke være passiv eller ha for høyt stressnivå slik at presisjonen faller.¹⁹

Operasjonssentralen loggfører hendelser og oppdrag inn i en elektronisk vaktjournal som heter Politi Operativt system (PO). «Systemet gir fortløpende (kronologisk) oversikt over politioperative tjeneste i politidistriktet, og bidrar derved til et godt grunnlag for raske og riktige politioperative beslutninger som er basert på historiske data, samt tilgang til annen relevant informasjon fra andre IKT systemer».²⁰ Når en operatør lager en logg og registrerer denne, blir den synlig for de andre i operasjonssentralen, og andre kan også loggføre i samme oppdrag.

Det er flere elementer man må vurdere (og ta stilling til), før man kan registrere et oppdrag. Blant annet må operatøren vurdere hastegrad og registrere prioriteten i loggen. Det skilles på hasteoppdrag, som er prioriteten Alarm og prioritet 1 (utløser krav om responstid), og andre oppdrag som får prioriteten 2, 3 eller INGEN. Prioriteten settes på

¹⁸ Se nasjonal opplæring i regi av FOA.

¹⁹ Se nasjonal opplæring i regi av FOA.

²⁰ Lundgaard, 2019, s. 125.

bakgrunn av en matrise hvor man vurderer grad alvorlighet og tidsaspekt (når skjedde forholdet det meldes om).

Et annet element som må vurderes og besluttes, er «forholdets art» (hva oppdraget handler om). Dette er forhåndslagrede kategorier som operatørene velger mellom.²¹ Ut ifra hvordan hendelsen/oppdraget utspiller seg, kan forholdets art endres av alle på operasjonssentralen. I tillegg er det et kort fritekstfelt, som kalles «kortforklaring». Her kan operatøren skrive korte ord som spesifiserer oppdragstypen ytterligere. Dette feltet kan også endres underveis.

PO har en planmodul som kan knytte tiltakskort inn i oppdragsloggen. Dette er forhåndsplanlagte tiltak som kan være til hjelp, og fungere som en huskeliste for operatørene og operasjonsleder. Modulen kan også brukes til å loggføre manuelle tiltak i den tekst man ønsker. Dette brukes for å sortere informasjonen som skal loggføres, og gjør den lettere tilgjengelig ved behov.

Nødnett er et digitalt sambandssystem for nødetatene og andre samvirkeaktører. Systemet er delt inn i forskjellige talegrupper (TG) (sambandskanaler), og i noen spesifikke talegrupper er nødetatene koblet sammen (BAPS-talegruppe).

Politiets innsatsleder (IL) er øverste leder for taktisk nivå, og har ordremyndighet over innsatspersonellet ved en gitt aksjon/operasjon.²² Politipatruljer leder vanligvis egen oppdragsløsning, men når flere patruljer skal samarbeide i et oppdrag, kan politidistriktets IL, eller for anledningen en utpekt IL, lede og koordinere hendelseshåndteringen.²³ Fra et overordnet perspektiv skal IL, i tett samarbeid med operasjonelt nivå, lede, koordinere og kvalitetssikre håndteringen av den akutte og planlagte hendelser på taktisk nivå, og er ansvarlig for at innsatsen ledes i henhold til politiets overordnede prioriteringer og beslutninger.²⁴ Ved akutte hendelser må OL og IL «kommunisere om fremdriften og løsningen av oppdraget».²⁵ Herunder har IL blant annet ansvar for planlegging og gjennomføring av oppdraget, og skal benytte det best egnede innsatspersonellet til å løse dette med hensyn til deres trening og kompetansenivå.²⁶ I utgangspunktet vil planleggingen av planlagte og akutte hendelser være likt, men tidsaspektet ved de akutte hendelsene vil påvirke prosessen, hvor følgende momenter er sentrale for innsatsleders planlegging:

- Situasjonsvurdering.
- Kommunikasjon med operasjonslederen.
- Vurdering av muligheter for og anbefalinger til operasjonelt nivå.
- Befaring (hvis mulig).
- Planlegging.
- Ordregiving.
- Vurdering av oppdragets risiko sammenholdt med innsatspersonellens ferdigheter (HMS-perspektivet)²⁷

21 Lundgaard 2019.

22 NOU 2017:9, s. 56.

23 Politidirektoratet, 2020.

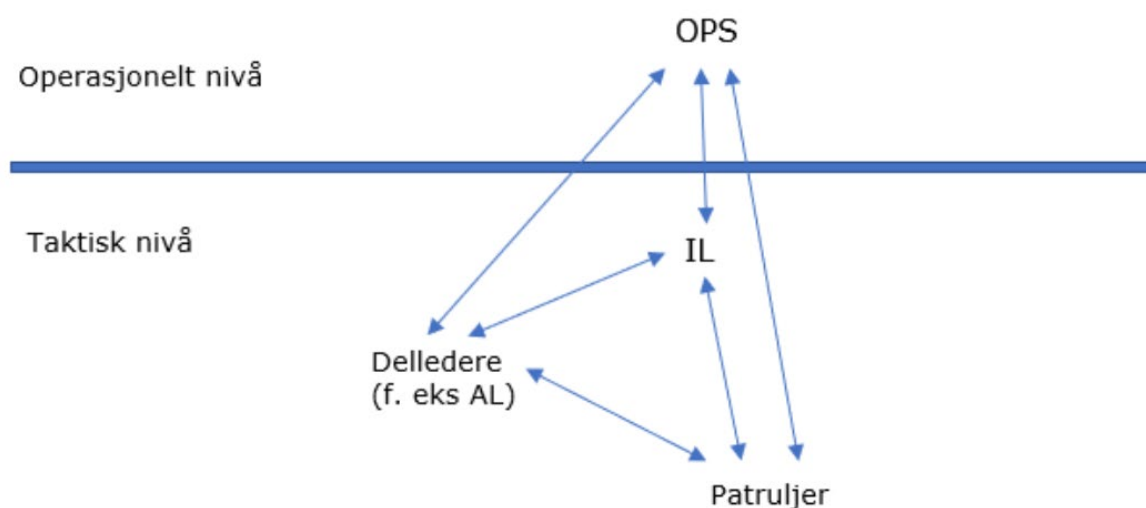
24 (UO) Rundskriv 2021-008 – Retningslinjer for innsatsledertjenesten, Politidirektoratet, 2021.

25 Politidirektoratet, 2020, s.123.

26 NOU 2017:9.

27 Politidirektoratet, 2020, s. 158.

IL kan i tillegg utpeke delledere, som tildeles ansvar innenfor sine respektive spesialfelt, og bør involveres i planleggingen av deres ansvarsområder. Hver enkelt kan få et deloppdrag, hvor IL kvalitets- sikrer planen(e), noe som er spesielt viktig ved bevæpningsoppdrag.²⁸ Dette medfører flere ledernivå og -roller, som kan visualiseres i figur 3 under:

Figur 3: Kommunikasjons- og lederlinjer mellom operasjonelt og taktisk nivå.²⁹

2.2.3 Politiets utdanning og trening for innsatspersonell

I dette delkapittelet vil det gis en presentasjon av operativ utdanning og trening for politiets innsatspersonell, med vekt på håndtering av bevæpnet polititjeneste.

PHS er politiets utdanningsinstitusjon, og tilbyr grunnutdanning i form av treårig bachelorutdanning, samt ulike etter- og videreutdanninger. Bachelorutdannelsen er en generalistutdanning som skal gi et godt grunnlag for å begynne i politiet.³⁰ Med generalist forstås her «en polititjenesteperson som besitter grunnleggende kunnskaper og ferdigheter i politiets forebyggende, kriminalitetsbekjempende og trygghetsskapende arbeid».³¹ Dette gjelder også for den politioperative utdannelsen, hvor bestått bachelorutdanning gir studentene grunnleggende kompetanse som innsatspersonell.³² Herunder er det faglige innholdet forankret i PHS ramme- og programplaner, primært under kunnskapsområdet «Operativt politiarbeid og beredskap».³³ I det følgende gis det en kort oversikt over den operative utdannelsen, fordelt på bachelorutdanningens studieår.³⁴

1. studieår

Det gis grunnleggende opplæring i arrestasjonsteknikk, opplæring og godkjenning i bruk av pepperspray og teleskopbatong, samt innføring i førstehjelp og situasjonstrening. Alle øvelser foregår uten bevæpning med skytevåpen i dette studieåret.

²⁸ Politidirektoratet 2020, s.160

²⁹ Politihøgskolens evalueringsutvalg, 2022, s. 185.

³⁰ St. Meld. nr. 42 (2004-2005), s. 103.

³¹ Politihøgskolen.no, 2018, s. 3.

³² Politidirektoratet, 2020.

³³ Se Politihøgskolen.no, 2025.

³⁴ Politihøgskolens evalueringsutvalg, 2022, s. 44-45.

2. studieår

Det andre studieåret er i sin helhet et praksisår hvor studentene er utplassert i et politidistrikt. I høstsemesteret gjennomfører studentene et to ukers leiropphold hvor det gis grunnleggende innføring i politioperativ tjeneste. Dette inkluderer førstehjelp, polititaktikk, situasjonstrening og to dagers opplæring på politiets skytevåpen Heckler & Koch MP5. Det er én ukes innføring for politiets pistol Glock i politidistriktet studentene er utplassert i løpet av året, og i tillegg gis studentene opplæring i bruk av elektrosjokkvåpen i løpet av studieåret. Studentene vil også, i varierende grad, delta ved politidistriktenes årlige og obligatoriske operative trening for innsatspersonell. Alle øvelser foregår ubevæpnet for studentene dette året, og de skal heller ikke delta ved bevæpningsoppdrag.

3. studieår

I 3. studieår gis studentene ca. 12 timer scenariotrening i treningssimulator ved studiestedene, med særskilt fokus på politiets våpeninstruks. I siste semester gjennomfører studentene et tre ukers leiropphold, som for en stor del er innrettet mot håndtering av bevæpnet polititjeneste. Dette inkluderer hendelser med pågående livstruende vold (PLIVO), taktikk, situasjonstrening og 2,5 dagers trening med hvert av politiets skytevåpen. I tillegg gjennomfører studentene politiets godkjenningssprøver for begge våpen under leiroppholdet.

Ved bestått bachelorutdannelse fra PHS kan uteksaminerte ansettes som innsatspersonell kategori 4 i politiet.³⁵ Med innsatspersonell forstås tjenestepersoner som jevnlig utfører døgnkontinuerlig vakt- og beredskapstjeneste. Betegnelsen inkluderer også tjenestepersoner ved livvakts tjenesten. Innsatspersonell (IP) deles inn i fire kategorier, basert på deres trenings- og kompetansenivå:³⁶

Innsatspersonell kategori 1:	Tjenestepersoner i Beredskapstroppen. Videreutdanning i 13 uker og har ca. 900 timer årlig trening.
Innsatspersonell kategori 2:	Tjenestepersoner i livvakts tjenesten. Videreutdanning i 9 uker og har 200–400 timer årlig trening.
Innsatspersonell kategori 3:	Tjenestepersoner i IP3 (politidistriktenes utrykningsenheter – UEH). Videreutdanning i minimum 3 uker og har 103 timer årlig trening.
Innsatspersonell kategori 4:	Tjenestepersoner med minimum bachelorutdannelse fra PHS. Godkjent for bevæpnet polititjeneste og har 48 timer årlig trening.

Innsatspersonell i kategoriene 1, 3 og 4 har godkjenning for bruk av politiets tjenestevåpen, på bakgrunn av fullført årlig trening og bestått godkjenningssprøve for politiets skytevåpen (Maktmiddelutvalget, 2022). Frem til innføringen av generell bevæpning av norsk politi 1. juli 2025³⁷, ble begge skytevåpen oppbevart i tjenestebilene. Den årlige treningen for innsatspersonell i kategoriene 3 og 4 utarbeides av PHS i form av en temaliste, og fastsettes av POD. Den årlige treningen inkluderer faglig innhold som taktikk,

³⁵ Maktmiddelutvalget, 2022, s. 62.

³⁶ Politihøgskolens evalueringsutvalg, 2022, s. 45; Politidirektoratet, 2020, s. 41.

³⁷ Politiet.no, 2025b.

arrestasjonsteknikk, pågående livstruende vold (PLIVO), førstehjelp og skytetrening (inkludert godkjenningssprøve). For året 2024 hadde temalisten for 48 timer årlig trening for innsatspersonell kategori 4 følgende innhold:³⁸

1. Skytetrening med pistol (inkludert godkjenningssprøve):	6 timer
2. Skytetrening med HK MP-5 (inkludert godkjenningssprøve):	6 timer
3. Arrestasjonsteknikk:	6 timer
4. Polititaktikk:	12 timer
5. Sanitet:	3 timer
6. PLIVO:	6 timer
7. Politidistriktet velger egne tema:	9 timer

I tillegg til temalistene for innsatspersonell kategori 3 og 4, er PHS ansvarlig for grunnutdanningen til kategoriene 1, 2 og 3. Derimot er Beredskapstroppen (kategori 1) og livvakt tjenesten (kategori 2) selv faglig ansvarlige for sin årlige trening og godkjenningssprogrammer.³⁹

Sanitet og førstehjelp er en del av den årlige IP-treningen og i 2024 var det satt av 3 timer til dette temaet. Fokuset i denne treningen er politiets pasientundersøkelse som bygger på følgende prinsipper:⁴⁰

- O – oversikt: Hva har skjedd? Flere skadde? Bistand/varsling.
- S – sikkerhet: Området sikkert/sikret? Trafikk, gjerningsperson, ras, brann, vær og eksplosiver.
- A – akutte tiltak: Rask bevissthetsvurdering, stanse blødninger, frie luftveier, søke etter alvorlige skader, og bruk av tourniquet for å stanse blødninger.
- T – tilbakemelding: Til OPS, eventuelt ringe 113, kritisk/ikke kritisk, informasjonsdeling, «load and go» eller «stay and play».

«Load and go» (LAG) er en betegnelse for at politiet selv transporterer pasienten i patruljebil til sykehus fordi ambulanse er for langt unna, og det haster med legebehandling. «Stay and play» er en betegnelse for at politiet blir på stedet og utfører nødvendig førstehjelp i påvente av ambulansen. Flere politidistrikter har prosedyrer for vurderinger og utførelse av LAG. Hensikten med retningslinjene er å beskrive når og hvordan politiet bør transportere en pasient til traumemottaket når tidstapet ved å vente på ambulanse er for stort, og det haster å få pasienten til behandling. LAG kan besluttes av politiet på stedet. I henholdt til nasjonale retningslinjer for utrykningsenhetene (IP3) skal dette personellet ha kompetanse med særlige krav til blant annet evakuering av skadet person fra farlig område og sanitet.⁴¹ SVPD har ingen gjeldende prosedyre for LAG, og utvalget har derfor sett hen til andre politidistrikters prosedyrer for dette. For eksempel har Oslo politidistrikt en prosedyre som er utarbeidet sammen med Nasjonalt senter for traumatologi (NKT-traume). Her anbefaler Nasjonalt senter for traumatologi NKT-Traume at politiet transporterer pasienter utsatt for penetrerende skade med ikke-kontrollerbar blødning direkte til et traumesenter eller akuttisyrkehus med traumefunksjon dersom ambulanse ikke er på stedet. I tillegg beskriver prosedyren følgende prinsipper for LAG:

38 Temaliste for Innsatspersonell kategori 3, 4, IL og PST i kategori 4. 2024. Politihøgskolen.

39 Maktmiddelutvalget, 2022.

40 Fagkurs sanitet UEH 2016, Sør-Vest pd.

41 (UO) PBS II dokument fra POD 09.10.2023.

- Relevante blødninger er stoppet.
- Ingen ambulanser er tilgjengelig på stedet.
- LAG besluttet av politiet på stedet.
- Snarest varsling til AMK.
- Ved transporten:
 - En tjenesteperson må overvåke pasienten kontinuerlig for å vurdere fri luftvei, pust, blødningskontroll og våkenhet.
 - Holde pasienten varm.
 - Iverksette tiltak ved behov.

Prosedyren beskriver viktigheten av å varsle AMK, enten via operasjonssentralen, felles talegruppe BAPS eller ved at patruljen ringer 113. AMK vil varsle traumeteamet som kan gjøre seg klar i akuttmottaket på sykehuset. Rutinene beskriver også viktigheten av at en tjenesteperson overvåker pasienten kontinuerlig for å vurdere tilstanden og om det er behov for å iverksette tiltak.

2.2.4 Hvilken erfaring har norsk politi med bevæpningsoppdrag?

I dette underkapittelet vil utvalget kort omhandle politiets bevæpningsoppdrag, og vise til hva som synes å være norsk politi sin generelle erfaring fra disse hendelsene. Ettersom informasjons-grunnlaget er begrenset statistikk, og dette kun benyttes som utgangspunkt for betraktninger av erfaringsgrunnlag, har ikke utvalget foretatt videre vurderinger av utviklingen som påpekes.

Norsk politi har vært ubevæpnet i daglig tjeneste, frem til innføringen av generell bevæpning 1. juli 2025. Da politiet var ubevæpnet ble begge skytevåpen oppbevart i patruljebilene⁴², og ved hendelser med behov for bevæpning med skytevåpen, gav PM eller OL ved politiets OPS en ordre om bevæpning. Ved akutte behov hadde også politiets innsatspersonell anledning til å bevæpne seg selv.⁴³ Slike bevæpninger, samt hendelser hvor politiet har truet med eller brukt skytevåpen registreres og innrapporteres til POD.⁴⁴ I tillegg til disse rapporteringene, vil Spesialenheten for politisaker etterforske hendelser hvor politiet har avfyrt skudd, uavhengig om det er mistanke om straffbare handlinger fra politiets side eller ikke.⁴⁵ Spesialenhetens påtalemessige avgjørelser (påtalevedtak) publiseres på deres nettsider (se Spesialenheten.no/Våre avgjørelser). I tabell 1 vises det totale antallet oppdrag registrert i politiets vaktjournal (PO), antallet bevæpningsoppdrag, antall hendelser politiet har truet med og brukt skytevåpen, samt antallet skadde og døde personer som følge av politiets bruk av skytevåpen i perioden 2010–2024:

42 NOU 2017:9.

43 Lovdata.no, 2025a.

44 Ibid.

45 Lovdata.no, 2025b.

År	Totalt antall oppdrag i PO	Antall bevæpningsoppdrag	Andel bevæpningsoppdrag av totalt antall oppdrag	Antall oppdrag politiet truet med skytevåpen	Antall oppdrag politiet benyttet skytevåpen	Antall personer skadd	Antall personer døde
2010	653 160	2345	0,36 %	75	6	4	0
2011	727 661	2706	0,37 %	66	1	1	0
2012	736 568	3113	0,42 %	58	3	0	0
2013	767 489	3724	0,49 %	58	3	2	0
2014	801 413	4466	0,56 %	49	2	0	0
2015	836 813	2175	0,26 %	53	5	2	1
2016	786 686	5816	0,74 %	80	3	1	1
2017	862 323	8861	1,02 %	125	4	2	0
2018	847 704	9064	1,06 %	127	6	3	0
2019	836 354	9946	1,18 %	85	13	5	1
2020	813 696	10081	1,23 %	107	11	3	2
2021	794 838	8544	1,07 %	79	6	0	2
2022	808 727	9312	1,15 %	113	10	4	1
2023	831 407	11678	1,40 %	126	15	4	1
2024	830 749	13531	1,62 %	125	9	2	1

Tabell 1: Oversikt over oppdrag, bevæpningsoppdrag, bruk av skytevåpen og følger i perioden 2010-2024.⁴⁶

Det er relativt sjelden at norsk politi bruker skytevåpen i tjenesten.⁴⁷ For eksempel, i perioden 1985-2002 gjorde politiet bruk av skytevåpen (varsels- og rettede skudd) i gjennomsnitt ved 2,8 hendelser i året (én hendelse med vådeskudd i perioden er inkludert).⁴⁸ I perioden 2005-2018 avfyrte politiet rettede skudd mot person i gjennomsnitt ved 2 hendelser i året.⁴⁹ Fra 2010-2024 (se tabell 1), fremgår det derimot at politiet har opplevd en kraftig økning i antall oppdrag hvor de bevæpner seg, og at disse hendelsene utgjør en økende andel av politiets totale oppdragsmengde. Det har også vært en markant økning i antallet årlige hendelser hvor politiet har truet med skytevåpen, og spesielt fra 2019 er det en signifikant økning i antallet hendelser hvor politiet også har brukt skytevåpen (varsels- og rettede skudd). Når det gjelder konsekvensene av politiets bruk av skytevåpen, er det i 15-års-perioden et årlig spenn fra 0-5 (gjennomsnitt 2,2) skadde personer og 0-2 (gjennomsnitt 0,6) døde personer. Samtidig, antallet hendelser hvor politiet har truet med eller brukt skytevåpen utgjør en liten andel av bevæpningsoppdragene, og det er få hendelser hvor personer blir skadd eller drept som følge av at politiet har avfyrte skudd.

⁴⁶ NOU 2017:9, s. 75; Politidirektoratet, 2023, Politidirektoratet, 2025 (e-post med statistikk). Fra 2017 – 2024 er det lagt til grunn statistikk fra POD, for totalt antall oppdrag i PO og antall bevæpningsoppdrag. Det gjøres oppmerksom på at disse tallene kan avvike fra andre kilder grunnet ulik uthenting av data ifra PO.

⁴⁷ Strype, 2005, s. 97.

⁴⁸ Strype, 2005, s. 96.

⁴⁹ Henriksen & Kruke, 2020.

Basert på en forståelse av erfaring som en direkte og konkret erfaring fra fenomenet i fokus⁵⁰, gir ovennevnte tallmateriale et grunnlag for refleksjon over hvilke erfaringer norsk politiet faktisk besitter fra bevæpningsoppdrag. Med utgangspunkt i 2024, året Klepp-hendelsen fant sted, håndterte politiet 13 531 bevæpningsoppdrag. Det antas at det i all hovedsak er politiets operasjonssentraler som har tatt imot henvendelser fra publikum (og politiet selv), som har medført en prosess med vurdering av informasjon og PM eller OLS ordre om bevæpning. For politiets innsatspersonell har denne bevæpningsordren medført innledende tiltak som eksempelvis å bevæpne seg med skytevåpen, ta på verneutstyr og oppsøke stedet for hendelsen. Disse innledende vurderingene og handlingene er det rimelig å si at politiet har omfattende erfaring med, basert på antallet årlige bevæpningsoppdrag. Når det derimot gjelder hendelseshåndteringen og utfallet av bevæpningsoppdragene, indikerer tallmaterialet et langt mer begrenset erfaringsgrunnlag. I 2024 ble det rapportert 125 hendelser hvor politiet truet med skytevåpen (0,9 % av bevæpningsoppdragene), og 9 hendelser hvor politiet gjorde bruk av skytevåpen (0,06 % av bevæpningsoppdragene). Med utgangspunkt i disse tallene, er det få personer blant politiets innsatspersonell som har førstehåndserfaring med å true med skytevåpen, og svært få som har erfart å avfyre skudd i tjenesten. Av denne grunn er det rimelig å si at ved langt de fleste bevæpningsoppdrag, er politiets samlede erfaring at det ikke oppstår bevæpnet konfrontasjon, men snarere en de eskalering av situasjonen.⁵¹ Kort oppsummert kan det sies at norsk politi har omfattende erfaring med den innledende fasen av bevæpningsoppdrag, men svært begrenset erfaring med hendelser hvor skytevåpen benyttes.

Avslutningsvis vil utvalget bemerke at politiets organisasjon er avhengig av den individuelle erfaringen til de få ansatte som har erfaring fra hendelser hvor politiet har brukt skytevåpen, for å fremme organisasjonslære fra disse hendelsene.⁵² Derimot mangler norsk politi et adekvat nasjonalt system for datainnsamling fra disse hendelsene, hvor informasjon innhentes, vurderes og benyttes som grunnlag for erfaringslære i politiet generelt og operativ trening spesielt.⁵³

2.3 Situasjonsforståelse og felles situasjonsforståelse

Situasjonsforståelse (SA) er et gjennomgående tema ved evalueringer av politiets håndtering av hendelser, hvor utilstrekkelig eller feil SA har bidratt til mangelfull hendelses håndtering.⁵⁴ Med hensyn til konsistent begrepsbruk, vil det her skilles mellom «situasjonsbilde» som en beskrivelse av en situasjon på et gitt tidspunkt⁵⁵, «situasjonsvurdering» forstås som prosessen med fokusert vurdering av informasjon⁵⁶ (hvor resultatet av disse vurderingene er SA som er statusen av «å forstå hva som foregår rundt deg».⁵⁷ SA kan defineres som «persepsjonen av elementene i miljøet innenfor et volum av tid og rom, forståelsen av deres betydning og projeksjonen av deres status i nær fremtid» (utvalgets oversettelse).⁵⁸ Definisjonen inkluderer tre nivå som bygger på hverandre gjennom oppfattelse av informasjon, og forståelse av denne for å kunne forutsi mulig videreutvikling av

50 Eks. Andresen et al., 2000; Kolb, 2015.

51 Henriksen & Kruke, 2020.

52 Eks. Dixon, 1999.

53 Se Politihøgskolens evalueringsutvalg, 2022, s. 207; NOU 2017:9, s. 14.

54 Eks. Evalueringsutvalget, 2020; Politihøgskolens evalueringsutvalg, 2022; Jansen et al., 2023.

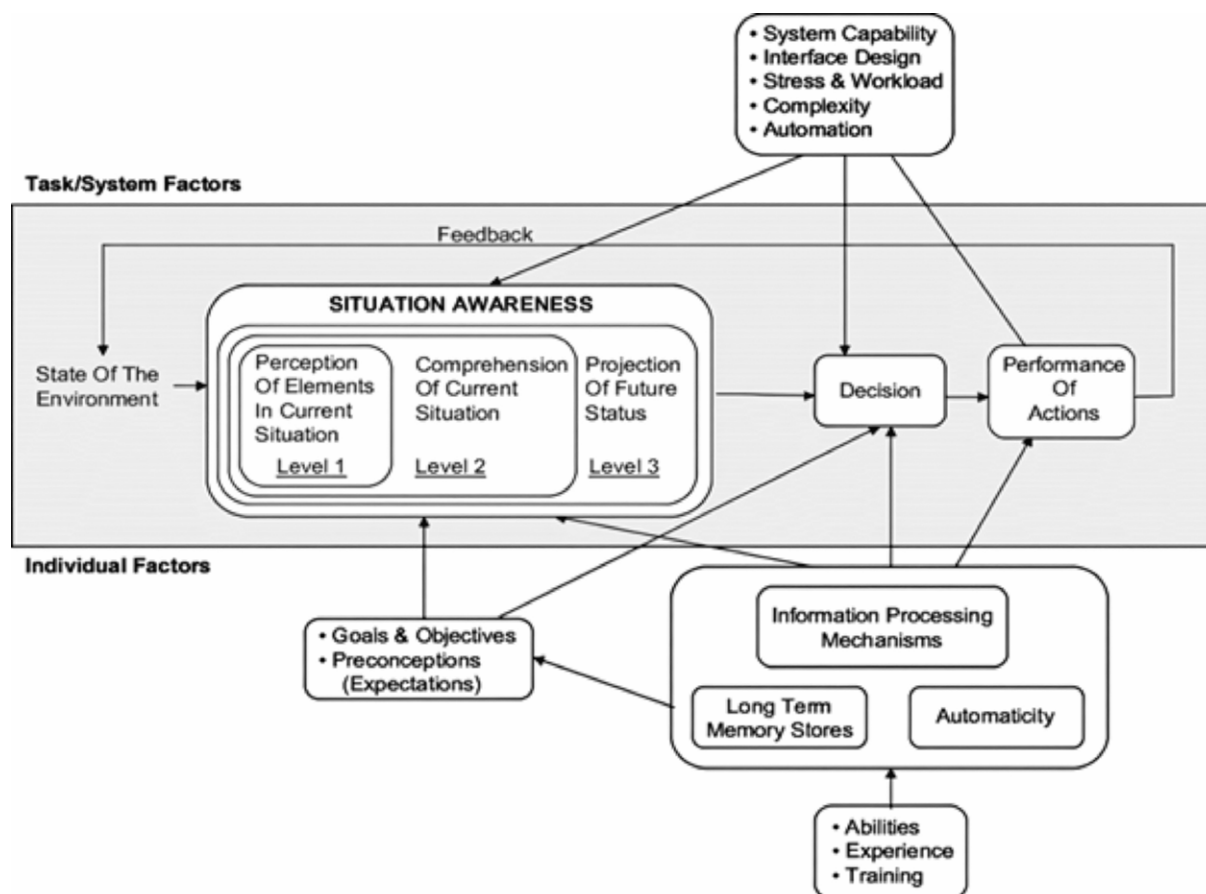
55 Danielsson et al., 2014.

56 Flin et al., 2008.

57 Endsley & Garland, 2000, s. 2.

58 Endsley, 1995, s. 36.

situasjonen. Disse nivåene og faktorer som påvirker prosessen fremgår av Endsley sin modell for SA ved dynamisk beslutningstaking, se figur 4:

Figur 4: Modell av situasjonsforståelse ved dynamisk beslutningstaking.⁵⁹

Figur 4 viser til to sentrale faktorer som påvirker prosessen med å oppnå SA: 1) oppgave/system faktorer viser blant annet til stress og arbeidsmengde og hvordan informasjon blir formidlet. For eksempel, ved politiets operasjonssentral kan det være mange pågående oppdrag samtidig, og informasjon vil primært bli formidlet auditivt via telefon/samband og på skjerm. I motsatt fall vil innsatspersonell på stedet for hendelsen oppfatte informasjon auditivt og visuelt direkte fra omgivelsene i sanntid. 2) individuelle faktorer viser til evner, erfaring og trening. Herunder er erfaring en viktig faktor. Repeterende erfaring fra samme type situasjoner gjør at personer kan utvikle forventninger om fremtidige hendelser.⁶⁰ Samtidig, forskjellig erfaringsbakgrunn blant de involverte i en hendelse vil kunne medføre ulike forventninger til situasjonen.

«State of the environment»⁶¹ viser til tilstanden i miljøet situasjonen utspiller seg. I disse omgivelsene dannes SA gjennom en prosess basert på de tre nivåene nevnt ovenfor (se figur 4). 1) SA nivå 1 innebærer persepsjon av informasjon. I en dynamisk og potensielt farlig situasjon er evnen til å oppfatte viktig informasjon fra de umiddelbare omgivelsene

⁵⁹ Endsley, 1995, s. 36.

⁶⁰ Endsley, 1997.

⁶¹ Endsley, 1995, s. 36.

av fundamental betydning. Ved en bevæpnet konfrontasjon kan slik informasjon være om motparten har våpen i hendene, om det utvises truende atferd og om utenforstående er til stede. Samtidig som oppmerksomheten er rettet mot en motpart, kan viktig informasjon samtidig bli formidlet mellom tilstedeværende innsatspersonell og over samband med politiets operasjonssentral. Derimot kan det oppstå barrierer som begrenser evnen til å oppfatte informasjon. Mennesker har begrenset kapasitet hva angår oppmerksomhet og informasjonsprosessering⁶², og mengden av informasjon i dynamiske og kritiske situasjoner kan fort overstige evnen til å få med seg denne.⁶³ I tillegg kan bevæpnede konfrontasjoner medføre stress⁶⁴, og ulike stress reaksjoner kan påvirke evnen til å se og høre informasjon.⁶⁵ 2) SA nivå 2 involverer prosessen med å skape forståelse av oppfattet informasjon. Denne prosessen kan foregå svært raskt, krever lite bevissthet og fasiliteres av tidligere erfaring.⁶⁶ Dette kan medføre at personer kan gi detaljerte beskrivelser av omgivelsene, men samtidig ha utfordringer med å forklare hvordan en kom frem til SA og etterfølgende beslutningstaking.⁶⁷ 3) Basert på SA 1 og SA 2 er det tredje og høyeste nivået SA 3, som innebærer prediksjon av mulig utvikling av situasjonen. Dette innebærer en forståelse av nå situasjonen, og basert på tidligere erfaring, å forutsi hva som sannsynligvis kan komme til å skje videre.⁶⁸ Samtidig, det er rimelig å stille spørsmål ved hvor sikre slike prediksjoner kan være, når prediksjonen angår fremtidig menneskelig atferd. Å forutsi hva en motpart i en bevæpnet konfrontasjon kommer til å gjøre kan være heftet med større usikkerhet. Eksempelvis ble samtlige som ble skutt og drept av politiet fra 2017 til 2021 vurdert som psykisk syke.⁶⁹ I tillegg kan påvirkning av rusmidler kunne gjøre en persons atferd mer uforutsigbar.

To sentrale aspekter ved SA kan fremheves her. Først og fremst, personer kan ha ulik evne til å tilegne seg SA selv om de mottar samme informasjon.⁷⁰ Et eksempel kan være de to første nødtelefonene til operasjonssentralen i Sør-Øst politidistrikt ved Kongsberg-hendelsen i 2021. De to sambandsoperatørene fikk innledningsvis ulik SA basert på to separate meldinger fra samme pågående hendelse.⁷¹ I tillegg, SA er dynamisk og endrer seg i takt med utviklingen av situasjonen.⁷² For å opprettholde SA er rask og presis informasjonsformidling en nøkkelfaktor, men dette har vist seg å være utfordrende ved raskt utviklende hendelser.⁷³ Disse sidene ved SA understreker viktigheten av oppdatering og eksplisitt formidling av SA, for å understøtte felles SA.

Felles situasjonsforståelse (FSA) kan defineres som «teammedlemmers evne til å innhente og bruke informasjon for å utvikle en felles forståelse av arbeidsoppgavene og teammiljøet» (utvalgets oversettelse).⁷⁴ Definisjonen forstås her som informasjon som grunnlag for felles forståelse av hva som skal gjøres og hvordan de involverte skal samhandle. FSA er like fullt mer komplekst enn individuell SA. Basert på ulik trening, erfaring

62 Endsley, 1997.

63 Endsley, 1995.

64 Eks. Petersson et al., 2017; Risan & Skoglund, 2019.

65 Eks. Henriksen & Kruke, 2020.

66 Flin et al., 2008.

67 Endsley, 1995.

68 Flin et al., 2008, s. 29.

69 Maktmiddelutvalget, 2022, s. 146.

70 Endsley, 1995.

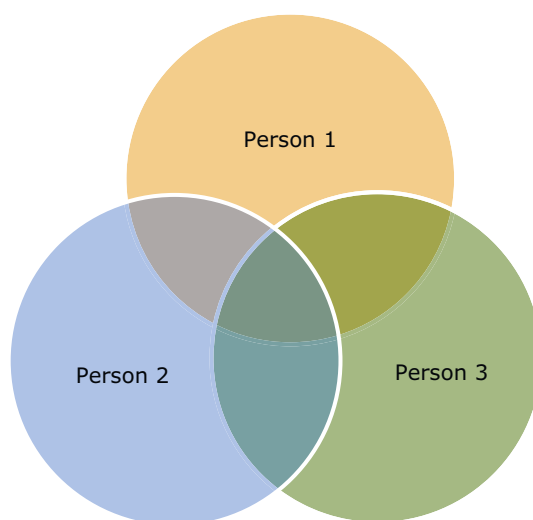
71 Politihøgskolens evalueringsutvalg, 2022, s. 130-131.

72 Nofi, 2000.

73 Eks. Politihøgskolens evalueringsutvalg, 2022, s. 187-189; Jansen et al., 2023, s. 130.

74 Salas et al., 2006.

og perspektiver kan personer ha forskjellig forståelse av en situasjon.⁷⁵ Figur 5 illustrerer problemstillingen:

Figur 5: Felles situasjonsforståelse.

Personene 1, 2 og 3 kan ha individuell SA for en situasjon, men vil i varierende grad ha felles SA som visualiseres med overlappende felt. Midtpunktet i figuren, feltet som overlapper alle personene, kan i denne sammenheng illustrere FSA. For å sikre FSA og oppdatere denne, blir dermed informasjonsformidling, felles målsetting og samhandling mellom de involverte svært viktig.⁷⁶ Et sentralt spørsmål i denne sammenheng er i hvor stor grad må de involverte ha FSA? Ved en dynamisk hendelse vil det i praksis være umulig at alle involverte har all informasjon samtidig. Derimot kan de involverte sies å ha høy grad av FSA når den enkelte har tilstrekkelig SA for å ivareta sin egen rolle og arbeidsoppgaver ved hendelseshåndteringen.⁷⁷

2.4 Risiko, risikopersepsjon og risikostyring

Risiko handler om fremtiden. En mye brukt, men i de fleste tilfeller problematisk definisjon på risiko er at risiko kan være et uttrykk for sannsynligheten for at en hendelse vil inntreffe, multiplisert med potensielle konsekvens(er) hendelsen kan ha.⁷⁸ Dette er gjerne en definisjon brukt når det gjelder omfattende bakgrunnsdata eller statistikk da forventningsverdien er en sentral del av denne definisjonen. Forventningsverdi handler om gjennomsnittsverdien av en aktivitet som gjentas et uendelig antall ganger⁷⁹, basert på matematikk eller statistikk. En annen og ofte benyttet definisjon, i situasjoner hvor vi ikke har veldig mange «like» erfaringer, peker på at risiko kan vise til usikkerhet om og alvorligheten av hendelser og konsekvenser av en hendelse, med hensyn til noe mennesker setter høyt.⁸⁰ En tredje definisjon som ofte er benyttet, finnes i ISO 31000 (2018), hvor risiko omtales som hvilken effekt usikkerhet har på mål.⁸¹ Denne definisjonen setter

⁷⁵ Stanton, 2016.

⁷⁶ Johnsen, 2018.

⁷⁷ Wright & Endsley, 2017.

⁷⁸ Aven, 2015.

⁷⁹ Ibid.

⁸⁰ Aven & Renn, 2010.

⁸¹ ISO, 2018.

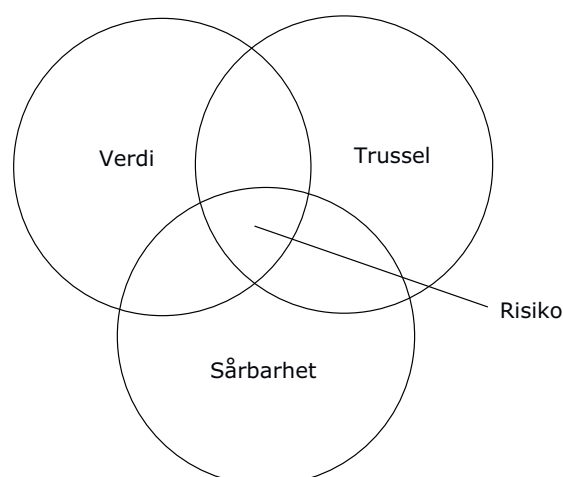
søkelys på målet, det vil si at risiko både kan være noe negativt (uønskede resultater) og positivt (mulighet for å oppnå noe av positiv verdi).

Et sentralt kjennetegn ved de to siste definisjonene er usikkerhet. Med andre ord, usikkerhet som følge av mangelfull informasjon, kompleksitet eller uforutsigbarhet.

Andre sentrale begreper knyttet til risiko er:

- Sannsynlighet: Hvor sannsynlig det er at en hendelse inntreffer.
- Konsekvens: Hvor alvorlig (positiv/negativ) vil effekten være dersom hendelsen inntreffer.
- Eksponering: Hvor eksponert er vi for trusselen.
- Sårbarhet: Hvor sårbare er vi dersom trusselen inntreffer.
- Tiltak: Hva gjør vi for å redusere sannsynlighet, eksponering og konsekvens.

Tre faktormodellen benytter noen av begrepene over, se figur 6 under:

Figur 6: Tre faktormodellen⁸²

Tre-faktormodellen er basert på veiledere fra Nasjonal Sikkerhetsmyndighet, Politidirektoratet, Politiets sikkerhetstjeneste og Norsk Standard 5832.⁸³ Risiko finner vi i krysningspunktet mellom trussel, verdi og sårbarhet. Sentrale aspekter ved denne modellen er at en reduksjon av trussel, endring av verdien eller reduksjon av sårbarhet vil redusere risikoen. Samtidig, en risiko kan vanskelig fjernes helt, og «restrisiko er den risiko som gjenstår når vi ikke kan gjennomføre eller er villig til å prioritere ytterligere risikoreduserende tiltak. En restrisiko vil alltid finnes».⁸⁴ Ettersom risiko også handler om fremtiden, er det relevant å diskutere i hvilken grad risiko er en sosial konstruksjon, eller et «virkelig» objektivt fenomen. En svak sosial konstruktivistisk forståelse av risiko vil fokusere på problemstillinger relatert til hvordan risiko forstås i ulike sosialkulturelle kontekster, hvordan konteksten påvirker vår oppfatning av risiko, hvordan risiko og risiko-atferd internaliseres i sosiale systemer og hvordan risiko styres.⁸⁵

⁸² Snl.no, 2025.

⁸³ Engen et al., 2021.

⁸⁴ Meld St 10 (2016-2017), s. 31.

⁸⁵ Engen et al., 2021.

Forskjellen mellom risiko og risikopersepsjon er gjerne at vår oppfatning eller persepsjon av risiko påvirkes av våre personlige erfaringer, kunnskaper, kognitive egenskaper, individuelle verdier mm. Risikopersepsjon handler om hvordan vi oppfatter, vurderer og reagerer på risiko, men ikke nødvendigvis om den faktiske (objektive) risikoen basert på statistiske data. Derfor er det naturlig å trekke inn fagfelt som sosiologi, læringsteori, psykologi og beslutningsteori når vi skal forstå hvordan vår oppfatning av risiko påvirker våre beslutninger og handlinger. Vår risikooppfatning påvirker de beslutninger vi tar, i den forstand at forskjeller i risikooppfatning ligger til grunn for uenigheter om den beste fremgangsmåten.⁸⁶ På grunn av at vår oppfatning av risiko påvirkes av mange faktorer, så er tillit en sentral del av risikopersepsjon. Det være seg tillit til vår kunnskap og ferdigheter, tillit til informasjonsleder (kredibilitet), tillit til de som er rundt oss når risiko skal vurderes, tillit til egne kunnskaper og erfaringer, tillit til egne og felles vurderinger med mer. Tillit er beskrevet i relasjon til risikopersepsjon⁸⁷, og mer konkret til informasjonskilder om risiko og til risikovurderinger.⁸⁸ Derfor er risikopersepsjon gjerne vel så mye et spørsmål om sosial kommunikasjon som personlige erfaringer.⁸⁹

Våre vurderinger eller tolkninger av risikoer kalles risikopersepsjon eller risikooppfatninger.⁹⁰ Slovic omtaler risikopersepsjon som den subjektive vurderingen personer gjør av egenskapene til og hvor alvorlig en risiko er.⁹¹ Våre risikovurderinger kan være kognitive, for eksempel basert på fakta, statistikk, ekspertutsagn, eller affektiv, det vil si basert på følelser, intuisjon eller tillit (f.eks. til informasjonskilden). Det er også nærliggende at risikoer som tas frivillig⁹², og risikoer som oppleves som kontrollerbare (at vi opplever å ha kontroll), oppleves som mindre farlige. For eksempel oppleves bilkjøring som mindre farlig enn å fly. Det er også naturlig å tenke at kulturelle verdier og gruppetilhørighet påvirker vår tolkning av risiko, vår håndtering av det ukjente, og at sosiale grupper og gruppetilhørighet påvirker risikopersepsjon og at ulikheter i risikopersepsjon dermed vil kunne oppstå i ulike grupper.⁹³ Gruppeprosesser kan både rette fokus mot det ukjente, men også ha den motsatte effekt ved å resultere i en kollektiv blindhet som følge av gruppetenking og redusert kritisk refleksjon. I tillegg kan heuristikker og forutinntatthet være mentale snarveier som kan lede til systematiske feil i våre risikovurderinger⁹⁴, ved at vi vurderer enkelte risikoer som høyere eller lavere enn andre som følge av katastrofepotensialet eller tidligere erfaringer.

Med utgangspunkt i vår forståelse av risiko og vår risikopersepsjon, er et sentralt spørsmål hvordan skal vi styre risikoen – risikostyring? Risikostyring handler på mange måter om metoder og instrumenter for å identifisere, vurdere og håndtere risikoer for å nå mål. Med risikostyring forstås alle tiltak og aktiviteter som gjøres for å styre risiko⁹⁵, og kan defineres som koordinert arbeid for å lede og kontrollere en organisasjon i forhold til risiko.⁹⁶ Relevante dokumenter som kan forklare denne prosessen finnes eksempelvis i ISO 31000.⁹⁷ NS-ISO 31000:2018 EN beskriver en mye benyttet modell for helhetlig

86 Slovic, 1987.

87 Engen et al., 2021; Slovic 1999.

88 Engen et al., 2021.

89 Ibid.

90 Slovic, 2000.

91 Slovic, 2016.

92 Boyesen, 2003; Sjöberg, 2003.

93 Douglas & Wildavsky, 1983.

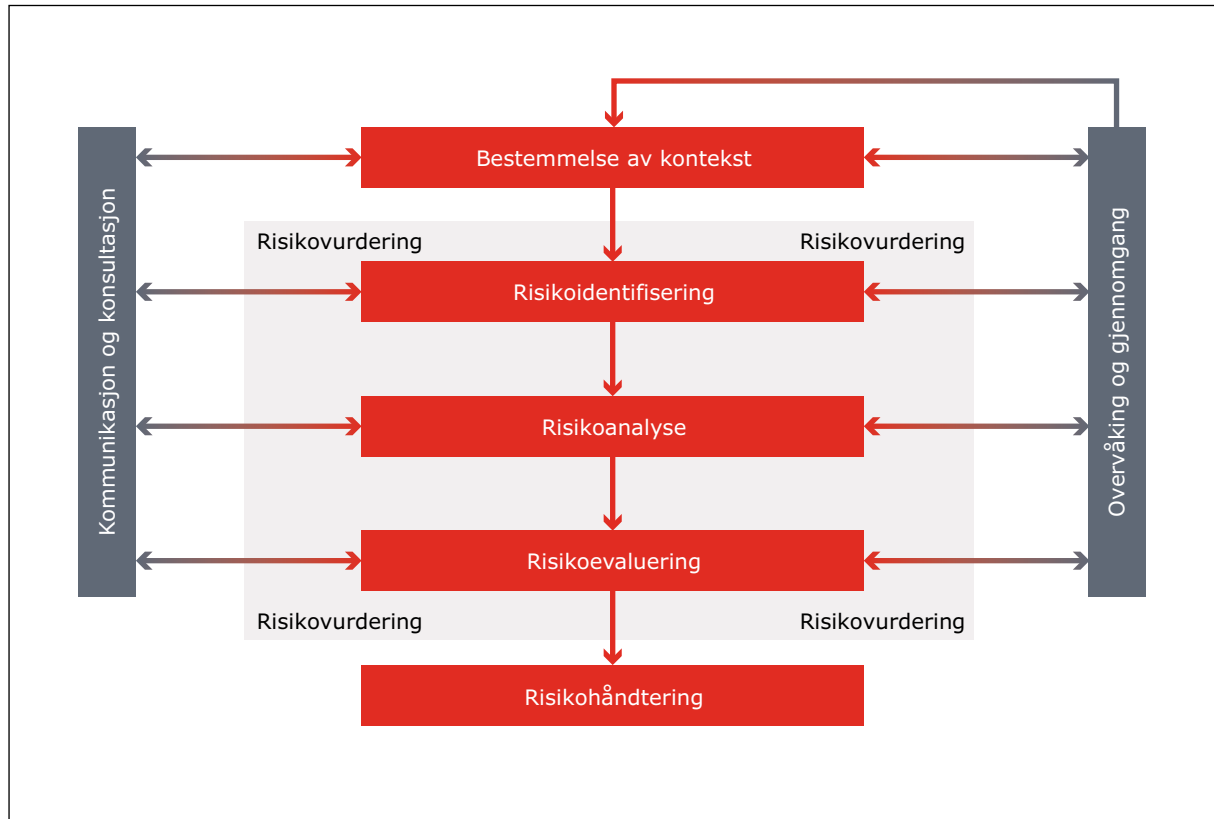
94 Tversky and Kahneman, 1974.

95 Aven, 2007.

96 ISO, 2018.

97 Ibid.

risikostyring, som kan benyttes som utgangspunkt for arbeidet med sikkerhet i den grad det er hensiktsmessig innenfor de enkelte fagområder. Figur 7 under viser stegene i risikostyringsprosessen:

Figur 7: Risikostyringsprosessen med fem hoved trinn og tre gjennomgående prosesser.⁹⁸

Stegene i risikostyringen:

- Etablere kontekst. Hva skal være rammene for prosessen? Med dette menes å definere og avgrense hvilke aktiviteter og områder som skal styres, og på hvilket nivå dette skal skje. Rammene for risikostyringen bør være et klart definert ansvar.
- Identifisere risikoer. Identifisering av hvilke trusler eller farer som under gitte omstendigheter kan føre til tap eller skade innenfor de områdene som risikostyringsprosessen omfatter.
- Analysere risikoer (vurdere sannsynlighet og konsekvens). Analysen må bygge på tydelig definerte forutsetninger. Det kan være hensiktsmessig å utforme konkrete scenarioer for å kunne få et tydeligere bilde av komplekse hendelsesforløp, hvilke sårbarheter som finnes innenfor systemet og hvilke følgehendelser og konsekvenser hendelsen kan få. Hvor stor grad av usikkerhet det er knyttet til kunnskapsgrunnlaget for vurderingene av sannsynlighet og konsekvens bør komme frem. Analysen bør være tilstrekkelig detaljert til at man kan få et bilde av hvilke sannsynlighets- og konsekvensreducerende tiltak som kan være aktuelle å gjennomføre for å redusere risikoen til et akseptabelt nivå.

98 Regjeringen.no, 2025b.

- Risikoevaluering (akseptere eller håndtere). Risikoaksept – hva som vurderes som et akseptabelt risikonivå⁹⁹, og vurdere om den risiko som er avdekket er akseptabel eller om det må iverksettes tiltak for å redusere den.
- Risikohåndtering. Utforming, beslutning og iverksetting av tiltak, for å bringe risikoen ned på et akseptabelt nivå. Dette kan være tiltak for å redusere sannsynligheten for at en hendelse skal inntreffe og/eller tiltak som kan redusere konsekvensene av en hendelse dersom den likevel inntreffer.

Kommunikasjon og konsultasjon

Risikostyringen må forankres i organisasjonen som berøres av aktivitetene (interne og eksterne interessenter), og bør gjøres på alle trinn i risikostyringsprosessen. Formålet vil blant annet være å sikre at de berørte organisasjonenes synspunkter blir i hensyntatt, at aktørene forstår grunnlaget for beslutninger som tas og bakgrunnen for aktiviteter og tiltak.

Overvåking og gjennomgang

Kvaliteten på de ulike trinnene i risikostyringsprosessen må overvåkes og kontrolleres for å sikre egnede og effektive tiltak. Dette bør være en kontinuerlig og planlagt del av risikostyringsprosessen.

2.5 Rettslig rammeverk

Ved noen av de temaer som omhandles i rapporten, og som har vært diskutert som ledd i evalueringen, er det avdekket at det skal stilles spørsmålstegn ved om det er mangler eller svakheter ved det rettslige rammeverket. Den nærmere diskusjonen har imidlertid vist at disse svakheter ved den rettslige normeringen, ikke, eller i meget liten grad, har hatt noen innvirkning på hvordan politiet gjennomførte og håndterte den del av Klepp-hendelsen omfattet av utvalgets mandat.

Det primære, og helt dominerende fokus i denne evalueringen har vært hvilke lærings- og forbedringspunkter som trekkes ut av den operative håndtering av hendelsen. Som det vil ha kommet frem av ovenstående avsnitt, kan dette fremstilles og behandles uten at det er behov for å gå inn på noen mer generell vurdering av det rettslige rammeverket. Tvert imot mener utvalget at å ta disse vurderingene av det rettslige rammeverket inn i den løpende teksten, vil ha negativ innvirkning på leservennligheten og tilgjengeligheten av det som er rapportens primære fokus; nemlig læringspunktene knyttet til den operative håndtering av hendelsen.

At mulige svakheter ved det rettslige rammeverket ikke har hatt noen betydning for den evaluerte hendelsen, sier imidlertid ikke noe om dette kan være «forhold som kan ha betydning for fremtidig oppgaveløsning», slik det heter i PBS I pkt. 16.3.¹⁰⁰ Som en helt generell betraktning, må det alltid antas å være av betydning for oppgaveløsningen at bestemmelsene politiet forholder seg til er tilstrekkelig rettslig forankret, fullstendige, klare, konsistente og hensiktsmessige. Ut fra dette perspektivet har utvalget valgt å legge sine vurderinger av de rettslige rammene, som et vedlegg til rapporten, jfr. vedlegg 5.

⁹⁹ Aven, 2007.

¹⁰⁰ Politidirektoratet, 2020, s. 216.

De tema som behandles i vedlegget, er:

- Adskillelse av involverte tjenestepersoner og kravet om fullt forsvarlig arbeidsmiljø.
- Forhold knyttet til samtidig etterforskning og evaluering.
- Den rettslige forankring av filming fra droner.
- Valg av skytevåpen.

Drøftingene av disse temaene ser hovedsakelig på følgende problemstillinger:

- Har den polisiære virksomheten eller metoden tilstrekkelig hjemmelsgrunnlag?
- Er det behov for at instruks og retningslinjer harmoniseres med annet regelverk av høyere rang?
- Hvordan skal man forstå og anvende gammelt regelverk, som både ble utformet for en ganske annerledes polisiær virkelighet, og en etat som var styrt og organisert helt annerledes enn i dag?
- Har retningslinjer og normer som politiet må forholde seg til, et hensiktsmessig innhold?

Som konklusjon på disse drøftelsene har utvalget bl.a. kommet med følgende anbefalinger:

- Vurdere om kravet om atskillelse av tjenestepersoner som har vært involverte i skyte-episoder som skal etterforskes av Spesialenheten, lar seg forene med det kravet om et fullt forsvarlig psykososialt arbeidsmiljø, som med virkning fra 1. januar 2026 tydeliggjøres og understrekes i arbeidsmiljøloven § 4-3 nytt første og annet ledd.
- Vurdere om det i politiloven bør gitt en ny bestemmelse i § 23 b, med slikt innhold:

§ 23 b Systematisk evaluering av alvorlige hendelser

1. Politidirektoratet kan bestemme at politiinnsatsen ved alvorlige hendelser skal evalueres av et oppnevnt utvalg som skal klarlegge hendelsesforløp og årsaksfaktorer som kan være av betydning for fremtidig oppgaveløsning.
2. Utvalget skal ikke ha til oppgave å avdekke tjenestefeil, eller ta stilling til straffereettslig eller sivilrettslig ansvar.
3. Involverte tjenestepersoner plikter å gi utvalget de opplysninger de har om hendelsen og andre forhold som kan være av betydning for evalueringen.
4. Opplysninger som utvalget mottar i medhold av tredje ledd, kan ikke brukes som ledd i etterforskning og straffesak mot den som har gitt opplysningene.
 - At bruk av innsamlet informasjon ved bruk av droner tydelig reguleres i politi-registerloven og politiregisterforskriften. Det bør også vurderes om ikke også bruk av droner for et politioperativt formål bør skje på bakgrunn av en klar og tilgjengelig lovhjemmel, og ikke bare baseres på den alminnelige handlefrihet.
 - Om instruks som fastsetter at manglende godkjennelse på enhånds skytevåpen, hindrer deltakelse i politioperativ tjeneste (patroljetjeneste), er en hensiktsmessig regulering.

3. Metodisk fremgangsmåte

I dette kapittelet vil det redegjøres for sentrale aspekter ved utvalgets metodiske fremgangsmåte, i form av; evaluering, utvalgets sammensetning og tilknytning til politiets organisasjon, forforståelse og bias, samt datainnsamling.

3.1 Evaluering

I Norge er det tradisjon for å gjennomføre evalueringer av hvordan aktører i justis-sektoren har håndtert alvorlige hendelser. De siste årene har terrorangrepet på Al-Noor Moskeen i 2019, drapene ved Kongsberg-hendelsen i 2021 og terrorangrepet i Oslo 25. juni 2022 blitt evaluert av egne utvalg. Felles for disse evalueringene er at formålet har vært å identifisere læringspunkter, for å styrke håndteringen av fremtidige hendelser. Disse evalueringene kommer i tillegg til etterforskningene hvor formålet blant annet er å avgjøre spørsmålet om tiltale og eventuell rettslig behandling av skyldspørsmålet.¹⁰¹ I tillegg kan det vises til begrepet «granskning», som med utgangspunkt i ulykkes granskning, kan ha et mangefasettert innhold; å klarlegge et hendelsesforløp, identifisere direkte og medvirkende årsaker, identifisere risiko reduserende tiltak, og undersøke for eventuell tiltale eller ansvarsforhold for økonomisk erstatning.¹⁰² Evaluering, etterforskning eller granskning kan med dette betraktes som ulike former for å undersøke en hendelse, hvor formålet med undersøkelsene kan være en viktig forskjell. I denne sammenheng påpekes det at politiet har vært etterforsket av Spesialenheten for politisaker, og Vest politidistrikt vært sette politidistrikt for Sør-Vest, for etterforskning av gjerningspersonen (X). Utvalget er ikke kjent med at tidligere systematiske evalueringer har vært gjennomført under slike omstendigheter, og har derfor ikke hatt erfaringer og praksiser å benytte seg av.

Denne evalueringen skal være i tråd med Politiets beredskapssystem 1 (se vedlegg 1). Evalueringen gjennomføres som en systematisk evaluering, som innebærer en mer omfattende gjennomgang av politiets håndtering av Klepp-hendelsen, hvor formålet er å lære med hensyn til fremtidig oppgaveløsning:

Evaluering av politiinnsats skal ha et positivt, pedagogisk formål, nemlig å lære mest mulig av det som ble gjort. Evalueringen skal konsentrere seg om forhold som kan ha betydning for fremtidig oppgaveløsning. Den skal ikke ha som formål å avdekke feil og finne synderbukker.¹⁰³

Av en rekke definisjoner av evaluering, viser utvalget til følgende: «... the systematic assessment of the operation and/or the outcomes of a program or policy, compared to a set of explicit or implicit standards, as means of contributing to the improvement of the program or policy».¹⁰⁴ Definisjonen innbefatter systematisk vurdering av en aktivitet, hvor denne sammenlignes med gitte standarder, med mål om videreutvikling. Nettopp det å beskrive og vurdere er helt sentralt ved evaluering¹⁰⁵, hvor vurderingen gjøres ved at funnene sammenholdes med et ideal eller standard som vanligvis er oppfatninger av

¹⁰¹ Lovdata.no, 2025c.

¹⁰² Sklet, 2002, s. 15.

¹⁰³ Politidirektoratet, 2020, s. 216.

¹⁰⁴ Weiss, 1998, s. 4.

¹⁰⁵ Tornes, 2012, s. 19.

hva som representerer kvalitet.¹⁰⁶ Vurderingsgrunnlaget i denne rapporten blir dermed dokumentgrunnlag som angir forventet fremgangsmåte og håndtering av hendelser som fant sted på Klepp. Med utgangspunkt i mandatet har utvalget også utarbeidet egne evalueringskriterier, understøttet av erfarings- og forskningsbasert kunnskap. Ved de konkrete vurderingene har utvalget lagt vekt på sanntidsvurderinger, det vil si at beslutninger og handlinger er vurdert ut ifra hvilken informasjon beslutningstakeren(e) hadde på det aktuelle tidspunktet. Til sist, en viktig faktor som vil påvirke innholdet i en evaluering, er utvalget selv.¹⁰⁷

3.2 Utvalgets sammensetning og tilknytning til politiets organisasjon

I mandatet fremgår det at evalueringen av den politioperative håndteringen (del 1 – denne rapporten) skal gjennomføres av et utvalg fra politiet. Med utgangspunkt i politiets organisering ved Klepp-hendelsen og fokusområdene i mandatet ble utvalget satt sammen på følgende måte:

- Steinar Vee Henriksen (utvalgsleder): Politiinspektør, PhD ved Politihøgskolen, bl.a. bakgrunn som utvalgsleder for evalueringen av Kongsberg-hendelsen i 2021.
- Marianne Grinaker Heidenstrøm: Politioverbetjent ved felles enhet for operativ tjeneste i Oslo politidistrikt (OPD), med bakgrunn som sambandsoperatør, operasjonsleder og avsnittsleder ved operasjonssentralen i OPD.
- Tor-Geir Myhrer: Dr. juris og professor emeritus ved Politihøgskolen, bl.a. bakgrunn som utvalgsmedlem ved evalueringen av Kongsberg-hendelsen i 2021.
- Roger Pettersen: Politiinspektør og stabssjef ved Politiets Utlendingsenhet, med bakgrunn som innsatsleder (IL) i Øst-politidistrikt.
- Freddy Rotseth: Politiinspektør, MPhil og leder for Beredskapstroppen.

Utvalgsmedlemmene har variert bakgrunn, med faglig kompetanse innenfor politioperativ tjeneste, jus og påtalemyndighet, og samfunnsvitenskap. Samtidig, en fellesnevner er at samtlige er eller har vært ansatt i politiet. I denne sammenheng er det relevant å vise til Brown sin diskusjon om ulike posisjoner ved forskning på politiet, med hensyn til forskernes tilknytning til politiets organisasjon:¹⁰⁸

- Innside – innsidere: Politiansatte som forsker på politiet.
- Utside – innsidere: Tidligere politiansatte som forsker på politiet.
- Innsidere – utsidere: Sivile forskere som er ansatt i og forsker på politiet.
- Utside – utside: Sivile forskere uten noen tilknytning til politiets organisasjon.

Alle rollene har sine fordeler og ulemper med hensyn til eksempelvis tilgang på informanter og uavhengighet.¹⁰⁹ For evalueringsutvalget for Klepp-hendelsen må det understrekes at et samlet utvalg kun fyller to av posisjonene. At politiansatte evaluerer en kritisk hendelse i politiet, kan også aktualisere metodiske problemstillinger. I tillegg, utvalgsmedlemmenes faglige bakgrunn gjør at disse bringer med seg en særskilt erfaring og forståelse inn i utvalgsarbeidet, og bias kan være en spesielt relevant problemstilling.

¹⁰⁶ Tornes, 2013.

¹⁰⁷ Eks. Politihøgskolens evalueringsutvalg, 2022, s. 76.

¹⁰⁸ Brown, 1996, s. 179-186.

¹⁰⁹ Davies, 2016.

3.3 Forforståelse og bias

Medlemmene i et evalueringsutvalg vil påvirke prosessen og innholdet i evalueringen¹¹⁰, og det er viktig at utvalget forholder seg aktivt til denne problemstillingen. Utvalgs-medlemmene har med seg en forforståelse om hendelsen som skal undersøkes, i form av tidligere profesjonell erfaring, oppfatninger og kanskje kunnskap om situasjonen som skal evalueres.¹¹¹ Dette fordrer en refleksiv tilnærming, som her innebærer eksplisitt å gjøre rede for egen forforståelse og være bevisst egen påvirkning gjennom evalueringsprosessen.¹¹² Dette kan bidra til å motvirke bias, som kan forstås som en ubevisst og uønsket subjektiv preferanse som kan medføre feilaktige fremstillinger av resultatene.¹¹³ Av denne grunn, og forut for utvalgets første samling, ble de politiansatte bedt om skriftlig å redegjøre for hva de visste om Klepp-hendelsen fra før. Denne formen for «declaration of beliefs»¹¹⁴ ble gjennomført for en bevisstgjøring av egen forforståelse og hva som var ny kunnskap gjennom utvalgsarbeidet. For eksempel, allerede ved befaringen av åstedet for Klepp-hendelsen, ble det avdekket forskjell mellom forhåndsoppfatninger og faktiske forhold. Utvalget tilstrebet en refleksiv tilnærming gjennom hele prosessen, ved jevnlig å reflektere over ny kunnskap og hvordan utvalget fortolket denne. Ved utvalgets siste møte ble også de skriftlige redegjørelsene hentet frem igjen, og sammenholdt med funn i den ferdigstilte rapporten.

3.4 Datainnsamling

I dette delkapittelet vil samhandling med Sør-Vest politidistrikt, datainnsamling, – analyse og – oppbevaring, samt styrker og svakheter ved evalueringen bli beskrevet.

3.4.1 Samhandling med Sør-Vest politidistrikt

Sør-Vest politidistrikt (SVPD) etablerte tidlig et fast kontaktpunkt (POC) i organisasjonen for all samhandling mellom politidistriktet og utvalget. All informasjonsutveksling og forberedelser foregikk gjennom POC, også under utvalgets datainnsamling ved politihuset i Stavanger. For å sikre en transparent tilnærming og nødvendig informasjon om den kommende evalueringen, ble det avholdt et informasjonsmøte for ledere, tillitsvalgte og verneombud i SVPD. De ansatte som var direkte involvert i Klepp-hendelsen deltok ikke her. Ved møtet ble det gitt informasjon om evaluering generelt, erfaringer fra evalueringen av Kongsberg-hendelsen i 2021 og utvalgets behov for tilrettelegging. Et annet aspekt ved dette møtet var å synliggjøre evalueringens formål og gjennomføring. Dette med hensyn til de parallelle prosessene med Spesialenhetens etterforskning av ansatte i SVPD og Vest politidistrikt sin etterforskning av gjerningspersonen. SVPD besørget også befaring av åstedet for Klepp-hendelsen, stilte kontorlokaler til disposisjon og samtlige ansatte bidro velvillig ved utvalgets henvendelser. Ut over den administrative tilretteleggingen var det like fullt ingen kontakt mellom utvalget og SVPD om evalueringen som sådan. Etter at evalueringsrapporten var ferdigstilt og overlevert oppdragsgiver, ble det avholdt to informasjonsmøter i SVPD, før rapporten ble offentliggjort. Først og fremst fikk informantene som var direkte involvert i hendelsen en gjennomgang av utvalgets funn, og tilsvarende presentasjon ble gitt til politidistriktets ledelse.

¹¹⁰ Jákupsstovu & Kjersem, 2012, s. 305.

¹¹¹ Johannessen et al., 2016.

¹¹² Eks. Blaikie & Priest, 2019, s. 46-48.

¹¹³ Eks. Reed & Biott, 1995, s. 193.

¹¹⁴ Malterud, 2001, s. 484.

3.4.2 Rekruttering av informanter

Denne delen av evalueringen kan sammenlignes med en enkelt case studie, hvor en case kan defineres som «et fenomen av noe slag som oppstår i en avgrenset kontekst» (utvalgets oversettelse).¹¹⁵ I dette tilfellet er det håndteringen av ett enkeltstående bevæpningsoppdrag i SVPD og de umiddelbare tiltakene i forbindelse med dette som har vært gjenstand for undersøkelse. For å sikre mest mulig kunnskap om hendelsen og som grunnlag for utvalgets vurderinger, var intervjuer med de involverte i Klepp-hendelsen essensielt. Å rekruttere involverte med en slik målsetting representerer strategisk utvelgelse av informanter¹¹⁶, noe som for en stor del var forhånds-bestemt gjennom mandatets fokusområder. En slik tilnærming vil kunne innebære en fullstendig inkludering av målgruppen¹¹⁷, men det var like fullt nødvendig med noen avgrensninger av utvalget av informanter.¹¹⁸ Herunder prioriterte utvalget de informantene som var direkte involvert i hendelsen, og derigjennom kunne gi et best informasjonsgrunnlag med hensyn til mandatet. Samtidig, avgrensningene kan også ha medført at mulige informanter ikke har fått delt sine erfaringer med utvalget. Utvelgelsen av informanter ble foretatt i samråd med og etter anbefalinger fra SVPD. På vegne av utvalget utarbeidet POC i SVPD en liste over informanter med deres rolle ved hendelsen og kontaklinformasjon. På bakgrunn av denne oversikten etablerte utvalget selv direkte kommunikasjon med informantene. I tillegg ble et mindre antall informanter fra SVPD, Politihøgskolen (PHS) og Politidirektoratet (POD) intervjuet gjennom fokusgruppeintervjuer¹¹⁹ eller tilsendt spørsmål, med fokus på tema innenfor operativ trening og praksiser. Alle informantene delte villig sine erfaringer gjennom intervjuer, eller på annen måte bidratt med informasjon, eksempelvis oversendelse av relevante dokumentgrunnlag. Informantene representerte ulike organisasjoner, avdelinger og roller i politiet, i hovedsak fra taktisk og operasjonelt nivå i SVPD, men også fra andre tjenester som PHS og POD.

3.4.3 Intervjuer

Med utgangspunkt i fokusområdene i mandatet ble det utarbeidet to semi-strukturerte intervjuguider¹²⁰, en for taktisk og en for operasjonelt nivå, som var basert på intervjuguider fra evalueringen av Kongsberg-hendelsen i 2021.¹²¹ For fokusgruppeintervjuene ble det utarbeidet spørsmål på bakgrunn av funn i intervjuene i SVPD. I forkant av intervjuene i SVPD fikk informantene tilsendt mandatet (vedlegg 1) og et informasjons-skriv (vedlegg 2) om utvalgets mandat, utvalgets sammensetning, formålet med evalueringen, samt datainnsamling og -oppbevaring. Alle intervjuene i SVPD ble gjennomført i august og september 2025, ved skjermede møterom ved politihuset i Stavanger. De to fokusgruppe-intervjuene ble gjennomført i SVPD og på Teams med PHS, samt at spørsmål ble sendt til ansatte i POD, i september og oktober 2025. Totalt ble det intervjuet 28 informanter, og i tillegg besvarte POD tilsendte spørsmål (se vedlegg 3).

Til stede ved intervjuene i SVPD var informanten, majoriteten av utvalget og utvalgets referent. Intervjuene ble innledet med et åpent spørsmål om informantene kunne fortelle om sin erfaring og opplevelser fra Klepp-hendelsen. Fremstillingene ble i varierende grad supplert med spørsmål fra intervjuguiden. Alle intervjuene i SVPD ble gjennomført som

¹¹⁵ Miles et al., 2020, s. 24.

¹¹⁶ Se Johannessen et al., 2016.

¹¹⁷ Eks. Patton, 2015.

¹¹⁸ Miles et al., 2020.

¹¹⁹ Se Tjora, 2018.

¹²⁰ Eks. Tjora, 2018.

¹²¹ Politihøgskolens evalueringsutvalg, 2022.

individuelle intervju, og hadde en varighet av ca. 60 – 90 minutt. På bakgrunn av den kritiske hendelsen de ble intervjuet om, var kollegastøtten¹²² i SVPD forhåndsvarslet om intervjuene og var tilgjengelig under gjennomføringen av disse. Det ble skrevet referat av alle intervjuene, og dette ble sendt til informantene på deres politi e-post, for kvalitetssikring og godkjenning. Det var kun de godkjente referatene som ble benyttet i evalueringen. Med samtykke fra informantene ble det også gjort lydopptak av intervjuene, som støtte til referatene. Lydfilene ble midlertidig oppbevart i utvalgets skjermede mapper i PHS og politinettet, og ble slettet når rapporten var overlevert oppdragsgiver. Intervjuer med øvrige politiansatte fulgte en noe mindre stringent tilnærming, ettersom dette var supplerende datainnsamling. Det ble, med samtykke, gjort lydopptak, og på bakgrunn av lydfilene ble det skrevet kortere referater som også ble sendt på e-post for godkjenning ved alle fokusgruppeintervjuene. I tillegg til individuelle og fokusgruppeintervjuer har utvalget jevnlig hatt kontakt med en rekke fagansatte og ledere i politiet. Formålet har vært å innhente supplerende beskrivelser og erfaringer relatert til bevæpningsoppdrag og dokumentgrunnlag som berører temaet.

3.4.4 Dokumentstudier

Utvalget har gjennomgått et relativt omfattende dokumentgrunnlag som utgangspunkt for vurderinger av politiets håndtering av Klepp-hendelsen. Dette inkluderer lov- og instruksverk, planverk (PBS I, II og III), retningslinjer, rundskriv, temaliste, emnehefte, undervisnings-planer med mer. Felles for dokumentene er at de på en eller annen måte gir føringer for hvordan politiet skal håndtere hendelser lik den som fant sted på Klepp. Det understrekes at dette dokumentgrunnlaget i all hovedsak er unntatt offentlighet (UO), og av denne grunn er gjengivelser herfra begrenset til det strengt nødvendige. Dokumentene er ikke oppført i referanselisten, men kort henvist til i fotnotene.

3.4.5 Elektroniske data

Utvalget fikk tilgang til omfattende elektroniske data, som inkluderte telefon- og sambandslogger, politiets vaktjournal (PO), posisjonsdata og dronevideo. Dette medførte et godt grunnlag for blant annet å utarbeide en presis tidslinje for hendelsen, med kommunikasjon mellom involverte aktører og utførte tiltak. Som for lydfilene fra intervjuene, ble alle elektroniske data midlertidig oppbevart i utvalgets skjermede mappe og slettet når rapporten var overlevert.

3.4.6 Datareduksjon, analyse og vurderinger

Gitt det omfattende datagrunnlaget utvalget samlet inn, var det nødvendig å redusere datamengden¹²³, og strukturere denne før analyse og endelig presentasjon i rapporten. Herunder har utvalget prioritert å løfte frem den informasjonen som har vært best egnet til å belyse fokusområdene i mandatet, og mindre relevant og overflødig informasjon har blitt utelatt.

Utvalget utarbeidet en tidslinje (se kap. 4), på bakgrunn av sanntidsinformasjon fra elektroniske data. Tidslinjen ble supplert med informasjon fra intervjuene, med utgangspunkt i informantenes erfaringer og opplevelser fra hendelsen. Den deskriptive fremstillingen dannet utgangspunktet for utvalgets analyser og vurderinger (se kap. 5), hvor beskrivelsene ble sammenholdt med vurderingskriteriene i form av ulike dokumentgrunn-

¹²² Se Politidirektoratet, 2020, s. 203.

¹²³ Se Blaikie & Priest, 2019.

lag. Ved denne fremgangsmåten er det politiets egne forhåndsdefinerte standarder for håndtering av hendelser som fant sted på Klepp som utgjør det viktigste grunnlaget ved vurderingene. Hvor utvalget har funnet vurderingskriteriene som utilstrekkelige eller upresise, har utvalget benyttet faglig skjønn og/eller konsultert faglig ekspertise.

3.4.7 Håndtering og oppbevaring av data

Informasjonsgrunnlaget i denne evalueringen er i all hovedsak elektroniske data eller digitale dokumenter, som kun har blitt håndtert innenfor politiets og Politihøgskolens datasystemer. Elektroniske data, for eksempel lydfiler fra intervjuer, har umiddelbart blitt overført til utvalgets skjermede mapper hvor kun utvalget har hatt tilgang. Utvalget slettet alt innsamlet datagrunnlag etter at evalueringsrapporten var overlevert oppdragsgiver.

3.4.8 Styrker og svakheter ved evalueringen

En evaluering vil ha sine styrker og svakheter, og flere faktorer kan være gjeldende. I den videre fremstillingen vil utvalget kort drøfte noen aktuelle tema, i form av tidsaspektet for evalueringen, datagrunnlaget og utvalgets sammensetning og tilknytning til politiets organisasjon.

Klepp-hendelsen fant sted natt til 28. desember 2024. Grunnet hendelsens alvorlige utfall igangsatte Spesialenheten for politisaker etterforskning av politiet, og Vest politidistrikt etterforskning av gjerningspersonen (som sette politidistrikt for SVPD). Mandatet (vedlegg 1) viser også til at evalueringen ikke skulle komme i konflikt med disse etterforskningene. Av denne grunn påbegynte ikke utvalget sitt sammenhengende arbeid før august 2025, ca. 8 måneder etter hendelsen fant sted. Et aspekt ved denne problemstillingen er at det allerede har vært langvarige og overlappende prosesser i SVPD. Dette kan utfordre organisasjonens motivasjon for nok en prosess i form av en evaluering, hvilket er viktig for gjennomføringen av utvalgets arbeid.¹²⁴ Fra et psykologisk perspektiv vil en slik forsinkelse også kunne påvirke hukommelsen hos ansatte som skal intervjues om hendelsen. I tillegg har utvalget reflektert over problemstillingen dersom informanter fortsatt er under etterforskning av Spesialenheten når de intervjues, om dette kan påvirke ønsket om å bli intervjuet av et evalueringsutvalg samtidig? For dette temaet har ikke utvalget hatt andre erfaringer å støtte seg til, ettersom Klepp-hendelsen er den første hendelsen av sin art hvor politiet både etterforskes og evalueres. Samtidig, utvalget har hatt kontakt med Spesialenheten for politisaker og Vest politidistrikt, for å avklare at tidspunktet for evalueringen ikke ville påvirke deres arbeider. Hva angår informantene er det rimelig å tro at repeterende fokus på hendelsen gjennom etterforskningene vil holde denne i minnet, mer enn godt nok for en evaluering. I tillegg har tidligere forskning på kritiske hendelser vist til at informantene har vært i stand til å gjengi detaljerte beskrivelser av disse.¹²⁵ På den annen side kan dette medføre en unødvendig belastning å måtte bli intervjuet på nytt om en slik kritisk hendelse, lang tid etter at denne fant sted. Utvalget har heller ikke opplevd motvilje til å bli intervjuet om hendelsen, selv om Spesialenhetens påtalemessige avgjørelse ikke var ferdigstilt på tidspunktet for intervjuene. Her vil utvalget understreke at utvalget kun har forholdt seg til egne intervjuer ved vurderingene, og ikke benyttet forklaringer til Spesialenheten eller Vest politidistrikt.

¹²⁴ Furre & Hørrigmo, 2013.

¹²⁵ Eks. Klein, 2010.

Evalueringen av Klepp-hendelsen kan sammenlignes med en enkeltcase-studie, ettersom det er en konkret hendelse som undersøkes i dybden. På bakgrunn av detaljerte beskrivelser gir dette en mulighet til å undersøke hendelsen fra flere sider.¹²⁶ Dette betinger et godt datagrunnlag, noe som har vært en styrke for denne evalueringen. Utvalget har hatt tilgang på omfattende og ulike elektroniske data, noe som har gjort det mulig å etablere en presis tidslinje basert på sanntidsinformasjon. Denne fremstillingen har igjen blitt supplert med mer utfyllende informasjon fra intervjuer med informantene som var involvert i hendelsen. Samtidig, utvalget vil påpeke at denne informasjonen representerer informantenes fortolkninger og sosiale konstruksjoner, for å skape mening av sine erfaringer.¹²⁷ Med andre ord, beskrivelsene i denne rapporten representerer ikke objektive fakta, men er et resultat av dokumenterte hendelser sammen med de involvertes fortolkninger av disse.

Utvalgets sammensetning og tilknytning til politiets organisasjon ble kort presentert ovenfor. Ettersom evalueringen har vært gjennomført som en intern evaluering i politiet, vil metodiske problemstillinger som intern vs. eksternt evaluering, utvalgets uavhengighet og utvalgets kompetanse bli kort omhandlet her. Først, et internt utvalg vil trolig ha bedre kunnskap om en etatsspesifikk hendelse, ha lettere tilgang til data og det vil trolig være enklere å benytte evalueringens resultater i egen etat. Derimot kan et eksternt utvalg bringe inn nye perspektiver, ha større objektivitet og kanskje bedre legitimitet for evalueringsarbeidet.¹²⁸ I tillegg, en viktig faktor ved et eksternt utvalg er at dette vil ha større uavhengighet til oppdragsgiver.¹²⁹ POD som oppdragsgiver for denne evalueringen er øverste instans i politietaten hvor utvalgsmedlemmene til daglig er ansatt. Dette er ikke en utfordring i seg selv, men fordrer en bevisst tilnærming til nærhet og distanse mellom oppdragsgiver og det midlertidige evalueringsutvalget. Utvalget sitter like fullt igjen med en opplevelse av uavhengighet i evalueringsarbeidet, hvor mandatets føringer har vært eneste styring fra oppdragsgivers side. Det bemerkes også at mandatet (vedlegg 1, s. 4) gav utvalget et eget handlingsrom ved at «evalueringen skal inneholde en selvstendig vurdering av eventuelt andre læringspunkter som bør omtales». Dette understrekes ved at etter utstedelsen av mandatet, og utvalget var konstituert, var det ingen kontakt mellom oppdragsgiver og utvalget utover rent administrative gjøremål.

Til sist vises det det til utvalgets samlede faglige bakgrunn, som fører til det siste temaet, utvalgets kompetanse. Herunder kan det vises til tre former for kompetanse:¹³⁰

1) relasjonskompetanse innbefatter evnen til å håndtere mennesker involvert i evalueringen på en god måte, noe som kan være spesielt viktig dersom det fremsettes kritikk. Hva angår dette temaet så hadde ingen i utvalget særskilt bakgrunn for håndtering av mennesker som har vært i, og kanskje fortsatt var i krise. Dette var en aktuell problemstilling ved intervjuene, og utvalget ba derfor om at kollegastøtten i SVPD var tilgjengelig under disse. I tillegg ble de som hadde vært direkte involvert i hendelsen de første til å bli informert om utvalgets funn, forut før offentliggjøringen av rapporten. 2) leveranse- evne viser til utvalgets evne til å levere rapporten til avtalt tidspunkt, og denne ble levert i tråd med mandatet. Til sist, 3) utvalgets metode og kontekstkunnskap viser til adekvat metodisk fremgangsmåte og faglig kunnskap. I tillegg er kontekstuell kunnskap viktig for evalueringsarbeidet, og i denne rapporten kan dette forstås som utvalgets kunnskap om

¹²⁶ Johannesen et al., 2016.

¹²⁷ Guba & Lincoln, 1989.

¹²⁸ Regjeringen.no, 2025a, s. 22.

¹²⁹ Furre & Horrigmo, 2013.

¹³⁰ Se Furre & Horrigmo, 2013, s. 187-189.

i hvilke sammenhenger og under hvilke forhold politiet håndterer bevæpningsoppdrag. Det er rimelig å si at utvalget for Klepp-hendelsen har hatt sin styrke gjennom metode og kontekstkunnskap. Samtidig, potensielle fallgruver kan være nettopp utvalgets forforståelse og bias, men dette ble håndtert gjennom refleksiv tilnærming til arbeidet. I tillegg har utvalget konsultert ekstern faglig ekspertise hvor egen kompetanse har vært mangelfull, noe som også styrker evalueringen.¹³¹

131 Danmarks evalueringsinstitut, 2016.

4. Beskrivelse av politiets operative håndtering og umiddelbare tiltak

I dette kapittelet vil utvalget beskrive politiets operative håndtering og umiddelbare tiltak. I delkapittel 4.1 gis det en detaljert fremstilling av hendelsen fra meldingen til politiet, til de tilskadekomne var overtatt av helsevesenet. I delkapittel 4.2 gis det en mer overordnet redegjørelse for de umiddelbare tiltak i Sør-Vest politidistrikt, etter at helsevesenet hadde overtatt som nevnt, til det var gjennomført samling for defuse for de involverte politiansatte. Fremstillingene er basert på sambands- og telefonilogger, dronevideo og intervjuer med det involverte polititjenestepersonellet med mer. Enkelte deler av beskrivelsene er reformulert og sammenfattet, for å ivareta personvernhen-syn, hensyn til de involverte og bedre lesbarheten i den skriftlige fremstillingen. Dette har likevel ikke påvirket innholdet i presentasjonen.

Utvalget vil understreke at hendelsen utgjorde ett av mange oppdrag i Sør-Vest politi-distrikt natt til lørdag 28. desember 2024, og det ble benyttet flere sambandskanaler og telefoner samtidig. For lettere å kunne skille mellom operasjonssentral og politipa-truljer, samt mellom telefonsamtaler og sambandsmeldinger i ulike kanaler, vil informasjonsformidlingen bli vist med tidspunkt, om det var telefon eller sambandska-nal, hvem som gav beskjedene samt fargelegging for de ulike nivåene:

Rød tekst omhandler gjerningspersonen (X).

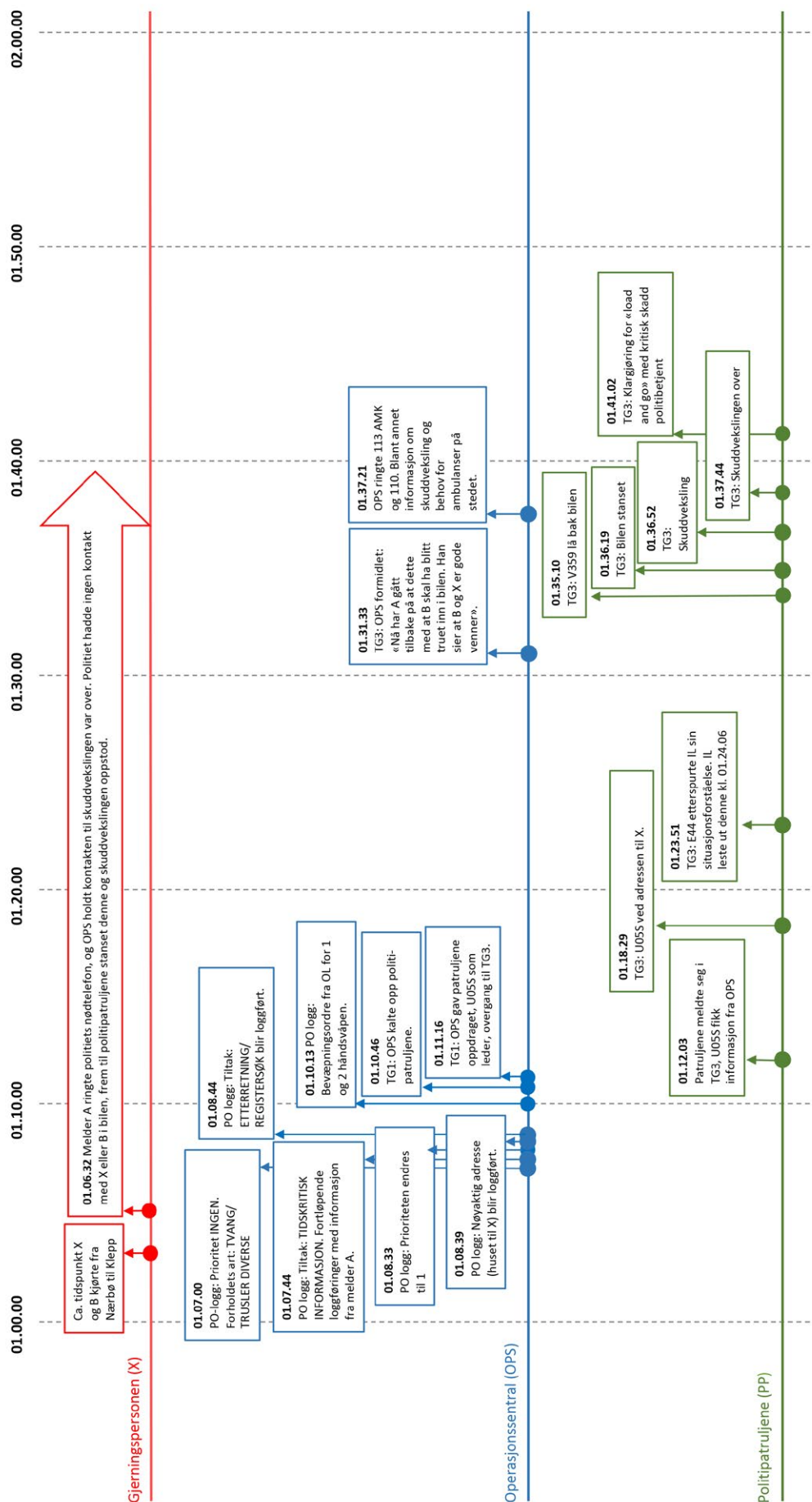
Blå tekst omhandler operasjonssentralen (operasjonelt nivå).

Grønn tekst omhandler politipatruljene (taktisk nivå).

Sort tekst er utvalgets merknader.

Utvalget vil påpeke at klokkeslettene for hver melding på telefon/samband i delkapit-tel 4.1 er tidspunktet kommunikasjonen ble påbegynt. Informasjonsformidlingen ved de disse tidspunktene har også varierende varighet, fra korte sambandsmeldinger til lengre telefonsamtaler. Av denne grunn må fremstillingen leses med utgangspunkt i at telefon og sambandsmeldinger jevnlig overlapper og har sammenheng med hver-andre, og det er derfor tidvis benyttet krysshenvisninger for å synliggjøre disse sam-menhengene.

Fra politiets operasjonssentral (OPS) i Sør-Vest politidistrikt mottok nødtelefonen om hendelsen til skuddvekslingen oppstod, gikk det ca. 30 minutter. Skuddvekslingen hadde en varighet på ca. 1 minutt, før politiet begynte med livreddende førstehjelp. Sentrale tidspunkter, tiltak og informasjonsformidling i denne perioden er sammenfat-tet i figur 8, etterfulgt av de detaljerte beskrivelsene i delkapittel 4.1.

Figur 8: Tidslinjer for gjerningspersonen (X), politiets operasjonssentral (OPS) og patruljene.

4.1 Beskrivelse av politiets operative håndtering.

Ved Klepp-hendelsen kom det én nødtelefon til politiets operasjonssentral (OPS) i Sør-Vest politidistrikt (SVPD). Sambandsoperatør S1 besvarte nød anropet på 112 fra melderer (A), og samtalen hadde en varighet på 38 minutter og 6 sekunder, frem til skuddvekslingen var over. Utvalget gjengir her de første minuttene av samtalen i sin helhet, hvor den vesentligste informasjonen kom frem:

01.06.32 S1: Politiets nødtelefon.

A: Hei sann. Det er «navn» fra Nærbø som ringer. Vi har nettopp hatt besøk av en her. Min far er nå ute og kjører med han, men han er bevæpnet og har tenkt å sette fyr på huset sitt. Min far kom inn og sa jeg skulle ringe til dere. Dere må finne ut hvor «navn på gjerningspersonen – X» bor hen, fordi de er på vei bort dit nå. Og så kan jeg si at min far heter «navn – B», han ville gjerne at dere skulle spore telefonen hans. Han er bevæpnet med pistol, og har nettopp kjørt fra Nærbø der vi bor, og er på vei bort til der X bor. Han sa han ville at dere skal møte de der, og ikke stoppe de på veien for han er jo som sagt bevæpnet med pistol.

S1: Faren din skal kjøre han her sier du?

A: Ja, min far B, kjører rundt på X (og bokstaverer navnene).

S1: Og de var på vei til?

A: Det vet jeg ikke, dere må finne ut hvor X har bostedsadresse. Jeg vet ikke hvor adressen er, men de er på vei bort dit for han skal sette fyr på huset sitt, sa han. Han har fått et illebefinnende, der han mener han har funnet ut av et mysterium. Han mener satanister er ute etter han, så han er ganske ustabil.

S1: De er på vei bort til X for å sette fyr på huset?

A: X skal sette fyr på sitt eget hus, men han trengte en sjåfør. Det er derfor min far kjører han. De kjører rundt i en sort Audi A3 Quattro med «registreringsnummer».

S1: Har faren din blitt truet sier du?

A: Nei, X stoler på min far. Han kom opp her for å få litt råd og sånt.

Underveis i samtalen kalte en annen sambandsoperatør (S2) opp politipatruljene for å gi dem oppdraget (se 01.10.46 under). Fra det videre samtaleforløpet gjengis en sammenfatning:

A fortalte videre at X først prøvde å få A til å kjøre ham, men A hadde sagt at han ikke hadde førerkort så han kunne ikke gjøre noe, før X hadde fått B til å kjøre ham. Deretter spurte A på nytt om politiet ville klare å spore B sin telefon dersom de fikk telefonnummeret, og sa at X ikke hadde noe elektronisk

med seg ettersom «han er redd for å bli sporet». S1 noterte deretter B sitt mobilnummer.

S1 spurte videre om A kjente X fra tidligere, og A fortalte at han kjenner ham fordi X er en kamerat av B og «som jeg kjenner ham så er han en kjempe-åltreit fyr». A hadde kjent X fra barndommen, men han kjente ikke X slik han var nå. S1 spurte deretter A om X «er syk eller noe», og A gjentok at han trodde at X hadde fått et illebefinnende og viste til uttalelser fra X. S1 etterspurte deretter hvor lenge det var siden de kjørte, og A svarte 2-3 minutt, før S1 spurte «du sa han hadde våpen, hva var det han hadde for noe?» A svarte «jeg fikk beskjed [av B] at han var bevæpnet med en pistol», og A ble bedt om å ringe politiet når de kjørte fra stedet. På forespørsel fra S1 om B hadde sett pistolen bekreftet A at «ja, pistolen har pappa sett». S1 informerte deretter A om at politiet hadde patruljer på vei til X sin adresse.

Samtalen fortsatte deretter med tidvise opphold i dialogen mellom S1 og A, og noen gjentakende og nye spørsmål fra S1. Blant annet spurte S1 om X bodde med andre, men A trodde at han bodde alene. S1 spurte om X var registrert med våpen og om han drev med skytesport, noe A ikke visste. S1 spurte også om «noe annet du kan fortelle?», hvor A svarte «nei, egentlig ikke». A beskrev også utseende og bekledning for X slik A hadde observert. Det var også oppklarende dialog hvor S1 og A kom frem til riktig kjennemerke på bilen og hvem bilen var registrert på. Det ble også spurt etter opplysninger om X sin helse hvor A svarte at han ikke visste «i det hele tatt». S1 spurte i tillegg mer om trusselsituasjonen: «Jeg forstod det slik at faren din ble truet, hvordan forstod du det?». Til dette svarte A at «jeg tror ikke faren min har blitt truet, jeg vet at X stoler på faren min. Jeg tror nok det er grunnen til at han kom opp her». A gjenfortalte deretter informasjon fra B om at X blant annet hadde sagt at han hadde satanister etter seg, han visste om hemmeligheter han skulle røpe og diverse pedofile. Etter dette fortalte A at «jeg tror ikke faren min har blitt truet, jeg tror rett og slett X bruker pappa for å kjøre ham til huset».

Denne siste informasjonen ble loggført i politiets vaktjournal (PO) kl 01.25: «Melder [A]: Tror ikke faren hans [B] har blitt truet, X stoler på faren hans. Melder tror kun at X bruker hans far til å kjøre han til huset sitt». Denne informasjonen ble gitt over sambandet fra OPS til patruljene kl 01.31.33.

Etter noe opphold i samtalen spurte S1 om B hadde «virket noe stresset»? A svarte «det kan jeg faktisk ikke si, han så ganske rolig ut, han pleier alltid å se rolig ut selv om han er stresset». Igjen ble det et lengre opphold i samtalen, før S1 spurte A om dersom politiet ringte til B; «tror du X vil reagere noe på det?». Til dette svarte A «tror ikke det er så lurt, siden pappa sa at han helst ville at dere skulle spore ham». Igjen ble det et lengre opphold.

30 minutter og 28 sekunder ut i samtalen høres det i bakgrunnen «skuddveksling, skuddveksling, skuddveksling».

S1 ba deretter A holde linjen og det ble stille i litt over 7 minutter, før S1 fortalte at de skulle legge på og ba A om å være tilgjengelig på telefon.

S1 fortalte at han tok imot meldingen og det ble igangsatt loggføring og flere tiltak ved OPS. Andre personer ved OPS lyttet på samtalen mellom S1 og A og det ble utført søk i politiets registre, blant annet i våpenregisteret som viste at X hadde skytevåpen. S1 konfererte også med andre om spørsmål til A underveis i meldingsmottaket. S1 opplevde at A hadde et veldig rolig stemmeleie, at «samtalen gikk ingen vei» og oppfattet informasjonen som tvetydig. S1 fortsatte likevel meldingsmottaket dersom A kunne komme på noe som var viktig for saken. På bakgrunn av informasjonen A formidlet opplevde S1 at OPS innledningsvis tok saken på stort alvor, «men at hele situasjonen ble tatt litt ned» underveis i meldingsmottaket (se innholdet i meldingsmottaket over).

- 01.10.46 TG1: OPS kalte opp patruljene U05S, CE31, V359, C91, E44 og B40 i politiets talegruppe (sambandskanal) TG1. Alle patruljene svarte umiddelbart.

Patruljen UP313 med politibetjentene P14 og P15 hadde en god posisjon og meldte seg for oppdraget til OPS i TG1. Men, OPS ønsket ikke å benytte patruljen. Derimot hadde de en så god posisjon at de stilte seg opp på en mulig atkomstvei til den aktuelle adressen og overhørte sambandstrafikken i TG3. P14 fortalte at det var et utfordrende meldingsmottak og opplevde at det gikk mye tid og ressurser til å diskutere oppdraget på radiosambandet. Innledningsvis oppfattet P14 at det var en bil med to personer som var på vei for å sette fyr på et hus. P15 viste til at det var et uklart oppdrag og fikk ikke en god forståelse for hva hendelsen var for noe.

- 01.11.16 TG1: OPS gav følgende oppdrag til patruljene: «Kjør utrykning mot 'adressen til X' på Klepp. Vi får inn en melding fra A, som sier at B og en annen er på vei til den adressen for å sette fyr på 'adressen'. Og, de skal være bevæpnet. Vi får denne meldingen nå, og vi sitter i meldingsmottak (se oppstarten 01.06.32). Mer info kommer. Det er gitt bevæpning på oppdraget. Dere kan gå over i TG3. U05S du er leder. Kvitter».

- 01.11.48 TG1: U05S (innsatsleder) kvitterte for oppdraget: «'Adressen til X' på Klepp. Bevæpning er gitt. TG3».

U05S var bemannet med fast innsatsleder (IL) som hadde med seg politibetjent P11. IL fortalte at de allerede var oppmerksomme på oppdraget da dette ble lest ut på sambandet. Utgangspunktet var at en person var truet med i en bil og de skulle til Klepp og tenne på et hus. På bakgrunn av stedsangivelser til den aktuelle bilen var det tidskritisk å komme frem til stedet, «pri 1» var å beskytte huset hvor faren til X var registrert som beboer og U05S var nærmeste patrulje til den aktuelle adressen. I tillegg tenkte U05S på risiko og beskytte huset, og at trusselen var X i bilen. Samtidig var det vanskelig å få en forståelse for oppdraget og skjønne hva politiet stod overfor, og det var ønskelig å få mer informasjon. P11 opplevde innledningsvis at meldingen var uklar og veldig rar, og reagerte på innholdet hvor X skulle

kjøre hjem og tenne på sitt eget hus, og var usikker på hvordan de skulle håndtere hendelsen.

01.12.03 TG3: Alle politipatruljene (se 01.10.46) meldte seg i sambandskanalen TG3.

01.12.28 TG3: OPS formidlet til patruljene «Slik vi forstår det så har B, far til A, blitt truet av han her X, og han skal sitte i denne bilen selv, X og han er på vei til 'X sin adresse' for å sette fyr på sitt eget hus», ifølge A.

01.12.52 OPS politiet (112) ringte AMK (113) og brannvesenet (110) for trippelvarsling. OPS informerte om at de hadde fått melding om at det var noen personer med våpen som var på vei til «adresse» for å sette fyr på et hus, og politiet hadde en bevæpnet aksjon på stedet. Det var ikke satt fyr på noe enda, men politiet ønsket å informere om dette dersom noe skulle skje, og at nødetatene kunne gå i en egen talegruppe (sambandskanal) for å være klare om noe skulle skje. Politiet visste ikke så mye mer på dette tidspunktet. Nødetatene ble enige om å benytte talegruppe BAPS1 (felles sambandskanal Brann-Akuttmedisin-Politi-Samvirke), og politiets innsatsleder [U05S] ville ta kontakt her ved behov. Alle nødetatene bekreftet dette.

01.13.02 TG3: U05S svarte OPS (se 01.12.28), og spurte: «Det er mottatt. Og hvem ringer? Har dere noen kontakt med vedkommende?»

01.13.12 TG3: OPS svarte U05S: «Negativt. Det videre er at han her X skal ha fått et illebefinnende som A sier han er veldig psykisk ustabil nå, og at han skal ha en pistol med seg. Det er det B, far til A, som skal ha sett. Han [A] har ikke sett den selv.»

01.13.36 TG3: U05S kvitterte for meldingen over: «Det er mottatt. Hvis jeg nå har forstått deg riktig; 'adressen til X' det er dit de skal for å tenne på huset?».

01.13.49 TG3: OPS svarte U05S: «Melder sa til oss at de var på vei til X sin adresse for å sette fyr på dette huset, og han bor på 'adressen til X'».

01.14.01 TG3: U05S spurte videre: «Det er mottatt. Hvem andre er på den adressen?»

01.14.13 TG3: U05S ba om å få vite posisjonene til de andre patruljene som var involvert i oppdraget.

01.14.20 TG3: Patruljen B40 informerte om at de var i Sandnes.

Patrulje B40 bestod av politibetjentene P9 og P10. P9 tenkte innledningsvis at oppdraget ville løse seg fint ettersom det var satt på mange ressurser. P10 fortalte at de pratet om at X kunne ha et ekte våpen, og de stanset på vei til adressen og tok på mer verneutstyr, og P10 bevæpnet seg med mp5 (to-håndsvåpen).

01.14.26 TG3: Patruljene C91, CE31 og E44 meldte sine posisjoner.

C91 (med drone) bestod av politibetjentene P12 og P13. P12 fortalte at oppfatningen innledningsvis var at oppdraget hadde mulighet for å kunne utvikle seg til noe alvorlig, og P13 mente at oppdraget ikke var «hverdagslig» grunnet alle ressursene som ble sendt til stedet.

CE31 var bemannet med P7 og P8. P7 fortalte at det var en spesiell melding og at de måtte arbeide med å skape forståelse av oppdraget. P8 viste også til at de arbeidet med å skape en forståelse, og at oppdraget fremstod som «diffust» i forhold til hva som hadde skjedd, og meldingen kom via andre.

Patruljen E44 var bemannet med P4, P5 og P6. P4 fortalte at patruljen under utrykningen diskuterte seg imellom for å få klarhet i hva hendelsen var for noe, og vurderte også om det kunne være en trusselsituasjon i den aktuelle bilen. P5 hadde samme oppfattelse som P4, og viste til at utrykningstiden gikk med til å skape felles situasjonsforståelse på bekostning av å lage en plan. I tillegg viste P5 til usikkerhet rundt hva hendelsen var for noe, om dette kunne være forsikringssvindel eller psykiatri. P6 viste til innholdet i meldingen, med at en psykisk ustabil person med skytevåpen var i en bil med en annen person, og leste PO loggen (vaktjournalen) gjentatte ganger, men det var utfordrende å forstå logikken i innholdet. Like fullt iførte P6 seg alt tilgjengelig verneutstyr og bevæpnet seg med karabinen (to-håndsvåpen).

Patruljen V359 (hundepatrulje) bestod av politibetjentene P2 og P3. Kalle-signalet viste til at patruljen hadde redusert operativ kapasitet ved at P3 på dette tidspunktet ikke var godkjent IP4 (se kap. 2.2.3). P2 fortalte at det var mye informasjon og at meldingen underveis «ble tatt litt ned» da de nærmet seg Klepp. Like fullt opplevde P2 at det hastet litt, det kunne være potensielt farlig og at utgangspunktet for meldingen var at B «var under trussel», men dette ble senere avkreftet. P3 viste til den første meldingen som kom på sambandet, at det var et ekstraordinært ressursuttak og forstod at hendelsen var alvor, hvor forståelsen var at X kanskje ville ta livet av sin far ved å tenne på huset.

- 01.14.39 TG3: U05S informerte at de selv var på Klepp, og at de kjørte for å få observasjon på riktig sted.
- 01.14.55 TG3: OPS svarte på U05S sin forespørsel (se 01.14.01): «På den adressen [til X] er han X registrert og far på 'alder'. Trolig hans far».
- 01.15.25 TG3: U05S spurte videre: «X sin far skal være på adressen, og kan du gjenta hva slags bil de skal komme i?»
- 01.15.35 TG3: OPS svarte U05S: «Ja, de skal kjøre en sort Audi A3 Quattro med 'registreringsnummer'».
- 01.15.51 TG3: U05S svarte OPS: «Det er mottatt. Får du bilde inn i datafangst, så vi vet hva vi ser etter?» OPS svarte umiddelbart, og U05S og OPS ble enige om å legge bilde i NORA -chat [en app for kommunikasjon i politiet].

01.16.20 TG3: Patruljen B25 meldte seg i TG3.

B25 bestod av politibetjent Markus Botnen (MB) og politibetjent P1. P1 fortalte at det innledningsvis var en rar melding om en person som skulle ha blitt tatt med i en bil mot sin vilje, og refererte til at meldingen kom fra «en sønn og [var] tredjemannsinformasjon». I tillegg viste P1 til at det var X som skulle brenne ned huset sitt, hvor faren til X kanskje bodde, og at X kanskje hadde et våpen i bilen. P1 opplevde oppdraget som spesielt. Under utrykningen pratet de om at de kunne møte på bilen, og dersom de påtraff denne skulle de gjøre dette ordentlig, og på samme måte som de hadde øvet på ved den operative treningen.

01.16.41 TG3: U05S informerte at de var nær adressen [til X], og ba OPS om å varsle brannvesenet om deres posisjon dersom det var «reelt at de skal tenne på».

01.16.51 TG3: OPS svarte U05S med at brannvesenet og AMK allerede var varslet (se 01.12.52), og at de ville være tilgjengelige i sambandskanalen BAPS1. U05 kvitterte umiddelbart «BAPS1 er mottatt».

01.17.03 TG3: Patruljen B40 spurte OPS «vet vi hvor han kjører fra?»

01.17.15 TG3: OPS svarte B40: «Godt spørsmål. Det skal jeg forhøre meg om, jeg sitter ikke i meldingsmottaket selv, men skal prøve å finne ut av det».

01.17.47 TG3: OPS fulgte opp B40 sitt spørsmål (se 01.17.03): «De skal ha kjørt fra 'adressen til B' på Nærbø for ca. 10 minutter siden».

01.18.04 TG3: U05S svarte at dersom de hadde kjørt «derfra i relativt normal fart, er de her om ca. 5 minutt» (se 01.17.47).

01.18.29 TG3: U05S informerte om registreringsnummeret på en bil på adressen [til X], og «vi passerer adressen og snur borte i gata. Det var mørkt på adressen, og ikke tegn til liv der nå». OPS kvitterte for mottak av denne informasjonen.

U05S var første politipatrulje på adressen til X.

01.19.22 TG3: OPS informerte om at en kvinne var registrert som eier av bilen U05S informerte om (se 01.18.29).

01.19.45 TG3: U05S bekreftet mottak av informasjon om bilen (se 01.19.22), og spurte OPS «kan du undersøke om det er noen familierelasjoner til de som bor i huset?» OPS bekreftet at de skulle undersøke og komme tilbake til dette.

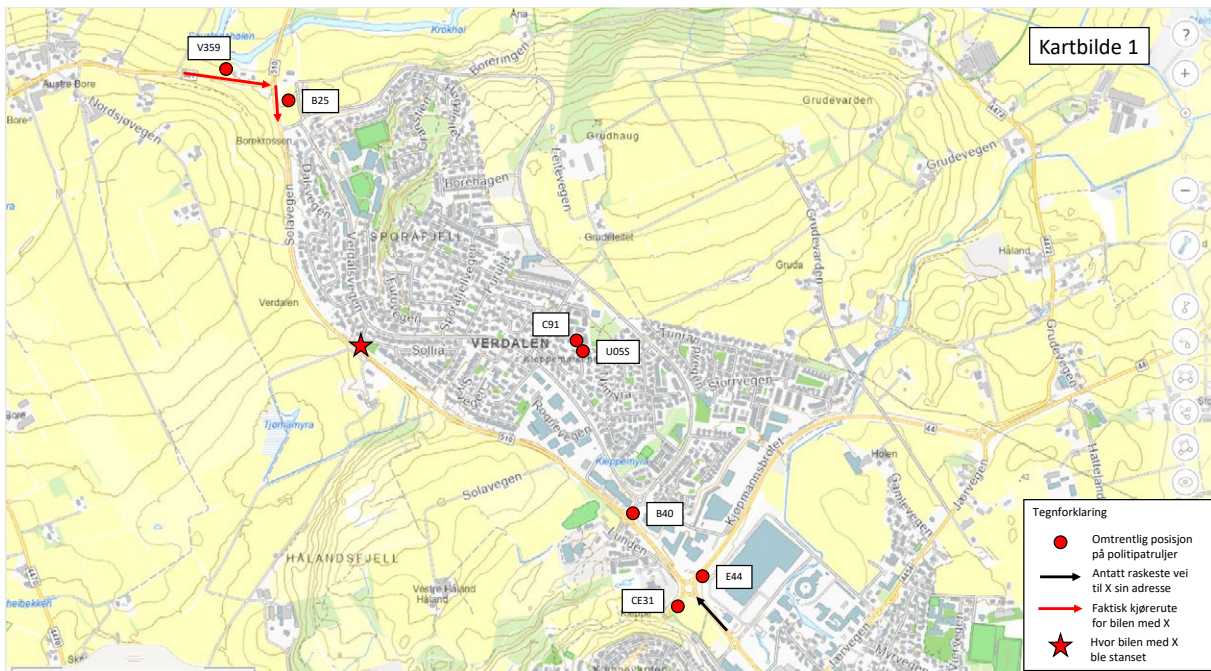
01.20.13 TG3: U05S informerte de andre patruljene i oppdraget: «98 melding til patruljer på vei ut; vi har plassert oss forbi adressen og står litt gjemt ... for å ha observasjon hvis det kommer noen til stedet».

01.20.40 TG3: Patruljen B40 informerte om at de var ved Øksnevad og hadde gjort seg klare.

- 01.21.00 TG3: OPS informerte om at bilen som stod på adressen [til X] skulle tilhøre «familiemedlem» til X, og at det var lagt bilde av X i NORA-chat.
- 01.21.13 TG3: U05S spurte OPS om de kunne undersøke om X kjørte rundt i en taxi.
- 01.21.28 TG3: OPS svarte U05S umiddelbart (se 01.21.13) med at de skulle prøve å undersøke dette, og at A [melder til politiet] «har konkret sagt at han kjører denne bilen i dag, den sorte Audi A3'en».
- 01.21.44 TG3: U05S svarte OPS: «Sort Audi A3. Det er mottatt. Hvem andre skal være sammen med han i bilen?»
- 01.21.53 TG3: OPS informerte om at dette var B som var far til A [melder til politiet].
- 01.22.16 TG3: OPS omtalte deretter X: «Så er han hovedsakelig omhandlet hos oss som vitne og fornærmet, ikke mange saker på han i det hele tatt. Men, han er registrert med 3 pistoler, 1 revolver og 3 rifler». U05 kvitterte for mottak av denne informasjonen.
- 01.22.44 Patruljen C91 kalte opp U05S, som svarte umiddelbart.
- 01.22.50 C91 informerte deretter U05S om at «min plan er å kjøre helt frem til adressen [til X] og lette med drone derfra og få oversikt. Makker [på patrulje C91] og andre patruljer må sikre stedet der». U05S bekreftet med en gang mottak av informasjonen, og informerte C91: «Til informasjon så er dette en endevei, så det er ingen vits i at alle kjører inn og forbi huset, men stopper i forkant».
- 01.23.20 Patruljen B40 kalte opp U05S: «[Vi] er på Klepp, hvor ønsker du å ha oss?».
- 01.23.29 U05S svarte B40: «Jeg tenker dere kan stå nede ved rundkjøringen, så dere kan se alle biler som vil svinge inn her, og eventuelt følge på». B40 kvitterte for mottak av beskjeden.
- 01.23.51 Patruljen E44 kalte opp U05S og etterspurte situasjonsforståelsen til U05S: «Kan du kjapt ta din forståelse av denne situasjonen?»
- 01.24.06 U05S svarte E44: «Sånn som jeg leser situasjonen nå, så er det X som er i bil med en person, de er bevæpnet, eller X skal være bevæpnet, på vei til sin bolig 'adressen til X', hvor han skal bo sammen med sin far på 'alder'. Han er psykisk ustabil og skal hjem for å tenne på huset. Sånn har jeg forstått det».
- 01.24.41 TG3: OPS gikk ut sambandet: «[Vi] kan bekrefte at det er vår forståelse også».
- 01.24.48 TG3: U05S bekreftet mottatt melding fra OPS (se 01.24.41), og spurte OPS: «Far til A [melder til politiet] som er med i bilen, hvilken person [er dette], hvorfor er han med på dette?»

- 01.25.00 TG3: OPS svarte at han skulle høre med sambandsoperatøren som «sitter i meldings-mottaket (se 01.06.32), så kommer vi tilbake».
- 01.25.07 TG3: U05S ba OPS om å varsle patruljen C20 som var bemannet med en forhandler, og «kanskje de ønsker å ringe vedkommende for å få dialog». OPS bekreftet dette og informerte at oppdragsleder (ODL) ville ringe C20 med en gang.
- 01.25.34 TG3: Patruljen CE31 kalte opp U05S og spurte «er det mulighet for mobilsporing på X»?
- 01.25.45 TG3: U05S ba OPS om å svare om det var mulighet for mobilsporing. OPS avsto forespørselen om mobilsporing ettersom det ikke var [lov] hjemmel for dette.
- 01.25.56 TG3: U05S bekreftet mottak av negativt svar for mobilsporing.
- 01.26.07 TG3: U05S gjentok sin situasjonsforståelse til patruljene: «98 til patruljer; ut fra sånn som jeg forstår situasjonen, så har vi to personer i bil, en sort Audi A3 som er på vei til denne adressen [til X], vi må gå ut ifra at far på 'alder' er hjemme, så pri 1 er å bevare far og verdien i huset slik at X ikke får tent på. Det som er trussel her er X i bil, som skal være bevæpnet og han er registrert med ulike våpen».
- 01.26.47 TG3: Patruljen CE31 spurte U05S: «Er det en tanke å gjerne fjerne verdien fra objektet, altså å fjerne far fra objektet, og få far [til] en sikker plass, så vi har kontroll på far, eventuelt andre som er i boligen?» U05S svarte «ja, det er en tanke jeg også har», men at det var ønskelig å få frem flere patruljer først, slik at de kunne bevege seg trygt i området.
- 01.27.23 TG3: Patruljen C20 [med forhandler] informerte på sambandet: «[Vi] er satt på oppdraget og er kjent med oppdraget, og er klar til å ringe når det blir aktuelt». U05S ba C20 om å ringe slik at de kunne diskutere dette på telefon.
- 01.27.55 TG3: Patruljen CE31 informerte om at de var ved Jærhagen.
- 01.28.09 TG3: Patruljen C91 informerte om at de var ankommet stedet [adressen til X], og gjennom fargekoding av huset forklarte de sin egen posisjon. U05S kvitterte for mottak av denne informasjonen.
- 01.28.40 TG3: U05S kalte opp OPS og spurte «kan du ta en gang til hva [som] var bakgrunnen for at X skal hjem og tenne på huset?»
- 01.28.58 TG3: OPS svarte U05S: «Vi må bare samle trådene her, så skal jeg komme tilbake hvert øyeblikk. Men, vår forståelse av det første spørsmålet, om hvorfor B faren til A [melder til politiet] er i bilen, så sier A innledningsvis (se 01.06.32) at B skal ha blitt truet med inn i bilen».

- 01.29.18 TG3: U05S spurte OPS igjen: «Når du sier truet, så trenger jeg å vite på hvilken måte?».
- 01.29.26 TG3: OPS svarte U05S: «Det er mottatt».
- 01.29.47 TG3: Patruljen C91 spurte om det var annen politipatrulje lenger ned i veien [etterfulgt av upresis sambandstrafikk] før C91 omtalte en bil som ikke ble ansett for å være relevant. OPS kvitterte for mottak av denne informasjonen.
- 01.31.33 TG3: OPS besvarte U05S sitt spørsmål (se 01.29.18): «Nå har A [melder til politiet] gått tilbake på dette med at B skal ha blitt truet inn i bilen. Han sier B og X er gode venner. Og at X skal ha kommet inn til de [A og B] i dag og fortalt B at han hadde noen hemmeligheter han ønsket å fortelle om, og han visste om noen pedofile. Etter dette skal B og X ha gått i bilen og kjørt mot denne adressen [til X].»
- Utvalget vil bemerke at flere av informantene viste til at oppdraget underveis «ble tatt ned», forstått som at alvorligheten ble redusert. Informasjonsformidlingen kl 01.31.33 fra OPS til patruljene antas å ha vært en sentral faktor til denne opplevelsen.
- 01.32.11 TG3: U05S svarte OPS: «OK. Hvor trygg er A [melder til politiet] på at de skal til 'adressen til X?'».
- 01.32.22 TG3: OPS svarte U05S: «A [melder til politiet] sier til oss innledningsvis at vi må finne ut hvor X bor, fordi det er der de skal, og de skal ha sagt at de skal til denne adressen for å sette fyr på den».
- 01.32.36 TG3: U05 fulgte opp: «Ja, og da forstår jeg det sånn at eneste adressen som X er registrert [med] er 'adressen til X?'»
- 01.32.46 TG3: OPS svarte U05S: «Det er den vi har funnet, jeg skal ta et nytt søk for å se om det er andre adresser som kan være aktuelle».
- 01.34.40 TG3: OPS kom tilbake til U05S (se 01.32.46 over): «Jeg kan ikke se at det er noen andre adresser som er aktuelle. Det fremstår at han har bodd 'adressen til X' siden 2015, og ingen PO-oppgaver [politiets vaktjournal] siden 2007.» U05 bekreftet mottak av informasjonen fra OPS.

Kartbilde 1: Politipatruljenes omtrentlige plasseringer da X og B kom kjørende inn i området.

- 01.35.10 TG3: Hundepatruljen V359 informerte på sambandet: «Ligger bak bilen. Kjører langs hovedveien i retning adressen [til X]». Patruljen B25 gav også beskjed om at de la seg bak.

Patruljen V359 v/P3 fortalte at bilen [med X og B] kom kjørende i krysset hvor de hadde tatt oppstilling, og fortsatte i retning mot adressen til X. De la seg bak bilen og patruljen B25 la seg bak dem igjen. P2 fortalte at de trodde det var to personer i bilen, men det var vanskelig å se på grunn av mye dugg på vinduene.

Patruljen B25 v/P1 fortalte at de ble oppmerksomme på en bil som kom fra Nordsjøveien, og V359 bekreftet at dette var riktig kjøretøy. B25 ble liggende bakerst etter bilen og V359. P1 fortalte også at det var mye dugg på vinduene av bilen, og kunne derfor ikke se om det var passasjerer i denne.

- 01.35.30 TG3: Kommunikasjon mellom patruljene V359 og B25 på sambandet. B25 spurte V359 om de skulle prøve å stanse bilen, V359 svarte «jeg tenker vi kan bokse han inne?» og B25 kvitterte med «ja, er ikke uenig i det».

B25 v/P1 visste at de befant seg i et øde område og at det var et busstopp lenger fremme, hvor det kunne være hensiktsmessig å stanse bilen. Det ble en diskusjon og enighet om stans av bilen på sambandet med V359 (se 01.35.30).

V359 v/P2 fortalte at de innad i patruljen diskuterte hva de skulle gjøre, men beslutningen ble å stanse bilen på stedet på grunn av området de befant seg i, og ifølge P3 kjørte bilen i vanlig hastighet innenfor fartsgrensen.

- 01.35.45 TG3: U05S gav beskjed til patruljene: «Dere vurderer ut ifra stedet. E44 kjør i retningen» [mot stedet hvor bilen skulle stanses].

E44 v/P4 fortalte at de stod posisjonert ved en rundkjøring et lite stykke unna, og avventet situasjonen for å se om bilen ville forsøke å stikke av når de andre patruljene skulle stanse denne. Patruljen begynte å kjøre mot stedet da det ble meldt på sambandet at bilen stanset (se 01.36.19 under).

- 01.35.53 TG3: V359 informerte på sambandet: «[Vi] har satt på blålys, kjører bak, blinker til høyre mot en busslomme».

V359 v/P2 fortalte at da de satte på blålys for å få bilen til å stanse, så blinket bilen til høyre mot en busslomme, før den svingte over kjørebanelen til venstre og stanset i en busslomme på motsatt side av veien. P2 oppfattet da at situasjonen ble noe mer tilspisset, og valgte derfor å kjøre litt forbi bilen for å skape avstand, og stilte patruljebilen på tvers av vegbanen. P3 bekreftet dette hendelsesforløpet.

B25 v/P1 ble overrasket over at bilen blinket til høyre, men svingte til venstre, og forventet da at bilen kom til å snu og stikke av i motsatt retning. P1 gjorde seg derfor klar til å kjøre på bilen dersom dette skulle skje. B25 stanset litt bak bilen.

Kartbilde 2: Politipatruljenes omtrentlige plasseringer da de stanset bilen med X og B.

01.36.07 TG3: Patruljen C91 informerte på sambandet at de hadde observasjon [av patruljene og bilen] med drone.

C91 v/P12 og P13 fortalte at dronen var i luften da bilen ble stanset, og de fløy dronen i retning av blålysene. De fikk et oversiktsbilde, men dette var uklart på grunn av værforhold og gatebelysning.

01.36.19 TG3: Det ble gitt beskjed på radiosambandet: «Kjøretøyet har stanset».

B25 v/P1 fortalte at de gikk ut av patruljebilen og ropte til bilen at fører skulle komme ut med hendene over hodet, og på dette tidspunktet så de at det var to personer i bilen. Fører [B] gjorde som politiet ba om, og kom ut med hendene i vært og sa: «Slapp av, dette var voldsomt, dette går fint». P1 opplevde da en de eskalering av situasjonen, men opprettholdt en høy beredskap.

V359 v/P2 gikk ut av patruljebilen da B25 ropte til fører av bilen og gikk bort til B25. P2 fortalte også at fører av bilen [B] kom ut av denne og sa «rolig, dette var voldsomt, dette går bra». Måten B kom ut på og hva B sa, gav P2 et inntrykk av at B opplevde politiets tilnærming som voldsom. P2 oppfattet deretter at X flyttet seg fra passasjeretsetet fremme og over til førerretsetet av bilen og lukket igjen døren.

V359 v/P3 gikk ut og bak patruljebilen deres for å ta ut tjenestehunden. P3 så at fører av bilen [B] kom ut av denne. I tillegg så P3 at kupé lyset ble tent, og at X flyttet seg raskt fra passasjeretsetet fremme og over til førerretsetet og kupé lyset ble slokket igjen. P3 tenkte da at X låste bildørene og ville stikke av.

Dronevideoen viser på dette tidspunktet at tjenestepersoner fra patruljene V359 og B25 nærmet seg den stansede bilen bakfra.

B25 v/P1 fortalte at han beveget seg bort til passasjerdøren fremme med en plan om å bruke pepperspray. Da han fikk innsyn mot X i førerretsetet avfyrte plutselig X skudd mot P2 som stod på motsatt side av bilen (førerretsetet av bilen).

V359 v/P2 beveget seg mot førerdøren av bilen, og så at X satt helt stille i førerretsetet. Da han så inn i bilen så han plutselig inn i munningen på et våpen før det ble avfyrt skudd mot ham. P2 trakk seg bakover mens det ble avfyrt flere skudd mot ham.

Dronevideoen viser at X, sittende i førerretsetet av bilen, begynte å skyte mot P2 som var ved førerdøren av bilen. I løpet av den påfølgende skuddvekslingen avfyrte P1, MB og P2 skudd mot X og tok dekning bak patruljebilen til B25. P3, som var ubevæpnet, tok dekning bak patruljebilen til V359 sammen med tjenestehunden.

01.36.52 TG3: I neste radiomelding ble det sagt: «OK. 98. 98 fra V [359]» ... og flere ganger «Skudd!» og «Skuddveksling!»

01.37.08: TG3: Deretter ble det sagt: «Trenger umiddelbar bistand. Kulene hagler».

01.37.21 OPS politiet ringte AMK (113) og brannvesenet (110) med trippelvarsling/oppdatering i forbindelse med oppdraget på Klepp, og samtalen hadde en varighet på 18 minutter og 14 sekunder. Det ble informert om at det var pågående skuddveksling og det skulle ligge en [person] på bakken. Det var ingen tegn til brann. Deretter fortalte OPS at de «trenger ambulanse med en gang, to personer er skutt», og arbeidet deretter med å verifisere riktig adresse og oppgir «adresse» samtidig som det ble verifisert at det var trygt for nød-etatene å kjøre frem til stedet. OPS gjentok at behovet for ambulanse og «adresse», og AMK bekreftet at ambulanse var på vei, før OPS informerte at politiet hadde iverksatt «load and go» (umiddelbar transport til sykehus) på en politibetjent (se sambandsmeldingene under). OPS ba igjen om ambulanser, AMK bekreftet at 3 ambulanser var på vei, OPS ba AMK om å varsle sykehuset om «load and go» og AMK bekreftet at traumeteamet ved sykehuset var varslet. OPS informerte deretter at det var trygt for ambulanse å kjøre frem til stedet. AMK verifiserte deretter at «politibil på vei til sykehuset nå med en skutt politimann, er det forstått, er han våken?». OPS svarte at de ikke hadde oversikten nå, men at det skulle være en person til som var skutt. Samtalen forløp videre med fokus på forventet ankomsttid for ambulansene, og telefonkontakten ble opprettholdt. Parallelt pågikk arbeid ved OPS for å verifisere antall skadde og å få oversikt. OPS gav en ny statusoppdatering om at det er to politimenn og en gjerningsperson som var skutt og deres skadeomfang, og AMK bekreftet dette. OPS informerte deretter at en politimann var på vei til sykehuset og de to andre skadde var igjen på stedet. AMK gav jevnlig oppdateringer for estimert ankomsttid for ambulansene, det ble koordinert møtepunkt for politibilen på vei til sykehuset og ambulanse, samt statusoppdateringer gjennom samtalen.

01.37.22 TG3: U05S spurte: «Kan jeg få en [status]melding?».

01.37.27 TG3: På sambandet ble det svart: «Det skytes aktivt fra bilen».

01.37.31 TG3: Patruljen C91 sa flere ganger på sambandet: «[X] Kommer mot dere» og «Kommer mot dere. Pass!»

Dronevideoen viser at X gikk ut av bilen fra førersetet og løp bakover mot patruljebilen til B25 mens han skjøt mot politiet. Da X rundet hjørnet på patruljebilen oppstod det skuddveksling på kloss hold, som resulterte i at X og polititjenestepersonene MB og P1 ble liggende på bakken.

Kartbilde 3: Viser hvor X løp og skjøt mot politiet under skuddvekslingen.

01.37.44 TG3: I etterfølgende sambandsmeldinger ble det blant annet bedt om hjelp, det ble sagt at det lå to på bakken og bedt om ambulanse fra patruljer på stedet.

E44 v/P4, P5 og P6 var allerede på vei mot stedet da skuddløsningen oppstod, og stanset like ved stedet da de siste skuddene ble løst. Patruljen var en IP3-patrulje hvor P6 hadde spesiell kompetanse innenfor sanitet. E44 hadde også med seg sanitetssekk med materiell og utstyr for mer avansert førstehjelp, og P6 hadde ekstra førstehjelpsutstyr på seg og kunne umiddelbart iverksette førstehjelp. P4 tok med sanitetssekken fra patruljebilen til åstedet. Patruljen E44 løp frem til de skadde, og den innledende vurderingen var at P1 var skadet, men bevisst. P6 vurderte derfor at han måtte gå videre til MB, og iverksatte pasientundersøkelse som avdekket en alvorlig skuddskade. P6 brukte tournique over skuddskaden, og forsøkte å stanse blødningen samtidig som andre gjorde klar patruljebilen deres for «load and go». P5 vurderte situasjonen slik at det var behov for ledelse på stedet, og trakk seg litt tilbake for å få oversikt. Det var P5 som kommuniserte med operasjonssentralen og U05S om vurderingene rundt «load and go». P5 fordelte også oppgaver på stedet, og det ble tidlig iverksatt sikring av åstedet for å unngå flere skader/ulykker.

CE31 v/P7 og P8 ankom stedet rett etter E44, og var også vitner til siste del av skytingen. De deltok blant annet i førstehjelpsarbeidet på stedet.

B40 v/P9 og P10 og UP313 v/P14 og P15 ankom stedet rett etter at skuddløsningen var over, og deltok i arbeidet på stedet sammen med de andre

patruljene. Blant annet utførte P10, P14 og P11 (fra U05S) pasientundersøkelse og førstehjelp på X som hadde alvorlige skuddskader. Det var P9 som kjørte P1 til sykehuset og P15 ble med i ambulansen som kjørte X til sykehuset.

- 01.38.01 BAPS1: U05S kalte opp nødetatene: «Vi trenger ambulanse til Verdalen – er dere langt unna?» AMK svarte de de sendte det de hadde [av ambulanser] fra Sandnes og fra Bekkeheien. U05S informerte om at en person var skutt i foten, og AMK bekreftet mottak av denne informasjonen.
- 01.38.29 TG3: U05S etterspurte en situasjonsrapport på radiosambandet.
- 01.38.45 TG3: Det ble sagt på sambandet at det ble kjørt «load and go» på politi.
- 01.39.13 TG3: Patruljen E44 kalte opp OPS med viktig melding, og informerte om at to politi var skutt, en i foten og en i bryst, og at de kjørte «load and go» på den som var mest kritisk skadd.
- 01.39.39 TG3: OPS kvitterte for informasjonen fra E44, og informerte om at det var mange ambulanser på vei, og at de kom så fort de kunne.
- 01.39.47 TG3: E44 svarte på beskjeden fra OPS: «Det er mottatt. For å ta en god vurdering, kan du [OPS] ta kontakt med dem [AMK] for å høre estimert ETA [tidspunkt for ambulansenes ankomst] opp imot vurderingen hvor vidt vi skal kjøre load and go?»
- 01.40.04 TG3: OPS svarte E44: «Mottatt. Gjør det med en gang, og kommer tilbake hvert øyeblikk».
- 01.40.24 BAPS1: AMK informerte om at ambulansene var 8-9 minutter unna og kvitterte på mottak av informasjon om at en person var skutt i foten og en person var skutt i brystet.
- 01.40.36 TG3: E44 ba om snarlig tilbakemelding om ambulanse, og informerte om at hvis de ikke hadde fått denne informasjonen innen 1 minutt ville de foreta «load and go» og kjøre til sykehus. U05S informerte om at det måtte kjøres «load and go» ettersom ambulanse var for langt unna, med flere minutter.
- 01.40.36 BAPS1: U05S gav beskjed at det måtte kjøres «load and go» med en politibetjent, og informerte AMK at det ble kjørt «load and go» med en pasient som var skutt i brystet.
- 01.41.02 TG3: E44 bekreftet mottak av beskjeden fra U05S (se 01.40.36) og at de gjorde klar for «load and go» med kritisk skadd kollega.
- 01.41.17 OPS ringte til politidistriktets felles straffesaksinntak (FSI). Det ble gitt en statusoppdatering for skadde og ønske om varslings av kollegastøtteordningen (KSO), samt forberedelse av «defuse». FSI påtok seg å varsle jourhavende jurist og OPS skulle varsle jourhavende politimester.

- 01.41.21 TG3: OPS bekreftet mottak av informasjonen fra E44 (se 01.41.02).
- 01.42.14 TG3: OPS kalte opp U05S med spørsmål om det var kontroll på gjerningspersonene.
- 01.42.31 TG3: Patruljen E44 svarte OPS med at gjerningspersonen var hardt skadd og gav en status for skadeomfanget.
- 01.42.35 BAPS1: Flere ambulanser og innsatsleder helse meldte seg i denne sambandskanalen.
- 01.42.48 TG3: OPS bekreftet mottak av tilbakemeldingen fra E44 (se 01.42.31), og spurte om hvor mange personer det hadde vært i bilen.
- 01.42.58 TG3: E44 svarte OPS med at det hadde vært to personer i bilen, at det var kontroll på dem og en av dem var kritisk skadd. I tillegg var det to politi som var skadet, en kritisk skadd og en i benet. OPS bekreftet mottak av meldingen.
- 01.43.23 OPS v/OL ringte til jourhavende politimester (PM). Det ble gitt en redegjørelse av hendelsen, blant annet status for skadde politibetjenter og gjerningspersonen. Det ble også informert om den pågående håndteringen og at Spesialenheten for politisaker måtte varsles. OL ville også varsle kommunikasjonsavdelingen i politidistriktet (SKOM) ettersom det ville bli større behov for informasjonsformidling. Det ble også informert om øvrige varslinger og fokus på kollegastøtte (KSO), samt avklart at jourhavende PM skulle varsle PM i Sør-Vest politidistrikt.
- 01.43.58 TG3: Det ble gitt beskjed til U05S at to politipatruljer var på vei fra Stavanger, og U05S ba dem kjøre frem til stedet for å hjelpe til.
- 01.44.59 TG3: Patruljen C91 kalte opp U05S.
- 01.45.11 TG3: U05S gav beskjed om at det kjøres «load and go» med den ene skadde politibetjenten og at en ambulanse ville møte dem ved Skjævelandsbrua. I tillegg ble patruljer bedt om å hjelpe ambulansen slik at de fikk overta den skadde der.

U05S som ikke var ankommet åstedet, kommuniserte med AMK og ambulanse i felles talegruppe BAPS1. U05S fikk raskt tilbakemelding om at det var sendt flere ambulanser mot stedet, men de var 8-9 minutter unna. U05S ga derfor beskjed på sambandet til P5 om at de skulle iverksette «load and go». Da denne beslutningen ble tatt var patruljebilen til E44 allerede klargjort og kjørt frem til åstedet.

P6 og flere andre tjenestepersoner fortsatte sin behandling av MB, og P5 gjorde seg klar for å være sjåfør. P4 ringte 113 (AMK) da de begynte transporten, og hadde telefonkontakt med dem helt til ambulansen overtok behandlingen av MB.

- 01.45.32 TG3: OPS bekreftet mottak av beskjeden om «load and go» til Skjævelandsbrua hvor de ville møte ambulanse.
- 01.45.43 TG3: Patruljen C20 informerte om at de tok oppstilling ved Skjævelandsbrua.
- 01.45.55 TG3: Patruljen C91 kalte opp U05S med beskjed at dronen var over åstedet og filmet, og spurte U05 om det var ønskelig med støtte til andre oppgaver. U05S ba dem om å avvente og at U05S vil komme tilbake til dem.
- 01.46.33 TG3: På sambandet gav E44 beskjed til U05S at de raskt trengte hjertestarter fra patruljen CE [31], før det umiddelbart ble bekreftet at CE [31] var på vei til dem.
- Etter å ha kjørt en kort strekning måtte E44 stoppe transporten for å utføre hjerte og lungeredning, og etterspurte samtidig hjertestarter. Patruljen CE31 hadde hjertestarter i sin patruljebil, og P7 kjørte denne til stedet hvor E44 hadde stoppet. Ambulansen ankom stedet etter noen minutter, og overtok pasientbehandlingen av MB.
- 01.46.50 BAPS1: U05S ba ambulanse om å møte ved Skjævelandsbrua, og at de trengte ambulanse frem til åstedet til gjerningspersonen [X] som var hardt skadet.
- 01.47.30 TG3: OPS informerte om at det var 3 minutter til første ambulanse ville være på stedet.
- 01.47.43 TG3: Koordinering for posisjon mellom patruljer etterfulgt av patruljen E44 sin anmodning om å få sanitetssekk.
- 01.48.15 TG3: U05S ba om flere patruljer til åstedet for å hjelpe til. OPS bekreftet umiddelbart forespørselen og skulle sende patruljer.
- 01.48.27 TG3: Patruljen C21 bekreftet at de var på vei til åstedet (se 01.48.15).
- 01.48.35 TG3: Patruljen C20 gav beskjed at de var ved Skjævelandsbrua og spurte om de skulle omprioritere.
- 01.48.46 TG3: U05S gav en statusoppdatering. Ambulanse var bedt om å kjøre politiet i møte i Verdalen for å overta en skadd politi som trengte øyeblikkelig helsehjelp, en annen skadd politi var skutt i et ben og ble kjørt direkte til sykehus, og den hardt skadde gjerningspersonen [X] befant seg på åstedet trengte øyeblikkelig helsehjelp.
- 01.49.11 TG3: Sambandstrafikk for posisjonering av patruljer.
- 01.49.30 Avtroppende politipatrulje ringte OPS. Det ble avklart at patruljen skulle fortsette å arbeide utover natten ettersom det var behov for ekstra mannskaper.

- 01.49.56 TG3: Patruljen E44 kalte opp OPS med beskjed om at kriminalteknisk måtte varsles og komme til stedet, og det ble foreslått CIM-varsling [varslings-system i politiet] for å tilkalle ekstra politimannskaper for å erstatte de som var involvert i hendelsen.
- 01.50.29 TG3: OPS bekreftet beskjeden fra E44 (se 01.49.56) og ville forelegge dette for OL med en gang.
- 01.50.39 BAPS1: U05S kalte opp AMK og ba om oversikt over og posisjonen til ambulansene.
- 01.50.48 BAPS1: AMK svarte U05S (se 01.50.39) at en ambulanse var fremme i Verdalen, en ambulanse i Jærhagen og en ambulanse i Bekkeheien som ikke var så langt unna.
- 01.51.03 BAPS1: U05S informerte AMK om at første prioritet for ambulanse var å møte politipatrulje med skadd politi i bilen, og den neste ambulansen måtte prioritere å komme til åstedet.
- 01.51.07 OPS ringte patruljen B21 og ba dem om å fortsette utover natten.
- 01.51.34 TG3: U05S kalte opp OPS og ba om lederstøtte til seg selv på stedet.
- 01.51.54 OPS v/ODL ringte vaksjef og ba om støtte til å kalle inn operative mannskaper, og informerte om at OL ville ringe politidistriktets stabssjef for å kalle inn lederstøtte.
- 01.52.02 TG3: Patruljen E44 gav en oppdatering for pågående førstehjelp som ble utført på den skadde politibetjenten, og at det var to ambulanser og én legebil på stedet. U05S kvitterte for mottak av informasjonen.
- 01.53.41 TG3: Patruljen B40 informerte at de kjørte en politi [P1 som var skutt i benet] til akuttmottaket. På åstedet ble det vurdert at P1 også skulle fraktes til sykehus i en av politiets patruljebiler. P1 var bevisst, og transporten ble utført av P9 alene.
- 01.54.24 OPS v/OL ringte stabssjefen i SVPD. Det ble gitt en redegjørelse for hendelsen, herunder status for skadde politibetjenter og gjerningspersonen, øvrige varslinger, at Spesialenheten for politisaker skulle varsles, innkalling av ekstra mannskaper, samt varsling av KSO og PM. Stabssjefen ble bedt om å hjelpe til med å innkalle lederstøtte.
- 01.55:36 TG3: OPS leste ut sin situasjonsforståelse til patruljene. Forståelsen var at patruljen B40 kjørte en skadd politi direkte til akuttmottaket og det ble kjørt «load and go» fra stedet politiet befant seg. Det var tre skadde personer, hvorav to gjerningspersoner og en politi. Som avslutning på utlesningen spurte OPS «er det korrekt?»

- 01.55:57 TG3: U05S svarte OPS om den utleste situasjonsforståelsen (01.55.36): «Det er negativt». U05S oppsummerte deretter situasjonen med at patruljen B40 kjørte «load and go» til akuttmottaket med en politi som var skutt i benet, helsepersonell utførte hjelp i Verdalen for en politi som var skutt i brystet (se også 01.52.02), og det var en kritisk skadd gjerningsperson [X] som ble tatt hånd om av ambulansepersonell og de ville også kjøre «load and go».
- 01.56:29 TG3: OPS gjentok situasjonsforståelsen etter tilbakemeldingen fra U05S. Oppdatert forståelse var at en politi var på vei til akuttmottaket i politibil, en skadd politi var på stedet og «en skadd gjerningsperson som er på vei inn i ambulansen nå?». U05S bekreftet at OPS hadde korrekt forståelse.
- 01:56:54 TG3: Patruljen E44 informerte om pågående førstehjelp på politi, som også var på vei inn i ambulansen. Patruljen B40 informerte at de nærmet seg sykehuset og ba om at «akutt teamet på sykehuset varsles slik at de er klar».
- 01.58.47 OPS ringte politiets situasjonssenter (PSS) i POD, og gav en redegjørelse for hendelsen. Herunder status for skadde polititjenestemenn og gjerningspersonen [X], samt utførte varslinger i politidistriktet. I tillegg ble det avklart at det ikke var ventet flere hendelser i politidistriktet.
- 02.00.03 OPS ringte AMK med posisjonen for politipatrulje på vei til sykehuset og avklaring for at de skulle kjøre til akuttmottaket.
- 02.00.19 U05S ringte OPS med statusoppdatering for transportene av skadde polititjenestemenn og at OPS måtte varsle arbeidsstedet deres. I tillegg ville U05S dra til åstedet.
- 02.01:16 TG3: U05S kalte opp OPS og informerte om at passasjereren [B] som satt i bilen [sammen med X] ble kjørt inn av en politipatrulje, og det måtte foretas avhør av ham. OPS kvitterte for mottaket av beskjeden.
- 02.01.36 OPS v/OL ble oppringt av Stab for Kommunikasjon (SKOM). OL gav en redegjørelse for hendelsen og varslinger. SKOM ble bedt om å utarbeide en pressemelding med «mest mulig åpenhet», og informert om at Spesialenheten for politisaker var neste som ville bli varslet.
- 02.02:39 TG3: Patruljen C91 informerte om at en drone hadde filmet skyteepisoden. U05S gav beskjed om at gjerningspersonen [X] ble kjørt i ambulanse til akuttmottaket, og at en politibetjent fra Utrykningspolitiet (UP) var med i ambulansen og at en politipatrulje fulgte etter.
- 02.03.59 OPS v/ODL ringte personalleder i politidistriktet og avklarte blant annet hvilke tjenestesteder de skadde polititjenestemennene hadde.
- 02:06:04 TG3: Patruljen E44 gav beskjed om at den skadde politibetjenten (MB) var tatt med av ambulansen til Stavanger Universitetssykehus (SUS).

- 02.06.41 OPS ringte personalleder (se 02.03.59) og avklarte varsling av leder geografisk driftsenhet (GDE).
- 02.07.24 OPS ringte vaksjef og etterspurte status for ekstramannskaper.
- 02.07.38 OPS v/OL ringte jourhavende PM. Det ble avklart at PM var varslet og ville dra til politihuset, og OL selv skulle varsle Spesialenheten for politisaker. I tillegg skulle politidistriktet selv håndtere hendelsen inntil det var besluttet «sette» politidistrikt [annet politidistrikt, som ikke er involvert i hendelsen, overtar etterforskningen]. Herunder ble det understreket viktigheten av å sikre viktige spor med hensyn til straffesak.
- 02:08.07 TG3: U05S ba patruljen E44 kjøre etter ambulansen til akuttmottaket (se 02.06.04).
- 02.08.11 TG3: OPS informerte om at stabssjefen var varslet om hendelsen.
- 02.09.05 OPS ringte patrulje C77 og ba dem om å arbeide videre utover natten.
- 02.10.52 OPS ringte FSI. Det ble gitt statusoppdatering fra OPS og blant navnene på skadde polititjenestemennene og koordinert for KSO. Det ble også fremmet ønske om å legge en plan for ivaretagelse av egne mannskaper.
- 02.11.13 OPS v/OL ringte Spesialenheten for politisaker. Det ble informert om en svært alvorlig sak i Sør-Vest politidistrikt, og gitt en redegjørelse for hendelsen fra meldingsmottaket til skuddvekslingen. I tillegg ble det informert om status for de skadde polititjenestemennene og gjerningspersonen [X], samt personen som hadde kjørt bilen [B]. Det ble også informert om at skuddvekslingen hadde blitt filmet av en drone og at denne filmen kunne sikres, samt utførte varslinger i politidistriktet og fokus på kollegastøtteordning (KSO).
- OL stilte spørsmål om sikring av åstedet, herunder koordinering av kriminaltekniske undersøkelser mellom SVPD og KRIPOS sine kriminalteknikere [på vegne av Spesialenheten for politisaker]. OL etterspurte også en momentliste for hva politidistriktet skulle gjøre i påvente av Spesialenhetens etterforskning, og skulle få denne tilsendt. Avslutningsvis informerte Spesialenheten for politisaker om at KRIPOS ville utføre kriminaltekniske undersøkelser på deres vegne, ba om atskillelse av polititjenestemenn som hadde avfyrt skudd og informerte om at ønsket sporsikring også ville fremgå av momentlisten.

4.2 Beskrivelse av de umiddelbare tiltak

I dette delkapittelet vil det gis en overordnet redegjørelse for politiets umiddelbare tiltak i etterkant av skuddvekslingen og frem til samlingen for defuse for de involverte var gjennomført. Disse beskrivelsene følger av underkapitlene; oppfølging av polititjenestepersonell, adskillelse av polititjenestepersonell, varslinger og umiddelbare tiltak i Sør-Vest politidistrikt, og pressemeldinger.

4.2.1 Oppfølging av polititjenestepersonell

I det følgende vil utvalget beskrive den umiddelbare oppfølgingen av de involverte i Klepp-hendelsen, fra de skadde var ankommet sykehuset til det ble avholdt samling for defuse på politihuset i Stavanger. Dette delkapittelet må i tillegg sees i sammenheng med evalueringens del 2 – oppfølging av egne mannskaper (se mandatet, vedlegg 1).

Politiets innsatspersonell som har vært involvert i kritiske hendelser vil måtte håndtere de umiddelbare arbeidsoppgavene selv, i påvente av avløsning og oppfølging. Dette understrekes av at Klepp-hendelsen fant sted natt til lørdag, og tilkalling av ekstra mannskaper vil ta lenger tid. De involverte som transporterte skadde til sykehuset og ivaretok arbeidsoppgaver på åstedet, ble gradvis avløst av andre mannskaper. For eksempel ble politiets innsatsleder U05S avløst av en annen innsatsleder på åstedet rundt kl 04. Ved ankomst politihuset i Stavanger var det blant annet en innsatsleder som tok imot de involverte i garasjen, og innsatspersonellet samlet seg på oppholdsrom ved Stavanger politistasjon i påvente av felles samling og defuse. Involverte har fremhevet at det var godt å være sammen med kollegene sine i etterkant av hendelsen, men det var vanskelig å ikke kunne prate sammen om hva de hadde opplevd, på grunn av føringer om «ikke å snakke sak» med hensyn til kommende etterforskning av Spesialenheten for politisaker. En av de involverte uttrykte dette som at «det var vanskelig, men vi var der for hverandre likevel». Flere tilkalte personalledere og kollegastøtte (KSO) deltok også ved oppfølgingen av de involverte, noe som har blitt fremhevet som meget positivt. Etter en stund ble det avholdt samling for defuse i kantinen, for innsatspersonellet som hadde vært involvert i hendelsen. Her deltok blant annet politimesteren i Sør-Vest politidistrikt, OL fra OPS, KSO, og personell fra Luftambulansen. De involverte ble også informert om kontaklinformasjon til profesjonell oppfølging ved denne samlingen. Polititjenestepersonen (P1) som ble skutt i foten, fortalte at en kollega var til stede sammen med P1 helt til en annen person, som P1 valgte selv, kom til sykehuset og var sammen med P1 hele natten. P2, som også var en av dem som avfyrte skudd under hendelsen, kjørte selv inn til politihuset i Stavanger, og ble sittende på et kontor sammen sin nærmeste leder.

Den umiddelbare oppfølgingen involverte innsatspersonellet som hadde deltatt i oppdraget. Fra OPS var det kun OL som var involvert i oppfølgingstiltak. Sambandsoperatørene ved OPS har gjennomgående vist til at de ikke kunne forlate arbeidet sitt, og de ble ikke fulgt opp med noen form for defuse som nevnt over. Blant dem ble det uttrykt forståelse for at det viktigste var oppfølgingen av innsatspersonellet, men også uttrykt ønske om å få møte patruljene etter hendelsen. I tillegg, oppfølging av polititjenestepersonell ved hendelser som fant sted på Klepp, vil også måtte tilpasses atskillelse av polititjenestepersonell når Spesialenheten for politisaker igangsetter etterforskning.

4.2.2 Adskillelse av polititjenestepersonell

I dette underkapittelet vil utvalget kort referere til adskillelse av polititjenestepersonell som var involvert i Klepp-hendelsen, i påvente av avhør med Spesialenheten for politisaker.

På grunn av utfallet av skuddvekslingen, varslet OL i SVPD Spesialenheten for politisaker omtrent en halvtime etter skuddvekslingen. Selv om det ikke er grunn til mistanke om straffbare handlinger, skal Spesialenheten for politisaker iverksette etterforskning når

noen dør eller blir påført alvorlig skade som følge av politiets tjenesteutførelse.¹³² Ved denne varslingen ba OL om å få tilsendt en momentliste med Spesialenhetens ønskede oppfølginger fra politidistriktets side (se kap. 4.1). Et av disse oppfølgingstiltakene var atskillelse av de involverte polititjenestepersonene, og dette gjaldt i utgangspunktet tjenestepersonene som hadde avfyrt skudd ved hendelsen. Søkelyset på adskillelse ble formidlet til involverte, og flere av dem har vist til føringer om ikke å prate om «å prate sak» med hensyn til den kommende etterforskningen.

For de meste sentrale personene vises det til at P1 ble kjørt direkte til sykehuset med skuddskade i foten (se kap. 4.1), og ble i praksis skjermet fra alle andre involverte grunnet oppfølgingen på sykehuset. P2 valgte selv å sitte skjermet på et kontor ved politihuset i Stavanger, sammen med sin nærmeste leder. P2 fikk tilbud om å bli med på samlingen for defuse, men med føring om ikke å prate om det som hadde skjedd. P2 valgte å ikke delta ved samlingen for at Spesialenheten ikke skulle tvile på om P2 hadde pratet med noen før avhøret med dem.

4.2.3 Varslinger og umiddelbare tiltak i Sør-Vest politidistrikt

Etter en slik alvorlig hendelse er det mange varslinger som må utføres, og disse tilfaller for det meste OPS og OL. For å gjøre dette effektivt er det viktig å vurdere rekkefølgen av varslingene, og det vil variere fra hendelse til hendelse hva som er mest hensiktsmessig. For den som varslar er det av betydning å være effektiv i samtalerne, og dokumentere varslingene som er gjort. Dette gjøres ved å loggføre i PO. Tidspunktet som blir loggført kan være når varslingen startet, eller etter at samtalen er ferdig. Det nøyaktige tidspunktet er derfor vanskelig å fastslå ut fra når den er loggført. I tabell 2 under vises varslinger utført av OPS, før og etter skuddvekslingen, frem til omtrent oppstarten av neste vaktsett.

Klokkeslett	Varsling
0115	Trippelvarsling av nødetatene.
0125	Forhandler ved politipatruljen C20.
0138	Trippelvarsling av nødetatene etter skuddvekslingen.
0143	Felles straffesaksinnstak ved påtaleleder (PÅL) og politifaglig etterforskningsleder (PEL).
0149	Jourhavende politimester.
0149	Politimesteren (PM) i Sør-Vest politidistrikt.
0151	Utkalling av ekstra politimannskaper. Utført via CIM.
0154	Jourhavende jurist.
0154	Kollegastøtteordningen (KSO) i Sør-Vest politidistrikt.
0154	Stabssjefen i Sør-Vest politidistrikt.
0158	Politiets situasjonssenter (PSS) i Politidirektoratet.
0201	Stab for kommunikasjon (SKOM) i Sør-Vest politidistrikt.
0201	Kriminalteknisk i Sør-Vest politidistrikt.
0208	Geografisk driftsenhetsleder for Jæren, Sandnes og Dalane.
0211	Spesialenheten for politisaker.
0224	Vegtrafikksentralen.
0232	Lederstøtte til innsatsleder U05S.

¹³² Lovdata, 2025b; Politidirektoratet, 2020, s. 203.

Klokkeslett	Varsling
0235	Pårørende til Markus Botnen.
0308	Kommunalt kriseteam.
0314	Politiets Nasjonale Beredskapsressurser (PNB).
0325	Etterretnings KO (E-KO).
0357	Geografisk driftsenhetsleder for Haugesund og Karmøy.
0359	HR og HMS i Sør-Vest politidistrikt.
0400	Bedriftshelsetjenesten (BHT) i Sør-Vest politidistrikt.
0401	Distriktsleder i Utrykningspolitiet (UP).
0600	Riksvarsling i politiet.
0617	Politikontakt som varslet videre til kommunen.
0628	Pårørendekontakt og pårørendekoordinator.
0725	Pårørende til gjerningspersonen (X).
	I tillegg ble det sendt ut CIM varslinger om behov for flere ansatte ved OPS, og informasjon om hendelsen til alle ansatte i Sør-Vest politidistrikt.

Tabell 2: Varslinger utført ved OPS i Sør-Vest politidistrikt i forbindelse med Klepp-hendelsen.

Etter hendelsen ble flere politipatruljer sendt til åstedet for å ivareta dette og andre oppgaver, og flere patruljemannskaper ble bedt om å jobbe utover opprinnelig vaktsett. Mannskaper kom fortløpende til åstedet og avløste de som var der, slik at de kunne reise inn til politihuset i Stavanger. Vakthold på åstedet ble opprettholdt til neste dag da kriminalteknikere fra KRIPOS kom for å gjennomføre åstedsundersøkelse. I tillegg var det vakthold ved X sitt hus.

Av vaktjournalen i SVPD er det ikke loggført andre oppdrag mellom kl 01.28 og 02.04. Utover natten og frem til kl 07.00 ble det loggført 19 andre oppdrag som ikke var relatert til hendelsen. Dette var hendelser av forskjellig karakter og med ulik prioritet. Utvalget har ikke undersøkt eventuelle ubesvarte anrop ved OPS, da det fremstår som at alle hendelser ble håndtert. De 19 loggførte hendelsene medførte følgende tiltak ved OPS:

- 1 oppdrag med promillekjøring ble avbrutt da skytingen oppstod.
- 3 oppdrag ble avsluttet ettersom det ikke var kapasitet.
- 5 oppdrag ble avsluttet med ingen operative tiltak fra politiet.
- 10 oppdrag ble utført med politiressurser.

Frem til kl 08.00 er det loggført 12 deloppdrag tilknyttet Klepp-hendelsen, i hovedsak vakthold og varslinger.

4.2.4 Pressemeldinger

I SVPD har Stab for kommunikasjon (SKOM) hatt en ordning med telefonvakt siden oktober 2024. ettersom SKOM er tilgjengelige på telefonen hele døgnet, var det mulig for operasjonsleder å få kontakt med dem kl 0201 natt til lørdag. Ved samtalen redegjorde OL for hva som hadde skjedd, og ba SKOM om å logge seg på og forberede en pressemelding. Dette ble igangsatt, og klokken 0252 ble den første pressemeldingen fra SVPD sendt ut med informasjon om:

- Bakgrunnen for hendelsen (meldingen inn til operasjonssentralen).
- Tidspunktet for hendelsen.
- Stedet for hendelsen.
- Det hadde oppstått skuddveksling.
- Antallet skadde og at disse var kjørt til sykehus.
- Skadeomfanget, hvor to var kritisk skadd.
- Spesialenheten for politisaker var varslet om hendelsen.

Klokken 0907 ble det sendt ut ny pressemelding med oppdatert informasjon:

- Det var 2 døde.
- Alderen på de involverte.
- At pårørende var varslet.
- En uttalelse fra politimesteren om at ingen var tatt ut av tjeneste.

I dette kapittelet har utvalget gitt en detaljert beskrivelse av politiets operative håndtering, og en mer overordnet fremstilling av tema som er forankret i mandatet. Disse beskrivelsene, sammen med rammeverket for vurdering, utgjør grunnlaget for utvalgets vurderinger av politiets samlede håndtering av Klepp-hendelsen i neste kapittel.

5. Vurdering av politiets operative håndtering og umiddelbare tiltak

I dette kapittelet vil utvalget vurdere politiets operative håndtering og umiddelbare tiltak av Klepp-hendelsen, med utgangspunkt i beskrivelsene i kapittel 4. På samme måte som for beskrivelsene, er vurderingene avgrenset fra politiets operasjonssentral mottok meldingen om hendelsen, til de involverte politimannskapene hadde gjennomført samling for defuse på politihuset i Stavanger. Med utgangspunkt i mandatet (se vedlegg 1, s. 4), er følgende innholdsmomenter inkludert i vurderingene:

- a. meldingsmottak/håndtering, situasjon- og risikoforståelse og formidling av informasjon
- b. planlegging, disponering av operative ressurser og taktiske valg og disposisjoner gjennom oppdraget
- c. samhandling internt i Sør-Vest politidistrikt
- d. varslinger og iverksetting av operative tiltak i Sør-Vest politidistrikt, i tillegg til oppfølging av eget personell og varslinger av pårørende i akuttfasen, herunder adskillelse av mannskap etter alvorlige hendelser (se også punkt 2a under)
- e. evalueringen skal inneholde en selvstendig vurdering av eventuelt andre læringspunkter som bør omtales. Evalueringen skal foreslå tiltak som kan svare ut de læringspunktene som avdekkes (som ikke allerede er ivarettatt).

Mandatets pkt. e ovenfor angir også at evalueringen skal inneholde en selvstendig vurdering av eventuelle andre læringspunkter som bør omtales. Utvalget har dermed inkludert noen vurderinger og læringspunkter, for hva som har blitt funnet spesielt relevant.

5.1 Tolkning og operasjonalisering av mandatet

I denne rapporten legger utvalget til grunn en forståelse av «den politioperative håndteringen» som operasjonssentralens og innsatspersonellens samlede innsats fra meldingen til politiet, til alle skadde var overtatt av helsevesenet. I tillegg forstås «den påfølgende håndteringen og iverksatte tiltak frem til oppstarten av neste vaktsett», som alle politiets gjøremål i forhold til hendelsen etter skuddvekslingen til og med samlingen for defuse for de involverte var gjennomført. Utvalget har skjønnsmessig valgt defuse som siste tidspunkt, ettersom tilkalte mannskaper fortløpende kom til gjennom natten.

For de respektive fokusområdene i mandatet (se ovenfor), legger utvalget følgende tolkninger og avgrensninger til grunn:

For pkt. a: Meldingsmottak/håndtering, situasjon- og risikoforståelse og formidling av informasjon, vil utvalget se hen til hvordan meldingen ble mottatt, hvordan denne ble oppfattet, hvilke tiltak ble iverksatt ved operasjonssentralen og hvordan ble informasjonen formidlet til patruljene. I tillegg hvilken situasjonsforståelse som ble etablert og formidlet politiet imellom, og hvilke risikoreduserende tiltak som ble utført.

For pkt. b: Planlegging, disponering av operative ressurser og taktiske valg og disposisjoner gjennom oppdraget, så vil utvalget sette søkelys på hvordan oppdraget ble planlagt og patruljene disponert fra operasjonssentralen, og hvordan IL og patruljene planla oppdraget og hvilke taktiske valg de foretok.

For pkt. c: Samhandling internt i SVPD, vil utvalget fokusere på den samlede informasjonsformidlingen og gjensidig påvirkning mellom operasjonelt og taktisk nivå fra den første meldingen til helsevesenet hadde overtatt de tilskadekomne, samt frem til samlingen for defuse var gjennomført.

For pkt. d: Varslinger og iverksetting av operative tiltak i SVPD, i tillegg til oppfølging av eget personell og varslinger av pårørende i akuttfasen, herunder adskillelse av mannskap etter alvorlige hendelser. Herunder legger utvalget til grunn alle varslinger og iverksatte tiltak (eks. opprettholdelse av operativ virksomhet, åstedsvakhold, atskillelse av egne mannskap, defuse mm.) i relasjon til hendelsen, fra skadde var overtatt av helsevesenet, frem til defuse var gjennomført.

For pkt. e: Evalueringen skal inneholde en selvstendig vurdering av eventuelt andre læringspunkter som bør omtales. Evalueringen skal foreslå tiltak som kan svare ut de læringspunktene som avdekkes (som ikke allerede er ivarettatt). Utvalget har tolket dette som et handlingsrom for selv å inkludere relevante forhold, som kan ha betydning for fremtidig hendeshåndtering ved lignende hendelser. I tillegg forstås dette som at utvalget unnlater å følge opp vurderinger og læringspunkter som politiet allerede har fulgt opp i etterkant av hendelsen.

For tydelig å forankre vurderingene i mandatet og føringene i dette, vil utvalget benytte følgende evalueringskriterier:

- Er politiets operative håndtering gjennomført i henhold til relevant innhold fra politiets beredskapssystemer, lov- og instruksverk og opplæringsmateriell som sier noe om hvordan politiet skal gå frem ved bevæpningsoppdrag?
- Er politiets operative håndtering gjennomført med god kommunikasjon og informasjonsformidling med fokus på situasjons- og risikovurderinger?
- Er politiets operative håndtering preget av god planlegging, samhandling og ledelse?
- Er politiets operative håndtering preget av trening og erfaring med bevæpnede oppdrag?

Som angitt i mandatet, legger utvalget til grunn dokumentgrunnlag som normerer og gir føringer for politiets forventede fremgangsmåte ved bevæpningsoppdrag. Dette inkluderer blant annet politiets beredskapssystemer I, II og III, lovverk, instruks samt politifaglig emnehefte for polititaktikk. Ettersom mange av de nevnte dokumentene er unntatt offentlighet (UO), har utvalget begrenset gjengivelsen av innholdet fra disse til hva som er funnet nødvendig for å belyse vurderingene.

5.2 Vurderinger

I dette delkapittelet vil utvalget presentere sine vurderinger av politiets samlede håndtering av Klepp-hendelsen, med utgangspunkt i mandatet. I det følgende er vurderingene av politiets operative håndtering og umiddelbare tiltak strukturert på følgende måte;

meldingsmottak, informasjonsdeling, situasjonsforståelse, risikovurdering, ledelse, planlegging og samhandling, plan og utførelse, taktiske valg og disponeringer av operative ressurser, varslinger, stans av bilen, skuddvekslingen, valg av våpen, bruk av verneutstyr, livreddende førstehjelp, pressemelding, oppfølging og adskillelse av polititjenestepersonell og bruk av drone ved bevæpnede oppdrag.

5.2.1 Meldingsmottak

Sambandsoperatør 1 (S1) besvarte nødanropet umiddelbart da melder (A) ringte politiet. A fikk snakke fritt innledningsvis, og S1 begynte å notere i operasjonsloggen. A var rolig og kommuniserte tydelig. A fortalte umiddelbart at hans far (B) var ute og kjørte sammen med en kompis (X), og at de var på vei til X sitt hus fordi X skulle sette fyr på dette. Videre sa A at X hadde med seg en pistol og at X var ganske ustabil.

S1 stilte gode oppfølgingsspørsmål for å få klarhet i situasjonen, og samtidig gikk sambandsoperatør 2 (S2) inn og lyttet på samtalen som pågikk og gjennomførte søk i politiets registre. S2 påkalte også oppmerksomheten til ODL og OL, slik at de kunne følge med på det som ble loggført, og kunne gjøre sine nødvendige ledervurderinger.

- *Utvalget vurderer at S1 kommuniserte på en høflig og korrekt måte med A gjennom meldingsmottaket, som forventet av politiet.*

S1 opprettet et oppdrag/logg i PO, med forholdets art «TVANG/TRUSLER DIVERSE» og kortforklaring «TRUET», og med prioritet «INGEN». Videre registrerte S1 et tiltak med overskrift «TIDSKRITISK INFORMASJON», og noterte fortløpende informasjonen A gav. Den første linjen som er loggført, er: «Melder: Far til melder har blitt truet av en annen».

I henhold til prioriteringsmatrisen vurderes hendelsens alvorlighet og tidsperspektiv, ved fastsettelse av prioritet. Lundgaard¹³³ beskriver i sin avhandling at prioritetsfastsettelse forstås som kommunikasjon. Hastegraden kommuniseres ut til alle som leser PO, både internt på operasjonssentralen og blant patruljene ute. Det at S1 loggførte oppdraget først med prioritet «INGEN», var et signal om at S1 sin vurdering ikke var komplett all den tid meldingsmottaket fortsatt pågikk. Da S1 hadde loggført de første linjene, endret ODL prioriteten til 1 (hasteoppdrag som utløser krav om responstid). For å kategorisere en hendelse til prioritet 1, må det være et skadepotensiale og ha skjedd nært i tid. I denne hendelsen var det en forståelse av at B var truet og X hadde skytevåpen, og at dette var noe som pågikk. Det ble ikke tilknyttet noen plan fra PO sin planmodul (tiltaks-kort).

- *Utvalget vurderer at rask registrering av oppdragslogg utløste god samhandling og informasjonsdeling inne på operasjonssentralen.*
- *Utvalget vurderer at endringen til prioritet 1 var i henhold til matrisen, og at ODL var i sin fulle rett til å registrere endringen.*
- *Utvalget vurderer at fraværet av planverk i PO-loggen som hensiktsmessig, på grunn av systemets oppbygging og funksjonalitet.*

OL og ODL konfererte seg imellom, og OL ga bevæpningsordre på oppdraget, som er registrert i PO loggen kl. 01.10. Selv om det var gitt en nasjonal bevæpningsordre, var

¹³³ Se Lundgaard, 2019, s. 189.

rutinene slik at OL måtte vurdere, og eventuelt beslutte bevæpningsordre på de enkelte oppdragene. For at det skal gis ordre om bevæpning må vilkårene i våpeninstruksen være oppfylt, om at «det er grunn til å tro at tjenestepersonene i tjenesteoppdraget kan komme til å stå overfor en situasjon som er særlig farlig dem eller andre.»¹³⁴ I henhold til våpeninstruksens §3-3 pkt. a, kan OL beslutte ordre om bevæpning. I PO-loggen kommer det tydelig frem at det var OL som gav bevæpningsordren. Da beslutningen ble tatt, var forståelsen at B var truet av X, og det var sannsynlig at X var bevæpnet med pistol.

- *Utvalget vurderer at OL sin beslutning om bevæpning var hjemlet i våpeninstruksen.*

Etter den innledende informasjonen fra A, spurte S1: «Din far har blitt truet, sier du?». Dette avkreftet A, og sa at X trolig bare brukte B som sjåfør. Dette ble ikke loggført, og forholdets art heller ikke endret. S1 fortalte at det var utfordrende å prosessere det A meddelte, og at det var vanskelig å forstå hvorfor noen ville tenne på sitt eget hus. Det ble heller ikke loggført at B hadde sagt til A at han ville at politiet skulle møte dem ved adressen til X og ikke stoppe dem på veien. Dette, kombinert med at det samtidig var mye som foregikk i forbindelse med iverksetting av oppdraget, kan ha vært en medvirkende faktor til at loggføringen ble noe mangelfull. Det synes heller ikke at andre ved OPS, som også lyttet til S1 sin samtale, oppfattet avkreftelsen av trusler. Eksempelvis var S2, som var mest delaktig i oppdraget, opptatt med å lese ut hendelsen på radio-sambandet. Forholdets art «TVANG/TRUSLER DIVERSE» ble dermed stående i PO loggen. Utvalget kan likefullt ikke se bort ifra at annen informasjon i meldingsmottaket, som at X var bevæpnet med pistol og var ustabil, kan ha medvirket til en alvorligere oppfattelse av situasjonen enn hva A eksplisitt fortalte.

Utvalget vil vise til betydningen av fastsettelse av forholdets art og bruk av kortforklaring, og at disse kategoriene former forståelser og videre handling, som er avgjørende for hvordan saken følges opp.¹³⁵ Klepp-hendelsen ble kategorisert som «Tvang/trusler» og med korforklaring [TRUET]. Da prioriteten i tillegg ble endret til 1, kan dette ha påvirket forventninger til og forståelsen av oppdraget blant de involverte. Utvalget vil også påpeke at ved OPS kan det foregå mye informasjonsdeling som ikke formidles til innsatspersonellet. Det er derfor viktig å være presis i kategoriseringen, og forstå hva den betyr for de involverte.

- *Utvalget vurderer at bruken av forholdets art og kortforklaring i PO var upresis, gitt at A ikke sa noe om at hans far var truet av X.*
- *Utvalget vurderer at loggføringen av elementer fra den innledende informasjonen som A gav, var noe mangelfull.*
- *Utvalget vurderer at loggføringen medførte en politirespons for en truende situasjon, noe som ikke ble eksplisitt fortalt politiet, men dette var like fullt hensiktsmessig gitt informasjonen om at X var bevæpnet og ustabil.*

S1 fikk beskjed av ODL å fortsette samtalen med A, og ikke legge på. Samtalen varte i 38 minutter, til skuddvekslingen var over. Underveis i samtalen stilte S1 mange oppfølgingsspørsmål for å forstå situasjonen, men det kom ikke vesentlig informasjon ut

¹³⁴ Lovdata.no, 2025a.

¹³⁵ Se Lundgaard, 2019.

over det A fortalte innledningsvis. Først klokken 01.25 loggførte S1 at B ikke var truet av X, og S2 leste ut dette ut på sambandet kl 01.31. Se for øvrig vurderingen av situasjonsforståelse i 5.2.3.

- *Utvalget vurderer at varigheten på meldingsmottaket var uvanlig langt, men hensiktsmessig ettersom situasjonen ble oppfattet som uklar.*

5.2.2 Informasjonsdeling

S2 gikk raskt inn og lyttet på samtalen mellom S1 og A. S2 fikk umiddelbart inntrykk av at det var snakk om en alvorlig hendelse og reiste seg i rommet for å få kontakt med ODL og OL som nevnt ovenfor. På denne måten ble lederne varslet og kunne starte sine vurderinger og beslutninger. Lederfunksjonene kan være opptatt med andre gjøremål, og er avhengig av å få et tidlig varsel om hendelser som er under utvikling.

- *Utvalget vurderer det at sambandsoperatører lytter på hverandres samtaler, er hensiktsmessig så lenge det er kapasitet til det. Dette gjør at samhandlingen internt ved OPS kan starte, og beslutninger kan ligge i forkant av hendelsesutviklingen.*
- *Utvalget vurderer at metodikken som beskrevet over, også er hensiktsmessig når det gjelder å skape en felles situasjonsforståelse, og operatørene kan hjelpe hverandre med å få klarhet i hendelsen melder ringer om.*

På bakgrunn av loggføringen S1 gjorde og beslutningene som ble tatt av ODL og OL, leste S2 først ut oppdraget i talegruppe 1 (TG1) (se 4.1). De fleste ressursene og funksjonene i politidistriktet lyttet i hovedtalegruppen (TG1), og på denne måten ble alle patruljene i hele SVPD gjort kjent med oppdraget, og hvilke patruljer som ble sendt til det aktuelle området.

- *Utvalget vurderer at å lese ut oppdrag i hovedtalegruppen, før utpekte ressurser håndterer oppdraget i egen (lokal) talegruppe, er en hensiktsmessig og god fremgangsmåte.*

Den videre hendelseshåndteringen fortsatte i talegruppe 3 (TG3), og S2 leste ut oppdraget på nytt der. Ved å samle de dedikerte patruljene i egen talegruppe gjør at sambandstrafikken blir «enklere», og patruljer kan sende meldinger seg imellom med korte spørsmål og beskjeder. Under denne hendelsen kom dette til syne ved at patruljer spurte U05S direkte, uten at OPS ble et mellomledd.

- *Utvalget vurderer det som hensiktsmessig å håndtere oppdraget, hvor mange patruljer skal samhandle, i egen talegruppe.*

Det var S2 som leste ut oppdraget både i TG1 og TG3. Begge meldingene inneholdt vesentlig informasjon, og var presist formidlet. Meldingene ble lest ut med adresse, beslutning om utrykningskjøring, at to personer var på vei for å sette fyr på huset, at de var bevæpnet, at det var gitt bevæpningsordre, og at U05S var leder for oppdraget. S2 kommuniserte tydelig, og fremstod som en trygg og profesjonell sambandsoperatør.

- *Utvalget vurderer at måten S2 leste ut oppdraget på, både i TG1 og TG3, bar preg av profesjonalitet og god arbeidsmetodikk.*

Samtidig som S1 kommuniserte med A, og S2 leste ut oppdraget til patruljene, foretok en annen operatør trippelvarsling med 110 brannvesenet og 113 AMK. Det ble delt informasjon om adressen, at politiet var i ferd med å iverksette en bevæpnet aksjon ettersom to personer var på vei for å tenne på et hus, og at de var bevæpnet. Hverken personopplysninger om X eller registreringsnummeret på bilen X og B kjørte ble delt med de andre nødetatene. Hensikten med varslingen var å avklare felles talegruppe (BAPS1), slik at kommunikasjonen kunne starte umiddelbart, dersom hendelsen skulle utvikle seg. Utvalget har ikke kjennskap til X sine helseopplysninger og har vurdert at undersøkelser rundt hvilke opplysninger AMK hadde på X, ikke er innenfor mandatet. Helsevesenets taushetsplikt er streng, og utvalget er av den oppfatning at dersom OPS hadde delt personalia på X ved denne trippelvarslingen, så er det usikkert om politiet ville fått helseopplysninger om X i denne situasjonen. Derimot kunne politiet ha delt disse opplysningene, så kunne helsevesenet selv vurdert og avgjort om de hadde hatt anledning til å dele eventuell relevant helsehistorikk. I tillegg, når politiet er i en søksfase etter aktuelle kjøretøy og personer, kan det være hensiktsmessig å dele registreringsnummeret med nødetatene, uten at det medfører brudd på taushetsplikten. Nødetatene kan ha brannbiler og ambulanser som er ute og kjører, og disse kan observere det politiet ser etter og varsle om dette.

- *Utvalget vurderer at tidlig trippelvarsling til nødetatene og avtale om felles talegruppe, var formålstjenlig og la grunnlaget for rask og effektiv kommunikasjon.*
- *Utvalget vurderer at registreringsnummeret og personalia burde vært delt i trippelvarslingen, all den tid politiet ikke visste hvor bilen med X og B var på dette tidspunktet.*

Umiddelbart etter at det ble meldt at skudd var avfyrt, og før skuddvekslingen var over, gjorde OPS en ny trippelvarsling (se kap. 4.1, kl. 01.37.21) om behov for ambulanser og at det pågikk en skuddveksling. Denne samtalen varte i over 18 minutter. Situasjonen på stedet var uoversiktlig, og det var vanskelig for operatøren å gi en presis beskrivelse av hva politiet hadde behov for på stedet. Samtalen bar preg av situasjonsoppdateringer og vurderinger rundt «load and go». Samtidig som samtalen pågikk, kommuniserte U05S med ambulanser i talegruppe BAPS1.

- *Utvalget vurderer at operasjonelt og taktisk nivå kunne avklart hvem som skulle kommunisere med helsevesenet, slik at kapasitet kunne blitt frigjort.*

Flere informanter fortalte at situasjonen var uklar og at det var vanskelig å forstå innholdet i hva som ble formidlet. Denne usikkerheten kan ha vært medvirkende til mange og gjentagende spørsmål til OPS, som fortsatt var i kontakt med A. Basert på en samlet oversikt over sambandsmeldingene, synes det som at det var et stort informasjonsbehov og at behovet for mer informasjon kan ha gått på bekostning av planlegging samt operasjonell og taktisk ledelse. Utvalget vil likevel understreke at sambandstrafikken ble opprettholdt på et profesjonelt nivå, selv under skuddvekslingen, og umiddelbart etter.

- *Utvalget vurderer at politiet må være seg bevisst at informasjonsbehovet ved usikkerhet kan gå på bekostning av tid til planlegging, koordinering og kvalitetssikring av politiinnsatsen.*

Noen minutter ut i oppdraget leste S2 ut registreringsnummeret på bilen som B og X kjørte. OPS og U05S ble enige om å legge ut bilde av biltypen i NORA-chat. Ved å gjøre dette ble søksfasen for patruljene enklere og mer effektivt, spesielt for de som ikke var kjent med denne biltypen fra tidligere.

- *Utvalget vurderer at informasjonsdeling på en felles plattform som NORA-chat, var et effektivt og hensiktsmessig tiltak for å støtte patruljene i søksfasen.*

Politipatruljen C91, som hadde med drone, var med på oppdraget fra starten av. Dette er et relativt nytt verktøy for politiet, og live-streaming fra dronen kan hentes frem på alle arbeidsstasjoner ved OPS via en applikasjon som heter Heimdall. Flere av informantene ved OPS og OL fortalte at de hentet opp denne videooverføringen da dronen var i aksjon. Dette er en effektiv måte å dele informasjon, ved at politiet kan observere situasjoner i sanntid, i tillegg til muntlig kommunikasjon. Avhengig av oppdragets/hendelsens karakter kan dette gi merverdi for eksempelvis operasjonssentralene. Hvordan dette verktøyet best kan/skal brukes ved dynamiske bevæpningsoppdrag, bør likevel utredes nærmere. Utvalget vil eksempelvis påpeke at en mulig utfordring kan være at operasjonelt nivå i for stor grad retter oppmerksomheten mot «en film», på bekostning av operasjonell ledelse.

- *Utvalget vurderer at OPS må ha et bevisst forhold til bruk av drone ved bevæpningsoppdrag, og at dette bør utredes nærmere.*

I henhold til PBSI¹³⁶, skal OL kvalitetssikre IL sin plan for hvordan oppdraget skal løses. Det synes ikke å ha vært direkte kommunikasjon mellom OL, ODL og IL ved hendelseshåndteringen, og dermed heller ingen informasjonsutveksling, felles situasjonsforståelse eller plan direkte mellom ledernivåene. Ledernivåene ved OPS var gjennomgående lite delaktige i den totale sambandstrafikken, hvor det i all hovedsak var S2 som kommuniserte med patruljene og U05S.

- *Utvalget vurderer at det var manglende kommunikasjon mellom OL/ODL og IL ved hendelseshåndteringen, for å sikre felles forståelse av hvordan oppdraget skulle løses og kvalitetssikring fra OL.*

5.2.3 Situasjonsforståelse

Informasjonsinnhenting og -deling danner grunnlaget for å kunne etablere situasjonsforståelse (SA), som er en nøkkelfaktor ved hendelseshåndtering ettersom SA er avgjørende for beslutningstaking og etterfølgende handling.¹³⁷ God SA er derimot avhengig av nødvendig og oppdatert informasjon, som grunnlag for at politiet skal 1) ha nødvendige opplysninger, for 2) å skape en riktig forståelse av hva som foregår og 3) derigjennom kunne forutsi mulig videreutvikling av situasjonen.¹³⁸ Ved Klepp-hendelsen var det én melder (A) til OPS som utgjorde politiets viktigste informasjonstilgang, og A var ikke selv til stede sammen med X og B, da A ringte politiets nødtelefon. Av denne grunn hadde ikke politiet tilgang til sanntidsinformasjon frem til bilen ble stanset av politipatruljene. Utvalget har vist til at meldingsmottaket og informasjonsinnhenting gjennomgående ble håndtert på en god måte, selv om ikke A sin avkreftelse av trusler mot B på et tidligere tidspunkt ble fulgt opp av OPS (se 5.2.1). Det synes derimot som at den første

¹³⁶ Politidirektoratet, 2020.

¹³⁷ Eks. Politihøgskolens evalueringsutvalg, 2022.

¹³⁸ Endsley, 1995, s. 36.

loggførte informasjonen om trusler i PO ble sentralt for politiets respons og den tidlige informasjonsformidlingen fra OPS til politipatruljene:

Vi får inn en melding fra A, som sier at B og en annen er på vei til den adressen for å sette fyr på «adressen». Og, de skal være bevæpnet. Vi får denne meldingen nå, og vi sitter i meldingsmottak. Mer info kommer.

Litt over ett minutt etterpå ble det gitt mer informasjon fra OPS:

Slik vi forstår det så har B, far til A, blitt truet av han her X, og han skal sitte i denne bilen selv, X og han er på vei til «X sin adresse» for å sette fyr på sitt eget hus, ifølge A.

Under et minutt etterpå fulgte OPS opp med følgende opplysninger:

Det videre er at han her X skal ha fått et illebefinnende som A sier han er veldig psykisk ustabil nå, og at han skal ha en pistol med seg. Det er det B, far til A, som skal ha sett. Han [A] har ikke sett den selv.

Uavhengig om opplysningene om trusler ble riktig oppfattet og loggført eller ikke, inneholdt informasjonen over like fullt viktige opplysninger som grunnlag for politiets SA. Herunder var det informasjon om eksempelvis «å sette fyr på [et hus]», «bevæpnet» og «veldig psykisk ustabil». Dette var etter utvalgets oppfatning egnede «triggerord», her forstått som ord og uttrykk som er spesielt betydningsfulle, for å skape en forståelse av en mulig alvorlig situasjon. Dette synes også å ha vært en gjeldende oppfatning, gitt politiets respons basert på den innledende informasjonen. Samtidig, selv om personer mottar samme informasjon så medfører ikke dette nødvendigvis at de tilegner seg samme SA.¹³⁹ Prosessen med å oppnå SA påvirkes ikke bare av innholdet, men også av hvordan informasjonen formidles og hvilken erfaring personene som skal skape SA har fra tidligere. For eksempel, ved beskjed om en pågående hendelse, vil tidligere erfaring med lignende hendelser kunne bidra til forventninger til og derigjennom en forutinntattethet for hva en kan komme til å møte.¹⁴⁰ I denne sammenheng viste mange av de involverte i Klepp-hendelsen til at deres generelle erfaringer med bevæpningsoppdrag var at «det går som regel bra», hvilket også understøttes av statistikken for bevæpningsoppdrag (se 2.2.4). Funn i evalueringsrapporter har også vist til utfordringer med å oppnå lik SA blant polititjenestepersonell.¹⁴¹ Det synes som at lignende utfordringer kan ha vært aktuelle også ved Klepp-hendelsen. Flere involverte gav uttrykk for at de innledningsvis ikke fikk en god forståelse for oppdraget og hva de stod overfor, hvor det ble det vist til at informasjonen kom fra en tredjeperson og flere fokuserte på at det skulle settes fyr på et hus. På den annen side refererte enkelte til at oppdraget kunne utvikle seg til noe alvorlig, blant annet med henvisning til alle patruljene som ble involvert, og en mulig trusselsituasjon i den aktuelle bilen. Det understrekes at det var rask og god informasjonsformidling fra OPS til patruljene, noe som er en nøkkelfaktor for SA. Derimot ble det ikke lest ut en SA fra OPS til innsatspersonellet som ble toneangivende i den innledende fasen. Sammenholdt med flere involverte sin usikkerhet for hva situasjonen var for noe, og til dels ulikt fokus, kan dette tyde på at involverte innledningsvis fikk til dels ulik SA.

¹³⁹ Endsley, 1995.

¹⁴⁰ Se Endsley, 1995, s. 36.

¹⁴¹ Se Evalueringsutvalget, 2020; Politihøgskolens evalueringsutvalg, 2022.

- *Utvalget vurderer at OPS formidlet informasjon på en rask og god måte, som et godt utgangspunkt for at involverte kan tilegne seg SA.*
- *Utvalget vurderer at innholdet i informasjonen som ble formidlet, var i seg selv medvirkende til ulik SA hos de involverte.*

Etter den første informasjonsformidlingen gikk det ca. 5 minutter før U05S ankom adressen til X som første patrulje. I dette tidsrommet kommuniserte OPS og patruljene kontinuerlig med viktige opplysninger, eksempelvis fra hvor bilen med X og B hadde kjørt ifra, og når denne kunne ventes på adressen til X. Ca. 4 minutter etter at U05S ankom adressen til X, informerte OPS at X var lite kjent for politiet fra tidligere, men at han var registrert med flere skytevåpen (se 4.1). Omtrent halvannet minutt etterpå, ba patruljen E44 innsatsleder U05S å redegjøre for sin SA, hvoretter U05S svarte:

Sånn som jeg leser situasjonen nå, så er det X som er i bil med en person, de er bevæpnet, eller X skal være bevæpnet, på vei til sin bolig «adressen til X», hvor han skal bo sammen med sin far på «alder». Han er psykisk ustabil og skal hjem for å tenne på huset. Sånn har jeg forstått det.

OPS bekreftet; «[Vi] kan bekrefte at det er vår forståelse også». To minutter senere gjentok U05S SA:

98 til patruljer; ut fra sånn som jeg forstår situasjonen, så har vi to personer i bil, en sort Audi A3 som er på vei til denne adressen [til X], vi må gå ut ifra at far på «alder» er hjemme, så pri 1 er å bevare far og verdien i huset slik at X ikke får tent på. Det som er trussel her er X i bil, som skal være bevæpnet og han er registrert med ulike våpen.

Politiets innsatsleder er øverste leder for taktisk nivå (se 2.2.2), og skal foreta både situasjonsvurdering og bidra til SA.¹⁴² På forespørsel fra patruljen E44 leste U05S sin SA ut på sambandet, og felles forståelse ble bekreftet av OPS. Etterspørring og utlesning av SA på denne måten mener utvalget var gode tiltak og i tråd med politiets beredskaps-systemer.¹⁴³ Utlesning av SA på denne måten vil også kunne bidra til økende grad av felles SA, hvor de involverte kan få tilstrekkelig forståelse til å ivareta egne oppgaver.¹⁴⁴ I denne sammenheng vil utvalget påpeke at den personen/funksjonen som leser ut SA på sambandet, samtidig definerer SA for de involverte. Et relevant spørsmål blir da hvem som har den beste forutsetningen til å definere SA, og hva denne bør inneholde? Informasjonsformidlingen politiet imellom var gode tiltak for å understøtte SA, og etterspørring, utlesning og verifisering av SA som vist ovenfor var bra. Utvalget vil likevel påpeke forskjellen mellom å lese ut SA i form av en oppsummering av og forståelsen av informasjon (SA nivå 1 og 2), versus i tillegg å inkludere mulig kommende utvikling av situasjonen (SA nivå 3). Hva angår formidlingen av SA ved Klepp-hendelsen, legger utvalget til grunn at det var presise oppsummeringer og riktig forståelse, gitt tilgjengelig informasjon. Samtidig kan det synes som om fokuset for mulig videreutvikling av hendelsen i hovedsak var rettet mot mulig ildspåsettelse, og i mindre grad hva X kunne komme til å gjøre overfor andre personer, all den tid X var omtalt som «veldig psykisk ustabil» og «ha en pistol med seg». Fokuset på ildspåsettelse var naturlig, ettersom det var dette A ringte politiets nødtelefon om. Derimot fremkom det også viktige opplysninger med «triggerordene» over, som synes å ha blitt viet mindre oppmerksomhet hos politiet.

¹⁴² Politidirektoratet, 2020, s. 159.

¹⁴³ Politidirektoratet, 2020.

¹⁴⁴ Wright & Endsley, 2017.

Utvalget er av den oppfatning at det er et felles ansvar for at definert SA om nødvendig blir utfordret, dersom involverte har annen informasjon, eller betydningsfull annen forståelse av situasjonen.

- *Utvalget vurderer det som gode tiltak å etterspørre, lese ut og verifisere SA på sambandet, for å understøtte felles SA.*
- *Utvalget vurderer at den definerte trusselen, X, kunne blitt viet ytterligere oppmerksomhet ved politiets uttrykte SA, gitt informasjonen om bevæpning og sinns-tilstand.*

Ca. 11 minutter etter ankomst adressen til X, stilte U05S spørsmål til OPS på hvilken måte X skulle ha truet B inn i bilen (se 4.1), hvor OPS svarte:

Nå har A [melder til politiet] gått tilbake på dette med at B skal ha blitt truet inn i bilen. Han sier B og X er gode venner. Og at X skal ha kommet inn til de [A og B] i dag og fortalt B at han hadde noen hemmeligheter han ønsket å fortelle om, og han visste om noen pedofile. Etter dette skal B og X ha gått i bilen og kjørt mot denne adressen [til X].

Utvalget vil understreke at disse opplysningene står i viktig motstrid til den innledende informasjonen OPS formidlet til patruljene (se ovenfor), og legger til grunn at dette har vært en medvirkende faktor for at flere involverte opplevde at oppdraget i noen grad «ble tatt ned». Med andre ord, involverte sin SA kan ha blitt påvirket til en forståelse av en mindre alvorlig situasjon. Derimot kan de involverte vanskelig klandres for hverken informasjonsformidlingen eller forståelsen av denne, ettersom dette ble basert på informasjonen fra den eneste melder politiet hadde tilgang til. Dette skjedde i underkant av fire minutter før bilen med X ble påtruffet.

- *Utvalget vurderer at informasjonen om at det likevel ikke hadde vært trusler, trolig har medvirket til en SA for en mindre alvorlig situasjon enn først antatt.*

Til sist vil utvalget vise til det øverste nivået av SA, å forutsi mulig videreutvikling av situasjonen (se 2.3), ved politiets håndtering av bevæpningsoppdrag. Slike prediksjoner kan være forbundet med større usikkerhet, ettersom politiet kommuniserer og samhandler med mennesker som kan være ruspåvirket og/eller ha psykiske problemer. Det er rimelig å si at slike tilstander kan medføre spesielt uforutsigbar atferd, og derigjennom utfordrende å forutsi hva en person kan komme til å gjøre i en gitt situasjon. Dette understrekes av at personer utsatt for politiets maktutøvelse ved bevæpnede konfrontasjoner har utvist til dels svært uforutsigbar atferd¹⁴⁵, og mange har blitt oppfattet som psykisk syke: «Utvalget registrerer med bekymring at samtlige av personene som har blitt skutt og drept av politiet siden 2017 etter politiets vurdering har fremstått som psykisk syke».¹⁴⁶ Samlet sett innebærer dette at politiet, ved etablering av SA ved bevæpningsoppdrag, bør ta spesielt hensyn til mulig uforutsigbar atferd. Dette understrekes også av det plutselige angrepet hvor X også løp mot politiet under den pågående skuddvekslingen.

- *Utvalget vurderer at politiets SA, basert på tidligere erfaringer og tilgjengelig informasjon, i liten grad forutså muligheten for at X ville angripe slik han gjorde.*

¹⁴⁵ Henriksen et al., 2025.

¹⁴⁶ Maktmiddelutvalget, 2022, s. 146.

5.2.4 Risikovurdering

Risikovurdering er forutsatt å være en integrert del av politiets hendelseshåndtering på alle nivå, med formål om å identifisere uønskede og farlige forhold og derigjennom foreta risikoreduserende tiltak.¹⁴⁷ Ved akutte hendelser kan det like fullt være liten tid til en strukturert planlegging og risikovurdering¹⁴⁸, og risiko kan fremstå tydeligere i ettertid enn på tidspunktet hendelsen fant sted.¹⁴⁹ Som for situasjonsforståelse, er også risikovurderinger påvirket av blant annet hvilke erfaringer og egenskaper de involverte har.¹⁵⁰ Ved Klepp-hendelsen ble tilsynelatende ikke begrepet «risikovurdering» eksplisitt benyttet, men utvalget finner klare holdepunkter for at dette ble gjennomført i praksis ved hendelseshåndteringen. Fra OPS sin side understrekes dette blant annet ved bevæpningsordre¹⁵¹ og involvering av mange politipatruljer hvor flere hadde særskilt kompetanse for bevæpningsoppdrag (IP3). Ved en slik ressursdisponering ble det behov for koordinerende ledelse¹⁵², og U05S ble gitt ledelsen av oppdraget. I tillegg ble det foretatt trippelvarsling av nødetatene med beskjed om å følge med i en egen sambandskanal (se 4.1). Selv om ikke «risiko» ble eksplisitt kommunisert fra OPS, vurderer utvalget at fremgangsmåten var basert på en oppfattelse av et oppdrag med en mulighet for risiko, og de nevnte tiltakene var klart risiko-reduserende.

- *Utvalget vurderer operasjonssentralens iverksatte tiltak som omfattende og gode, og klart risikoreduserende med hensyn til oppdragets art.*

Politiets innsatspersonell er mest eksponert for risiko ved bevæpningsoppdrag, og deres risikoreduserende tiltak er av avgjørende betydning. Utvalget vil her vise til flere sider ved risikovurdering og -redusering, i form av polititaktikk, valg av våpen, verneutstyr, risikopersepsjon og restrisiko. Først og fremst vil utvalget påpeke at kanskje det viktigste risikoreduserende tiltaket er innsatspersonellets polititaktikk, forstått som deres bevisst valgte fremgangsmåte i den gitte situasjonen (se nærmere vurdering i 5.2.10). Et annet aspekt ved risikovurdering er politiets valg av våpen ved bevæpningsoppdrag. Ved bevæpningsordren valgte innsatspersonellet i varierende grad å bevæpne seg med to-håndsvåpen. Med hensyn til stans av antatt bevæpnet person i kjøretøy, vurderer utvalget dette til å være et mulig risikoreduserende tiltak, med hensyn til faktorer som lengre avstander og bedre siktemidler (se nærmere vurdering i 5.2.11). Det var også varierende bruk av personlig verneutstyr blant politiets innsatspersonell ved hendelsen, utover vernevesten innsatspersonellet allerede var iført (se vurdering i 5.2.12). Utvalget vil samtidig understreke at personlig verneutstyr er et rent passivt og siste mulige risiko-reduserende tiltak ved en bevæpnet konfrontasjon, dersom andre risikoreduserende tiltak har vært utilstrekkelige til å stanse trusselen.

- *Utvalget vurderer at politiets innsatspersonell valgte en risikoreduserende fremgangsmåte, men begrenset bruk av personlig verneutstyr og to-håndsvåpen medførte høyere risiko.*

¹⁴⁷ Se Borch & Andreassen, 2020, s. 24; Politidirektoratet, 2020, s. 159.

¹⁴⁸ Politidirektoratet, 2020.

¹⁴⁹ Drennan et al., 2024, s. 72.

¹⁵⁰ Engen et al., 2021, s. 95.

¹⁵¹ Se Lovdata.no, 2025a.

¹⁵² Politidirektoratet, 2020, s. 123.

Hva angår risiko, så ble det kommunisert tydelig om dette på sambandet underveis i oppdraget. Herunder kommuniserte U05S til patruljene:

98 til patruljer; ut fra sånn som jeg forstår situasjonen, så har vi to personer i bil, en sort Audi A3 som er på vei til denne adressen [til X], vi må gå ut ifra at far på «alder» er hjemme, så pri 1 er å bevare far og verdien i huset slik at X ikke får tent på. Det som er trussel her er X i bil, som skal være bevæpnet og han er registrert med ulike våpen.

Patruljen CE31 fulgte umiddelbart opp med spørsmål:

«Er det en tanke å gjerne fjerne verdien fra objektet, altså å fjerne far fra objektet, og få far [til] en sikker plass, så vi har kontroll på far, eventuelt andre som er i boligen?» U05S svarte «ja, det er en tanke jeg også har», men at det var ønskelig å få frem flere patruljer først, slik at de kunne bevege seg trygt i området.

Sambandstrafikken over fremstår som et eksempel for risikovurderinger og prioriteringer med utgangspunkt i at «politiet skal beskytte person, eiendom...».¹⁵³ I kommunikasjonen fokuserte politiet på å beskytte X sin far som var antatt å være i huset X skulle sette fyr på, og det å flytte faren herfra ville vært et viktig risikoreduserende tiltak. På samme måte som ved politiets SA (se 5.2.3), synes risikovurderingen primært å ha fokusert på X som en trussel for ildspåsettelse, og i mindre grad hvilken trussel X kunne utgjøre overfor andre. Utvalget vil understreke at X ble tydelig omtalt som «trussel», og viktige opplysninger om at X var bevæpnet og registrert med våpen ble gjentatt overfor patruljene. Denne informasjonen, og tidligere informasjon, var i seg selv egnet for at innsatspersonellet kunne foreta egne risikovurderinger dersom de påtraff bilen med X. Utvalget vurderer det likevel som fordelaktig dersom politiet ved sin risikovurdering hadde utdypet X som «trussel» i fellesskap på radiosambandet.

- *Utvalget vurderer at risiko og prioriteringer ble kommunisert på en god måte av U05S på radiosambandet.*
- *Utvalget vurderer at X som trussel kunne vært viet mer oppmerksomhet hos politiet.*

Utvalget vil også vise til risikopersepsjon, hvordan risikoen oppfattes, ved håndteringen av Klepp-hendelsen. På samme måte som for SA, påvirkes risikopersepsjon av blant annet tidligere erfaringer. Risikopersepsjon er også viktig, ettersom denne påvirker beslutningene som tas (se 2.4). Som nevnt ovenfor refererte mange av de involverte i Klepp-hendelsen til at deres generelle erfaring med bevæpningsoppdrag er at «det går som regel bra». Med andre ord, erfaringen er mest sannsynlig at disse oppdragene har medført «ingen konfrontasjon eller en de-eskalering».¹⁵⁴ Innledningsvis synes det som at det var til dels ulik SA, men eventuelle ulikheter i risikopersepsjon og ønsket fremgangsmåte finner ikke utvalget at ble kommunisert på radiosambandet. Derimot fremstår det som sannsynlig at tidligere erfaringer, tilgjengelig informasjon og oppdragets utvikling kan ha påvirket risikopersepsjonen. Dette understrekes av at politiet blant annet ikke hadde tilgang på sanntidsinformasjon om X ved hendelsen. Etter hvert ble det formidlet at det likevel ikke hadde vært en trusselsituasjon mellom X og B, bilen stanset når de fikk tegn om det, og fører av bilen (B) kom ut med hendene i været og sa «slapp av, dette var voldsomt, dette går fint» (se 4.1). Samlet sett kan dette ha bidratt til at oppfattelsen av risiko ble redusert, like før innsatspersonellet nærmet seg X i bilen.

¹⁵³ Lovdata.no, 2025d; Lovdata.no, 2025e.

¹⁵⁴ Henriksen & Kruke, 2020, s. 112.

- *Utvalget vurderer at politiets risikopersepsjon ble påvirket til en oppfattelse av en situasjon som var mindre alvorlig, men politiet kan vanskelig klandres for dette med hensyn til informasjonsgrunnlaget og oppdragets utvikling.*

Til sist vil utvalget kort omtale restrisiko, forstått som en alltid gjenstående risiko når det ikke er mulig eller vilje til å gjennomføre ytterligere risikoreduserende tiltak.¹⁵⁵ Det følger av polititjenestens natur at denne noen ganger kan medføre risiko, all den tid politiet tidvis må oppsøke potensielt farlige situasjoner og personer. Gjennom utdannelsen og årlig operativ trening i politidistriktene (se 2.2.3) gis politiets innsatspersonell kunnskaper og ferdigheter for å kunne håndtere slike hendelser. For det enkelte oppdrag, spesielt ved bevæpning, er innsatspersonellens kompetanse, politiets informasjonstilgang, valg av fremgangsmåte og bruk av verneutstyr og våpen viktige risikoreduserende tiltak. I tillegg har politidistriktene planverk som understøtter håndteringen av ulike hendelser, også sammen med andre aktører som eksempelvis nødetatene. Alle forberedelser og risikoreduserende tiltak kan medføre en betydelig redusert risiko, men aldri fjerne den helt. Den gjenstående risikoen, restrisikoen, vil være til stede ved politiets hendelses-håndtering, hvilket Klepp-hendelsens tragiske utfall er et eksempel på, til tross for mange og gode risikoreduserende tiltak.

5.2.5 Ledelse, planlegging og samhandling

Ledelse av Klepp-hendelsen ble gjennomført i henhold til ordinær organisering og linjeledelse for den politioperative tjenesten (se 2.2.2). Herunder ledet OL operasjonelt nivå ved OPS, og siden det ble involvert mange politipatruljer og derigjennom behov for koordinerende ledelse, ble Sør-Vest politidistrikts IL U05S utpekt som leder på taktisk nivå. Dette er alminnelig organisering av ledelsesapparatet, og samsvarer med retningslinjene for taktisk ledelse ved bevæpnede oppdrag.¹⁵⁶

- *Utvalgets vurdering er at organiseringen av ledelse var i tråd med politiets retningslinjer.*
- *Utvalget vurderer at utpeking av IL over sambandet var en god presisering for hvem som hadde den taktiske ledelsen, noe som tydeliggjorde roller, ansvar og myndighet.*

I forbindelse med tildelingen av oppdraget var det gjennomgående god informasjonsformidling som sådan, fra OPS til IL og politipatruljene. Det fremstår ikke som at det ble gitt flere oppdrag eller deloppdrag fra OPS til IL, eller til de andre patruljene involvert i hendelsen. Ut ifra sambandstrafikken fremgår det heller ikke at IL etterspurte en presisering fra OPS for rammer for oppdragsløsningen, for å kunne lage en plan og utførelse for oppdraget.¹⁵⁷ Med hensyn til at politiet håndterer mange bevæpningsoppdrag, og at det var erfarne OL og IL ved hendelsen, er det rimelig å si at oppdragsløsningen vanligvis vil forløpe fint uten detaljert planlegging. Derimot fortalte flere involverte at det innledningsvis var utfordrende å få en god forståelse for oppdraget. IL selv refererte til at det tok tid å forstå oppdraget og få en felles situasjonsforståelse, samtidig som det var krevende å sette rammen, intensjonen og prioriteringer på oppdraget. Dette tyder på at det kunne vært fordelaktig med en tydeligere ledelse, med hensyn til usikkerhet og krevende hendeshåndtering.

¹⁵⁵ Meld St 10 (2016-2017), s. 31.

¹⁵⁶ Politidirektoratet 2020, s. 156.

¹⁵⁷ (UO) Se rundskriv 2021-008 – Retningslinjer for innsatsledertjenesten, Politidirektoratet, 2021.

- *Utvalget vurderer at operasjonell og taktisk ledelse kunne vært tydeligere i samhandlingen og ledelsen av patruljene, ved å presisere oppdrag eller deloppdrag, slik at initiativet i mindre grad lå på politipatruljene selv.*

For at IL skulle utgjøre en fullverdig patrulje med kallesignal U05S måtte IL hente en politibetjent (P11) fra politistasjonen på Jæren, som lå i relativ nærhet til adressen til X. Da U05S ble gitt ledelsen for oppdraget holdt U05S på med en gjennomgang av rutiner og forventningsavklaringer med P11, ettersom disse aldri hadde kjørt patrulje sammen. P11 hadde heller ikke opplæring/sertifisering for å kunne kjøre patruljebilen til IL, og dette medførte at U05S selv måtte være sjåfør. P11 fungerte som pikett og de var første patrulje på adressen til X. Til tross for manglende erfaring som IL og uten nødvendig opplæring, vil utvalget påpeke at det fremstår som at P11 utførte sine oppgaver sammen med IL på en god måte. Like fullt innebar denne sammensetningen av innsatspersonell at U05S, i tillegg til å lede innsatsen på taktisk nivå, samtidig måtte konsentrere seg om utrykningskjøring og andre oppgaver. Både U05S og P11 har referert til at slik sammensetning av IL patruljene er vanlig praksis i SVPD. Utvalget legger til grunn at i langt de fleste politioppdrag så vil slik organisering gå fint, men ved krevende hendelser som Klepp-hendelsen, kan dette begrense IL sin kapasitet og handlingsrom for å lede politiets innsats på taktisk nivå.

- *Utvalget vurderer at sammensetningen på IL patruljen trolig har medvirket til å begrense IL sin kapasitet for taktisk ledelse, når IL ideelt sett skulle kunne vie hele sin oppmerksomhet til koordinering, plan og ledelse.*

Innsatsledertjenesten i SVPD er en del av vaktstyrken og vil ved behov fungere som innsatspatrulje, noe som ble beskrevet som vanlig praksis i politidistriktet. Dette understrekes ved at IL også var den første politipatruljen som ankom adressen til X ved Klepp-hendelsen. Det fremstår som at U05S også ivaretok arbeidsoppgavene til første enhet på stedet ved et bevæpningsoppdrag, eksempelvis å lokalisere, observere og gi situasjonsrapport til OPS (se 4.1), hvor U05S samtidig skulle ivareta taktisk ledelse. En slik kontekst kan medføre utfordrende rammer for å ivareta alle arbeidsoppgaver, og både IL og P11 viste til at situasjonen ble opplevd som uoversiktlig og med tidspress. Dette kan ha medvirket til at kapasiteten til IL for å utføre ledelse, koordinering, kvalitetssikring av oppdragsløsningen ble begrenset før de fikk flere patruljer til stedet. Derimot synes U05S å ha håndtert dette på en god måte, noe som blant annet understrekes av innholdet i og antallet sambandsmeldinger IL var involvert i, i initialfasen av oppdraget (se 4.1).

- *Utvalget vurderer at IL ivaretok oppgavene som første politienhet på stedet på en god måte, men denne situasjonen reduserte samtidig handlingsrommet for å utøve taktisk ledelse.*

5.2.6 Plan og utførelse

Plan og utførelse av et politioppdrag utformes etter egen ordre mal¹⁵⁸, og fem punkts ordre er momenter med tilhørende tiltak som skal utføres av de ulike ledernivåene.¹⁵⁹ En plan er en kortfattet redegjørelse for hvordan oppdraget i hovedsak skal gjennom-

¹⁵⁸ Politidirektoratet 2020, s. 173.

¹⁵⁹ Politidirektoratet 2020.

føres, og skal inneholde hvem, hva, hvor og når, eventuelt hvorfor og hvordan. Hva angår utførelse, så gis det herunder spesifikke oppdrag til de enkelte dellerne, med en mer detaljert beskrivelse for hva den enkelte deller skal gjøre, og på hvilken måte de skal utføre oppdraget.¹⁶⁰ U05S sin plan ved Klepp-hendelsen bestod først og fremst i å lokalisere, observere og sikre huset til X, for å forhindre at X satte fyr på dette, ettersom politiet holdt det som en mulighet at X sin far kunne oppholde seg her. Politipatruljene posisjonerte seg i området (se Kartbilde 1), for å se etter bilen med X og B som var ventet til adressen til X.

KI 01.25 spurte U05S OPS om mobilen til X kunne spores, noe OL avsto umiddelbart med at det ikke forelå noen hjemmel for dette. Sør-vest politidistrikt hadde på tidspunktet for hendelsen egen rutine for sporing av nødstilte, som refererte til brev fra POD.¹⁶¹ I brevet står det beskrevet at samtalelisten (verktøyet OPS har for sporing av mobiltelefoner) ikke tillates benyttet til sporing som en del av straffesak. I august 2025 gav POD ut ny nasjonal instruks¹⁶², som i bedre grad presiserer i hvilke saker systemet kan nyttes.

- *Utvalget vurderer at OL sin vurdering og beslutning om ikke å spore X sin mobiltelefon var riktig, all den tid det var rundskrivet fra POD (2016) som var gjeldende.*

Det synes ikke som at IL underveis i oppdraget kommuniserte med OL eller ODL om sin plan for hendelseshåndteringen. Dette understrekes ved at det ikke ble gitt delleransvar til noen av patruljene, eller at det ble gitt konkrete føringer for hvordan bilen med X skulle stanses. Underveis i oppdraget etablerte IL like fullt telefonisk kontakt med en forhandler, om muligheten for å kontakte X og B på telefon. Patruljen C91, som hadde med droner, ankom også U05S sin posisjon ved X sin adresse. Politibetjent P12 fra C91, la frem et forslag for U05S om bruk av dronen deres ved hendelsen, noe IL bekreftet og godkjente på sambandet. Utvalget legger til grunn at omstendighetene var preget av usikkerhet, tidspress og mange arbeidsoppgaver som skulle utføres. Dette understrekes av at IL også viste til at det var krevende å danne seg et bilde av situasjonen, og brukte mye kapasitet til å lage en plan basert på risikovurdering, situasjonsvurdering og prioritering. Til tross for dette synes det ikke at IL på noe tidspunkt fikk støtte til å lede taktisk nivå, eller avlastning med sine arbeidsoppgaver.

- *Utvalget vurderer at IL, under de gitte omstendighetene, organiserte politiressursene på en hensiktsmessig måte.*
- *Utvalget finner at delegering av deloppdrag til dellerne kunne ha gitt IL et bedre handlingsrom for å lede, koordinere og kvalitetssikre.*
- *Utvalget vurderer at OPS i større grad kunne ha avlastet IL med ledelse og arbeidsoppgaver, omstendighetene tatt i betraktning.*

OPS involverte mange politipatruljer ved Klepp-hendelsen, flere av dem var IP3 med særskilt kompetanse for bevæpningsoppdrag, herunder patruljene E44 og CE31. Det synes som at det innad i patruljen E44 var en forståelse av at politibetjent P4 var aksjonsleder (AL), selv om han ikke var «eldstemann» på patruljen. Denne oppfatningen ble ikke kommunisert på sambandet. Derimot synes det som at vanlig praksis i SVPD er at IL utpeker AL, men det fremgår ikke at dette ble gjort eller at det ble gitt spesifikke

¹⁶⁰ Ibid.

¹⁶¹ (UO) Brev av 02.09.16 om «Bruk av PO samtaleliste – sporing av telefoner for nødstilte».

¹⁶² (UO) Instruks for «Lokalisering av nødstilte ved bruk av Samtalelisten». Politidirektoratet, 2025.

deloppdrag, fra hverken IL, ODL eller OL underveis ved hendelsen. I motsatt fall, det synes heller ikke at det ble etterspurt en plan eller føringer for deloppdrag fra noen av de involverte politipatruljene. I denne sammenheng er det rimelig å stille spørsmål ved rutinene for benyttelse av AL ved bevæpningsoppdrag. Utvalget understreker at det kan være utfordrende å etablere alle funksjoner underveis ved en dynamisk hendelse, og utpeking av AL kan naturligvis ha blitt glemt eller ikke rukket å ha blitt utført. Derimot understreker dette viktigheten for avklarte roller og funksjoner i forkant av, eller ved starten av akutte hendelser.

- *Utvalget vurderer det som mangelfullt at det ikke ble utpekt AL over sambandet.*

Bilen med X og B kom kjørende inn i området fra en annen retning enn hva som ville ha vært tilfellet om de hadde kjørt korteste vei til huset til X (se Kartbilde 1). Første observasjon av bilen ble meldt på sambandet av patruljen V359: «Ligger bak bilen. Kjører langs hovedveien i retning adressen [til X]». Det ble deretter kort kommunikasjon mellom V359 og B25 på sambandet, hvor B25 spurte V359 om de skulle prøve å stanse bilen, hvorefter V359 svarte «jeg tenker vi kan bokse han inne?». B25 kvitterte med «ja, er ikke uenig i det». U05S gikk inn på sambandet og gav følgende føring til patruljene: «Dere vurderer ut ifra stedet. E44 kjør i retningen». Utvalget legger med dette til grunn at det var noe kommunikasjon og koordinering mellom politipatruljene for å stanse bilen med X og B, etter at denne tilfeldigvis kjørte forbi deres posisjoner. Fremgangsmåten ble godkjent av U05S, med beskjed om at patruljene selv avgjorde stans av bilen, og IP3 patruljen E44 ble beordret mot stedet. Dette reiser samtidig et spørsmål om B25 og V359 burde ha ventet til E44 var sammen med dem, før de stanset bilen? E44 var de best egnede mannskapene og ville vært en forsterkning ved politiets aksjon, og de var ikke langt unna. Derimot taler flere forhold for at det var hensiktsmessig å stanse bilen slik det ble gjort. Dette var en lite beferdet vegstrekning før boligområdet med huset til X, det var et mål om å forhindre ildspåsettelse av huset, på dette tidspunktet var alvorligheten i oppdraget «tatt ned» og det var i første omgang to patruljer som sammen stanset bilen. Like fullt synes dette å ha blitt en noe improvisert aksjon uten forutgående plan eller forhåndsdefinert AL, da X og B kom kjørende fra en uventet retning.

- *Utvalget vurderer at det var begrenset ledelse, koordinering og føringer fra politiets lederfunksjoner, for politiets fremgangsmåte ved stans av bilen. Dette medførte at det i større grad ble opp til politipatruljene selv å avgjøre fremgangsmåten.*
- *For patruljene vurderer utvalget at det var hensiktsmessig å stanse bilen på en mindre beferdet vegstrekning før boligområdet, hvor patruljen E44 også var sendt mot stedet.*

Da bilen med X og B stanset omtrent midt i busslommen på motsatt side av vegen (i fartsretningen), passerte patruljen V359 litt forbi og stilte sin patruljebil på tvers av vegbanen og patruljen B25 stanset også inni busslommen litt bak bilen (se Kartbilde 2). Patruljen E44 begynte å kjøre mot stedet da de hørt på sambandet at bilen stanset (se 4.1). For det videre hendelsesforløpet vises det til omtalen av skuddvekslingen under (se 5.2.10). Hva angår ledelse under en slik skuddveksling som fant sted, vurderer utvalget dette som svært krevende. Dette understrekes ved at det ble løst minst 52 skudd på mindre enn 1 minutt på et lite område.¹⁶³ Utvalget er ikke kjent med til-

¹⁶³ Spesialenheten.no, 2025.

svarende hendelser for norsk politi, og legger til grunn at faregraden, støynivået, tidspresset og angrepet X utsatt politiet for medførte at de involverte befant seg i en ekstrem situasjon. I en slik situasjon, er det rimelig å stille spørsmål ved om faktorer som tilstedeværende aksjonsleder eller forhåndsdefinert plan hadde hatt betydning for utfallet.

- *Utvalget vurderer at X utsatte innsatspersonellet for et plutselig angrep, som var svært krevende å stanse, og i denne situasjonen vurderer utvalget at noe mangelfull plan eller aksjonsledelse ikke har hatt innvirkning på utfallet.*

Etter skuddvekslingen måtte både innsatspersonellet som var involvert, og andre patruljer som kom til, ivareta en rekke arbeidsoppgaver på åstedet. Herunder nevnes førstehjelp til alle tilskadekomne, transporter til sykehuset, ha kontroll på B, sikring av åstedet, ivaretagelse av egne mannskaper med mer. Hva angår ledelse og ivaretagelse av arbeidsoppgavene på åstedet, synes dette å ha blitt utført på en meget god måte. Dette understrekes blant annet av at P5 fra E44 i praksis tok rollen som delleder på stedet, og alle arbeidsoppgavene som ble utført umiddelbart etter skuddvekslingen. U05S ankom stedet etter hvert, og ledet innsatsen inntil en annen IL overtok ansvaret ca. kl. 04.

- *Utvalget vurderer at innsatspersonellet ivaretok ledelse, koordinering og oppfølging av viktige arbeidsoppgaver på åstedet på en meget god måte.*

5.2.7 Taktiske valg og disponeringer av operative ressurser

Ved Klepp-hendelsen ble det foretatt en rekke taktiske valg og disponeringer av de operative politi ressursene. I denne sammenheng forstås taktiske valg som bevisste prioriteringer og valg for å håndtere situasjonen, og disponering av ressurser som hvordan politiet valgte å benytte tilgjengelige patruljer. Det understrekes at dette må sees i sammenheng med den tilgjengelige informasjonen og situasjonsforståelsen politiet hadde gjennom hendelseshåndteringen. Fra et overordnet perspektiv, og ikke uttømmende, kan følgende momenter illustrere flere av de sentrale valgene og disponeringene politiet foretok:

- Det ble gitt bevæpningsordre.
- OPS involverte mange patruljer med riktig kompetanse for bevæpningsoppdrag.
- OPS foretok forhåndsvarsling av nødetatene.
- Det ble fokusert på sikring av huset til X, hvor faren til X var antatt å oppholde seg.
- Det ble etablert observasjonsposter ved trafikk knutepunkter i området ved adressen til X.
- Det ble tatt i bruk drone ved oppdraget.
- IL innledet samtale med forhandler, for eventuelt å ringe bilen med X.
- Bilen med X og B ble stanset på en mindre beferdet vegstrekning, før boligområdet med huset til X.
- Politiets innsatspersonell tok raske vurderinger og beslutninger om «load and go» av kritisk skadd polititjenesteperson.
- Det ble etablert sperringer og kontroll på åstedet.
- Innkalling av flere mannskaper til OPS og patruljetjenesten.
- Det ble tidlig igangsatt oppfølging og ivaretagelse av innsatspersonellet etter hendelsen.
- Det ble utført en rekke varslinger etter hendelsen.

I denne sammenheng bemerkes det at OPS, ved oppstart av vaktsettet, hadde oversikt over disponible politiressurser som også ble ført i vaktjournalen (PO). I tillegg synes det som at IL hadde tilgang på tilstrekkelige operative ressurser under oppdraget, i form av innsatspersonell kategoriene 3 og 4, hundepatrulje, politipatrulje med drone, samt kriseforhandler tilgjengelig ved Klepp-hendelsen. Samlet sett fremstår det som hensiktsmessig og gode disponeringer av politiressursene.

- *Utvalget vurderer at det ble foretatt mange gode taktiske valg og hensiktsmessige disponeringer av politiets ressurser, gitt den tilgjengelige informasjonen og situasjonsforståelsen denne medførte.*

5.2.8 Varslinger

Ved begynnelsen av Klepp-hendelsen foretok OPS første varsling ca. 5 minutter ut i meldingsmottaket med A, i form av trippelvarsling, hvor 113 - AMK og 110 - brannvesenet ble oppringt i en felles samtale. OPS informerte om at to bevæpnede personer skulle til en «adresse» for å sette fyr på huset. Sambandsoperatøren ved OPS understreket at dette var kun å regne for informasjon, og foreløpig krevde dette ingen utrykning fra de andre nødetatene. I tillegg skulle AMK og brannvesenet følge med i felles sambandskanal for nødetatene (BAPS1), hvor politiets IL ville gi beskjed om det var ønskelig med deres ressurser til stedet.

- *Utvalget vurderer at tidlig trippelvarsling av nødetatene var hensiktsmessig og effektivt.*

En annen viktig varsling ble foretatt kl. 01.25 (se 4.1), hvor IL ba OPS om å varsle politipatruljen C20, hvor det var en kriseforhandler, dersom hendelsen utviklet seg slik at det ble behov for denne kompetansen. Sambandsoperatøren S2 fortalte at det er vanlig praksis at OPS selv forsøker å oppnå kontakt med personer, eksempelvis savnede eller mistenkte, men OPS vurderte det slik at de ikke skulle ringe X eller B, ettersom det var spesielt utdannet kriseforhandler ved C20. På denne måten var kontaktetablering med kriseforhandler vurdert ved OPS, da IL ba om dette. ODL varslet C20, som deretter ringte IL og denne telefonsamtalen pågikk da skuddvekslingen oppstod. Utvalget er av den oppfatning at det kan være meget fordelaktig å forsøke telefonisk kontakt med noen som er involvert i en pågående hendelse. Ved hendelsen var planen at kriseforhandleren ved C20 skulle forsøke nettopp dette, men rakk ikke å ringe X eller B før de ble stanset av andre politipatruljer. Det bemerkes at melder til politiet (A) gav uttrykk for at politiet ikke måtte ringe B, da X hadde snakket om elektronisk overvåking. Dersom B kunne blitt satt i fare av at politiet ringte B i bilen med X, var det viktig å ta hensyn til dette, og overlate eventuell telefonisk kontakt til utdannet forhandler. All den tid det var en 3. person (B) sammen med X, var det viktig å ikke eskalere situasjonen som kunne satt B i fare.

- *Utvalget vurderer det som hensiktsmessig og en god vurdering å benytte kriseforhandler til å etablere telefonisk kontakt med X eller B i bilen, men politiet rakk ikke å gjennomføre dette før bilen ble stanset og skuddvekslingen oppstod.*

I etterkant av skuddvekslingen gjennomførte OPS og OL relativt omfattende varslinger (se tabell 2). Det er viktig med skriftliggjøring og dokumentasjon for utførte varslinger, noe OL også presiserte tydelig for alle ved OPS. Det synes å ha vært god dokumentasjon av varslingsene, gjennom logging i oppdraget i politiets vaktjournal PO. Ved omfattende

loggføring ved hendelser som Klepp-hendelsen, kan det like fullt være hensiktsmessig å opprette egen logg eller del-oppdrag i PO, som kun omhandler varslinger, for å skape bedre oversikt over alt som angår dette. Samtidig, rekkefølgen for varslingene fremstår som hensiktsmessige og effektive, blant annet ved at det ikke ble brukt unødvendig lang tid på å utføre disse. I tillegg påpekes det at OL hadde erfaring fra andre større hendelser som hadde involvert Spesialenheten for politisaker, og var medvirkende til at OL hadde god oversikt over hvem som skulle varsles. OL delegerte også til andre å utføre noen av varslingene, som var effektivt og tidsbesparende.

- *Utvalget vurderer at det var god dokumentasjon for varslinger, og at disse ble utført på en god måte.*

OPS iverksatte raske varslinger for å styrke politiets bemanning, både ved OPS og patruljetjenesten. Utvalget har ikke selv sett varslingen eller tidspunktet for denne, men er opplyst om at denne ble utført gjennom varslingssystemet CIM, hvor politiansatte mottar SMS på telefonen sin. For OPS var det to politiansatte på fritid som responderte på CIM varslingen, og bidro til å styrke tjenesten der. Dette inkluderte en OL som kunne gå direkte inn i en rolle som lederstøtte for OL som ledet OPS dette vaktsettet. Utvalget vurderer det som viktig å raskt utføre slike varslinger ved større hendelser, for å styrke det operasjonelle nivået som skal ivareta mange arbeidsoppgaver ved alvorlige hendelser. Selv om Klepp-hendelsen fant sted natt til lørdag i romjulen, fikk OPS tilført i alle fall en begrenset styrking av kapasiteten.

- *Utvalget mener at tilkalling av ekstra mannskaper ble gjort på mest effektive måte, ved bruk av CIM varsling.*

5.2.9 Stans av bilen

Da politipatruljene ble gitt oppdraget ved Klepp-hendelsen, hadde disse ulike posisjoner i den sørlige delen av SVPD, og derigjennom ulik utrykningstid til området ved adressen til X. Politiets innsatsleder U05S befant seg på Klepp, og ble første politipatrulje til å ankomme adressen til X ca. 7 minutter etter OPS gav dem oppdraget. Patruljen C91, som hadde med drone, kjørte også til U05S sin posisjon og sendte etter hvert opp drone derfra. De øvrige patruljene tok oppstilling ved ulike trafikknutepunkt i området, slik at de samlet sett hadde observasjonsposter ved alle adkomstveiene til X sin adresse (se kartbilde 1). Opplysningene politiet hadde om X sin posisjon på dette tidspunktet kom fra OPS sitt pågående meldingsmottak med A. Informasjonen var blant annet at X og B var på vei til X sin adresse på Klepp i en sort Audi A3 Quattro, og at de hadde kjørt fra adressen til B på Nærbø. Med utgangspunkt i disse opplysningene kommuniserte U05S på sambandet at dersom X og B hadde kjørt «derfra i relativt normal fart, er de her om ca. 5 minutt» (se 4.1), og dette var omtrent samtidig som U05S selv ankom området. For patruljene valgte eksempelvis E44 å stille seg ved en rundkjøring i det som var den mest sannsynlige kjøreruten for X og B mot X sin adresse, gitt at de kjørte korteste vei fra B sin adresse. Hva angår de andre patruljenes posisjonering og X og B sin faktiske kjørerute inn i området vises det til kartbilde 1.

Etter at patruljene hadde tatt oppstilling i området, tok det lenger tid enn forventet før bilen med X og B kom kjørende. U05S anslo på et tidspunkt at bilen ville være ca. 5 minutter unna, men det tok ytterligere ca. 12 minutt før denne ble observert. I tillegg

kom bilen kjørende mot adressen til X nordfra, og ikke sørfra som ville vært den raskeste kjøreruten (se kartbilde 1). Det var patruljen V359 som først observerte bilen, og P2 fortalte at da denne passerte så var det dugg på vinduene slik at det var vanskelig å se inn i bilen. De kjørte etter bilen og kommuniserte på sambandet: «Ligger bak bilen. Kjører langs hovedveien i retning adressen [til X]». Patruljen B25 gav også beskjed om at de la seg bak V359 igjen, etterfulgt av kort kommunikasjon for stans av bilen mellom patruljene. Da V359 satte på blålys for å stanse bilen responderte sjåføren med først å sette på blinklys mot høyre hvor det lå en busslomme litt lenger fremme, men svingte like fullt til venstre og inn i busslommen på motsatt side av vegbanen i fartsretningen. Det tok ca. 1 minutt fra V359 informerte om at de «ligger bak bilen» til ble det sagt på sambandet at «kjøretøyet har stanset».

- *Utvalget vurderer at politipatruljene foretok hensiktsmessige plasseringer, som medførte observasjon av alle adkomstveier til X sin adresse, og dette var årsaken til at bilen med X ble observert da de kjørte inn i området.*

5.2.10 Skuddvekslingen

Ved politiets utdanning og operative trening for innsatspersonell (se 2.2.3), øves det blant annet på fremgangsmåter for hvordan politiet kan pågripe bevæpnede personer i og ved kjøretøy. Denne polititaktikken omhandles i et eget emnehefte¹⁶⁴, og inngår i SVPD sitt lokale planverk. For å ivareta sikkerhet kan politiet prøve å få en farlig gjerningsperson til å komme ut til seg.¹⁶⁵ Ved politiets valg av fremgangsmåte er både situasjonsforståelse og situasjonsvurdering nøkkelfaktorer, og vurdering av motparten er helt sentralt. Dette inkluderer faktorer som kapabilitet (evnen motparten har til å gjennomføre noe), intensjon (om motparten har vist ønske om å gjøre noe), samt handlingsrom (mulighetene motparten har til å gjøre noe). Da bilen uventet stanset i busslommen på motsatt side av vegbanen på Solvegen, stanset B25 litt bak bilen. V359 kjørte litt forbi og stilte sin bil skrått foran bilen (se kartbilde 2), og P2 fortalte at måten sjåføren av bilen kjørte på gjorde at P2 vurderte situasjonen som litt «hvassere», sammenlignet med lignende erfaringer. P2 valgte derfor å kjøre litt forbi bilen og parkere litt på skrå i vegbanen.

- *Utvalget vurderer at politipatruljenes plasseringer, i forhold til bilen med X og B, ble noe improvisert grunnet sjåførens uventede kjøring, men hensiktsmessig tilpasset situasjonen.*

Da P2 hadde parkert, så han at både MB og P1 fra B25 var ute av patruljebilen og stod bak bilen til X og B. P2 opplevde sin posisjon foran bilen som utsatt, og gikk bort til MB og P1, samtidig som P3 (den andre tjenestepersonen fra V359) tok ut patruljehunden fra bilen deres. Da P2 kom bort til MB og P1, var fører av bilen (B) på vei ut av denne etter at P1 hadde ropt at han skulle komme ut med hendene over hodet. B kom ut med hendene i været og sa noe som «rolig, dette var voldsomt, dette går bra». Når B gjorde som politiet sa, og uttalte det han gjorde, opplevde P2 at «skuldrene senket seg litt». Dette skyldes at B, som de fleste andre politiet roper til, gjorde som politiet sa. P2 utdypet også dette: «Når man har gjort det mange ganger så har man en forestilling om hvordan det kan løse seg. Første mann, ned på bakken, andre mann ut og ned på

¹⁶⁴ (UO) Emnehefte i polititaktikk, Politihøgskolen, 2022.

¹⁶⁵ Eks. Politihøgskolens evalueringsutvalg, 2022, s. 176.

bakken, ta kontroll. Det er filmen som spiller seg ut i hodet». P1 fra B25 hadde samme oppfatning av at B gjorde det de ba ham om å gjøre, og fortalte også om B sin uttalelse, som medførte; «da tenker jeg, ok, det er greit, ikke så 'varmt' som jeg hadde forventet. Men har fremdeles høy beredskap». Det at B på en rolig måte gjorde det politiet ba ham om å gjøre, i tråd med politiets generelle erfaringer, har trolig vært en medvirkende faktor til en opplevelse av en mindre alvorlig situasjon på dette tidspunktet.

- *Utvalget vurderer at politiet fikk en situasjonsforståelse av en mindre alvorlig situasjon, rett før de beveget seg mot X i bilen.*

Etter at B hadde kommet ut av bilen, flyttet X seg plutselig fra passasjeretsetet fremme, over til føreretsetet. Både P1 og P2 oppfattet dette som en eskalering av situasjonen, og at X sannsynligvis ville forsøke å stikke av i bilen. Dette medførte at P1 ønsket å forhindre dette ved å bruke pepperspray inn i bilen gjennom passasjerdøren.

- *Utvalget vurderer det at politiet beveget seg frem til X var hensiktsmessig, gitt situasjonsforståelsen av og ønsket om å forhindre at X skulle stikke av i bilen.*

P2 gikk mot førerdøren og så plutselig inn i munningen på en pistol før X avfyrte skudd mot P2, som fikk glass sprut i ansiktet. Dette ble etterfulgt av flere skudd fra X mot P2, som trakk seg tilbake. P1 avfyrte ett skudd mot X før magasinet falt ut, trolig som følge av at utløsermekanismen kom borti verneutstyret. I den påfølgende skuddvekslingen avfyrte politiet flere skudd mot X og søkte dekning bak patruljebilen til B25 som stod bak bilen med X (se kartbilde 2). På et tidspunkt bevegde P2 seg skrått bak politibilen mot terrenget (bort fra vegbanen) for å få skuddvinkel mot X i bilen, men hørte plutselig brøling og så X runde hjørnet på politibilen mot P1 og MB. Dronevideoen viser at X gikk ut av bilen, og i løpet av ca. 5 sekunder løp han mot politiet bak patruljebilen mens han skjøt mot dem (se kartbilde 3). Dette ble filmet av dronen og patruljen C91 ropte advarsel på sambandet: «[X] Kommer mot dere» og «Kommer mot dere. Pass!». Da X angrep politiet bak patruljebilen oppstod en skuddveksling på kloss hold, som resulterte i at P1 og MB og X selv ble påført skuddskader. For en mer utfyllende fremstilling, se Spesial-enhetens påtalevedtak (vedlegg 4). Den ubevæpnede politibetjenten, P3, søkte dekning bak patruljebilen til V359 foran bilen X satt i under skuddvekslingen. Basert på den samlede fremstillingen legges det til grunn at X sin avfyring av skudd kom uventet på politiet, og at det var hensiktsmessig å søke dekning. Skuddvekslingen hadde en varighet av mindre enn 1 minutt, og det ble avfyrt minst 52 skudd.¹⁶⁶ Under skuddvekslingen avfyrte politiet skudd mot X i bilen fra siden som vendte ut mot vegbanen, og var på vei ut i terrenget på motsatt side for å få skuddvinkel, og dermed ville det bli observasjon og skuddvinkel fra begge sider mot bilen X satt i. Derimot angrep X på et tidspunkt og på en måte politiet ikke klarte å stanse før de fatale skuddene falt.

- *Utvalget vurderer at politiet reagerte på en god måte da X avfyrte skudd mot dem, ved å skyte tilbake og søke dekning.*
- *Utvalget vurderer at X sitt angrep under skuddvekslingen, ved å løpe og skyte mot politiet, er den direkte årsaken til utfallet av hendelsen.*

¹⁶⁶ Spesialenheten.no, 2025.

5.2.11 Valg av våpen

Da Klepp-hendelsen fant sted, var politiet midlertidig bevæpnet med pistol. Ved hendelsen gav OL bevæpningsordre, og av politiets vaktjournal PO fremgår det at bevæpningsordren gjaldt for begge våpen, både pistol og to-håndsvåpen MP5/karabin. Da patruljene fikk oppdraget ble det kun sagt «bevæpning» på sambandet, uten ytterligere utdypning for våpentyper. I SVPD sitt eget instruksverk om bevæpning er det eksplisitt vist til at det kreves beslutning fra OL ved bevæpning med to-hånds skytevåpen.¹⁶⁷ For de som var direkte involvert i skuddvekslingen, så valgte både B25 og V359 kun å bære pistolen, men ikke bevæpne seg med to-håndsvåpen som de hadde i bilene. P3 ved V359 hadde ikke anledning til å bære skytevåpen grunnet manglende godkjenning. Utvalget har ikke gått nærmere inn på denne problemstillingen, grunnet mandatets føring for at ivarettatte problemstillinger ikke skulle omhandles (se vedlegg 1). I tillegg har POD, ved innføringen av generell bevæpning fra 1. juli 2025, gitt føring for at polititjenestepersonell som mangler våpengodkjenning for pistol, ikke skal utføre operativ tjeneste. Utvalget har ikke vurdert om annen bevæpning kunne ha medført et annet utfall av Klepp-hendelsen, men vil på et generelt grunnlag kort omtale valg av våpen. Herunder legger utvalget til grunn at pistolen er enklere å håndtere og bringe med seg, eksempelvis ved bilkjøring. Samtidig vurderes to-håndsvåpen som et langt mer treffsikkert våpen, blant annet på grunn av bedre siktemidler. I denne sammenheng vises det til intervjuene med de involverte og ansatte ved Seksjon for opplæring og taktisk utdanning (SOTU), hvor praksis i SVPD synes å være at den enkelte tjenesteperson selv avgjør hvilke våpen de skal bevæpne seg med ved bevæpningsordre. Det har ikke blitt vist til konkret forankring for dette, men ansatte ved SOTU viste til at: «Vi har brukt mye tid på å forklare hvor mye lettere det er å skyte godt med MP5». Det har også vært varierende omtale av pistolen som sekundærvåpen og MP5 som primærvåpen, og motsatt. Ansvarlige for operativ utdanning ved PHS har vist til at disse begrepene ikke er forankret i noe dokumentgrunnlag, men antatt å komme fra Forsvaret. I de operative utdannelsene ved PHS utdannes heller ikke innsatspersonell i hvilke situasjoner man bør benytte henholdsvis pistol eller MP5, men fokuserer i større grad på fordeler og ulemper ved valg av våpen, med en målsetting om at innsatspersonellet selv er i stand til å vurdere dette.

- *På et generelt grunnlag vurderer utvalget at to-håndsvåpen er vesentlig mer treffsikker enn pistol, og at valg av våpen må bero på en situasjonsvurdering og enighet mellom de involverte i det enkelte tilfelle.*
- *Utvalget vurderer at Sør-Vest politidistrikt bør tydeligere avklare praksis for valg av våpen ved bevæpningsoppdrag.*

5.2.12 Bruk av verneutstyr

En annen viktig faktor ved bevæpningsoppdrag er politiets bruk av verneutstyr. Det personlige verneutstyret for innsatspersonellet i patruljetjenesten består (utover vernevesten som benyttes til vanlig) av en større og mer skuddbeskyttende vest og ballistisk hjelm med visir.¹⁶⁸ Hva angår bruken av dette utstyret så fremgår det av politiets våpeninstruks at «når bevæpningsordre er gitt skal verneutstyr være tilgjengelig og benyttes, med mindre tjenestens art tilsier noe annet».¹⁶⁹ Med utgangspunkt i denne ordlyden er plikten til å benytte tilgjengelig verneutstyr ved akutte hendelser «forholdsvis

¹⁶⁷ (UO) Bevæpning – oppbevaring av våpen og ammunisjon – rapporteringsrutiner. Sør-Vest politidistrikt.

¹⁶⁸ Se NOU 2017: 9, s. 281-282.

¹⁶⁹ Lovdata.no, 2025a.

absolutt».¹⁷⁰ Denne tematikken ble grundig omhandlet ved evalueringen av Kongsberg-hendelsen i 2021¹⁷¹, og omtales derfor kortere her. Hva angår praksis for bruk av verneutstyr i SVPD, vil utvalget vise til ansatte ved SOTU som mente at det må åpnes for individuelle tilpasninger for bruk av verneutstyr. Et eksempel som ble fremhevet var at det i mange situasjoner ikke er hensiktsmessig å iføre seg ballistisk hjelm ved utrykningskjøring, men samtidig ble det understreket at det ikke kan være bekvemmelighetsyn som legges til grunn for valg av verneutstyr. Ved Klepp-hendelsen vurderer utvalget det slik at det var det både tid og anledning til å iføre seg alt personlig verneutstyr, tatt i betraktning at det gikk ca. 24 minutter fra patruljene fikk oppdraget til bilen med X og B ble observert. Utvalget vil understreke at patruljen B25, med MB og P1 som ble skutt, var iført den mest skuddbeskyttende vesten, men ikke hjelmen under skuddvekslingen. Den andre patruljen, V359, hadde planlagt å ta på verneutstyret da de møtte bilen med X og B, men rakk ikke å ta på verneutstyret og var derfor kun iført den lette vernevesten under skuddvekslingen. Dette synes å ha likheter med Kongsberg-hendelsen i 2021, hvor innsatspersonellet prioriterte rask utrykning fremfor å ta på verneutstyret først, og endte i en konfrontasjon uten verneutstyret på.¹⁷² Herunder vil utvalget påpeke at politiets innsatspersonell etter all sannsynlighet vil måtte håndtere en konfrontasjon iført det verneutstyret de har på seg når situasjonen oppstår. Samtidig, det kan oppstå situasjoner hvor politiet ikke rekker å få på seg alt verneutstyr, for eksempel Bislett-hendelsen i Oslo politidistrikt i 2021.¹⁷³ Verneutstyret bør like fullt være lett tilgjengelig og tas på før politiet aksjonerer, når omstendighetene tillater det. Selv om MB ble truffet av et prosjektil som passerte mellom front- og armbeskyttelsen, og hans kollega P1 ble skutt i foten, vil utvalget vise til at begge to også var truffet av skudd i vesten som stanset prosjektilene.¹⁷⁴ Dette er et alvorlig eksempel for viktigheten av å gjøre bruk av det tilgjengelige verneutstyret.

- *Utvalget vurderer at det var til dels mangelfull bruk av verneutstyr ved skuddvekslingen.*

5.2.13 Livreddende førstehjelp

SVPD har ikke egne skriftlige prosedyrer/rutiner for «load and go/stay and play» for alvorlig skadde personer, men dette er tema som inngår i deres IP-treninger for både IP3 og IP4 (se 2.2.3). SVPD har likevel egne utdannede tjenestepersoner innen sanitet, og fra patruljen E44 ble P6 med slik utdanning involvert i førstehjelpsarbeidet rett etter skuddvekslingen. Etter utvalgets vurdering ble prioriteringene og den livreddende førstehjelpen som ble utført for alle tilskadekomne, utført på en god og hensiktsmessig måte. Det ble gjort gode vurderinger og utført mange tiltak samtidig, i en krevende situasjon. Dette understrekes blant annet av god ledelse på stedet ved at P5 trakk seg litt tilbake for å få oversikt og kunne gi klare og tydelig tilbakemeldinger til OPS. Dette ble gjort på en meget god måte, og bidro til felles SA og derigjennom et godt grunnlag for å iverksette «load and go». Ved tydelig ledelse på stedet, vurderes det også som at det var enklere for involverte å ta arbeidsoppgaver og hjelpe hverandre. Eksempelvis ble patruljebilen til E44 både klargjort for «load and go» og flyttet nærmere åstedet samtidig som førstehjelpen pågikk. Videre vurderer utvalget at P6 utførte førstehjelpen på en effektiv,

¹⁷⁰ Myhrer, 2016, s. 87.

¹⁷¹ Se Politihøgskolens evalueringsutvalg, 2022, s. 170-172.

¹⁷² Politihøgskolens evalueringsutvalg, 2022.

¹⁷³ Se Nrk.no, 2025.

¹⁷⁴ Se Spesialenheten.no, 2025.

god og trygg måte. Vurderingene bærer preg av P6 sin kompetanse innen førstehjelp, og medførte effektiv samhandling ved behandlingen av MB. Hva angår beslutningen om «load and go», så fremstår denne riktig og hensiktsmessig ettersom skadene som ble avdekket tydelig hadde behov for akuttbehandling som ikke kunne utføres på stedet. Ambulansen var også for langt unna til at man kunne vente på den. Selve transporten ble også utført i henhold til prosedyrer/retningslinjer ved at en tjenesteperson skal kontinuerlig overvåke pasienten for å vurdere behovet for andre tiltak, noe som også ble gjort i dette tilfellet. I tillegg fulgte E44 prosedyren da de ringte 113 og hadde direkte kontakt med AMK underveis ved transporten. Dette medførte at AMK fikk oversikt over skadene i sanntid, og kunne varsle videre til sykehuset sitt traumeteam som gjorde seg klar på akuttmottaket. For P1 ble det ved pasientundersøkelsen avdekket en skuddskade i foten, og P1 var ved bevissthet hele tiden. Etter hvert som det kom flere polititjenestepersoner til åstedet, ble det også besluttet å kjøre P1 til sykehuset i en av politiets patruljebiler. Tatt i betraktning P1 sin skade og tilstand, er det forståelig at politiet valgte å kjøre P1 raskest mulig til sykehuset, dersom tilstanden ville forverre seg. Denne transporten ble utført av P10 alene, som i ettertid fortalte at transporten burde blitt utført av to tjenestepersoner, dersom det ville bli behov for førstehjelp underveis. Utvalget deler denne betraktningen. Samtidig, det var mange arbeidsoppgaver som skulle ivaretas på åstedet, slik at disse vurderingene må veies opp mot omstendighetene for øvrig. For X ble det utført pasientundersøkelse og førstehjelp på stedet, frem til X ble hentet av ambulanse og kjørt til sykehuset. Det kan stilles spørsmål om «load and go» også burde vært vurdert for X. Derimot vises det til skuddskadene X var påført¹⁷⁵ og de involvertes vurderinger av X sin tilstand, og med dette som utgangspunkt legger utvalget til grunn at det var hensiktsmessige prioriteringer.

- *Utvalget vurderer at prioriteringene og førstehjelpen på åstedet ble utført på en effektiv og god måte.*
- *Utvalget vurderer at beslutningen om «load and go» for MB var riktig og utført på en effektiv og god måte.*

5.2.14 Pressemeldingen

Ved alvorlige hendelser påhviler det mange oppgaver og varslinger for OL ved OPS, hvor mediehandtering er en viktig oppgave. Herunder vil det å få hjelp av andre til denne oppgaven kunne være god avlastning, og frigjøre kapasitet til andre arbeidsoppgaver. Ved Klepp-hendelsen ble en ansatt ved Stab for kommunikasjon (SKOM) varslet av OL. Denne personen forstod raskt situasjonen og var behjelpelig med å skrive en pressemelding for å avlaste mediehandteringen for OL. Utvalget legger til grunn at det ikke er alle politidistrikt som har SKOM tilgjengelig på denne måten, og at dette var en god avlastning for OL. I tillegg har dette trolig medført færre henvendelser fra pressen til OPS i SVPD denne natten. Den første pressemeldingen kom litt over 1 time etter skuddvekslingen, noe utvalget vurderer som forholdsvis raskt, ettersom hendelsen fant sted natt til lørdag i romjulen. Innholdet i begge pressemeldingene synes å være preget av åpenhet og presise fremstillinger, slik at media fikk nødvendige opplysninger på et relativt tidlig tidspunkt.

- *Utvalget vurderer at tilgjengelighet og hjelp fra SKOM var en god avlastning for OL, og bidro til god mediehandtering.*

¹⁷⁵ Spesialenheten.no, 2025.

5.2.15 Oppfølging og adskillelse av polititjenestepersonell

Etter avsluttet oppdrag er politiets innsatsleder (IL) ansvarlig for å følge opp og ivareta innsatspersonellet. Det kan gjennomføres taktisk debrief (evaluerings tiltak med hensyn til læring)¹⁷⁶, og dersom personellet har vært utsatt for større påkjenninger, skal det ved behov iverksettes nødvendige personalomsorgstiltak. I denne sammenheng vises det til at «ansatte som er berørt av hendelsen, bør raskt tilbys kollegastøtte og annen personalomsorg».¹⁷⁷ Etter skuddvekslingen på Klepp varslet IL OPS om behovet for ivaretagelse av eget innsatspersonell, avløsninger på åstedet og lederstøtte for U05S selv. Innsatspersonellet som var involvert i hendelsen ble møtt av en annen innsatsleder i garasjen til politihuset i Stavanger, som var blitt varslet for å bidra i HMS arbeidet og ved mottaket av eget personell. Øvrige linjeledere ble også varslet og møtte på politihuset.¹⁷⁸ Grunnet ulike tidspunkter for avløsninger, ble innsatspersonellet samlet på noe ulike tidspunkt ved politihuset.

- *Utvalget vurderer at IL var rask med å varsle OPS om behovet for ivaretagelse av involvert innsatspersonell.*
- *Utvalget vurderer at OPS utførte nødvendige varslinger i henhold til nasjonale retningslinjer for oppfølging av egne ansatte.*
- *Utvalget finner det mangelfullt at SVPD tilsynelatende ikke hadde planverk som sikret avløsning av innsatspersonell ved alvorlige hendelser.*

Da innsatspersonellet ankom politihuset ble de tatt imot av innsatslederen og personalledere som informerte om videre oppfølging. Innsatspersonellet som ble påført skuddskader befant seg på sykehuset, og P2 valgte selv å isolere seg sammen med nærmeste leder på politihuset, før avhør med Spesialenheten for politisaker. De andre som hadde vært involvert i hendelsen gjennomførte etter hvert en samling for defuse i kantinen på politihuset.¹⁷⁹ På et generelt grunnlag er formålet med defuse en umiddelbar samling hvor de involverte kan gis en oversikt over hendelsen, det åpnes for å dele tanker, følelser og reaksjoner, gjøre nytte av samholdet mellom kolleger og normalisere stressreaksjoner, hvor det også kan være store individuelle forskjeller.¹⁸⁰ Polititjenestepersonellet ved OPS fikk ikke avløsning før vaktskiftet var over, og heller ikke mulighet for å delta i samlingen for defuse sammen med innsatspersonellet. De ekstra mannskapene som ble innkalt til OPS ble umiddelbart satt inn i arbeidsoppgavene der. Utvalget vil påpeke at deltakelse ved defuse for ansatte ved OPS ikke lot seg gjøre, ettersom tjenesten ved OPS måtte fortsette som vanlig.

- *Utvalget vurderer at SVPD fulgte planverket for HMS i den akutte fasen.*
- *Utvalget vurderer at adskillelse av politiansatte som var involvert i skuddvekslingen fant naturlig sted på sykehuset og politihuset.*
- *Utvalget vurderer det som mangelfullt at ansatte ved OPS ikke fikk anledning til å delta ved defuse sammen med patruljene, vel vitende om behovet for å fortsette arbeidet der.*

¹⁷⁶ Politidirektoratet, 2020, s.161.

¹⁷⁷ Politidirektoratet, 2020, s. 203.

¹⁷⁸ (UO) HMS tiltakskort, 14.09.21. Sør-Vest politidistrikt.

¹⁷⁹ (UO) Tiltakskort for gjennomføring av defuse, 09.09.2022. Sør-Vest politidistrikt.

¹⁸⁰ Eid & Johnsen, 2018, s. 320.

Med hensyn til varslinger av pårørende (se tabell 2), synes dette å ha blitt utført av OPS og personalledere i henhold til politidistriktets retningslinjer. Innsatspersonellet som hadde tid og anledning varslet selv sine pårørende.¹⁸¹

Utvalget har, i tråd med mandatet, avgrenset sine vurderinger av HMS oppfølgingen til de umiddelbare tiltakene etter skuddvekslingen. For den langsiktige oppfølgingen av polititjenestepersonellet vises det til mandatets del 2 (se vedlegg 1).

- *Utvalget vurderer det som bra at SVPD hadde et eget tiltakskort for debrief i deres HMS planverk da Klepp-hendelsen fant sted.*
- *Utvalget vurderer det som bra at SVPD, i etterkant av Klepp-hendelsen, har utarbeidet et eget tiltakskort for psykologisk debrief ved større hendelser.*¹⁸²

5.2.16 Bruk av drone

Dronetjenesten ved Nasjonale beredskapsressurser (NB) har fag-, metode- og oppfølgingsansvar for droner i politiet, og drone tjenesten i SVPD er organisert i henhold til den nasjonale instruksen (Politidirektoratet 2023, nasjonal instruks for bruk av droner i politiet). Det er i dag utdannende dronepiloter i hvert politidistrikt, men droner er et relativt nytt hjelpemiddel i norsk politi. Av denne grunn er det naturlig at politiet enda ikke har et mer omfattende erfaringsgrunnlag med bruk av droner ved operativ hendelseshåndtering. Ved Klepp-hendelsen ble politipatruljen C91, som hadde drone og politibetjent P12 som var utdannet dronepilot, benyttet som ressurs i oppdraget. P12 kjørte sammen med P13 som ikke var dronepilot, men hadde arbeidet mye sammen med P12, og var derigjennom godt kjent med rutineene for bruk av drone og tilstrekkelig kunnskap for å hjelpe til med dette. C91 kjørte til adressen til X, og ble andre politipatrulje på stedet etter innsatsleder U05S. På stedet fikk P13 en sikrings funksjon av P12, og skulle respondere hvis bilen med X ankom stedet. Dette medførte at P13 ikke fikk hjulpet P12 med klargjøring og oppstarten av dronen og systemene.

Ved hendelsen ble dronen benyttet som et operativt verktøy for å skaffe et oversiktsbilde av den pågående situasjonen. Dronen ble sendt opp i luften, men fikk kun filmet og overført sanntidsbildet til OPS fra et tidspunkt like før skuddvekslingen. Under skuddvekslingen observerte P13 at X forlot bilen og løp mot politiet bak den ene patruljebilen, og dette medførte at det umiddelbart ble ropt advarsler om dette på radiosambandet (se 4.1). Derimot tok det ca. 5 sekunder fra X forlot bilen og rundet hjørnet av patruljebilen (se kartbilde 3), og det fremgår ikke av sambandstrafikken at advarslene ble mottatt. Utvalget legger til grunn at tidsaspektet og støynivået ved skuddvekslingen har gjort det krevende å oppfatte og handle etter den raske advarselen som ble gitt. Dronen var i dette tilfellet et hjelpemiddel som bidro til kritisk viktig informasjon i sanntid, men situasjonen i seg selv gjorde at dette ikke var tilstrekkelig for å forhindre utfallet av hendelsen. Situasjonen tatt i betraktning, kan ikke politiet klandres for dette. Samtidig, dronen har hatt stor merverdi med hensyn til dokumentasjon og bevis sikring. På et generelt grunnlag vil utvalget understreke at bruken av droner i politioperativ tjeneste er under utvikling, hvor dokumenterte erfaringer er essensielle for fag og metodeutvikling. På et generelt grunnlag vurderer utvalget at bruken av droner som overvåkingsplattform

¹⁸¹ (UO) HMS tiltakskort, 14.09.21. Sør-Vest politidistrikt.

¹⁸² (UO) Tiltakskort for psykologisk debrief, 13.02.2025. Sør-Vest politidistrikt.

blant annet kan bidra til bedre oversikt og situasjonsbilde, samt mer effektiv utnyttelse av politiets ressurser.

- *Utvalget vurderer at det var hensiktsmessig og god bruk av drone ved Klepp-hendelsen.*
- *Utvalget vurderer at bruken av drone ikke var tilstrekkelig til å forhindre utfallet av hendelsen, gitt situasjonen og angrepet X utførte.*
- *Utvalget vurderer at bruken av drone ved bevæpningsoppdrag kan gi en stor merverdi, også for etterfølgende etterforskning.*
- *Utvalget vurderer det som viktig å videreutvikle bruken av droner ved bevæpningsoppdrag.*

I dette kapittelet har utvalget vurdert politiets operative håndtering og etterfølgende tiltak ved Klepp-hendelsen, basert på fokusområdene i mandatet. Vurderingene er foretatt med utgangspunkt i dokumentgrunnlag som normerer håndteringen av lignende hendelser, og inkluderer totalt 16 perspektiv for vurdering. Formålet med evalueringen er læring og utvikling med hensyn til fremtidige hendelser. Vurderingene i dette kapittelet må derfor sees i sammenheng med og som utgangspunkt for læringspunktene og anbefalte oppfølginger i kapittel 6.

6. Læringspunkter og anbefalinger

I dette kapitlet vil utvalget redegjøre for identifiserte læringspunkter og anbefalt oppfølging av disse. Dette gjøres gjennom delkapitlet evaluering og læring, to delkapitler med læringspunkter og anbefalinger for henholdsvis operasjonelt og taktisk nivå i SVPD, samt læringspunkter og anbefalinger for politiet for øvrig.

6.1 Evaluering og læring

Formålet med evalueringen har vært å identifisere læringspunkter for politiets operative håndtering og umiddelbare tiltak ved Klepp-hendelsen, for å fremme læring i politiet med hensyn til fremtidig hendelseshåndtering. I tråd med mandatet har utvalget beskrevet og vurdert hendelseshåndteringen og etterfølgende tiltak, med fokus på læringspunkter for hva som ble håndtert bra og hva som kunne vært håndtert bedre. Herunder er læringspunktene delt inn i bevaringspunkter og forbedringspunkter, hvor bevaringspunkter er hva som har fungert bra og anbefales videreført, og forbedringspunktene viser til håndtering hvor det er behov for endring eller forbedring.¹⁸³ Samtidig, læringspunktene som fremmes i denne rapporten er i seg selv ikke læring, men et utgangspunkt for å begynne en læringsprosess.¹⁸⁴ Læringspunktene må derfor følges opp, og når denne oppfølgingen har medført endring i politiet, kan organisasjonslæring på bakgrunn av erfaringene fra Klepp-hendelsen sies å ha funnet sted.¹⁸⁵ Evalueringsrapporten løfter frem verdifull informasjon for slike læringsprosesser, og utvalget anbefaler at denne benyttes som en integrert del av politiets kompetanseledelse¹⁸⁶, noe som også understreker at læring i organisasjonen er en viktig ledelsesoppgave.¹⁸⁷ I denne sammenheng er læringspunktene beskrevet kort og presist, slik at disse enklere kan anvendes ved fremtidig læringsaktivitet i politiet.

6.2 Læringspunkter og anbefalinger for operasjonelt nivå

Bevaringspunkter

- a. Sambandsoperatørene ved OPS lytter til hverandres meldingsmottak («medlytt»).
- b. Sambandsoperatørene utfører parallelle oppgaver ved samme pågående hendelse.
- c. Sambandsoperatørene er raske med å involvere lederfunksjonene, operasjonsleder og oppdragsleder, ved å påkalle deres oppmerksomhet.
- d. Sambandsoperatørene utfører god arbeidsmetodikk ved utlesning av oppdrag i hoved- talegruppe, før overgang til egen talegruppe.
- e. Sambandsoperatørene utfører raske, korte og presise sambandsmeldinger.
- f. Sambandsoperatørene opptre rolig og tydelig på sambandet ved en alvorlig hendelse.
- g. Sambandsoperatørene har rask og god informasjonsformidling.

¹⁸³ Sommer et al., 2020, s. 98.

¹⁸⁴ Politihøgskolens evalueringsutvalg, 2022.

¹⁸⁵ Milton, 2010.

¹⁸⁶ Lai, 2013, s. 184.

¹⁸⁷ Meld. St. 10 (2016-2017), s. 145.

- h. Operasjonssentralen vurderer bruk av kriseforhandler.
- i. Operasjonssentralen er raske med trippelvarsling av nødetatene og etablering av direkte kommunikasjon i egen talegruppe BAPS1.
- j. Operasjonssentralen deler informasjon på felles plattform som NORA-chat.
- k. Operasjonssentralen gjennomfører omfattende og gode varslinger ved en alvorlig hendelse.
- l. Operasjonssentralen har rask og god koordinering med AMK.
- m. Operasjonssentralen tilrettelegger på en effektiv måte for ivaretagelse av eget personell.
- n. Operasjonssentralen opprettholdt den operative virksomheten i politidistriktet etter hendelsen.
- o. Operasjonsleder er rask med å beslutte bevæpningsordre og ressurssetting for oppdraget.
- p. Operasjonsleder sørger for god skriftlig dokumentasjon av varslinger ved alvorlig hendelse.
- q. Operasjonsleder involverer seksjon for kommunikasjon, for mediehåndtering.
- r. Operasjonsleder deltok ved samlingen for defuse for innsatspersonellet.

Forbedringspunkter

- a. Operasjonsleder/oppdragsleder og innsatsleder bør kommunisere og samhandle tett ved alvorlige hendelser.
- b. Operasjonsleder/oppdragsleder og innsatsleder bør vurdere deloppdrag til politi-patruljene.
- c. Operasjonsleder/oppdragsleder bør etterspørre innsatsleders plan og kvalitets-sikre denne.
- d. Operasjonssentralen bør tilrettelegge for at meldingsmottak innledningsvis foregår uforstyrret ved innhentning av viktig informasjon.
- e. Operasjonssentralen bør formidle mulig utvikling og potensiale i situasjonen, og gi prioriteringer ved alvorlige hendelser.
- f. Operasjonssentralen bør være bevisst på betydningen av «forholdets art» og «prioritet» ved loggføringen, og hvordan dette kan påvirke situasjonsforståelsen til de involverte.
- g. Operasjonssentralen bør dele relevant informasjon ved trippelvarsling av nød-etatene.
- h. Operasjonssentralen bør være bevisst på at informasjonsbehov ved usikkerhet kan gå på bekostning av andre arbeidsoppgaver.
- i. Operasjonssentralen bør sammenfatte informasjon og formidle situasjonsforståelse.

Anbefalinger

Bevaringspunktene a) – r) viser til operasjonelt nivå sin hendelseshåndtering, som utvalget har vurdert til å være i tråd med politiets retningslinjer. Dette er fremgangsmåter som bør videreføres i politiet som god praksis. Utvalget har valgt å ikke gi særskilte anbefalinger for oppfølging av bevaringspunktene, utover at disse med fordel kan benyttes som gode eksempler ved eksempelvis paroler i hverdagen, utdannelser og operativ trening.

For forbedringspunktene a) – i) så har utvalget vurdert disse til å være forhold som kunne vært håndtert bedre, med utgangspunkt i vurderingskriteriene. Flere av punktene er beskrevet i Politiets Beredskapssystemer ¹⁸⁸, slik at det ikke er mangelfulle retningslinjer som sådan, men etterlevelsen av disse som i varierende grad har vært mangelfullt. Forbedringspunktene anbefaler utvalget at blir tatt inn i funksjonsrettede lederutdannelser ved PHS, og ved felles arenaer i politidistriktene som eksempelvis hospiteringsordninger, fagdager, øvelser og paroler med mer.

6.3 Læringspunkter og anbefalinger for taktisk nivå

Bevaringspunkter

- a. Innsatspersonell responderer raskt og presist i kommunikasjon med operasjonssentralen.
- b. Innsatspersonell søker aktivt og dekker opp alle tilgjengelige adkomstveier ved søk etter kjøretøy.
- c. Innsatspersonell etterspør IL sin situasjonsforståelse, som leser ut denne på sambandet.
- d. Innsatspersonellets stans av bevæpnet person i bil var i tråd med gjeldende taktikk, gitt situasjonens utvikling.
- e. Innsatspersonellet tilpasser fremgangsmåten ved uventet utvikling av situasjonen.
- f. Innsatspersonellet utviser handlekraft i en krevende situasjon.
- g. Innsatspersonellet søker arbeidsoppgaver og tar ledelse på åstedet.
- h. Innsatspersonellet opprettholder god sambandsdisiplin i en krevende situasjon.
- i. Innsatspersonellet utfører rask og hensiktsmessig livreddende førstehjelp.
- j. Innsatspersonellet utfører effektiv «load and go» i tråd med faglige anbefalinger.
- k. Innsatsleder arbeider kontinuerlig med å bringe klarhet i situasjonen og kommuniserer dette tydelig til operasjonssentralen og innsatspersonellet.
- l. Innsatsleder benytter drone ved alvorlig hendelse.
- m. Innsatsleder involverer kriseforhandler.
- n. Innsatsleder søker å benytte det best egnede innsatspersonellet ved stans av bevæpnet person i bil.

¹⁸⁸ Politidirektoratet, 2020.

- o. Innsatsleder kommuniserer tydelig på sambandet med OPS og involverte patruljer.
- p. Innsatsleder ivaretar mange oppgaver samtidig i en krevende situasjon.
- q. Innsatsleder er rask med å sette søkelys på ivaretagelse av eget personell.

Forbedringspunkter

- a. Innsatspersonellet bør benytte alt tilgjengelig verneutstyr ved bevæpningsoppdrag.
- b. Innsatspersonellet bør vurdere bruk av to-håndsvåpen.
- c. Innsatsleder bør utpeke deller(e).
- d. Innsatsleder patruljen bør være sammensatt av personell som er gitt nødvendig opplæring og har riktig kompetanse.
- e. Innsatsleder bør, ved alvorlige hendelser, legge frem sin plan for oppdragsløsningen for operasjonsleder/oppdragsleder for kvalitetssikring og godkjenning av denne.

Anbefalinger

Bevaringspunktene a) – q) viser til taktisk nivå, politipatruljene og politiets innsatsleder, som var involvert i Klepp-hendelsen. Som nevnt ovenfor, viser bevaringspunktene til håndtering som utvalget har vurdert til å være i henhold til dokumentgrunnlag som normerer fremgangsmåten ved lignende hendelser. Disse bevaringspunktene er eksempler for god praksis som utvalget anbefaler benyttet ved PHS operative utdannelser, og i politidistriktene ved operativ trening for innsatspersonell, øvelser med mer.

Forbedringspunktene a) – e), viser til forhold som utvalget i varierende grad har funnet mangelfulle, gitt vurderingskriteriene. For pkt. a) og b) så er disse omhandlet i Våpeninstruks for politiet¹⁸⁹, og mangelfull bruk av verneutstyr var også et forbedringspunkt ved Kongsberg-hendelsen i 2021.¹⁹⁰ Det anbefales at dette er fast tematikk ved PHS operative utdannelser og trening for innsatspersonell i politidistriktene. Pkt. c) – e) er omhandlet i politiets beredskapssystemer¹⁹¹, slik at forventede fremgangsmåter er beskrevet, men ikke fulgt opp i tilstrekkelig grad ved denne hendelsen. Av denne grunn anbefaler utvalget at disse forbedringspunktene innlemmes ved PHS funksjonsrettede lederutdannelser, og trening for innsatspersonell i politidistriktene.

¹⁸⁹ Se Lovdata.no, 2025a.

¹⁹⁰ Se Politihøgskolens evalueringsutvalg, 2022.

¹⁹¹ Politidirektoratet, 2020.

6.4 Læringspunkter og anbefalinger for politiet

Bevaringspunkter

- a. SVPD har faste innsatsledere på vakt.
- b. SVPD ansatte responderer på CIM varslinger nattetid og drar på jobb.
- c. SVPD har beredskapsordning for seksjon for kommunikasjon (SKOM).
- d. SVPD tilkalte en annen innsatsleder og personalledere for ivaretagelse av innsatspersonellet.
- e. SVPD avholdt samling for defuse for innsatspersonellet involvert i Klepp-hendelsen.
- f. SVPD har utviklet eget tiltakskort for psykologisk debrief ved større hendelser etter Klepp-hendelsen.

Forbedringspunkter

- a. SVPD sine ansatte ved operasjonssentralen fikk ikke anledning til å delta ved samlingen for defuse, sammen med innsatspersonellet.
- b. SVPD bør tydeliggjøre praksis ved valg av våpen ved bevæpningsoppdrag.
- c. Politidirektoratet anbefales å innføre rutinemessige og standardiserte evalueringer som grunnlag for erfaringslære, for alle hendelser hvor politiet har avfyrt skytevåpen mot person.
- d. Det bør tilføyes en bestemmelse i politiets våpeninstruks, om innsatsleders ansvar å treffe beslutning om valg av skytevåpen ved bevæpningsordre.
- e. Politidirektoratet bør initiere en endring i politiets våpeninstruks absolutte bestemmelse for bruk av verneutstyr.
- f. Politidirektoratet bør igangsette et arbeid med siktemål om å øke helsevesenets adgang til å dele relevante helseopplysninger med politiet i akutte situasjoner.
- g. Politidirektoratet bør utarbeide retningslinjer for evalueringer som gjennomføres parallelt med etterforskning.
- h. Politiet bør sette søkelys på «informasjons-beslutningsfellen» ved utdannelser og -trening for tidskritiske hendelser.
- i. Ved hendelser med opplysninger om psykisk ustabile personer med tilgang på våpen, må politiet fokusere spesielt på risikovurderinger.
- j. Politiet bør ta inn kunnskap om «trigger ord» ved operative utdannelser og -trening.
- k. Politiet bør utvikle et felles nasjonalt undervisningsmateriale for «situasjonsforståelse».

Anbefalinger

Utvalget har valgt å sammenfatte bevarings- og forbedringspunkter under samlebetegnelsen politiet, som her inkluderer SVPD, POD og politiet generelt.

Bevaringspunktene a) – f) omhandler flere aspekter ved SVPD, hvor mange ansatte og ledere håndterte de umiddelbare tiltakene etter hendelsen på en god måte, også sammen med andre aktører. Herunder vil utvalget spesielt vise til den samlede oppfølgingen de ansatte bidro til når de ble tilkalt som de gjorde. Disse bevaringspunktene kan være til etterfølgelse for andre politidistrikt, som skulle måtte oppleve lignende hendelser.

Forbedringspunktet a) viser til at ansatte ved OPS ikke fikk deltatt ved defuse sammen med innsatspersonellet. Tjenesten ved OPS må fortsette, og det vil vanskelig la seg gjøre å erstatte ansatte her på kort varsel natt til lørdag i romjulen. Men, ideelt sett burde SVPD også tilbudt en bedre oppfølging av dem. For forbedringspunkt b) viser utvalget til at SVPD enda tydeligere kan presisere hvem som beslutter valg av våpen ved bevæpningsordre. Pkt. c) er et gjentakende forbedringspunkt, som tidligere har blitt påpekt av Bevæpningsutvalget og Politihøgskolens evalueringsutvalg.¹⁹² Utvalget anbefaler at dette følges opp som et viktig grunnlag for erfaringslære i politiet, som fortløpende tas inn i operative utdannelser og trening. Forbedringspunktet d) foreslår at det tilføyes en bestemmelse i politiets våpeninstruks som tydeliggjør innsatsleders ansvar for å avgjøre valg av våpen ved bevæpningsordre. Pkt. e) er også et gjentakende forbedringspunkt fra Politihøgskolens evalueringsutvalg.¹⁹³ Utvalget mener at den absolutte bestemmelsen mykes noe opp, slik at det tas hensyn til at det kan oppstå situasjoner hvor politiet ikke har anledning til å iføre seg mer personlig verneutstyr. Forbedringspunktet f) er forankret i et ønske om i størst mulig grad å forebygge at politiet må konfrontere, og i verste fall bruke skytevåpen, mot psykisk syke. At politiet kan få tilgang på relevant helsehistorikk for det enkelte tilfelle, vil være viktig for risikovurderinger og ivaretagelse av sikkerheten til alle involverte. For pkt. g) anbefales det at Politidirektoratet utarbeider en retningslinje for evalueringer som gjennomføres parallelt med etterforskning. Pkt. h) omhandler «informasjons-beslutningsfellen», som viser til at søken etter stadig mer informasjon kan gå på bekostning av tidsriktige beslutninger og fremdrift.¹⁹⁴ Politiet må jevnlig ta beslutninger under usikkerhet, og utvalget er av den oppfatning at dette med fordel kan øves på ved utdannelser og trening for personell som skal håndtere tidskritiske hendelser.

Når det gjelder forbedringspunktet i), så viser utvalget til at psykisk syke har vært involvert i både drap og blitt skutt og drept av politiet.¹⁹⁵ Utvalget vil understreke at det viktigste er å ivareta personer som har psykiske lidelser, og forebygge at disse ender i voldelige konfrontasjoner med politiet. Samtidig legger utvalget til grunn at psykisk ustabile kan representere spesielt uforutsigbar atferd. Av denne grunn anbefaler utvalget at alle politidistrikt, ved hendelser som innbefatter informasjon om psykisk ustabile med tilgang på våpen, utløser en tilnærming med særskilt fokus på risikovurderinger og sikkerhet for alle parter. Dette forbedringspunktet kan sees i sammenheng med pkt. j), som viser til «triggerord». Dette forstås her som ord som kan ha en spesielt viktig betydning for politiets forståelse og håndtering, eksempelvis «bevæpnet» eller «PLIVO».

¹⁹² Se NOU 2017:9, s. 14; Politihøgskolens evalueringsutvalg, 2022, s. 207.

¹⁹³ Politihøgskolens evalueringsutvalg, 2022, s. 207.

¹⁹⁴ Se Johnsen, 2018, s. 262.

¹⁹⁵ Se eks. Maktmiddelutvalget, 2022, s. 146; NOU 2010:3; Politihøgskolen evalueringsutvalg, 2022.

Utvalget anbefaler at betydningen av dette vies oppmerksomhet ved politiets operative utdannelser og trening generelt. For det siste forbedringspunktet, k), viser utvalget til at mangelfull eller feil situasjonsforståelse har vært et gjennomgående tema i samtlige kommisjons- og evalueringsrapporter for politiets hendelseshåndtering de senere år.¹⁹⁶ Av denne grunn anbefales det at Politidirektoratet gir Politihøgskolen i oppdrag å utarbeide et felles nasjonalt undervisningsmateriale for situasjonsforståelse, som bør tas inn i politiets bachelorutdannelse, og utdannelser og trening i politiet.

196 Eks. Evalueringsutvalget, 2020; Jansen et al., 2023; NOU 2012:14; Politihøgskolens evalueringsutvalg, 2022.

7. Konklusjon

Evalueringen har ikke identifisert enkeltstående faktorer som på avgjørende måte kunne ha forhindret utfallet av Klepp-hendelsen. Meldingen til politi­ets operasjonssentral i Sør-Vest politi­distrikt medførte en større respons fra politi­et. Denne responsen innbefattet blant annet bevæpning av innsatspersonellet for håndtering av hendelsen, og var også ellers helt i tråd med hva som kunne forventes. Politi­et opplevde imidlertid at det var utfordrende å få en god forståelse av hva situasjonen innebar, og det var ingen omforent plan eller føringer for hvordan situasjonen skulle håndteres overfor gjerningspersonen. Underveis i hendelsen var det i tillegg flere faktorer som medvirket til at politi­ets forståelse av situasjonen ble oppfattet som mindre alvorlig. Da politi­patruljene stanset bilen, avfyrte gjerningspersonen uten forvarsel skudd mot politi­et. Under den pågående skuddvekslingen løp gjerningspersonen mot politi­et og skjøt mot dem, og dette var årsaken til det alvorlige utfallet. Politi­et håndterte den krevende situasjonen etter skuddvekslingen på en meget god måte, inntil den livreddende førstehjelpen ble overtatt av ambulansepersonell. De første timene etter hendelsen foretok politi­distriktet en rekke varslinger, ivaretok innsatspersonellet som var involvert i hendelsen og opprettholdt den operative virksomheten på en god måte.

I ettertid har en sakkyndig rapport vurdert at gjerningspersonen sannsynligvis var psykotisk ved gjerningstidspunktet.¹⁹⁷ Klepp-hendelsen ble med dette en av de mange hendelsene hvor politi­et har måttet konfrontere og bruke skytevåpen mot psykisk syke personer. Utvalget deler Maktmiddelutvalgets¹⁹⁸ bekymring for dette, og har i læringspunktene i vår rapport fremhevet tiltak som kan bidra til å forebygge slike hendelser i fremtiden.

¹⁹⁷ Se Nrk.no, 2025b.

¹⁹⁸ Se Maktmiddelutvalget, 2022, s. 146.

8. Referanser

- Andresen, L., Boud, D., and Cohen, R. (2000). Experience-based learning. In: G. Foley, (ed.) *Understanding adult education and training*. Allen & Unwin, Vol. 2, 225–239.
- Aven, T. (2007). *Risikostyring*. Universitetsforlaget.
- Aven, T. (2015). *Risk Analysis*. John Wiley & Sons.
- Borch, O. J. & Andreassen, N. (2020). *Beredskapsorganisasjon og kriseledelse*. Fagbokforlaget.
- Blaikie, N. & Priest, J. (2019). *Designing Social Research: The logic of anticipation*. 3rd edition. Polity Press.
- Boyesen, M. (2003). *Risikopersepsjon: en innføring i fagfeltet*. Direktoratet for sivilt beredskap.
- Brown, J. (1996). Police research: Some critical issues. I F. Leishman, B. Loveday & S. P. Savage (eds.), *Core issues in policing* (pp. 179–186.). Longman.
- Danielsson, E., Alvinus, A., and Larsson, G. (2014). From common operating picture to situational awareness. *International journal of emergency management*, 10, 28-47.
- Danmarks evalueringsinstitut (2016). *Den gode evaluering*. Tilgjengelig ved: [Den gode evaluering.pdf](#) (besøkt 24. Juli 2025).
- Davies, M. (2016). To what extent can we trust police research? -examining trends in research 'on', 'with', 'by' and 'for' the police. *Nordisk politiforskning*, 3(2), 154-164.
- Dixon, N. M. (1999). *The organizational learning cycle*. 2nd edition. Gower Publishing Limited.
- Douglas, M. & A. Wildavsky (1983). *Risk and Culture: An Essay on the Selection of Technological and Environmental Dangers*. University of California Press.
- Drennan, L. T., Dudau, A., McConnell, A. & Stark, A. (2024). *Risk and crisis management in the public sector*. 3rd edition. Routledge.
- Eid, J. & Johnsen, B. H. (2018). Ivaretagelse av operativt personell. I J. Eid & B. B. Johnsen (red.), *Operativ psykologi*, 3. utgave (s. 307-328). Fagbokforlaget.
- Endsley, M. R. (1995). Toward a Theory of Situation Awareness in Dynamic Systems. *Human Factors*, 37(1), 32–64.
- Endsley, M.R. (1997). The role of situation awareness in naturalistic decision making. In C.E. Zsombok and G. Klein (eds.) *Naturalistic decision making* (pp. 269-283). Routledge.
- Endsley, M.R., & Garland, D.J. (2000). Theoretical underpinnings of situation awareness: a critical review. *Situation awareness analysis and measurement*, 1, 3-21.
- Engen, O. A. H., Gould, K. A. P., Kruke, B. I., Lindøe, P. H., Olsen, K. H., & Olsen, O. E. (2021). *Perspektiver på samfunnssikkerhet*. 2. utgave. Cappelen Dam.
- Evalueringsutvalget (2020). Evaluering av politiets og PSTs håndtering av terrorhendelsen i Bærum 10. august 2019.

- Flin, R., O`Connor, P. & Crichton, M. (2008). *Safety at the sharp end: a guide to non-technical skills*. CRC Press.
- Furre, H. & Hørrigmo, A. M. J. (2013). Nærhet og distanse. Om forholdet mellom bestiller og utfører av evalueringer. I A. Halvorsen, E. L. Madsen & N. Jentoft (Red.), *Evaluering. Tradisjoner, praksis og mangfold* (s. 180-194). Fagbokforlaget.
- Guba, E. G. & Lincoln, Y. S. (1989). *Fourth Generation Evaluation*. Sage.
- Henriksen, S. V., & Kruke, B. I. (2020). Norwegian police use of firearms: Critical decision-making in dynamic and stressful situations. *Nordic journal of studies in policing*, 7(2), 99-120.
- Henriksen, S. V., Kruke, B. I. & Barland, B. (2025). Norwegian police officers withholding fire in armed confrontations: a tale of situational awareness, *Policing and Society*, 1-16.
- ISO (2018). *ISO 31000:2018 Risk management – Guidelines*. International Organization for Standardization.
- Jákupsstovu, B. & Kjersem, E. (2012). Roller i evaluering: Samfunnsforsker, teknokrat, aksjonist eller revisor? I K. Tornes (Red.), *Evaluering i teori og praksis* (s. 303-332). Akademika forlag.
- Jansen, P. T., Ravndal, J. A., Skoglund, G., Eriksen, C. C., Hoven, S., Løberg, A., & Rolfheim-Bye, C. L. (2023). *Rapport fra 25. juni-utvalget: Evaluering av PST og politiet*.
- Johannessen, A, Tufte, P. A. & Christoffersen, L. (2016). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode. 5. utgave*. Abstrakt forlag.
- Johnsen, B. H. (2018). Beslutningstaking i operative situasjoner. I J. Eid & B. B. Johnsen (red.), *Operativ psykologi, 3. utgave* (s. 251-265). Fagbokforlaget.
- Klein, G., Calderwood, R. & Clinton-Cirocco, A. (2010). Rapid decision making on the fire ground. *Journal of cognitive engineering and decision making*, 4, 186-209.
- Kolb, D. A., (2015). *Experiential learning. Experience as the source of learning and development. 2nd edition*. Pearson Education Inc.
- Lai, L. (2013). *Strategisk kompetanseledelse. 3. utgave*. Fagbokforlaget.
- Lovdata.no (2025a). *Våpeninstruks for politiet*. Tilgjengelig ved: [Våpeninstruks for politiet - Lovdata](#) (besøkt 2. mai 2025).
- Lovdata.no (2025b). *Forskrift om ordningen av påtalemyndigheten (Påtaleinstruksen)*. Tilgjengelig ved: [Forskrift om ordningen av påtalemyndigheten \(Påtaleinstruksen\) - Lovdata](#) (besøkt 2. mai 2025).
- Lovdata.no (2025c). *Lov om rettergangsmåten i straffesaker (Straffeprosessloven)*. Tilgjengelig ved: [Lov om rettergangsmåten i straffesaker \(Straffeprosessloven\) - Femte del. Saksbehandlingens enkelte ledd. - Lovdata](#) (besøkt 16. Juli 2025).
- Lovdata.no (2025d). *Lov om politiet (politiloven)*. Tilgjengelig ved: [Lov om politiet \(politiloven\) - Lovdata](#) (besøkt 19. september 2025).

- Lovdata.no (2025e). *Alminnelig tjenesteinstruks for politiet (politiinstruks)*. Tilgjengelig ved: [Alminnelig tjenesteinstruks for politiet \(politiinstruks\)](#) - Lovdata (besøkt 19. september 2025).
- Lundgaard, J. (2019). *Kritisk kunnskap: Meningsdannelse og beslutningsprosesser ved politiets operasjonssentral*. Doktorgradsavhandling. Universitetet i Oslo.
- Maktmiddelutvalget (2022). *Politiets bruk av maktmidler. Rapport fra ekspertutvalget som ble oppnevnt av Justis- og beredskapsdepartementet 15. februar 2022*. Justis- og beredskapsdepartementet.
- Malterud, K. (2001). Qualitative research: standards, challenges, and guidelines. *The lancet*, 358(9280), 483-488.
- Meld. St. 10 (2016-2017). *Risiko i et trygt samfunn. Samfunnssikkerhet*. Justis- og beredskapsdepartementet. Tilgjengelig ved: [Meld. St. 10 \(2016-2017\)](#) (besøkt 4. August 2025).
- Miles, M. B., Huberman, A. M. & Saldaña J. (2020). *Qualitative Data Analysis. A Methods Sourcebook. 4th edition*. Sage.
- Milton, N. (2010). *The lessons learned handbook: Practical approaches to learning from experience*. Chandos Publishing.
- Myhrer, T. G. (2016). *Våpeninstruks for politiet. Kommentartutgave*. Universitetsforlaget.
- Nofi, A. A. (2000). *Defining and measuring shared situational awareness*. Center for Naval Analyses.
- NOU 2010: 3 (2010). *Drap i Norge I perioden 2004-2009*. Helse- og omsorgsdepartementet. Tilgjengelig ved [NOU 2010: 3](#) (besøkt 24. Oktober 2025).
- NOU 2012: 14. *Rapport fra 22. juli kommisjonen*. Departementenes servicesenter. Tilgjengelig ved: [NOU 2012: 14](#) (besøkt 24. Oktober 2025).
- NOU 2017: 9 (2017). *Politi og bevæpning. Legalitet, nødvendighet, forholdsmessighet og ansvarlighet*. Justis- og beredskapsdepartementet. Tilgjengelig ved: [NOU 2017: 9](#) (besøkt 30. april 2025).
- Nrk.no (2025a). *Mann drept av politiet på Bislett*. Tilgjengelig ved: [Mann drept av politiet på Bislett – Siste nytt – NRK](#) (besøkt 10. oktober 2025).
- Nrk.no (2025b). *Det ble avfyrt minst 52 skudd under skyteepisoden på Klepp i romjulen*. Tilgjengelig ved: [Politiskytingen på Klepp er ferdig etterforsket – NRK Rogaland – Lokale nyheter, TV og radio](#) (besøkt 21. november 2025).
- Patton, M. Q. (2015). *Qualitative Research & Evaluation Methods. 4th edition*. Sage.
- Petersson, U., Bertilsson, J., Fredriksson, P., Magnusson, M., & Fransson, P. A. (2017). Police officer involved shootings–retrospective study of situational characteristics. *Police practice and research*, 18(3), 306-321.
- Politidirektoratet (2020). *PBS 1. Politiets beredskapssystem del 1. Retningslinjer for politiets beredskap*. Politidirektoratet.

- Politidirektoratet (2023). *Politiets trussel om bruk av skytevåpen og bruk av skytevåpen 2010-2022. Statistikknotat oppdatert 4. september 2023, Beredskapsavdelingen*. Politidirektoratet. Tilgjengelig ved: [Politidirektoratet \(2023\). Politiets trussel om bruk av skytevåpen og bruk av skytevåpen.pdf](#) (besøkt 24. april 2025).
- Politiet.no (2025a). *Sør-Vest politidistrikt*. Tilgjengelig ved: Sør-Vest politidistrikt - Politiet.no (besøkt 29. juli 2025).
- Politiet.no (2025b). *Politiet innfører generell bevæpning fra 1. juli*. Tilgjengelig ved: [Politiet innfører generell bevæpning fra 1. juli - Politiet.no](#) (besøkt 30. juli 2025).
- Politihøgskolen.no (2018). *Rammeplan for Bachelor – politiutdanning*. Tilgjengelig ved: [rammeplan-bachelor-politiutdanning-2019.pdf](#) (besøkt 4. November 2025).
- Politihøgskolen.no (2025). *Innholdet I Bachelor – politiutdanning*. Tilgjengelig ved: [Innholdet i Bachelor - politiutdanning - Politihøgskolen](#) (besøkt 29. Juli 2025).
- Politihøgskolens evalueringsutvalg (2022). *Evaluering av PSTs og politiets håndtering i tilknytning til Kongsberg-hendelsen 13. oktober 2021*. Politihøgskolen. Tilgjengelig ved: [evaluering-av-psts-og-politiets-handtering-i-tilknytning-til-kongsberg-hendelsen-13.-oktober-2021.pdf](#) (besøkt 13. oktober 2025).
- Reed, J. & Biott, C. (1995). Evaluating and developing practitioner research. I J. Reed & S. Procter (Red.), *Practitioner Research in Health Care* (pp. 189-204). Chapman & Hall.
- Regjeringen.no (2005a). *Veileder til gjennomføring av evalueringer*. Finansdepartementet. Tilgjengelig ved: [Veileder evaluering 24 s NY](#) (besøkt 23. juli 2025).
- Regjeringen.no (2025b). *Veileder til samfunnsikkerhetsinstruksen*. Tilgjengelig ved: [Veileder til samfunnsikkerhetsinstruksen - regjeringen.no](#) (besøkt 17. september 2025).
- Risan, P. & Skoglund, T. H. (2019). *Psykologi i operativ tjeneste. Stress og psykiske lidelser. 2. utgave*. Gyldendal.
- Salas, E., Wilson, K. A., Burke, C. S., Wightman, D. C. & Howse, W. R. (2006). A checklist for crew resource management training. *Ergonomics in Design*, 14(2), 6–15.
- Sjöberg, L. (2003). Distal factors in risk perception. *Journal of Risk Research*, 6(3). 187-211.
- Sklet, S. (2002). *Methods for accident investigation*. Norwegian University of Science and Technology.
- Slovic, P. (1987). Perception of risk. *Science* 236 (4799). 280-285.
- Slovic, P. (1999). Trust, emotion, sex, politics, and science: Surveying the risk-assessment battlefield. *Risk Analysis*, 19(4). 689-701.
- Slovic, P. (2000). *The Perception of Risk*. Earthscan Publications.
- Slovic, P. (2016). Understanding perceived risk: 1978–2015. *Environment: Science and Policy for Sustainable Development* 58(1). 25-29.
- Snl.no (2025). *Sabotasje*. Tilgjengelig ved: [sabotasje – Store norske leksikon](#) (besøkt 17. september 2025).

- Sommer, M., Pollestad, B. & Steinnes, T. (2020). *Beredskapsøving og -læring*. Fagbokforlaget.
- Spesialenheten.no (2025). *Oppdatert pressemelding – skytehendelse på Jæren 28.12.2024*. Tilgjengelig ved: [Oppdatert pressemelding – skytehendelse på Jæren 28.12.2024 - Spesialenheten for politisaker](#) (besøkt 18. september 2025).
- Stanton, N. A. (2016). Distributed situation awareness. *Theoretical Issues in Ergonomics Science*, 17(1), 1-7.
- St. meld. nr. 42 (2004-2005). Politiets rolle og oppgaver. Justis- og politidepartementet. Tilgjengelig ved: [St.meld. nr. 42 \(2004-2005\)](#) (besøkt 29. Juli 2025).
- Strype, J. (2005). Bevæpning og bruk av våpen i norsk politi. I J. Knutsson (Red.), *Politiets bruk av skytevåpen i Norden* (s. 93-105). Politihøgskolen.
- Tjora, A. (2018). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis. 3. utgave*. Gyldendal.
- Tornes, K. (2012). Evaluering – definisjon og fokus. I K. Tornes (Red.), *Evaluering i teori og praksis* (s. 15-70). Akademika forlag.
- Tornes, K. (2013). Om verdier og kriterier i evaluering. I A. Halvorsen, E. L. Madsen & N. Jentoft (Red.), *Evaluering. Tradisjoner, praksis og mangfold* (s. 28-42). Fagbokforlaget.
- Tversky, A. & Kahneman, D. (1974). Judgment under Uncertainty: Heuristics and Biases: Biases in judgments reveal some heuristics of thinking under uncertainty. *Science* 185(4157). 1124-1131.
- Weiss, C.H. (1998). Have We Learned Anything New About the Use of Evaluation? *American Journal of Evaluation* 19(1), 21-33.
- Wright, M. C. & Endsley, M. R. (2017). Building shared situation awareness in healthcare settings. In C. P. Nemeth (Ed.), *Improving healthcare team communication. Building on Lessons from Aviation and Aerospace* (pp. 97–114). CRC Press.

Vedlegg

Vedlegg 1: Mandat

Vedlegg 2: Informasjonsskriv til informanter

Vedlegg 3: Oversikt over intervjuer

Vedlegg 4: Påtalevedtak fra Spesialenheten for politisaker for Klepp-hendelsen

Vedlegg 5: Rettslige rammer

Vedlegg 6: Oversikt over forkortelser

Vedlegg 1.

POLITIET**ÅPEN**

Politidirektoratet

MANDAT**Evaluerings av politiets
håndtering av Klepp-hendelsen i
Sør-Vest politidistrikt 28.12.24**

Dokumenteier:		Versjon:
Politidirektør		1.0
Dokumentforvalter:	Arkivreferanse:	Godkjent dato:
Beredskapsdirektør	25/102267	27.05.2025

Dokumentnavn		Versjon	Klassifisering
Mandat for Evaluering av politi­ets håndtering av Klepp-hendelsen i SVPD 28.12.24		1.0	Åpen
Dokumenteier	Dokumentforvalter	Godkjent dato	Arkivreferanse
Politidirektør	Beredskapsdirektør	27.05.2025	25/102267

Innhold

1. Bakgrunn og formål	3
2. Innhold i evalueringen	3
3. Avgrensning	5
4. Rammebetingelser.....	5
4.1. Den politioperative håndteringen	5
4.2. Personelloppfølgingen	5
5. Leveranser.....	6
6. Utvalget og oppdragsgiver	6
7. Dokumentrevisjon	7

Ikraftttredelse

Mandatet er godkjent 27.05.2025.

Dokumentnavn		Versjon	Klassifisering
Mandat for Evaluering av politiets håndtering av Klepp-hendelsen i SVPD 28.12.24		1.0	Åpen
Dokumenteier	Dokumentforvalter	Godkjent dato	Arkivreferanse
Politidirektør	Beredskapsdirektør	27.05.2025	25/102267

1. Bakgrunn og formål

Natt til 28.12.2024 oppstod det en skuddveksling mellom politiet og en gjerningsperson på Klepp i Sør-Vest politidistrikt. I skuddvekslingen ble to polititjenestepersoner skutt av gjerningspersonen. En polititjenesteperson ble drept, og en polititjenesteperson ble skadet som følge av skuddene fra gjerningspersonen. Gjerningspersonen ble skutt og drept av politiet. Hendelsen etterforskes i to spor hvor Vest politidistrikt etterforsker gjerningspersonen, og Spesialenheten for politisaker etterforsker politiet. I tillegg skal hendelsen evalueres som en nasjonal hendelse for politiet.

Evalueringen skal være i tråd med Politiets beredskapssystem I (PBS I), kap. 16, som fastslår at den skal ha som formål å lære mest mulig av det som ble gjort. Evalueringen skal konsentrere seg om forhold som kan ha betydning for fremtidig oppgaveløsning. Evalueringen skal gi kunnskap om hvorvidt iverksatte tiltak faktisk virker etter sin hensikt. Evalueringen skal ikke komme i konflikt med etterforskningsløpene av hendelsen.

Formålet med evalueringen er å identifisere læringspunkter om hva som fungerte bra og hva som kunne vært gjort bedre med tanke på:

- Politiets forberedende og risikoreducerende tiltak
- Politiets operative håndtering av hendelsen
- Politiets opprettholdelse av operativ virksomhet i perioden etter hendelsen
- Politiets personellmessige oppfølging og umiddelbare tiltak etter hendelsen
- Politiets oppfølging og ivaretagelse av eget personell, samt oppfølging av pårørende i etterkant av hendelsen

Dette skal i sum gi kunnskap til hele etaten om før, under og etter alvorlige hendelser med tap av eget mannskap.

2. Innhold i evalueringen

Evalueringen er todelt:

- 1) Et utvalg skal evaluere den politioperative håndteringen av hendelsen fra første melding til politiet, den påfølgende håndteringen og iverksatte tiltak frem til oppstarten av neste vaktsett.

Dokumentnavn		Versjon	Klassifisering
Mandat for Evaluering av politi­ets håndtering av Klepp-hendelsen i SVPD 28.12.24		1.0	Åpen
Dokumenteier	Dokumentforvalter	Godkjent dato	Arkivreferanse
Politidirektør	Beredskapsdirektør	27.05.2025	25/102267

2) Evaluering av den initiale oppfølgingen av eget personell¹ (fra påfølgende vaktsett) og den etterfølgende oppfølgingen (inntil et år etter hendelsen). Evalueringen ledes av PHS² og gjennomføres i tett dialog med HMS-seksjonen i POD og Sør-Vest politi­distrikt.

Evalueringen skal identifisere læringspunkter med utgangspunkt i følgende:

1. Evalueringen av den politioperative håndteringen skal beskrive og vurdere politi­ets håndtering fra meldingsmottak ved operasjonssentralen frem til tjenestepersonene og gjerningspersonen ble skutt og påfølgende evakuering/livreddende førstehjelp, herunder bl.a.:
 - a. meldingsmottak/håndtering, situasjon- og risikoforståelse og formidling av informasjon
 - b. planlegging, disponering av operative ressurser og taktiske valg og disposisjoner gjennom oppdraget
 - c. samhandling internt i Sør-Vest politi­distrikt
 - d. varslinger og iverksetting av operative tiltak i Sør-Vest politi­distrikt, i tillegg til oppfølging av eget personell og varslinger av pårørende i akuttfasen, herunder adskillelse av mannskap etter alvorlige hendelser (se også punkt 2a under)
 - e. evalueringen skal inneholde en selvstendig vurdering av eventuelt andre læringspunkter som bør omtales. Evalueringen skal foreslå tiltak som kan svare ut de læringspunktene som avdekkes (som ikke allerede er ivare tatt).
2. Evalueringen av oppfølging av eget personell og pårørende skal beskrive og vurdere:
 - a. oppfølging og ivaretagelse av eget personell, herunder håndtering av bestemmelsene om adskillelse av mannskap etter alvorlige hendelser
 - b. ivaretagelse av og dialog med pårørende til eget personell

I evalueringen skal det sees hen til:

- Relevant materiale som belyser håndteringen av informasjon og hendelsen.
- Relevant lovgivning og rundskriv
- Planverk (PBS I, II og III), beskrevne/etablerte prosedyrer, bl.a. instruksjer, opplæringsmateriell samt andre relevante kilder som beskriver hvordan arbeidet skal

¹ Evalueringen avgrenses ikke utelukkende til å omfatte de som ble direkte berørt av hendelsen, men kan også omfatte de som ble indirekte berørt og distriktet for øvrig dersom dette er formålstjenlig.

² Med PHS menes her særskilt utpekt representanter fra PHS til denne delen av evalueringen og er ikke det samme som Evalueringsutvalget.

Dokumentnavn		Versjon	Klassifisering
Mandat for Evaluering av politiets håndtering av Klepp-hendelsen i SVPD 28.12.24		1.0	Åpen
Dokumenteier	Dokumentforvalter	Godkjent dato	Arkivreferanse
Politidirektør	Beredskapsdirektør	27.05.2025	25/102267

utføres. Det må også gjøres en vurdering av om disse kildene er tilstrekkelige og hensiktsmessige for fremtidig oppgaveløsning.

3. Avgrensning

Evalueringen skal ikke komme i konflikt med etterforskningsløpene av hendelsen..

4. Rammebetingelser

Følgende rammebetingelser legges til grunn:

4.1. Den politioperative håndteringen

- Evalueringen av den politioperative håndteringen skal gjennomføres av et evalueringsutvalg fra politiet, og ledes av Politihøgskolen (PHS)
- Evalueringsutvalget må kunne håndtere sensitiv informasjon.
- Evalueringsutvalget skal utarbeide en ugradert rapport som er egnet for offentliggjøring
- Dersom evalueringsutvalget ser behov for å endre evalueringen utover mandatet, må dette avklares med oppdragsgiver
- Evalueringsutvalget starter våren 2025 med ferdigstilling ultimo desember 2025

4.2. Personelloppfølgingen

- Personelloppfølging følger eget evalueringsspor som ledes av PHS³ og gjennomføres i tett samarbeid med HMS-seksjonen i POD og Sør-Vest politidistrikt.
- Evalueringen av personell- og pårørendebehandling skal munne ut i en selvstendig rapport.
- Det utarbeides et eget deloppdrag for personelloppfølgingen med egen frist for leveranse.

³ Se fotnote 2.

Dokumentnavn		Versjon	Klassifisering
Mandat for Evaluering av politiets håndtering av Klepp-hendelsen i SVPD 28.12.24		1.0	Åpen
Dokumenteier	Dokumentforvalter	Godkjent dato	Arkivreferanse
Politidirektør	Beredskapsdirektør	27.05.2025	25/102267

5. Leveranser

Evalueringsarbeidet skal munne ut i to selvstendige rapporter. Rapport fra evalueringsutvalget som skal evaluere den operative håndteringen, samt en egen evalueringsrapport for evalueringen av personell- og pårørende håndtering.

Evalueringsrapportene skal ha samme hovedtittel: *Evaluering av politiets håndtering av Klepp-hendelsen i Sør-Vest politidistrikt 28.12.24*. Med henholdsvis undertitler: *Del I: Politiets operative håndtering av hendelsen*, og *Del II: Politiets personell- og pårørende håndtering*.

6. Utvalget og oppdragsgiver

Sammensetning av evalueringsutvalget:

- Utvalgsleder fra Politihøgskolen, fulltid
- Politiansatt med operasjonsledererfaring, deltid
- Politiansatt med innsatsledererfaring, deltid
- Politiansatt med særskilt kompetanse fra taktisk nivå, deltid
- Jurist med særskilt kompetanse innenfor relevante fagområder, deltid
- Observatør fra Sør-Vest pd (linjeleder/HVO)

Det oppnevnes en fast kontaktperson i Sør-Vest pd til evalueringsutvalget og til personell- og pårørendeoppfølging. Evalueringsarbeidet for personell- og pårørendeoppfølging gjennomføres i samarbeid med HMS-seksjonen i POD.

Oppdragsgivergruppe:

- John Magnus Brekken Løkenflaen - seksjonssjef politiooperativ seksjon, POD
- Andreas Mikkelsen – Hovedverneombud i politiet
- Steffen Thesen – Driftsenhetsleder FOT, Sør-Vest pd
- Siri Fisketjøn Indrebø – Driftsenhetsleder GDE, Sør-Vest pd
- Rune Pedersen – seksjonssjef HMS-seksjonen, POD

Dokumentnavn		Versjon	Klassifisering
Mandat for Evaluering av politiets håndtering av Klepp-hendelsen i SVPD 28.12.24		1.0	Åpen
Dokumenteier	Dokumentforvalter	Godkjent dato	Arkivreferanse
Politidirektør	Beredskapsdirektør	27.05.2025	25/102267

7. Dokumentrevisjon

Versjon	Dato	Beskrivelse	Utarbeider	Dokumenteier
1.0	27.05.25	Godkjent mandat		Politidirektør

Vedlegg 2.

POLITI HØGSKOLEN

NORWEGIAN POLICE UNIVERSITY COLLEGE

Deres referanse:

Vår referanse:

Dato:

Steinar Vee Henriksen

Oslo, 11.06.2025

INFORMASJON OM EVALUERING AV KLEPP-HENDELSEN I SØR-VEST PD 28.12.24

Politidirektoratet har bestemt at et utvalg fra politiet skal evaluere politiets håndtering av Klepp-hendelsen i Sør-Vest politidistrikt 28.12.24. Evalueringsutvalget har ansvar for del 1 i mandatet (se vedlegget). Evalueringen skal gjennomføres i samsvar med Politiets beredskapssystem del I (PBS I) kapittel 16, hvor formålet er å fremme læring for fremtidig oppgaveløsning (Politidirektoratet, 2020). Utvalget ønsker kort å informere om mandatet, utvalgets sammensetning, formålet med evalueringen og datainnsamling og -oppbevaring.

Utvalgets mandat

I mandatet fremgår det (Politidirektoratet, 2025, s. 3):

Formålet med evalueringen er å identifisere læringspunkter om hva som fungerte bra og hva som kunne vært gjort bedre med tanke på:

- Politiets forberedende og risikoreduserende tiltak
- Politiets operative håndtering av hendelsen
- Politiets opprettholdelse av operativ virksomhet i perioden etter hendelsen
- Politiets personellmessige oppfølging og umiddelbare tiltak etter hendelsen
- Politiets oppfølging og ivaretagelse av eget personell, samt oppfølging av pårørende i etterkant av hendelsen

Dette skal i sum gi kunnskap til hele etaten om før, under og etter alvorlige hendelser med tap av eget mannskap.

Evalueringsutvalget ønsker å gjennomføre intervjuer med politiansatte som har vært involvert i den operative håndteringen og etterfølgende tiltak i Sør-Vest pd frem til påfølgende vaktsett (se mandatet del 1). Intervjuene er faglige samtaler med fokus på den enkeltes erfaringer fra hendelsen. Det er utvalgets informasjonsbehov for å følge opp fokusområdene i mandatet som avgjør hvem og hvor mange som intervjues.

POLITI HØGSKOLEN

Pb. 2109 Vika, 0125 Oslo
Slemdalsveien 5, 0369 Oslo
Tlf: 23 19 99 00
Org. nr: 974 761 017
www.politihogskolen.no
postmottak@phs.no

PolitiHøgskolen Campus Bodø

Pb. 1407, 8002 Bodø
Universitetsalléen 1, 8026 Bodø
Tlf: 23 19 99 00

PolitiHøgskolen Campus Stavern

Justissektorens kurs- og øvingscenter
Pb. 204, 3291 Stavern
Helgeroveien 9, 3290 Stavern
Tlf: 23 19 99 00

PolitiHøgskolen Campus Kongsvinger

Pb. 100, 2201 Kongsvinger
Motjensvegen 21, 2213 Kongsvinger
Tlf: 23 19 99 00

Utvalgets sammensetning

- Steinar Vee Henriksen (utvalgsleder), politiinspektør, PhD ved Politihøgskolen og utvalgsleder for evalueringen av Kongsberg-hendelsen i 2021.
- Tor-Geir Myhrer, professor emeritus og tidligere dr. juris ved Politihøgskolen, og utvalgsmedlem ved evalueringen av Kongsberg-hendelsen i 2021.
- Freddy Rotseth, politiinspektør og sjef Beredskapstroppen.
- Roger Pettersen, stabssjef ved Politiets Utlendingsenhet, med bakgrunn som innsatsleder (IL) i Øst-politidistrikt.
- Marianne Grinaker Heidenstrøm, politioverbetjent v/ FOT, med bakgrunn som sambandsoperatør, operasjonsleder og avsnittsleder ved operasjonssentralen i Oslo pd.

Formålet med evalueringen

Politiets beredskapssystem 1 (Politidirektoratet, 2020) viser til viktigheten av at politiet gjennomfører systematiske evalueringer, for kvalitetssikring av ressursutnyttelse og håndtering av krevende hendelser. Evalueringen skal gjøre nytte av de involvertes erfaringer og fremme læring i politiet:

Evaluering av politiinnsats skal ha et positivt, pedagogisk formål, nemlig å lære mest mulig av det som ble gjort. Evalueringen skal konsentrere seg om forhold som kan ha betydning for fremtidig oppgaveløsning. Den skal ikke ha som formål å avdekke feil og finne sydebukker (Politidirektoratet, 2020, s. 216).

Med et læringsperspektiv i fokus, er utvalgets oppgave å identifisere læringspunkter. Dette gjelder både bevaringspunkter for hva som ble håndtert bra, og forbedringspunkter for hva som kunne vært håndtert bedre. I denne sammenheng er de involvertes erfaringer helt sentrale for tilstrekkelig å belyse politiets håndtering av hendelsen. Vurderingskriteriene for evalueringen vil ta utgangspunkt i relevant dokumentgrunnlag, eksempelvis lover, instruksjer, retningslinjer, planverk, tiltakskort med mer, som sier noe om forventet fremgangsmåte. I tillegg kan utvalget benytte supplerende informasjon som evalueringer, forskning og teori.

Datainnsamling og -oppbevaring

Samtaler med politiansatte vil foregå i Sør-Vest politidistrikt i august 2025, og det kan bli nødvendig med supplerende informasjonsinnhenting. All informasjon som kommer frem i samtalene behandles konfidensielt og kun av utvalgets medlemmer. Det gjøres lydopptak av samtalene som støtte for referatene som skrives, og referatene vil bli sendt til informantene for gjennomlesning, kvalitetssikring og godkjenning. Lydfilene slettes når evalueringsutvalget har levert sin rapport. Innsamlet datamateriale vil bli oppbevart i en skjermet mappe i politinettet, hvor kun utvalget har tilgang.

Ved spørsmål, ta kontakt på mail eller telefon.

Med vennlig hilsen

Steinar Vee Henriksen
Utvalgsleder

Vedlegg 3. Oversikt over intervjuer

Antall personer	Organisasjonstilhørighet	Intervjuform
21	Sør-Vest politidistrikt Polititjenestepersonell	Individuelle intervju
3	Sør-Vest politidistrikt Instruktører og ledelse	Fokusgruppeintervju
4	Politihøgskolen Instruktører og ledelse	Fokusgruppeintervju
	Politidirektoratet Medarbeidere	Skriftlige spørsmål
Totalt 28		

Vedlegg 4.

12,01

SPESIALENHETEN FOR POLITISAKER

PÅTALEVEDTAK**SAK NR 14204285 781/24-123****AVGJØRELSE I SAK MOT TJENESTEPERSONER VED SØR-VEST
POLITIDISTRIKT – SKYTESAK MED DØDELIG UTGANG****1. Sammenheng og konklusjon**

Saken gjelder spørsmål om politiet opptrådte straffbart da A ble skutt og drept av flere polititjenestepersoner 28. desember 2024.

Om kvelden 27. desember 2024 dro A hjem til V6 på Nærbø på Jæren. A hadde med seg en pistol, og ba om å bli kjørt til Verdalen på Klepp hvor han skulle sette fyr på huset sitt. Før de kjørte av gårde ba V6 sitt barn om å ta kontakt med politiet, noe barnet gjorde.

En rekke politipatruljer ble deretter involvert i oppdraget med å stanse og kontrollere bilen. I nærheten av Verdalen ble bilen lokalisert omtrent samtidig av to politipatruljer. Patruljene stanset bilen i en busslomme, og V6 forlot bilen etter politiets kommandoer.

Da politiet forsøkte å kontakte A, som satt igjen i bilen, begynte A å skyte. Mens A satt i bilen avfyrte han flere skudd, mens minst to politibetjenter avfyrte skudd mot bilen. Etter kort tid trakk politibetjentene seg tilbake bak en av politibilene. A forlot bilen han satt i, tilsynelatende uten at noen av politibetjentene fikk dette med seg, og beveget seg hurtig mot politibilen.

A avfyrte flere skudd mot politioverbetjent D. D var på vei for å finne en bedre posisjon før hen rundet hjørnet på politibilen der politibetjent B og politiførstebetjent C stod. En stor mengde skudd ble avfyrte på kort tid på et lite område like bak politibilen.

Fra det første til det siste skuddet gikk det omlag ett minutt.

A ble truffet av ni skudd. Ett av skuddene gikk gjennom hodet, og var tilnærmet øyeblikkelig dødelig. A var trolig truffet av skudd allerede da han gikk ut av bilen han satt i, uten at dette synes å ha hindret ham fra å angripe politiet på nytt og avfyre ytterligere skudd.

Underskrevet digitalt

Terje Nybøe (TNY004) 03.11.2025

Spesialenheten for politisaker

Sjefen for Spesialenheten
Post: Postboks 93, 2301 HAMAR
Tel: 62556100 Faks:
E-post: post@spesialenheten.no

12,01

Politibetjent B ble truffet av tre skudd, hvor ett av skuddene ikke ble stanset av beskyttelsesvesten hans. Dette skuddet gikk inn i overkroppen og medførte at B døde i løpet av kort tid. Politiførstebetjent C ble også truffet av ett skudd i beskyttelsesvesten, samt ett skudd som gikk gjennom foten hans.

Politioverbetjent D, politiførstebetjent C og politibetjent B har hatt status som mistenkte, da alle disse avfyrte skudd mot A.

Spesialenheten mener skuddene fra tjenestepersonene ble løsnet i en situasjon der det var helt nødvendig å stanse A. Politiet var utsatt for et livstruende angrep og i nødvergesituasjonen var det forsvarlig at de tre tjenestepersonene avfyrte skudd som alle potensielt var dødelige.

Politiets maktbruk var lovlig, og saken er henlagt som intet straffbart forhold anses bevist for alle tre tjenestepersonene.

2. Sakens bakgrunn

Operasjonsleder ved Sør-Vest politidistrikt varslet Spesialenheten for politisaker 28. desember 2024 klokken 02:11. Meldingen gikk ut på skuddveksling i forbindelse med at politiet kontrollerte en bil. Som følge av skuddvekslingen skulle en politibetjent være såret i brystet og i kritisk tilstand, en annen person kritisk skadet og en politibetjent såret i foten. Klokken 02:55 ble Spesialenheten orientert om at de to personene i kritisk tilstand var død.

Spesialenheten iverksatte straks etterforskning, jf. påtaleinstruksen § 34-6 annet ledd. Spesialenheten besluttet at personene som hadde løsnet skudd skulle atskilles, og Kripos ble kontaktet for sporsikring på åstedet.

3. Spesialenhetens etterforskning

Tre personer har i saken status som mistenkt:

• politibetjent B	Patrulje B25
• politiførstebetjent C	Patrulje B25
• politioverbetjent D	Patrulje V359

Spesialenheten har avhørt følgende personer med status som vitne:

• politioverbetjent V1	Patrulje V359
• politioverbetjent V2	Patrulje U05S
• politiførstebetjent V3	Patrulje E44
• politioverbetjent V4	Patrulje E44
• politioverbetjent V5	Patrulje E44
• V6	
• V7	

Spesialenheten har innhentet kopi av dokumenter i politiets straffesak opprettet i forbindelse med hendelsen og utskrift fra politioperativt system (PO-logg) for hendelsen. Vest politidistrikt er oppnevnt som settepolitidistrikt. Lydlogger fra samband og telefoni er også innhentet.

Underskrevet digitalt
Terje Nybøe (TNY004) 03.11.2025

side 2 av 32

12,01

En patrulje fløy ved hendelsen drone over området og filmet hendelsen med både vanlig og termisk kamera. Filmen har ikke lyd og er tatt opp på noe avstand.

Kripos har bistått med kriminaltekniske undersøkelser ved åstedsundersøkelse, obduksjon og undersøkelser av våpen og annet materiale, samt ved bearbeidelse av video.

A er obdusert ved avdeling for patologi ved Stavanger Universitetssykehus.

4. Nærmere om sakens faktum

4.1. Innledning

Spesialenhetens beskrivelse av faktum er basert på opplysningene fremkommet i saken, herunder gjennom avhør gjort av både Spesialenheten og politiet. Etterforskningen viser at i all hovedsak er det faktiske hendelsesforløpet uomstridt. Selve skuddvekslingen foregikk i løpet av relativt kort tid og fremstod naturligvis svært dramatisk for alle som var involvert. Av den grunn har det også vært vanskelig for disse å forklare seg detaljert om for eksempel hvert enkelt skudd som ble avfyrt.

Dronevideo og åstedsundersøkelsen bidrar i vesentlig grad til å nærmere belyse hendelsesforløpet, men heller ikke dette gjør det mulig å slå fast alle detaljer med sikkerhet.

I den følgende gjennomgangen bygges det på den samlede etterforskningen, inkludert opplysninger som har fremkommet gjennom Vest politidistrikt sin etterforskning av straffesaken mot A. Gjengivelsen er basert på det helhetlige materialet. Enkelte mer konkrete subjektive oppfatninger som er fremkommet fra de involverte i saken er nærmere angitt der dette forekommer.

4.2. A drar hjem til V6

Om kvelden 27. desember 2024 tok A kontakt med ulike personer i Kleppe sentrum og ønsket transport. E gikk med på å kjøre ham til Varhaug dit han ba om. Underveis ga A beskjed om at han ikke skulle til Varhaug, men til Nærbø og viste vei til xxvegen der han ble satt av. E begynte under turen å oppfatte A som ustabil. A fortalte at han var tidligere spesialsoldat og på flukt fra [tekst utelatt]. E måtte legge mobiltelefonen sin i en mobilpose som blokkerer signaler. Kjøreturen varte ifølge E fra ca. klokken 20:45 til 21:15.

Noe senere om kvelden dro A til en tidligere bekjent på Nærbø, V6, som var hjemme med sine barn.

A fortalte på et tidspunkt til V6 at han hadde blitt kjørt hjem til ham via en rekke småveier for å unngå kameraovervåkning. V6 har forklart at A tidligere hadde vært opptatt av overvåkning, men da oppfattet han det som eksentrisk og ikke en besettelse eller sykdom. Første gangen han hadde reagert på A var da de jobbet sammen og A var sikker på at et fly over dem sprøytet ut kjemikalier.

Den aktuelle kvelden stod A helt inntil vinduet i døren og holdt en finger foran munnen. Da V6 åpnet og sa "hallo" tok A mobiltelefonen ut av V6 sin lomme, kastet den inn i rommet, dro V6 ut og lukket døren. V6 oppfattet at det var noe som ikke stemte, og de gikk noen meter bort fra døren for å snakke. A forklarte at han ble overvåket, forfulgt og måtte vekk. Han snakket om [tekst utelatt]. V6 tok ut et

Underskrevet digitalt

Terje Nybøe (TNY004) 03.11.2025

side 3 av 32

12,01

minnekort fra overvåkningskameraet sitt for å vise at de ikke ble overvåket, siden A var så paranoid.

V6 spurte A hva han ville, og fikk til svar at han måtte kjøres hjem der han bodde. Da forklarte V6 at de ikke kunne kjøre noen av bilene han hadde; en Audi som han kun hadde lånt og en bobil som ikke var EU-godkjent. Videre måtte han snart legge sitt yngste barn. A fikk beskjed om å vente på utsiden.

V6s eldste barn F har forklart at V6 ca. klokken 22 kom og fortalte at de hadde besøk og at A satt i snekkerboden. V6 skulle legge sitt yngste barn, og F spurte om å få hilse på A. V6 sa dette var greit, men at A ikke skulle inn i huset.

F var kun sammen med A i noen få minutter av gangen i snekkerboden, men har beskrevet at den A hen traff denne dagen ikke var den hen tidligere hadde møtt ved noen anledninger. Fra tidligere hadde F inntrykk av A som en glad og positiv person.

Det første A spurte F var om hen hadde mobiltelefon med seg, noe hen ikke hadde. A sa at han trengte en klem, og svarte på spørsmål at han hadde det bra. Han sa at han følte seg forfulgt av [tekst utelatt]. F fikk beskjed om at hen kunne gå inn igjen, og A ba F komme ut etter en halvtime-tre kvarter. Da F kom ut igjen spurte A etter et teppe og litt mat, som ble funnet frem. Etter å ha levert dette gikk F inn igjen, med beskjed fra A om å komme tilbake etter en ny halvtime-tre kvarter, samt å sende ut V6 når han var klar. Da F kom inn igjen ga hen beskjed til V6 om at A ville snakke med ham.

A sa at V6 måtte hjelpe ham på en slik måte at V6 forstod at det ikke var et valg han kunne ta selv. På dette tidspunktet viste A frem en pistol. A ga magasinet til V6, som talte 7 patroner i magasinet gjennom en åpning i siden.

Siden det var kaldt foreslo V6 at de kunne sette seg i Audien. Han foreslo også at de kunne kjøre en tur på noen småveier, noe han tenkte var en god måte å holde A unna huset. De hadde så vidt kjørt ut fra gårdsplassen da A sa at de måtte kjøre til Sørlandet, hvor han skulle sprengte en av strømkablene som går til Danmark. V6 mener klokken da var ca. 22:45.

F var ute en siste gang for å snakke med A, og hen anslår at klokken da var ca. 23:30. A spurte da om F kunne kjøre bilen, for A skulle sette fyr på huset sitt for å "kjøpe seg tid". F ble litt sjokkert og forklarte at hen ikke hadde førerkort og gikk inn igjen da V6 gikk ut. Etter en stund oppdaget F at bilen var borte og forstod at de hadde kjørt en tur.

Rundt klokken 01:00 var V6 ute og kjørte. V6 fortalte at han måtte på do og de kjørte hjem igjen til ham. A ble sittende i bilen. Audien var låst da V6 forlot den. Bilen hadde en feil som gjorde at den da ikke kunne åpnes fra innsiden, slik at V6 hadde kontroll på at A ikke kom seg ut av bilen. Da V6 var i døren viste han A at han tok minnekortet ut av et overvåkningskamera han hadde i vinduet, slik at han kunne kjøpe seg litt tid med F.

V6 sa til F at hen måtte ringe politiet straks de hadde kjørt og si at A var bevæpnet med pistol, at han skulle sette fyr på huset sitt og at det var "psykisk helse i spill". Videre at politiet måtte spore mobiltelefonen hans og gi informasjon om bilen de kjørte. F ringte politiet med en gang.

Da V6 kom tilbake til bilen sa A at de måtte kjøre hjem til ham. A skulle tømme huset for våpen og ammunisjon, og de skulle så møtes ved xx kirke. V6 mener A fortalte at

Underskrevet digitalt

Terje Nybøe (TNY004) 03.11.2025

side 4 av 32

12,01

han hadde 6-7 skytevåpen og 15-30 000 skudd. V6 oppfattet på dette tidspunktet at det åpenbart var noe galt med A. Under kjøreturen fortalte A at han hadde "rigget" huset sitt slik at det skulle eksplodere eller brenne opp når noen tok seg inn. Videre fortalte A at alle i gaten han bodde i [tekst utelatt].

V6 har forklart at årsaken til at han handlet som han gjorde var for å unngå at hans egne barn skulle rammes. Han ønsket å få stanset situasjonen enklest mulig, overlate den til profesjonelle og sørge for at han selv og hans barn var sikre.

4.3. Politiet blir kontaktet

Klokken 01:06:32 den 28. desember 2024 ringte F til politiet. Samtalen varte i 38 minutter. Innledningsvis, ca. i løpet av det første minuttet av samtalen forteller F blant annet følgende:

"Du, vi har nettopp hatt besøk av en her. Min far er nå ute og kjører med han, men han er bevæpna og har tenkt til å sett fyr på huset hans sitt. Så min far kom inn og sa jeg skulle ringe til dere. Dere må finne ut hvor A bor henne, for de er på vei bort der nå. Og så kan jeg og si at min far heter V6, og han ville gjerne at dere skulle spore telefonen hans sin."

"Han er bevæpna med pistol, så, de er nettopp kjørt fra Nærbø der vi bor. De er på vei bort der A bor."

"Han sa han hadde veldig lyst at dere skulle møte han der. Bare ikke stoppe de midt på veien, for han var jo bevæpnet som sagt, med pistol."

Samtalen fortsetter videre, og i den forbindelse sier F blant annet følgende:

"Du må nesten finne ut hvor A, A har bostedsadresse henne. Og jeg vet ikke hvor adressen er, men de er på vei bort der for han skal sett fyr på huset hans sitt sa han. Han har fått et, jeg vet ikke om du skal kalle det et illebefinnende, der han mener på at han har funnet ut av masse mysterium. Han mener på han har masse [tekst utelatt] etter han. Så han er jo ganske ustabil."

"A skal sette fyr på sitt eget hus. Men han trengte en sjåfør, det er derfor min far kjører nå."

Underskrevet digitalt

Terje Nybøe (TNY004) 03.11.2025

side 5 av 32

12,01

"Jeg tror nok han har fått noe illebefinnende, for han sa jo at han visste alle mysterium og visste hvorfor (utydelig). Han visste hvem [tekst utelatt] og liksom."

"Jeg tror ikke far min har blitt truet, for det jeg vet er at A stoler på far min. Jeg tror nok det er grunnen til at han kom opp her, men pappa var oppe i hagen med han og snakket her på utsiden. Så når han kom inn, så fikk jeg en liten kommentar der han sa at A hadde [tekst utelatt]. Det er det jeg har hørt. Så fikk jeg jo høre denne her etterpå, at han skulle sette fyr på huset sitt når pappa var innom og sa hei, hallo og ha det egentlig. Og så satt de seg i bilen og så kjørte de, men jeg tror ikke far min har blitt truet. Jeg tror rett og slett at A bruker pappa for å ha en sjåfør som kan kjøre han til huset."

Etter hvert i samtalen er det noen lengre pauser der samtalen fremstår å være på vent. Etter litt over 30 minutter blir F bedt om å holde linjen, før samtalen avsluttes etter ca. 38 minutter.

4.4. Politiets respons

Operasjonssentralen leste ut melding til patruljene i politiets talegruppe 1 ("TG1") klokken 01:10:46. Patruljene U05S, CE31, V359, C91, E44 og B40 ble kalt opp, og meldingen som ble gitt var som følger:

"Kjør utrykning mot xxvegen på Klepp. Vi får en melding fra en [tekst utelatt] som sier at faren og en annen er på vei til den adressen for å sette fyr på den. Og de skal være bevæpnet. Vi får denne meldingen nå, og vi sitter i meldingsmottak. Mer info kommer. Det er gitt bevæpning på oppdraget. Dere kan gå over i TG3, U05 Sør, du leder. Kvitter."

På tidspunktet var det midlertidig bevæpning, og godkjente tjenestepersoner var bevæpnet med ladd pistol. I tråd med praksis ble det likevel gitt bevæpningsordre. MP5 var nedlåst i tjenestebilene.

Patruljen V359 (hundepatrulje) var bemannet av politioverbetjentene D og V1. V1 var på tidspunktet ikke godkjent for å bære våpen. Siden V1 hadde en patruljehund utgjorde V1 en slik ressurs at det likevel var godkjent at hen kunne kjøre patrulje.

I videre meldinger fra operasjonssentralen klokken 01:12:13 ble det gitt ytterligere opplysninger til patruljene som hadde meldt seg på oppdraget:

"Sånn vi forstår det, så skal far til melder ha blitt truet av han her A. Og han skal sitte i denne bilen selv, han A. Og han er nå på vei til xxvegen for å sette fyr på sitt eget hus, ifølge melder."

"Det vi har videre er at han her A skal ha fått et illebefinnende som melder sier at, han er veldig psykisk ustabil nå og at han skal ha en pistol med seg. Denne er det faren til melder som har sett. Melder har ikke sett denne selv."

Underskrevet digitalt

Terje Nybøe (TNY004) 03.11.2025

side 6 av 32

12,01

Det ble også meldt ut at H, som korrekt ble antatt å være A sin ene forelder, var registrert på adressen i xxvegen.

Klokken 01:12:52 foretok politiet "trippelvarsling" til AMK og brannvesenet, hvor det ble formidlet at det var kommet melding "om at det er noen personer med våpen som er på vei til xxvegen for å sette fyr på et hus der." Varslingen var kun for å informere, og det ble satt opp en talegruppe som de andre nødetatene lyttet i.

Patruljen B25 med C og B meldte seg i TG3 klokken 01:16:20. Patruljen satt på Jæren politistasjon og skrev rapporter før de skulle avslutte tjenesten klokken 01:30. Operasjonssentralen kalte dem ikke opp til oppdraget, men de var mye nærmere Klepp enn mange av de øvrige patruljene. De tok derfor på seg tung vernevest og klargjorde hjelmene sine. Patruljen fulgte med på samband, og ble etter hvert også koblet på oppdraget i talegruppen med de øvrige patruljene. Siden C var sjåfør var det ikke hensiktsmessig for hen å ha MP5. Hen spurte om B ville ha sin MP5, men det ønsket B ikke.

Innsatsleder V2, U05S, hadde ikke lang kjørevei og kjørte mot adressen som var gitt. De visste at A sin forelder var registrert på adressen og utenfor stod en bil registrert på den andre forelderen hans. V2 sin prioritet var å sørge for at huset ikke ble tent på med noen av foreldrene inne, og dette meldte V2 til patruljene på samband. Dronebilen kom også til adressen og søkte etter bilen med drone. De øvrige patruljene fordelte seg rundt i området for å forsøke å fange opp Audien. V2 ba også om at operasjonssentralen kontaktet en forhandler som var på jobb i Stavanger.

Klokken 01:22 leste operasjonssentralen ut at A hovedsakelig var omhandlet som vitne og fornærmet hos politiet, "ikke mye saker på han i det hele tatt". Videre ble det opplyst at han var registrert med tre pistoler, en revolver og tre rifler.

I kommunikasjonen med operasjonssentralen kom det frem klokken 01:28 at det innledningsvis skulle ha blitt fortalt fra melder at faren var blitt truet med inn i bilen. Klokken 01:31 korrigerte operasjonssentralen dette noe, og meldte følgende:

"Ja, nå har melder gått litt tilbake på dette med at faren skal ha blitt truet inn i bilen her. Hen sier at faren hens og A er gode venner og at A skal ha kommet inn til de i dag og fortalt faren til melder at han hadde noen hemmeligheter han ønsket å fortelle om. Og han visste om [tekst utelatt]. Og etter dette så skal far, V6, og A ha gått i bilen og kjørt mot den adressen".

Ettersom det var snakk om at V6 var truet med i bilen vurderte V2 om de kunne stå overfor en gisselsituasjon, og det ble viktig å få kontroll på og kontakt med de i bilen slik at de kunne få et bilde av situasjonen. Informasjonen om at A og V6 var kamerater og at V6 kanskje ikke var med ufrivillig gjorde at trusselbildet beveget seg litt opp og ned, og situasjonen var litt vanskelig å forstå skikkelig, noe flere av de involverte tjenestepersonene har forklart seg om.

Politiførstebetjent C har beskrevet dette som at det var usikkert hvor tvunget V6 var, men at A sin intensjon aldri ble nedtonet. Spørsmålet var om de var på rett sted, og om V6 var i fare eller ikke. C sa til B at hvis de stoppet bilen måtte de tenke polititaktikk, at det var en væpnet stans av kjøretøy. Selv om det kom meldinger som kanskje tonet situasjonen noe ned i forhold til det som var innledningsvis, måtte de ta høyde for at det kunne være reelt og farlig. C oppfattet meldingen som alvorlig, og trusselnivået som relativt høyt.

Underskrevet digitalt

Terje Nybøe (TNY004) 03.11.2025

side 7 av 32

12,01

Politi­overbetjent V1 har beskrevet at intensjonen var å finne A, stanse og kontrollere ham. A skulle hindres fra å komme seg til adressen det var meldt at han skulle tenne på.

Idet V2 skulle gi signal til forhandleren om å ringe kom meldingen om at en patrulje lå bak den aktuelle bilen.

4.5. Bilen stanses

Da B25 kom kjørende mot xxvegen så de at veien fra Bryne og gjennom Klepp var dekket opp av en annen patrulje. C forstod at den alternative veien for A og V6 å kjøre ville være Nordsjøveien, som har mindre trafikk. Patruljen kjørte derfor til et kryss like nord for Verdalen og tok oppstilling.

Tjenestepersonene i V359 hadde ikke helt bestemt seg for hvor de skulle posisjonere seg. Planen deres var å kle på seg tungt verneutstyr når de hadde funnet en plass, noe de ikke rakk å gjøre. På vei til å finne en plass passerte de stedet B25 hadde tatt oppstilling. Omtrent samtidig som V359 passerte B25 kom Audien med A og V6 kjørende.

V6 har i avhør forklart at han så en uniformert politibil, som han ga et blink med fjernlyset, men forklarte til A at han hadde ment å dimme lysene. Ingen av politibetjentene har merket seg noe blink, men de forstod straks at det var den riktige bilen de hadde observert.

V359 snudde og la seg bak, og B25 bak dem igjen. Bilene kjørte sør-/østover på Solavegen, fylkesvei 510, fra Borekrossen retning Kleppe sentrum, som går parallelt med boligfeltet hvor A bodde.

V6 har forklart at han sa til A at han nå kom til å få bot for et manglende skiltlys. Samtidig som han økte hastigheten spurte A om fartsgrensen på stedet, og V6 kjørte litt fortere enn det. Politibetjentene som lå bak merket seg ikke noen fartsøkning, og syntes kanskje heller at det gikk noe sakte.

V1 og D på V359 ønsket å få stanset bilen raskt, før bilen kom frem til adressen og før bilen kjørte inn i et tett bebygget område. De mente det var sikrere for publikum at stansen ble gjort på hovedveien de befant seg på. Hvis bilen med A ikke kjørte inn mot adressen, men fortsatte, ville han komme til Kleppe sentrum hvor det sannsynligvis var en del folk ute.

Politiet signaliserte med blålys. V6 har i avhør kommentert dette med "takkt gud for det". Audien blinket først til høyre, så til venstre og inn på en busslomme på venstre side av veien. V6 kjente til bussholdeplassen, og hadde ønsket å bli stanset der. Tanken hans var at politiet skulle få fri adgang til A i passasjer­setet, mens han selv skulle komme seg ut av bilen og over et gjerde i tryk­khet.

V359 kjørte forbi, og stanset 10-15 meter foran, på skrå i veibanen for å skape en form for blokkering. B25 kjørte inn bak Audien. C kjørte såpass nært at hvis bilen skulle begynne å rygge kunne de klare å blokkere den, samtidig som de ønsket å ha litt avstand.

Underskrevet digitalt

Terje Nybøe (TNY004) 03.11.2025

side 8 av 32

12,01

Da V6 kjørte inn i busslommen begynte A å lete etter pistolen. V6 ba A legge fra seg pistolen og forsøkte å forklare A at det var ham politiet var ute etter, på grunn av det manglende skiltlyset og hastigheten. A hørte ikke på oppfordringen, og tok ladegrep på pistolen. V6 sa noe slikt som "vet du hva A, da går i alle fall jeg ut og snakker med de", og mener svaret fra A var "eg må kanskje skjute meg ut av dette då".

4.6. Skuddveksling

4.6.1. Innledning

Avhørene som er gjort av personene på stedet er i all hovedsak sammenfallende og i samsvar med det som kan ses på video gjort av dronen på stedet. Fra det første til det siste skuddet ble avfyrt gikk det ca. ett minutt. I løpet av denne perioden ble det avfyrt over femti skudd. Situasjonen var tydelig dramatisk og kaotisk for de som var på stedet. Avhørene har derfor i begrenset grad klart å få frem detaljer fra hendelsesforløpet, som hvor mange skudd som ble avfyrt, eller hvor disse traff. I kapittelet gjengis først innholdet fra dronevideoen, deretter nærmere detaljer fra avhørene av de enkelte involverte, før resultater av de tekniske undersøkelsene presenteres.

4.6.2. Dronefilm

Dronen som var sendt opp for å lete etter Audien med A og V6 gjorde filmopptak. Opptakene inkluderer video fra visningen til operatøren, vidvinkelkamera, zoomkamera og termisk kamera. Vidvinkelkameraet har så stor avstand fra hendelsen at det ikke viser noe av betydning for saken, og opptakene med zoom og termisk kamera er derfor mest sentrale i saken. Videoene har ikke lyd, og det er derfor ikke mulig å høre skudd som blir avfyrt. Det er imidlertid mulig å identifisere en del skudd gjennom bevegelser og munningsflamme særlig på den termiske videoen.

Kripos har bistått Spesialenheten med å stabilisere, synkronisere og merke videoene, og å legge på lyd fra en video tatt opp av beboere i nærheten, slik at det er mulig å høre skudd i siste del av videoen.

Dronen begynte å filme området kort tid etter at bilen var stanset, klokken 01:36, og opptakene varer i ca. 14 minutter, der det siste minuttet er at dronen flyr bort fra stedet. Under skuddvekslingen skjer det mye på svært kort tid, og det er derfor ikke hensiktsmessig å forsøke å gjengi dette med grundige tidsstempler.

Videoens start viser Audien som har stanset omtrent midt i en busslomme. Cellebilen til B25 har stanset bak Audien, mens hundepatruljen V359 er skråstilt i høyre kjørefelt ved busslommens slutt, noe lengre unna Audien. C sitter inne i cellebilen. B står ca. midt i veien, på den gule midtstripen, omtrent midt langs siden på Audien. D og V1 har kommet ut av sin bil og står like utenfor dørene. Førerdøren til Audien synes å være åpen, og både V6 og A er fortsatt inne i bilen.

Etter ca. 10 sekunder har C kommet ut av bilen, og står ved førerdøren til cellebilen. D er i ferd med å bevege seg bakover og går noen meter bak B, som har samme posisjon som tidligere. V1 er i ferd med å åpne bagasjedøren til hundebilen.

Etter ca. 15 sekunder har V6 kommet ut av Audien, og står i døråpningen. C står som tidligere ved førerdøren til cellebilen. B har beveget seg noe bakover og står i veibanen ca. midt mellom cellebilen og Audien, og gjør tilsynelatende armbevegelser til V6. D er fortsatt i bevegelse like bak B. V1 har fått ut sin tjenestehund og står fortsatt like bak hundebilen.

Underskrevet digitalt

Terje Nybøe (TNY004) 03.11.2025

side 9 av 32

12,01

V6 har hendene sine oppe, men tar de etterhvert ned og blir stående på fortauet omtrent midt mellom cellebilen og Audien, inntil autovernet.

Etter ca. 25 sekunder virker alle tjenestepersonene å ha fokus mot Audien etter at førerdøren nylig har blitt lukket fra innsiden av A. D beveger seg bakfra og fremover langs førersiden på Audien, mens C beveger seg bak Audien og er i ferd med å bevege seg fremover langs passasjersiden. B står i veibanen ca. midt mellom cellebilen og Audien.

På dette tidspunktet er det vanskelig å slå fast med sikkerhet om en eller flere av tjenestepersonene har trukket pistol eller ikke. Dersom noen har trukket pistol har de den ikke pekende ut fra kroppen med utstrakte armer.

De påfølgende sekundene fortsetter tjenestepersonene bevegelsene fremover mot bilen. D kan synes å få en hånd på førerdøren, før hen gjør et lite rykk bakover og begynner å løpe til baksiden av cellebilen. Samtidig legger V6 seg ned på bakken. V1, som har hatt stilling med tjenestehunden på baksiden av hundebilen, huker seg ned på siden av hundebilen på motsatt side av der Audien er. C og B trekker seg bort fra Audien, delvis ut i veibanen og delvis bakover mot cellebilen. Samtidig er det synlig at de trekker pistolene sine.

C og B har sine våpen rettet mot Audien i ca. fire sekunder før også de er i dekning bak cellebilen. I denne forbindelse virker det som C sin pistol kan ha to bevegelser som fremstår som rekyl, der det ved den andre bevegelsen også er en synlig munningsflamme på det termiske kameraet. Etter denne andre bevegelsen synes en gjenstand å falle til bakken fra C sin pistol. C går da fra å bevege seg mot cellebilen samtidig som hen har skytestilling rettet mot Audien til mer målrettet løping.

På grunn av vinkelen og bakgrunnen er det vanskeligere å identifisere skudd avfyrt av B. Det bemerkes at det vil være svært vanskelig å skille bevegelser fra skudd dersom skuddtakten har vært høy. Våpenet viser en rekyl-bevegelse minst 3 ganger, med munningsflamme synlig én gang. Også B trekker inn bak cellebilen og blir stående ved høyre hjørne, delvis lent ut.

Etter 35 sekunder befinner D, C og B seg bak cellebilen. V1 er bak hundebilen, og V6 på fortauet mellom bilene. Det er vanskelig å se om det avfyres skudd i denne situasjonen, men i perioden fra ca. 45 til 50 sekunder er minst én munningsflamme synlig ved politibilen, fra hjørnet der både B og C befinner seg. I tillegg er det flere ganger "røykskyer" (trolig fra pulverisering av ruter) ved Audien, som formentlig stammer fra at det avfyres skudd mot og/eller fra bilen.

Etter 50 sekunder trekker alle politibetjentene seg noe inn bak cellebilen, omtrent samtidig som førerdøren til Audien går opp. De påfølgende sekundene er døren til Audien åpen. V6 reiser seg opp og beveger seg i retning bak cellebilen, hvor det synes å bli gjort noen armbevegelser i retning V6.

Etter 58 sekunder begynner A å gå ut av Audien. Han begynner umiddelbart å bevege seg bakover mot cellebilen, langs førersidene av bilene. A synes flere ganger underveis å ha armene oppe i skytestilling.

Underskrevet digitalt

Terje Nybøe (TNY004) 03.11.2025

side 10 av 32

12,01

Etter 1 minutt og 2 sekunder befinner A seg ved fremre hjørne til cellebilen. D, som har tatt imot V6 bak cellebilen, har begynt å bevege seg bakover fra cellebilen, i retning autovernet. C befinner seg ved cellebilens høyre hjørne, et lite stykke ut i veibanen. B er ikke synlig på videoen, og befinner seg bak cellebilen, i likhet med V6.

Fra dette tidspunktet har det vært mulig å sammenstille videoen med lydopptak, slik at det er mulig å høre skudd som avfyres.

Etter 1 minutt og 3 sekunder er A ved cellebilens førerdør. Han reduserer farten sin, og avfyrrer tre skudd i retning D, som har ryggen til.

To sekunder senere runder A hjørnet til cellebilen. I løpet av ca. fire sekunder avfyres en stor mengde skudd, også samtidig, slik at det ikke er mulig å si sikkert hvor mange skudd som avfyres. Et forsiktig anslag er 20 skudd. De påfølgende ca. fem sekundene reduseres antall skudd som avfyres, og det er tilsynelatende kun D som avfyrrer fire skudd.

B synes å falle til bakken omtrent med en gang A runder hjørnet. A beveger seg langs baksiden av politibilen, mot B og C. V6 står, men legger seg ned et lite stykke ut fra politibilen, og D ytterligere noen meter unna på motsatt side av V6 igjen. Like etter at B har gått i bakken faller også C. C synes likevel å avfyre to skudd mens hen ligger mer eller mindre på ryggen. D snur seg samtidig som A runder hjørnet, og kommer inn fra A sin side. Det er vanskelig å si når D begynner å avfyre skudd i situasjonen.

Idet A har passert langs baksiden og kommer mot politibilens høyre hjørne, befinner A seg helt inntil B som ligger på bakken. A begynner på dette tidspunktet å synke sammen. Det avfyres fortsatt skudd mens A synker sammen, uten at det er mulig å si sikkert om skuddene også kommer fra A.

Mens A ligger omtrent fullstendig flat med ryggen i bakken, avfyrrer D de siste tre skuddene.

Etter det siste skuddet er D stående like ved B og C. Mens D hylstrer pistolen reiser V6 seg, går forbi A som ligger livløs, og setter seg ned med B. D blir stående med C.

Ca. 20 sekunder etter det siste skuddet ble avfyrt blir to tjenestepersoner fra E44 synlige i videoen, ved hundebilen på vei fremover.

4.6.3. V6

V6 har forklart at han gikk ut av Audien og bakover. Politibetjentene ba ham komme ut med hendene på hodet. Han passerte en tjenesteperson og det virket på V6 som politiet forstod at han ikke var involvert på noe vis. V6 er kritisk til hvor nær politibilen bak parkerte, og til at politibetjentene ikke allerede hadde trukket våpnene. De stod med hånden på pistolen.

V6 har forklart at da han passerte en politibetjent sa han flere ganger "trekk – bevæpnet, trekk – bevæpnet", for å gi rettledning. V6 la seg ned på bakken. Da han hadde lagt seg ned på bakken hørte han et smell inne fra bilen. Lyden på skuddet gjorde at han forstod at det kom fra inne i bilen. Deretter startet skuddvekslingen.

Underskrevet digitalt

Terje Nybøe (TNY004) 03.11.2025

side 11 av 32

12,01

Etter den første sammenhengende skytingen var det et lite opphold, før det begynte på igjen og til slutt kom det bare sporadiske skudd, det vil si ett og ett skudd.

I notater han gjorde rett etter hendelsen har V6 skrevet at han mener det ble avfyrt 15-20 skudd mens A satt i bilen.

Politifolkene trakk seg tilbake bak politibilen. Der stod de i en klynge bak på høyre side, mot veibanen. V6 ropte om han også kunne komme bak politibilen, og fikk til svar at det var greit. Da reiste han seg, løp bakover, og stilte seg på det venstre hjørnet bak politibilen.

Fra hjørnet så V6 at førerdøren på Audien ble åpnet, og kort tid etter kom A løpende mot ham og rundet hjørnet på politibilen. A holdt pistolen foran seg i brysthøyde med to hender. Idet A rundet hjørnet ropte V6 "pass på" og kastet seg ned på bakken og ble liggende på bakken. Han vet ikke om det var ham selv eller andre som ropte "skyt" eller "skyt for faen". A avfyrt 3-4 skudd i rask rekkefølge, så raskt at V6 tror ikke han selv hadde fått lagt seg ned på bakken. Etter dette begynte politiet å skyte.

V6 beskriver at A var "klin inni" politibetjentene, som trakk bort fra hverandre og skjøt mot midten. V6 så at A segnet om, og på veien ned avfyrt han et skudd. Da A segnet om ble det avfyrt enda flere skudd fra tjenestepersonene, og det ble skutt til A lå stille. Et av skuddene medførte at ansiktet til A ble "flerret opp". V6 kunne se at brystkassen til A beveget seg, men han lå stille og V6 tror ikke A var i stand til å "lee på så mye som en lillefinger".

4.6.4. Politiførstebetjent C

C har forklart at hen, sammen med B, gikk ut av bilen. Hjelmene deres ble liggende. Det ble anropt og føreren av Audien, V6, fikk beskjed om å komme ut av bilen og holde hendene synlig. Han kom rolig ut av bilen og viste hendene. V6 sa noe slikt som "rolig, rolig, dette går fint".

Plutselig hoppet A over på førersiden. C begynte da å gå fremover mot bilen. På grunn av dugg var det vanskelig å se inn. C begynte å plassere pistolen i hylsteret, og tenkte å åpne bildøren for å bruke pepperspray inn i bilen. Før C kom så langt så hen A inne i bilen, med en gjenstand i hendene. For C virket det som om A ikke så hen. Det smalt før hen rakk å ta i dørhåndtaket. Slik C oppfattet det gikk skuddet ut på motsatt side, der D var.

C rygget vekk og trakk pistolen sin. C har forklart at da hen skulle trekke pistolen falt magasinet ut, slik at hen ble stående uten ammunisjon bortsett fra patronen i kammeret. Også i avhør med Vest politidistrikt har C forklart at det ikke ble avfyrt skudd fra våpenet mens hen førte magasinet ut. Hen vet ikke hva som skjedde, om hen kom borti en knapp, eller om pistolen traff beltet eller vesten mens. Dette satt hen litt ut, og det kom flere påfølgende smell. Etter C sin oppfatning hadde A sittet våpen en annerledes lyd enn politiets. C opplevde det som at A skjøt tomt et helt magasin.

C visste på dette tidspunktet ikke om D var skutt eller ikke. Det kokte og hen oppfattet det som en kamp på liv og død.

På et tidspunkt, da skytingen begynte, sa V6 "pass dere, han er godt trent".

Underskrevet digitalt

Terje Nybøe (TNY004) 03.11.2025

side 12 av 32

12,01

C sprang i dekning bak cellebilen og satt i et nytt magasin. Både C og B avfyrte skudd fra cellebilens høyre side mot Audien, men har ingen formening om de traff. C vet ikke hvor mange skudd hen avfyrte i den første sekvensen med skyting, men har i avhør gjort anslag på mellom to og fem. Hen vet ikke om skuddene traff. Skudd ble også avfyrt mot dem. Siden hen hadde mistet et magasin forsøkte hen å tenke rasjonelt i forhold til hvor mye ammunisjon hen hadde.

Etter hvert trakk C og B seg inn bak cellebilen igjen. Det ble stille, og C tenkte at A enten ladet våpenet sitt og gjorde seg klar, eller at han var blitt truffet og uskadeliggjort. C beveget seg utover i veien, til høyre for cellebilen, for å få oversikt. I dette øyeblikket hørte hen at V1 ropte noe som indikerte at A kom mot dem. Gjennom vinduene på cellebilen så C at A kom i "fullt firsprang" på motsatt side av bilen. C skjønte at A ville komme i ryggen på B og D, og fikk snudd seg. Hen hørte det ble skutt bak cellebilen, og observerte B, D og A, uten å kunne plassere dem, i det hen har beskrevet som en "mølje av personer".

Samtidig føltes det som om noen slo hen hardt i hælen med en slegge, og hen forstod at hen var blitt skutt. C beskriver at det gjorde forferdelig vondt, at hen følte hen ikke klarte å bevege seg, og kjente på redsel. For C var det masse smell og en "røre", der hen var i sjokk og alarmberedskap. Hen vet ikke om hen skjøt eller ikke skjøt. Området de var samlet på var 4-5 kvadratmeter. A kom "bardust" på dem slik at det var ekstremt trangt, veldig kaotisk og uoversiktlig. C så aldri at A ble skutt, og visste ikke at hen var skutt før hen lå på bakken. Hen vet heller ikke om hen selv har skutt A.

Plutselig ble det helt stille. C var redd for at A fortsatt skulle være i live, siden A var villig til å drepe både hen og de andre. C tenkte at hen måtte overleve, og at hen ville bli nødt til å "ta" A på nytt dersom hen begynte å bevege seg. I avhør med politiet har C forklart at hen opplevde det som at A skulle ta dem, at det var helt galskap og veldig uventet. Hen hørte ikke at A sa noen ting i løpet at hendelsen.

Underveis opplevde C det som at tjenestepersonene samarbeidet fint, men følte at de aldri fikk et sekunds mulighet til å samhandle eller planlegge mellom smellene fra A.

Foreholdt at tekniske undersøkelser viser at C ble truffet av et skudd i vesten sin sier C at hen ikke kjente dette, men ikke er overrasket ut fra antall skudd som ble avfyrt.

4.6.5. Politioverbetjent V1

V1 og D fra hundepatruljen gikk raskt ut av patruljebilen sin. D skulle bistå den andre patruljen, B25. På vei ut kom noen borti sirene-knappen, og V1 gikk tilbake for å slå denne av. Deretter gikk hen for å ta ut tjenestehunden sin og begynte å gå mot Audien.

V6 kom raskt ut av bilen etter å ha blitt anropt. Da hoppet A fra passasjeretsetet over til førersetet. V1 så at A gjorde bevegelser med armen. Hen tenkte da at A låste bilen, men har i etterkant tenkt at det kan ha vært et ladegrep hen så. V1 tenkte at A skulle gi gass med bilen, og at det kom til å bli en forfølgelse.

Underskrevet digitalt

Terje Nybøe (TNY004) 03.11.2025

side 13 av 32

12,01

D gikk rundt, bak og beveget seg fremover langs Audiens venstre side. Da hen stoppet ved stolpen på førersiden skjøt A mot D. D trakk seg hurtig bakover. V1 tenkte at D var blitt skutt, og at hen selv ville bli den neste som ble skutt. Siden hen oppfattet det som at A hadde låst bilen var det ikke et alternativ å forsøke å slippe hunden inn i bilen. V1 hadde bare lettvest og ingen hjelm. Hen trakk seg tilbake, og søkte dekning bak hundebilen.

Slik hen husker det begynte det gjentatt skyting ganske raskt, før hen hadde kommet tilbake og rundet egen bil. V1 forsøkte flere ganger å se forbi bilen, men så aldri noen personer fra denne posisjonen.

V1 følte at det var som krig, og begynte å bli redd for at A kunne ha kommet seg ut av bilen. V1 vurderte om hen skulle bevæpne seg med MP5-en til D, som fortsatt var nedlåst i bilen. Å låse ut denne er imidlertid en prosess, der V1 ville blitt veldig eksponert. Hen tenkte hen kunne bli skutt og drept hvis hen forsøkte å låse ut MP5-en, men også ødelegge skuddfeltet for kollegaene.

Idet den neste patruljen kom opphørte skytingen.

4.6.6. Politioverbetjent D

Da D gikk ut av hundebilen løp hen rundt ryggen til B, foran B25-bilen, og stilte seg bak Audien. Bilen ble anropt og V6 kom ut. V6 sa "ja, ja, ja", gikk med hendene høyt hevet og gjorde som han fikk beskjed om. D opplevde V6 som at han syntes politiet overdrev litt i deres fremferd. Dersom D hadde fått beskjed om at A satt med våpen i bilen, hadde hen ikke gått bort til Audien. Hen hørte ikke V6 si noe om dette. Etter at det første skuddet ble avfyrt la V6 seg ned i grøften og sa "dere må passe dere, han er trent".

Mens V6 kom bakover så D at A hoppet over i førersetet. C ropte "han kommer til å stikke, stans ham". D kjente at det var utrygt, men gikk forsiktig fremover, tok hånden på dørhåndtaket til førerdøren og så inn i bilen. Da så hen munningen på en pistol. A hadde pistolen i sin høyre hånd, hvilende på sin venstre skulder, pekende mot D. Hen rykket bakover, samtidig som det smalt og ruten eksploderte i ansiktet hans. D tror rykket reddet hen fra å bli skutt.

D snudde for å komme seg unna, og tror B og C begynte å skyte skrått inn i bilen. Etter hvert stilte D, B og C seg bak cellebilen for å få dekning. D er ganske sikker på at både C og B på dette tidspunktet skjøt mot Audien, og hen hørte skudd bli avfyrt fra Audien.

V1 satt på tidspunktet i dekning bak hundebilen. D tenkte at hen måtte ut i terrenget for å få en skuddvinkel som ikke var til fare for V1. Hen var i ferd med å hoppe over autovernet for å få skuddvinkel mot A, som hen trodde fortsatt satt i Audien. Plutselig smalt det bak hen, og hen opplevde det som at hen ble beskutt, at det "suste" i luften rundt hen.

A hadde kommet langs veien og rundet hjørnet på politibilen. A fremstod veldig bestemt, og gikk som en skytter. A stod og skjøt og skjøt og skjøt mot B og C. De var helt oppi hverandre. D oppfattet ikke at A sa noe i situasjonen, bare masse skriking og mange smell.

Underskrevet digitalt

Terje Nybøe (TNY004) 03.11.2025

side 14 av 32

12,01

D bråvndte og løp ut i veibanen for å få en skuddvinkel som ikke traff kollegaene. Da hen følte hen hadde en god skuddvinkel skjøt hen mot A til han falt. D tror hen avfyrte 5 eller 6 skudd før hen så skuddene hadde effekt og A lå helt nede på bakken. Da hen sluttet å skyte hadde hen en formening om at A beveget seg, men ikke mye, og hadde en slags "snorke-pusting". D tenkte underveis "han kommer til å drepe oss alle mann her, dette må jeg bare stoppe", og var veldig redd for at A skulle våkne til igjen og fortsette.

I avhør er D foreholdt dronevideoen. Hen kan ikke svare på hvor mange skudd som ble avfyrte etter at A lå nede, og hens opplevelse er at hen skjøt til A lå nede.

C skrek at hen hadde veldig vondt og B [tekst utelatt]. Samtidig kom mannskapene fra patruljen E44 løpende. D tok tak i C, og ga beskjed om at den andre patruljen måtte sjekke B, som hen trodde var alvorlig skadd.

D kledde av C og sjekket hen for skader utover foten. Hen kunne ikke forstå at C ikke var full av hull så mange ganger som det ble skutt i "møljen" av de tre.

D var livredd og kan ikke forstå at hen ikke ble skutt.

4.6.7. Øvrige forklaringer

G bor like ved stedet bilen ble stanset. Hen gikk ut da hen hørte sirener. Til politiet har G beskrevet at hen hørte "omtrent 5-6 skudd først, deretter var den en liten pause på kanskje 1 til 2 sekunder etterfulgt av 15-20 skudd, eller kanskje så mye som 20-30 skudd".

V7 bor også i nærheten, og har beskrevet at hen hørte to serier med skudd, og at det i alle fall var 20 skudd totalt, hvor den første serien ikke var "så heftig og besto av de 2-3 skuddene hen mener kan ha vært en 22mm", som hen oppfattet kom først, eller i alle fall tidlig, i rekkefølgen av skudd.

4.6.8. Sambandstrafikk

Følgende er transkripsjon av sambandstrafikken i forbindelse med skuddvekslingen. Noen av meldingene er sendt så tett i forbindelse med foregående meldinger at avsender ikke er registrert i lydloggen.

01:35:10		"Victor ligger bak bilen. Kjører langs hovedveien retning adressen. Over."
		"Bravo 25 legger seg og bak bilen."
01:35:30	C	"Skal vi stanse den eller?"
		"Ja, jeg tenker vi kan bokse den inne."
		"Ja, er ikke uenig i det."
01:35:45	V2	"Dere vurderer ut i fra stedet der. Echo 44 kjør i retning."
01:35:53	B	"Vi har tatt på blålys, ligger bak. Blinker til høyre her. Busslomme. Skal vi se."
01:36:07	C91	"Charlie 91 har observasjon via drone."
01:36:19	C	"Kjøretøyet har stanset. Kjøretøyet har stanset."
01:36:52	V1	"Okey. 98 98 fra Victor. En... Skudd. Skudd. Skuddveksling. Skuddveksling. Skuddveksling." (Skudd høres i bakgrunnen)
01:37:08	V1	"Trenger umiddelbar bistand, kulene hagler."

Underskrevet digitalt

Terje Nybøe (TNY004) 03.11.2025

side 15 av 32

12,01

01:37:22	V2	"Kan jeg få en vindusmelding?"
01:37:27	V4	"Det skytes aktivt fra bilen"
01:37:31	C91	"Kommer mot dere, kommer mot dere, kommer mot dere. Pass."
01:37:44	V4	"Kom og hjelp, fram og hjelp. To på bakken." "Skutt. Ambulanse. Ambulanse."

4.7. Tekniske undersøkelser

4.7.1. Antall avfyrte skudd

Tekniske undersøkelser av de involverte pistolene, både politiets og As, viste at alle fungerte normalt og ikke hadde feil.

De tre politibetjentene benyttet seg av politiets tjenestevåpen, Glock 45, 9 mm pistol. Pistolene var utstyrt med standard 17-skudds magasin.

Det er gjort funn av 12 patronhylser som kan spores til B sin pistol. Magasinet hans var tomt. I belteriggen hadde han et fullt magasin. Dette kan indikere at B avfyrte 17 skudd.

Det er gjort funn av 15 patronhylser som kan spores til C sin pistol. Magasinet hans hadde 5 gjenværende patroner. Dette kan indikere at han har avfyrte 12 skudd fra magasinet. Det har ikke lyktes å spore opp magasinet som falt ut fra C sin pistol innledningsvis i hendelsen. Derfor er det ikke kjent hvor mange patroner som kan ha vært igjen i dette. Ut fra dronevideoen synes det som C avfyrte minst ett, mulig to skudd, før magasinet falt ut. Ytterligere ett skudd kan ha vært i kammeret og blitt avfyrte etterpå, noe som kan samsvare med antall patronhylser som er funnet.

Det er gjort funn av 4 patronhylser som kan spores til D sin pistol. Magasinet hans inneholdt 11 patroner. Dette kan indikere at han avfyrte 6 skudd.

Videre er det gjort funn av en rekke prosjektil og prosjektilfragmenter, hvor noen, men ikke alle kan spores til de ulike tjenestepersonene.

Basert på patronhylsene kan det slås fast at de tre politibetjentene avfyrte 31 skudd til sammen. Ut fra antall gjenværende skudd i magasinene kan det likevel være mulig at det ble avfyrte 38 skudd til sammen fra politiet. Helt nøyaktig antall skudd er ikke mulig å fastslå med sikkerhet, og det er heller ikke avgjørende å vite det eksakte tallet.

A benyttet seg av en Heckler & Koch P30SK 9 mm pistol. Da den ble funnet var den satt i et 20-skudds magasin, som var tomt. Magasinet er en forlenget utgave sammenlignet med standard magasin, som er 13-skudds. Pistolen var lovlig registrert på A. I nærheten av A ble det også funnet ytterligere ett magasin til pistolen hans, et standard 13-skudds magasin, som inneholdt 8 patroner. Det er gjort funn av 21 patronhylser som er avfyrte i pistolen til A. Basert på kapasiteten i magasinene kan A ha avfyrte 25 skudd, forutsatt at begge magasinene var fulladet. Funnene i bilen, som omtalt i kapittel 4.7.2, kan samsvare med at A avfyrte fem skudd mens han var i bilen.

4.7.2. Undersøkelser av omgivelser og biler

Inne i Audien ble det funnet 5 patronhylser av ammunisjonen som A benyttet. Det ble funnet tre magasin, med henholdsvis 10, 10 og 20 patroner. I baksetet lå en rifle, Smith & Wesson 1854 .44-kaliber, ladet med ni patroner. Riflen var registrert på A.

Underskrevet digitalt

Terje Nybøe (TNY004) 03.11.2025

side 16 av 32

12,01

På gulvlisten til førerdøren ble det funnet to bloddrypp.

Inne i kupéen til bilen ble det funnet to prosjektiler som kan spores til B sin pistol, og to prosjektil avfyrt av politiet, uten at det kan slås fast hvem som avfyrte disse skuddene.

Bak på bilen er det registrert 6 skader fra prosjektiler, som stammer fra tre skudd bakfra og mot bilen, og ett skudd innenfra bilen og ut.

På høyre side er det registrert 8 skader fra prosjektil, som har utseende som direkte treff fra prosjektil avfyrt mot bilen. To prosjektiler funnet i skadene kan spores til C og ett prosjektil til B.

Bilens frontrute har 8 skader, alle påført innenfra bilen og ut. Fem er direkte treff og tre sannsynligvis sekundærtreff. Et prosjektil funnet på dashbordet, ved en skade som ikke perforerte frontruten, kan spores til B.

Inne i bilen er det funnet fire skader. Ett sekundærtreff fra skade på siden, ett direkte treff innenfra og to direkte treff fra utsiden.

På politiets cellebil, som ble brukt av patruljen B25, er det funnet tre skader fra prosjektiler. Ett treff er helt bak på høyre side. Dette har gått mot bilen, retning bakover, og prosjektilen kan spores til C. Rett over høyre baklykt er en streifskuddskade. På passasjerdøren på høyre side over sidespeilet, er en skade som har kommet bakfra med spiss vinkel fremover. Prosjektilet kan spores til B.

Det er også funnet skader på to bygninger i nærheten. I et bolighus er det funnet en prosjektilskade. Kripes sine undersøkelser viser at skuddet stammer fra området ved bussholdeplassen. Inne i skaden ble det funnet et prosjektilfragment som stammer fra As pistol.

Videre er det funnet en skade på en bygning i [tekst utelatt] med form og utseende som en prosjektilskade. Det er ikke funnet forholdsmessig å gjennomføre ytterligere undersøkelser for å undersøke skaden nærmere, og eventuell opprinnelse til skuddet er derfor ikke kjent.

4.7.3. Sakkyndig likundersøkelse

Ved den sakkyndige likundersøkelsen av B ble det sikret et prosjektil fra B sin høyre skulder som kan spores til As pistol.

Fra omtalen av funn ved den sakkyndige likundersøkelsen av A gjengis følgende fra Kripes sin åsteds- og undersøkelsesrapport:

"Det ble sikret flere prosjektiler og prosjektilfragmenter med kobbermantel (KC-1 – KC-6 og KC-8) fra avdødes kropp. Prosjektilet KC-1 var i venstre sete. Prosjektilet KC-2 var i venstre ankel. Prosjektilet KC-3 var i høyre skulder. Prosjektilfragmentet KC-4 var i buken. Prosjektilene KC-5 og KC-6 var ved venstre bryst. Prosjektilet KC-8 var ved venstre nyre.

Resultater

Det taler med stor sikkerhet for at prosjektilene KC-2 og KC-3 stammer fra patron avfyrt i pistolen K-2, utstedt til C.

Underskrevet digitalt

Terje Nybøe (TNY004) 03.11.2025

side 17 av 32

12,01

Det taler med stor sikkerhet for at prosjektilene KC-5, KC-6 og KC-8 stammer fra patron avfyrt i pistolen M-1, utstedt til D.

Det ikke kan trekkes noen konklusjon hvilket av politiets tjenestevåpen som prosjektilene KC-1 og KC-4 er avfyrt fra."

4.7.4. Undersøkelser av klær og utstyr

I klærne til A ble det funnet flere skader, både på jakke, genser, bukse og støvel. Det vises til øvrige punkter vedrørende skadene A ble påført på kroppen, 4.7.3, 4.7.5 og 4.10.1.

På C sin vestre støvel ble det funnet en skade som samsvarer med et innskudd. Kripos sine undersøkelser taler til en viss grad for at skaden er forårsaket av et prosjektil fra en patronavfyring i A sin pistol.

I den høyre skulderbeskyttelsen på tungvesten til C, mellom lagene i ballistikkbeskyttende innlegg, ble det funnet et prosjektil som samsvarer med A sin pistol.

I B sin tungvest er det funnet en gjennomgående skade på venstre overarmsbeskyttelse, samt to prosjektil som samsvarer med A sin pistol.

I B sin venstre støveltupp er det en skade i sålen, som er forenlig med en skuddskade, med innskudd i tuppen og utskudd på undersiden. Kripos sine undersøkelser taler sterkt for at det er politiet som har avfyrt prosjektilet som laget denne skaden. Bakgrunnen er tydelig forskjell i skaden politiets ammunisjon forårsaker sammenlignet med ammunisjonen A benyttet.

4.7.5. Sammendrag og vurderinger

Fra Kripos sin åsteds- og undersøkelsesrapport gjengis hele kapittelet om sammendrag og vurderinger:

"Resultatet fra den foreløpige obduksjonsrapporten viser at avdøde B antas å ha dødd på grunn av forblødning som følge av den påviste skuddskaden gjennom begge lungene og luftrøret.

Resultatet fra den foreløpige obduksjonsrapporten viser at avdøde A antas å ha dødd som følge av de påviste skuddskadene, der skaden i hodet må regnes for absolutt og tilnærmet øyeblikkelig dødelig.

A har hatt en blødende skade, mens han satt i fremre passasjer sete i Audien. Det kan ikke utelukkes at dette skyldes et eller flere av de påviste skuddskadene.

Politiet har avfyrt minst 31 patroner under hendelsen, det kan ikke utelukkes at det er patronhylser som ikke er funnet under vår åstedsundersøkelse. Patronavfyringene er fordelt slik at C har avfyrt 15 skudd, B 12 og D har avgitt 4 skudd.

Alle prosjektilskadene i frontruta på Audien har kommet med retning innenfra.

Underskrevet digitalt

Terje Nybøe (TNY004) 03.11.2025

side 18 av 32

12,01

Sett ut fra åstedsundersøkelsen og dronevideoen taler resultatene sterkt for at mantelfragmentet KA-81 som satt i dashbordet på Audien, stammer fra en patronavfyring inne i Audien fra A sin pistol. At et prosjektil fragmenterer, skyldes at det treffer et hardt materiale med slik kraft at mantelen "sprekker" og separerer seg fra blykjernen til prosjektilet. Frontruter er laminerte, og kan forårsake slik mantelseparasjon. Sett i sammenheng med funnstedet til mantelfragmentet KA-81, sannsynliggjør dette at det kan stamme fra en gjennomskyting av frontruten. Det er ikke mulig å si noe om en eventuell skuddretning.

A har avfyrt minst 5 patroner inne i Audien og minst 16 patroner på utsiden av bilen. Det kan ikke utelukkes at det er patronhylser som ikke er funnet under vår åstedsundersøkelse. Resultatene taler til en viss grad for at A har skiftet magasin eller ladet opp magasinet som satt i våpenet K-3.

Magasinet som satt i våpenet hadde en kapasitet på 20 patroner og det var tomt da det ble sikret. I Audien lå magasinet K-4, som passer i våpenet K-3.

Magasinet har en kapasitet på 13 patroner og inneholdt 8 patroner. Det kan ikke utelukkes at A startet avfyring med dette magasinet før han skiftet til magasinet som ble funnet i våpenet K-3.

Et av prosjektilene som A avfyrt inne i bilen har hatt retning mot politibilen som sto parkert bak, men har gått gjennom nakkestøtten og deretter truffet overgangen mellom glass og karosseriet på bakluka. Det ble sikret et messingfarget mantelfragment som satt fast i dashbordet, som kan være en indikasjon på at A har avfyrt minst et skudd i frontruten og at prosjektilet har fragmentert slik at mantelfragmentet satt seg fast i dashbordet.

Resultatene taler sterkt for at A ikke har avfyrt skudd med riflen som lå i bakset på Audien. Magasinet som satt i våpenet har en kapasitet på ni patroner, og var fylt med ni patroner. Det er heller ikke påvist patronhylser av dette kaliberet under åstedsundersøkelsen.

A har truffet B med 3 prosjektiler. Et prosjektil har stoppet i skulderbeskyttelsen, et prosjektil har stoppet i overarmsbeskyttelsen og et prosjektil har gått gjennom overarmsbeskyttelsen og så vidt sneiet det ballistikkbeskyttende innlegget uten å stanse, før det har gått videre inn i venstre skulder og påført B dødelige skader.

A har truffet C med et prosjektil, som har stoppet i overarmsbeskyttelsen på Cs tungvest. Det er noe usikkerhet hvorvidt det er A eller politiet som har påført C skuddskaden i foten. Ut i fra forsøk gjort med støvelen til C taler det til en viss grad for at det er A som har avfyrt prosjektilet som har truffet C i venstre foten.

Resultatene taler sterkt for at det er politiet som har avfyrt prosjektilet som har truffet lengst frem på støvelen til B. Dette begrunnes med utseende på skaden, som har store likheter med prøveskyting i tilsvarende støvel med politiets ammunisjon.

A har avfyrt prosjektilet som ble sikret fra husveggen [tekst utelatt], sett i sammenheng med dronevideoen er det sannsynlig at dette er første

Underskrevet digitalt

Terje Nybøe (TNY004) 03.11.2025

side 19 av 32

12,01

avfyrte skudd i hendelsen. Ut fra den rekonstruerte eksternballistikken jf. fig. 6 er det stor sikkerhet for at dette skuddet er avfyrt av A inne i bilens kupe. Skuddet synes å være avfyrt da D var nær førerdøren.

Av dronevideoen fremkommer det at A avfyrrer minst tre skudd i retning mot D, på relativt kort avstand, sannsynlig vis under 10 meter.

Undersøkelsene viser at den tunge vernevesten til B fungerte som den skulle og at det ikke er noe som tyder på at vesten ikke var korrekt påført.

A har to skuddskader i venstre bryst som har vinkel skrått ovenfra og svakt inn mot midten. Det er sikret to prosjektiler i enden av skuddkanalen som er avfyrt fra D sitt våpen. En forklaring på disse skuddskadene er at A har vært kraftig fremoverlent, eller at A har ligget når skuddene har truffet. Av videoen fra dronen underbygges det at skuddene er avfyrt mens A ligger på bakken.

På jakken A-1 til A var det langt flere skader (30 stk.) enn på trøyen A-4 (12 stk.). Årsaken til dette vites ikke, men det kan tenkes at A har gått med jakken åpen og/eller at jakken var for vid, slik at den lå i folder. Det store antall skader i (7 skader), kan muligens forklares med at hetten kan ha vært rullet sammen og ikke vært over As hode. Det kan bemerkes at antall skader i genseren korresponderer med skadene i As overkropp."

4.8. Skuddvekslingen avsluttes

Patruljen E44 var bemannet av politiførstebetjent V3, politioverbetjent V4 og politioverbetjent V5. Alle tjenestegjorde på tidspunktet som instruktører ved seksjon for operativ trening og utvikling. V4 er IP3-godkjent og fungerer som aksjonsleder. V3 er IP3-godkjent og har funksjon som "medic", blant annet utstyrt med personlig sanitetssatt. Hen har også sanitetserfaring fra Forsvaret. V5 er IP4-godkjent og har tidligere lang erfaring fra Utrykningsenheten. V5 var sjåfør, V4 satt i passasjeretsetet fremme og V3 i baksetet.

Patruljen ble kalt ut på oppdraget innledningsvis, og kjørte fra Stavanger for å fange opp bilen med A og V6. Da huset til A var dekket opp av andre patruljer, posisjonerte de seg ved en sentralt plassert rundkjøring i nærheten, i Kleppe sentrum, ca. én kilometer fra stedet hvor Audien senere ble stanset.

Da meldingen kom om at patruljene B25 og V359 lå bak Audien forstod V5 at bilen var på vei mot dem, og de ble stående for å kunne fungere som en "sperrepost". Ved meldingene om at bilen var i ferd med å stanse kjørte patruljen mot dette stedet.

Patruljen var den første som kom til stedet foruten de to som var direkte involvert i skuddvekslingen.

V5 har forklart at hen hørte melding om skyting rett før de ankom stedet. Da de ankom få sekunder etter kunne de høre ytterligere skudd. Patruljen stanset anslagsvis 50 meter unna busslommen hvor Audien og de to første politibilene hadde stanset. Både V5 og V4 har forklart at de kunne se D avfyre det som ble de siste skuddene, omtrent da de var på vei fremover.

Underskrevet digitalt

Terje Nybøe (TNY004) 03.11.2025

side 20 av 32

12,01

V3 har forklart at de oppfattet at de opplevde situasjonen som farlig. De var eksponert for å bli truffet av skudd da de kjørte mot stedet. V3 var den eneste som hadde fått på seg tungt verneutstyr og gjorde klart tohåndsvåpen, siden hen satt i baksetet. V3 og V4 forberedte seg på å kunne besvare ild, da V4 forstod at skytingen var ferdig, og de løp frem for å begynne å gi medisinsk behandling.

4.9. Medisinsk behandling

Flere av tjenestepersonene som kom til stedet i etterkant av skytingen har beskrevet det de møtte som en krigssone, eller ekstremt.

Klokken 01:37 foretok operasjonssentralen en "trippelvarsling" til AMK og brannvesenet. I løpet av samtalen ble det videreformidlet opplysninger som kom inn om at to personer var skutt. Flere ambulanser ble sendt mot stedet, men kjøretiden for disse ble beregnet til 7-8 minutter.

[tekst utelatt].

Det var V3 som tok ansvar for pasientbehandlingen av B. V3 har i avhør beskrevet at da hen kom frem til stedet hadde hen tre pasienter å velge mellom, og i løpet av et sekund gjorde hen en rask vurdering. C satt oppreist og var stabil, mens både A og B lå på rygg og fremstod kritisk skadd. A fremstod å være "ganske borte", og V3 begynte pasientbehandling på B.

V4 kom også frem, og fikk høre at C var skutt i foten, men hadde det bra. Hen oppfattet A som død, urørlig med flere kulehull, men sjekket ikke puls eller pust. Siden det fortsatt var liv i B hjalp hen V3.

V5 tok oppgaven med å ha kontroll og oversikt på stedet frem til innsatsleder kom frem. Hen har beskrevet at B holdt på å dø og at det hastet å hjelpe hen. A blødde fra overkroppen, hadde blod i ansiktet og i munnen og var ikke bevisst. V5 så ingen brystkasse som gikk opp og ned eller tegn på pust. Senere fikk hen høre at A hadde svak pust, noen få ganger i minuttet.

[tekst utelatt].

V3 formidlet til V4 at skaden til B var livstruende. De måtte få B til sykehuset, og siden ambulanse var for langt unna måtte de begynne å kjøre med egen bil, såkalt "load and go". [tekst utelatt].

[tekst utelatt].

C blødde og hadde sterke smerter. En tjenesteperson kjørte hen til sykehus med politibil etter at B var kjørt bort, ca. ti minutter etter siste skudd.

Samtidig jobbet andre tjenestepersoner med A. Siden det var gått noen minutter og ambulanse var på vei anbefalte operasjonssentralen at det ble gitt førstehjelp frem til ambulanse var på stedet.

V5 har i avhør forklart at hen forstod det slik at A pustet, men ikke optimalt, kanskje seks ganger i løpet av et minutt, og pulsen var svak. En ambulanse kom til og tok med seg A, med en politibetjent i ambulansen og en politibil ifølge. C har forklart at noen av de som kom til sa at A var død, mens andre sa at det var puls.

Underskrevet digitalt

Terje Nybøe (TNY004) 03.11.2025

side 21 av 32

12,01

Basert på dronevideoen gikk det ca. ti sekunder fra det siste skuddet ble avfyrt og til V6 var fremme hos B. V3 løper på videoen mot personene som ligger nede. I ca. tre sekunder ser han mot C, som D allerede var ved, før hen fortsetter direkte til B. Fra siste skudd ble avfyrt til V3 var begynt pasientbehandlingen på B gikk det ca. 35 sekunder.

Ca. fem minutter etter siste skudd ble avfyrt kan en gruppe tjenestepersoner ses undersøke A. Etter noen undersøkelser blir A liggende en periode uten at noen jobber med ham, før det senere settes i gang noe mer arbeid, blant annet blir han pakket inn i folie. Dronen flyr bort fra stedet ca. 12 minutter etter at siste skudd ble avfyrt. På det tidspunktet var det ikke kommet noen ambulanse frem.

Klokken 01:55 ga V2 følgende beskrivelse av situasjonen til operasjonssentralen:

"B40 har med skadd kollega skutt i ankel. Kjørt "load and go" til akuttmottak. Vi har en kollega skutt i bryst som jobbes på med to ambulanser og legebil lenger opp i Verdalen. Og så har vi en livskritisk skadd gjerningsperson som og tas vare på av ambulanse og er på vei til "load and go" her".

[tekst utelatt].

4.10. Enkelte oppsummeringer

4.10.1. A

A ble truffet av ni skudd, hvorav tre var gjennomskytinger. I tillegg hadde han en skade som stammer fra et streifskudd, trolig i sammenheng med en av gjennomskytingene. Ett skudd ble funnet i venstre fot, ett i setet, en gjennomskyting var i hodet og øvrige treff var i overkroppen.

Underskrevet digitalt

Terje Nybøe (TNY004) 03.11.2025

side 22 av 32

12,01

Fra obduksjonsrapporten gjengis følgende:

"Obduksjonsfunnene taler sterkt for at døden skyldes de påviste skuddskadene, der skaden i hodet (1 -> 2) må regnes for absolutt og tilnærmet øyeblikkelig dødelig. Det foreligger totalt 9 skuddskader, hvorav 3 er gjennomgående (1 -> 2, 15-> 18 og 16->19). Skade nr. 13, 14, 16 (->19) og 20 er alvorlige og potensielt livstruende, mens skade nr. 9, 15 (-> 18), 21 og 25 er moderat. Øvrige skader er bagatellmessige."

"Etter skaden i hodet inntraff, så har ikke A kunnet bevege seg. Ingen av de øvrige skadene er umiddelbart dødelige, og en kan bevege seg etter skadene er påført. En kan ikke si noe med sikkerhet med hensyn på rekkefølgen av disse skadene."

Obduksjonsrapporten kan ikke slå fast med sikkerhet om noen av skadene ble påført mens A satt i bilen.

Ved rettstoksikologisk undersøkelse ble det ikke funnet spor av rusmidler.

4.10.2. Politibetjent B
[tekst utelatt].

4.10.3. Politiførstebetjent C
Vest politidistrikt har i forbindelse med sin etterforskning innhentet en rettsmedisinsk uttalelse vedrørende skaden C ble påført ved hendelsen. Skaden beskrives der slik:

"Det foreligger en skade i venstre ankel som har gitt knusningsbrudd av ankelbeinet. Denne har en sårskade fortil på ca. 5 mm og en sårskade baktil på ca. 6 mm. Retningen er fra venstre mot høyre, forfra og bakover og med en vinkling mot midtlinjen. Små beinfragment bakenfor ankelbeinet passer med at skaden har retning forfra og bakover. Skadene vurderes som moderat da den har skadet bein og krevd kirurgisk behandling. Den har ikke skadet vitale strukturer eller nerver."

Uttalelsen er avgitt 7. februar 2025. På det tidspunktet ble det sagt følgende om videre utvikling:

"Skaden er forventet å bli tilhelet for å kunne tåle full vektbelastning i løpet av 2 - 3 måneder. C skal belaste lite de første seks uker og deretter gradvis økende belastning avhengig av smerter. Selv om en forventer at foten kan belastes i løpet av ca. 3 måneder, kan det ta lengre før en har normal funksjon av foten. En vil kunne oppleve stivhet i foten i lengre tid etter skaden og ha smerter som kan begrense funksjon og belastning. Tilheling og senere funksjon vil også dels avhenge av opptrening."

Skaden beskrives videre som "forenelig med en skuddskade med inngang fortil mot yttersiden og utgang baktil mot innsiden. Utseende av skaden i huden og på CT-bilder

Underskrevet digitalt
Terje Nybøe (TNY004) 03.11.2025

side 23 av 32

12,01

passer med dette. Det kan passe med at hen gikk mot der det foregikk skyting da hen ble skutt."

I anmodningen fra politiet ble det også bedt om en tilbakemelding vedrørende hvilken ammunisjon som var benyttet. Dette er besvart slik:

"Ut fra utseende av skaden og at den har gått gjennom kroppen, så kan en ikke med sikkerhet si noe om hvilken ammunisjon som er benyttet. Det er anmerket at det er relativt lite både inngang- og utgangshull og således at ammunisjonen ikke har hatt noen fragmentering da den har gått gjennom kroppen.

Helmantlet ammunisjon vil i større grad kunne gå igjennom kroppen enn ammunisjon som ikke er helmantlet, særlig om en treffer bein, men også ammunisjon som fragmenterer kan gå hele gjennom kroppen selv om den treffer bein. En kan derfor ikke konkludere med sikkerhet vedrørende ammunisjon benyttet, men fravær av metallfragment i skuddkanalen sammen med liten utgangsåpning kan trekke i retning av at helmantlet ammunisjon er benyttet."

4.10.4. V6

V6 ble ikke fysisk skadet som følge av hendelsen, men ble pågrepet og siktet for medvirkning til drap og drapsforsøk.

V6 ble fraktet til sykehuset i Stavanger, hvor det ble tatt blod- og urinprøve av ham. Der begynte han også å notere ned det han hadde opplevd. Etter undersøkelsene på sykehuset ble han satt på celle på politistasjonen, der han opplevde å bli tatt godt vare på. Ifølge pågrepelsesrapporten ble V6 pågrepet klokken 01:40 og satt i arrest klokken 03:59. Han ble løslatt klokken 19:48.

Straffesaken som ble opprettet mot V6 i forbindelse med hendelsen er senere henlagt av riksadvokaten 6. februar 2025 som intet straffbart forhold anses bevist.

V6 anmeldte senere politiet for beslutningen om å pågripe ham. Spesialenheten har henlagt anmeldelsen, da det ikke ble funnet rimelig grunn til å iverksette etterforskning, en beslutning som senere ble opprettholdt av riksadvokaten etter klage.

4.11. Mulig motiv hos A

Som omtalt over er det ikke gjort funn av rusmidler i blodet til A. Det er heller ingen andre holdepunkter for at A skal ha vært ruset under hendelsen.

Politiet har i sin etterforskning avhørt en rekke personer i A sin omgangskrets, og gjennomgått både databærere og kontoopplysninger til A. I forbindelse med etterforskningen har Vest politidistrikt innhentet en sakkyndig vurdering av A sin psykiske helse på tidspunktet for skytingen. I sakkyndig rapport avgitt 27. juni 2025 konkluderes det med følgende:

[tekst utelatt].

4.12. Atskillelse

Klokken 02:33 ble det formidlet fra operasjonsleder på sambandet at de involverte tjenestepersonene skulle holdes atskilt så langt det lot seg gjøre, og åstedet fryses. V2 meldte da tilbake at et mottaksapparat allerede var klart inne på politistasjonen.

Klokken 04:17 ble det loggført følgende under overskriften "DEFUSE":

Underskrevet digitalt
Terje Nybøe (TNY004) 03.11.2025

side 24 av 32

12,01

"Alle som var tilknyttet oppdraget blir samlet i møterom i 3 etg. lavblokk. KSO leder [...] tar dem i mot. PM vil også delta. Det er bestilt mat og drikke".

Flere av de involverte tjenestepersonene har forklart at de skjønnte at det ville bli en sak for Spesialenheten, og at det er godt kjent i politiet at man da ikke kan snakke sak med hverandre.

V4 og V3 fulgte B til sykehuset, før de dro inn til Stavanger politistasjon. V5 ble kjørt inn av en tjenesteperson som kom til i etterkant.

C ble kjørt til Stavanger Universitetssykehus av en patrulje som kom til etter skytingen. C var fortsatt på sykehuset, og hadde ikke snakket med noen av tjenestepersonene som var involvert i hendelsen da hen ble avhørt av Spesialenheten.

Etter at C og B var kjørt bort var det kommet mange tjenestepersoner til stedet. V1 og D tok kontakt med innsatsleder, og ble sendt inn til Stavanger politistasjon. De kjørte sammen inn til stasjonen. D har forklart at de ikke snakket om saken underveis. Inne på stasjonen ble de atskilt.

På Stavanger politistasjon ble det avholdt et møte. Noen har omtalt dette møtet som en debrief, noen som defuse. Spesialenheten bemerker for ordens skyld at det er vår erfaring at innholdet i disse begrepene ikke oppfattes helt entydig i politiet.

V2 har forklart at hen ble satt til å ta defuse, men først snakket hen med D og deretter C på sykehuset. Deretter hadde de defuse i den grad de kunne, hvor det ikke ble snakket sak, men folk var samlet. V2 beskriver at folk ikke hadde så mye på hjertet, og flere var frustrert over å ikke kunne snakke sak. Videre har hen forklart at dette var vanskelig, men det ble overholdt, og at politimesteren var ganske tydelig der.

Ledelsen snakket om mental helse, hjelpetilbud, og hvor viktig det var å ta vare på hverandre, men at ingen skulle snakke sammen om det de skulle forklare seg om i avhør. I tillegg ble det gitt avklaringer vedrørende hvem som skulle gjøre hva og hvem som skulle skrive rapporter.

V3 oppfattet politimesteren slik at de skulle ivareta involvert personell, at de kunne prate sammen, men ikke om ting som var relevant for saken.

V5 beskriver at man ikke snakket sak, men enkelte fikk anledning til å sette ord på følelsene sine og hvordan de hadde det.

Underskrevet digitalt

Terje Nybøe (TNY004) 03.11.2025

side 25 av 32

12,01

V1 har også forklart at de ikke fikk lov til å snakke sak, bare satt sammen, og at det var et behov for å møtes i forbindelse med en såpass belastende hendelse. Hen har forklart at det ikke er alltid man trenger så mye, at det var mye stillhet i rommet, men likevel godt å være der.

D deltok ikke på møtet, for å ikke skape noen tvil rundt atskillelsen.

Tjenestepersonene ble etter hvert sendt hjem med pålegg om å ikke kontakte hverandre før de var avhørt.

Spesialenheten foretok avhør av de mest sentralt involverte, C, D og V1 28. desember 2024. C ble avhørt ca. klokken 10:00 på Stavanger Universitetssykehus, mens D og V1 ble avhørt parallelt ca. klokken 14:00.

V2 ble avhørt påfølgende dag, 29. desember 2024. Mannskapene fra E44, V3, V4 og V5 ble avhørt parallelt 30. desember 2024.

5. Spesialenhetens vurdering

5.1. Innledning og avgrensing

Spesialenheten for politisaker skal etterforske og påtaleavgjøre saker der det er spørsmål om ansatte i politiet eller påtalemyndigheten har begått straffbare handlinger i tjenesten, jf. påtaleinstruksen § 34-1. Dersom noen blir alvorlig skadet eller dør som følge av politiets tjenesteutøvelse, skal etterforskning iverksettes selv om det ikke er grunnlag for mistanke om en straffbar handling, jf. påtaleinstruksen § 34-6 annet ledd.

For Spesialenheten er saksforholdet avgrenset til skuddene B, C og D avfyrte mot A. Det er ikke funnet rimelig grunn til å etterforske andre omstendigheter ved politiets oppdragsløsning. Saken er også avgrenset mot straffeloven § 188 om uforsiktig omgang med skytevåpen.

5.2. Grunnlaget for vurdering av straffansvar

Den strafferettslige bedømmelsen av forholdet må, på samme måte som i andre straffesaker, bygge på de strafferettslige bevisvurderingsprinsippene. Et sentralt prinsipp er at enhver rimelig og fornuftig tvil skal komme mistenkte til gode. Dette innebærer at det alternativ som er mest gunstig for mistenkte må legges til grunn ved tvil om faktum. Videre må spørsmålet om straffansvar vurderes ut fra en samlet vurdering av hvordan situasjonen der og da fortonet seg for de aktuelle tjenestepersonene, jf. straffeloven § 25. Disse prinsippene gjelder generelt i strafferetten og ikke bare for politiet.

Spesialenheten skal vurdere om B, C og D sin bruk av skytevåpen representerer et straffbart forhold. Spesialenheten har vurdert saken etter straffeloven § 275 om forsettlig drap. På grunn av sammenfallet i hendelsene og deres handlinger har Spesialenheten ikke funnet grunn til å skille mellom dem i vurderingen.

Når det gjelder valget av subsumsjon, drap, presiserer Spesialenheten at dette er basert på en totalvurdering av hendelsen. I teorien kan forsettlig til hver enkelt av tjenestepersonene ha variert, også mellom hvert enkelt skudd som ble avfyrte, ikke minst fra det første til det siste skuddet ble avfyrte. Noen slik teoretisk oppdeling foretas ikke,

Underskrevet digitalt

Terje Nybøe (TNY004) 03.11.2025

side 26 av 32

12,01

og vurderingen tar utgangspunkt i situasjonen slik den var i hvert fall ved de siste skuddene som ble avfyrt mot A.

Spesialenheten finner det bevist at de tre politibetjentene til sammen avfyrte minst 31 skudd mot A. C traff A med minst to skudd og Dg traff A med minst tre skudd. I tillegg ble A truffet av ytterligere prosjektiler hvor det ikke har vært mulig å spore tilbake hvem som har avfyrt skuddet, enten på grunn av deformasjon eller gjennomskyting.

Det kan ikke slås fast hvem av tjenestepersonene som avfyrte skuddet som i obduksjonsrapporten omtales som "absolutt og tilnærmet øyeblikkelig dødelig". Men også flere av de andre skadene var alvorlige og potensielt livstruende.

Spesialenheten mener under enhver omstendighet at samtlige tjenestepersoner har hatt likt forsett ved sine avfyringer av skuddene, uavhengig av hvem som faktisk traff og i hvilken grad de traff. Hvem som faktisk har truffet og hvordan det fremstår er i stor grad basert på tilfeldigheter, og ikke grunnet beviste valg.

Når det gjelder det subjektive kravet til straff, skal den strafferettslige vurderingen som nevnt ta utgangspunkt i hvordan mistenkte selv har oppfattet situasjonen.

Forsettbegrepet ved voldshandlinger er blitt presisert gjennom nyere rettspraksis, jf. HR-2021-1207 og HR-2022-1323. I sistnevnte dom skriver Høyesterett i avsnitt 27:

"Oppsummeringsvis ser jeg det altså slik at selv om gjerningspersonen ikke har hatt en aktiv tanke om handlingen eller følgene av den, er forsettskravet i straffeloven § 22 første ledd bokstav b likevel oppfylt dersom vedkommende hadde kunnskap som dekker gjerningsbeskrivelsen i det aktuelle straffebudet – altså selv om kunnskapen bare var passiv på handlingstidspunktet. Dersom gjerningspersonen ikke tilstår å ha hatt forsett eller ikke husker hva han eller hun tenkte på handlingstiden, må bevisvurderingen særlig bygge på de ytre omstendigheter og alminnelige erfaringssetninger. De vanlige strafferettslige beviskravene gjelder for vurderingen av om den nødvendige kunnskapen forelå hos denne gjerningspersonen."

Ingen av tjenestepersonene har i avhør forklart i klartekst at de hadde til intensjon å drepe, men Spesialenheten er ikke i tvil om at de holdt det for sikkert eller mest sannsynlig at A kom til å dø som følge av skuddene slik de ble avfyrt, både med tanke på antall, avstand og treffpunkt. Dette er iallfall klart når man ser dette i lys av nevnte uttalelse fra Høyesterett i HR-2022-1323.

Det anses etter dette på det rene at både gjerningsbeskrivelsen i straffeloven § 275 og kravet om forsett etter denne bestemmelsen er oppfylt. Det er da ikke nødvendig å ta særskilt stilling til subsumsjonen etter straffeloven § 273 om grov kroppsskade med dødsfølge, utover å konstatere at vilkårene for denne bestemmelsen vil være til stede dersom ikke forsettet skulle være oppfylt for drapsbestemmelsen.

Bruken av skytevåpen under hendelsen rammes etter dette av straffeloven § 275, idet både objektive og subjektive vilkår er oppfylt.

Underskrevet digitalt

Terje Nybøe (TNY004) 03.11.2025

side 27 av 32

12,01

5.3. *Rettslige grunnlag for nødverge og politiets adgang til bruk av skytevåpen* Det avgjørende spørsmålet blir om B, C og D sine handlinger likevel er lovlig på grunn av en straffrihetsgrunn. I dette tilfelle er spørsmålet om det forelå nødverge. En handling som i utgangspunktet rammes av en av straffelovens bestemmelser, kan være lovlig dersom det foreligger en nødvergesituasjon og de øvrige vilkårene for nødverge er oppfylt, jf. straffeloven § 18. Denne bestemmelsen oppstiller tre vilkår for at en nødvergehandling skal være lovlig.

For det første må den som utøver nødvergehandlingen være utsatt for et rettstridig angrep. For det annet må forsvarshandlingen ikke gå lenger enn nødvendig, og til slutt må handlingen ikke åpenbart gå ut over hva som er forsvarlig. Forsvarlighetskravet gir anvisning på en skjønnsmessig helhetsvurdering der sentrale momenter er hvor farlig angrepet er, hva slags interesse som angrepet krenker og angriperes skyld.

I denne vurderingen tas det utgangspunkt i mistenktes bedømmelse av den faktiske situasjonen om det forelå et ulovlig angrep og om nødvergehandlingen var nødvendig for å avverge angrepet. Det skal så foretas en rettslig (objektiv) vurdering av om disse vilkårene var til stede i aktuelle situasjon. For nødvergehandlingen betyr dette at andre og mildere handlingsalternativer – som også ville ha avverget angrepet – må kunne utelukkes.

Når det gjelder etterfølgende rettslige vurderinger av om polititjenestepersoners tjenestehandlinger er lovlige etter nødvergebestemmelsen og/eller etter politiloven § 6 med tilhørende regelverk, har Høyesterett i flere avgjørelser påpekt at disse må ses i lys av situasjonen tjenestepersonen(e) befant seg i på handlingstidspunktet. Det er uttalt at politiets vurderinger må skje der og da og at de "må levnes politiet en forholdsvis romslig ramme når man skal vurdere handlingen i ettertid". Videre at det "i noen grad må gis rom for feilvurderinger uten at det derved kan konstateres at vedkommende tjenestemann har gjort seg skyldig i noe straffbart".

Det vises her til Rt. 2007 side 1172 avsnitt 35 og 36, med videre henvisninger til Rt. 1995 side 661 og Rt. 2003 side 948. Fra Rt. 1995 side 661 avsnitt 35 siteres følgende:

"Det som deretter må vurderes er hvorvidt As handling er rettstridig, m.a.o. hvorvidt han i sin stilling og situasjon straffritt kunne fjerne B på den måten som ble gjort. I den forbindelse er det grunn til å understreke at politiet er det organ som kan utøve maktanvendelse overfor borgerne uten at dette uten videre skal føre til strafferettslige reaksjoner. Dette er helt nødvendig for at politiet skal utføre sin rolle som ordensvern og det legges generelt til grunn at politiet må utøve den makt som anses nødvendig for å få gjennomført tjenesteoppdraget. Vurderingen må skje der og da og det må levnes politiet en forholdsvis romslig ramme når man skal vurdere handlingen i ettertid."

Forsvarlighetskravet gir anvisning på en skjønnsmessig helhetsvurdering av om aktuelle nødvergehandling er etisk berettiget, og viser at den som forsvarer seg har et visst spillerom. I Ot.prp. nr. 90 (2003-2004) er det uttalt følgende:

"Den som forsvarer seg, bør ha et visst spillerom for sitt forsvar. Dagens straffelov nytter uttrykket "ei... ubetinget utilbørligt", mens den tilsvarende formuleringen i kommisjonens utkast bruker uttrykket "åpenbart ikke går ut over det forsvarlige". Forslaget avviker fra gjeldende rett ved at loven etter forslaget i noe mindre grad vil tolerere overskridelser. Selv om grensene for hva som skal

Underskrevet digitalt

Terje Nybøe (TNY004) 03.11.2025

side 28 av 32

12,01

aksepteres snevres noe inn, er det fremdeles meningen at den angrepne skal ha rikelige marginer i sin vurdering av hva som er etisk forsvarlig."

De nærmere vilkårene for politiets bruk av skytevåpen er angitt i våpeninstruksen § 4-3, jf. også den generelle bestemmelsen i politiloven § 6 og politiinstruksen § 3-2. I våpeninstruksen § 4-3 første ledd bokstav a, heter det:

"Skytevåpen bare kan brukes når det er absolutt nødvendig og hvor lempeligere midler forgjeves har vært forsøkt eller åpenbart ikke vil føre frem, i situasjoner hvor

a. tjenestepersonen selv eller andre trues med eller utsettes for en grov voldshandling eller annen integritetskrenkelse, og bruk av våpen fremstår som nødvendig for å hindre tap av menneskeliv eller alvorlig personskaade."

Ved bruk av skytevåpen har politiet i tillegg en plikt til å sørge for at skadevirkningene begrenses mest mulig, jf. våpeninstruksen § 4-1 tredje ledd. Dette kan ha betydning for hvor skudd rettes. Det vises her til Tor-Geir Myhrer, Som siste utvei - rettslige rammer for politiets bruk av skytevåpen (2005), side 94 flg.:

"Tilsiktet treffpunkt må tilpasses det som er nødvendig for å avverge den aktuelle fare, og vil naturlig nok påvirkes av hvorvidt formålet er å uskadeliggjøre, stanse eller skremme. I det en gjerne benevner som "nødvergesituasjoner" og hvor hjemmelen for å bruke skytevåpen er våpeninstruksen § 19 annet ledd bokstav a (videreføring i våpeninstruksen § 4-3 første ledd bokstav a), vil situasjonen som regel kreve at gjerningsmannen umiddelbart settes ut av spill slik at han eller hun hindres fra å gjøre alvor av sin trussel om alvorlig voldsanvendelse. Normalt vil det kreves at skuddet rettes mot kroppen".

5.4. Vurdering av straffansvar

Som omtalt under punkt 5.2 må spørsmålet om straffansvar vurderes ut fra en samlet vurdering av hvordan situasjonen der og da fortonet seg for de aktuelle tjenestepersonene, jf. straffeloven § 25.

A avfyrte skudd mot politiet først, omtrent i det øyeblikk D forsøkte å komme i kontakt med ham gjennom bilruten. Dette utgjør klart et rettsstridig angrep, og det er ingen tvil om at det var A som initierte hele skuddvekslingen. Politiet hadde på dette tidspunktet stanset bilen A satt i for en kontroll, og forsøkte å oppnå kontakt og dialog med A.

Objektivt sett utgjorde A en alvorlig trussel mot samtlige av tjenestepersonene og/eller andre personer i området. Alle stod i risiko for å bli påført alvorlig og livstruende skade. Skudd ble avfyrte på en slik måte og i et slikt område at skuddene utgjorde en potensiell fare også for personer som tilfeldigvis befant seg i nærheten, enten i bolighus eller som forbipasserende. Det vises blant annet til at skudd fra A ble funnet i veggen på et nærliggende hus. Foruten det angrep han utsatte tjenestepersonene for fremstår A å ha vært villig til å utsette tilfeldige tredjepersoner for risiko.

Ut fra dette mener Spesialenheten at A sin adferd utvilsomt utsatte alle tjenestepersonene involvert i oppdraget for et rettstridig livstruende angrep.

Underskrevet digitalt

Terje Nybøe (TNY004) 03.11.2025

side 29 av 32

12,01

Om politibetjentene lovlig kunne løsne skudd i situasjonen beror etter dette på om handlingen var nødvendig for å avverge angrepet, og om den ikke åpenbart gikk utover hva som var forsvarlig.

Sentralt i nødvendighetsvurderingen er hvilke handlingsalternativer politibetjentene hadde. Ut fra etterforskningsresultatet mener Spesialenheten at det ikke forelå alternativer til å benytte seg av skytevåpen mot A.

Politiet rakk ikke engang å komme i kontakt med A før de ble møtt med skudd, og hadde heller ikke alternative måter å kommunisere med ham på. Dialog eller forhandlinger var derfor ikke mulig. Heller ikke alternative maktmidler var egnet i situasjonen. De ville ikke være tilstrekkelige eller medføre uforholdsmessig risiko sett i forhold til den fare A utgjorde. Både politihund og pepperspray var i utgangspunktet i tankene til tjenestepersonene på stedet, men dette var ikke mulig som følge av skytingen fra A.

Ved vurderingen av nødvendigheten av forsvarshandlingen, skal det legges vekt på den konkrete angrepssituasjonen, sammenholdt med aktuelle og realistiske handlingsalternativer.

Etter den første sekvensen med skuddveksling, som i hvert fall ikke påførte A umiddelbart dødelig skade, trakk tjenestepersonene seg tilbake. A valgte imidlertid hurtig å oppsøke dem mens han avfyrte skudd, noe som gjorde det umulig for politiet å iverksette eventuelle andre tiltak for å forsøke å avklare situasjonen eller tilrettelegge for andre løsninger. Da A kom overraskende på dem på kort avstand mens han avfyrte en rekke skudd, hadde tjenestepersonene åpenbart ikke noen alternativer til å benytte sine tjenestevåpen og skyte mot ham for å forsøke å stanse angrepshandlingen.

A ble i løpet av hendelsesforløpet truffet av en rekke skudd, uten at dette stanset ham fra videre angrep. Spesialenheten kan ikke se at det fantes realistiske alternativ for å stanse ham enn at det ble avfyrte skudd inntil disse hadde tilstrekkelig effekt, i praksis ved å være dødelige. Da A begynte å skyte bak cellebilen hadde situasjonen for lengst passert punktet der det fantes andre realistiske løsninger enn å stanse ham med dødelig makt. Spesialenheten mener det var nødvendig å avfyrte rettede skudd mot A for å stanse det pågående angrepet og forsøke å forhindre ham fra å ytterligere bruke våpenet mot tjenestepersonene eller andre. Det var også nødvendig for å forhindre ham fra å bevege seg ytterligere bort fra dem, da også dette klart ville kunne medføre fare for tredjeperson. Det vises både til de planene A hadde gitt uttrykk for og de handlingene han begikk ved skytingen.

I og med at handlingen ikke kunne vært avverget ved lempeligere midler, er lovens vilkår om at nødvergehandlingen må være nødvendig for å avverge angrepet helt åpenbart oppfylt.

Spesialenheten mener videre at tjenestepersonene opptrådte forsvarlig da de avfyrte skudd.

Selv om politiets avfiring av skudd, i særlig siste del av situasjonen, potensielt innebar større risiko for omgivelsene enn det som normalt må kunne forventes, var det svært alvorlige og livsfarlige angrepet de ble utsatt for av en slik karakter at tjenestepersonenes mulighet til å ta forhåndsregler var svært begrenset. At skoen til B ble truffet av et skudd, fra enten hen selv eller andre, må i en slik sammenheng aksepteres.

Underskrevet digitalt

Terje Nybøe (TNY004) 03.11.2025

side 30 av 32

12,01

Det svært tidskritiske aspektet gjorde at det i liten grad var mulig å avvente særlig effekt på hvert enkelt skudd som ble avfyrt. Ikke på noe tidspunkt viste A ønske om eller tegn til overgivelse, heller ikke etter å ha blitt truffet av en rekke skudd. Hele hendelsen fremstår å ha vært en kamp på liv og død.

Basert på dronevideoen kan det synes som D avfyrt skudd mens A lå nede. Om A på dette tidspunkt var dødelig såret og slik sett ikke utgjorde en trussel så er det en omstendighet som D, som stod i situasjonen, ikke kunne ta i betraktning. For hen ble skuddene avfyrt i en naturlig forlengelse av en helt ekstrem skuddveksling der alle tjenestepersonene var utsatt for dødsfare. At D i denne situasjonen avfyrt skudd for å forsikre seg om at trusselen ble eliminert er ikke straffbart, men var tvert imot både nødvendig og fullt forsvarlig.

Antallet skudd avfyrt av politiet ved hendelsen er høyt, og det er også antallet skudd A avfyrt mot politiet. Antallet er påvirket av at det ble avfyrt skudd i to ulike sekvenser. De første skuddene fra politiets side, mot bilen A satt i, hadde åpenbart ikke tilstrekkelig effekt til å stanse ham. Det er ikke tvilsomt at skuddene som senere ble løsnet stanset angrepet, og derfor bidro til å avslutte den faren A utgjorde.

Verken B, C eller D gikk lengre i forsvarshandlingen enn hva som var nødvendig for å avverge angrepet. Skuddløsningene fra alle disse var rasjonelle og forsvarlige, og gjort for å stanse det pågående angrepet fra A. Bruken av skytevåpen var innenfor rammene oppstilt i politiloven § 6 og våpeninstruksen § 4-3. Skuddene fra politiets side var ikke bare av en slik karakter at de ikke var straffbare. Det var en fullt ut lovlig tjenestehandling.

Siden etterforskningsresultatet etter dette med styrke viser at det ikke har skjedd en straffbar handling, henlegges saken for C, D og avdøde B som intet straffbart forhold anses bevist.

5.5. *Oppfølging av sak – administrativ vurdering, jf. påtaleinstruksen § 34-7 andre ledd*

Hele hendelsen er av en karakter som det er svært få av i Norge. Som skuddveksling kan hendelsen på mange måter sammenliknes med NOKAS ranet i 2004, selv om det den gang samlet ble avfyrt langt flere skudd.

Spesialenheten legger til grunn at det er elementer ved hendelsen som kan bidra til læring på ulike områder for norsk politi som sådan. Politidirektoratet har besluttet at hendelsen skal evalueres, og nedsatt et evalueringsutvalg. Formålet er i mandatet beskrevet slik:

"Formålet med evalueringen er å identifisere læringspunkter om hva som fungerte bra og hva som kunne vært gjort bedre med tanke på:

- politiets forberedende og risikoreduserende tiltak
- politiets operative håndtering av hendelsen
- politiets opprettholdelse av operativ virksomhet i perioden etter hendelsen
- politiets personellmessige oppfølging og umiddelbare tiltak etter hendelsen
- politiets oppfølging og ivaretagelse av eget personell, samt oppfølging av pårørende i etterkant av hendelsen. Dette skal i sum gi kunnskap til hele etaten om før, under og etter alvorlige hendelser med tap av eget mannskap."

Underskrevet digitalt

Terje Nybøe (TNY004) 03.11.2025

side 31 av 32

12,01

Spesialenheten har gitt innsyn i denne straffesakens dokumenter til evalueringsutvalget. Enheten har også svart på enkelte spørsmål fra utvalget, blant annet generelt om atskillelse av tjenestepersoner. Spesialenheten nøyer seg derfor i denne omgang å peke på noen erfaringer som knytter seg både til denne og andre skytesaker:

- Oppgave med ivaretagelse og regime rundt atskillelse bør løses av forhåndsutpekt personell som er innforstått med rollen og har nødvendige egenskaper
- Atskillelse og prosedyrer etter en skyteepisode bør få større oppmerksomhet på IP treninger for alle innsatskategorier
- Atskillelse gjelder ikke overfor andre kollegaer som ikke har vært involvert i hendelsen

Ettersom alt rundt atskillelse har nasjonal interesse, sendes vedtaket også til Politidirektoratet for administrativ vurdering.

Saksbehandler er påtalefaglig etterforskningsleder Thomas Bjåstad Arntsen.

6. Vedtak

Straffe­for­føl­gingen mot C, D og avdøde B for mulig overtredelse av straffeloven § 275 henlegges som intet straffbart forhold anses bevist.

C v/advokat, D v/advokat og advokat for avdøde B underrettes om vedtaket.

A sine etterlatte ved bistandsadvokat underrettes om vedtaket.

I medhold av påtaleinstruksen § 34-7 andre ledd oversendes vedtaket til orientering og administrativ vurdering til politimesteren i Sør-Vest politi­distrikt og i anonymisert form til Politidirektoratet.

Gjenpart av vedtaket sendes til orientering evalueringsutvalget for Klepp-hendelsen v/utvalgsleder.

Et anonymisert vedtak vil bli publisert på vår hjemmeside etter at partene er underrettet.

Sjefen for Spesialenheten, 3. november 2025

Terje Nybøe

sjef

Underskrevet digitalt

Terje Nybøe (TNY004) 03.11.2025

side 32 av 32

Vedlegg 5.

Rettslige rammer	150
I. Innledning	150
II. Adskillelse av involverte tjenestepersoner -rettslig og etiske vurderinger ...	151
1. Utgangspunkter	151
1.1 Arbeidsmiljøkravene ved farlige politioppdrag	151
1.1.1 Atskillelse av involverte polititjenestepersoner etter alvorlige hendelser	151
1.2 Utvalget videre behandling og vurdering	152
2. Fullt forsvarlig psykososialt arbeidsmiljø	153
2.1 Arbeidsmiljøloven § 4-3.....	153
2.2 Psykiske reaksjoner på kritiske hendelser	154
3. Er kravet om atskillelse basert på en for ensidig vurdering?	157
4. Vilårene for å gjennomføre avhør	158
III. Evaluering og etterforskning	160
1. Problemstillinger	160
2. Rapporteringsplikten i politiinstruksen § 7-6	161
2.1 Utgangspunkter.....	161
2.1.1 Gjelder rapporteringsplikten ved systematisk evaluering foretatt av utvalg?	161
3. Vernet mot selvinkriminering	164
3.1 Utgangspunkter.....	164
3.2 Vilåret for og omfanget av selvinkrimineringsvernet.....	164
4. Konsekvenser av usikkerheten	166
5. Utvalgets anbefalinger	168
IV. Spredning av dronebilder	169
1. Innledning	169
2. Regelverket for politiets bruk av droner	170
2.1 En todelt regulering	170
2.2 Er politiets filming fra drone et «inngrep»?.....	170
2.2.1 Fastmontert, automatisk virkende og manuelt betjent håndholdt	170
2.2.2 Filming fra drone – En usikker mellomstilling	172
3. Politiregisterlovens krav	176
4. Innebærer spredningsmuligheten at også operativ bruk av droner blir et inngrep?	178
V. Våpentyper og generell bevåpning	179
1. Innledning	179
2. Er enhånds skytevåpen det primære?	180
3. Beslutning og instruks om generell bevåpning	182
3.1 Utgangspunkter.....	182
3.2 Hva er patruljetjeneste?	182
3.3 Er det absolutte forbudet om deltakelse i patruljetjeneste hensiktsmessig?.....	183
3.4 Anbefalinger	184
Referanser	185

Rettslige rammer

I. Innledning

Det vil fremgå av rapporten at usikkerhet eller uklarhet knyttet til det aktuelle rettslige rammeverket, i liten grad har påvirket evalueringsteamene i mandatet. Et unntak må gjøres for temaene angitt i mandatets pkt. 1 d) og 2 a) om atskillelse av tjenestepersonene. Her er drøftingene nedenfor i pkt. II relevant.

I PBS I (Politidirektoratet, 202) pkt. 16.3 er det angitt at en evaluerings oppgave er:

Evaluering av politiinnsats skal ha et positivt, pedagogisk formål, nemlig å lære mest mulig av det som ble gjort. Evalueringen skal konsentrere seg om forhold som kan ha betydning for fremtidig oppgaveløsning.

Og i mandatet heter det dessuten i pkt. 1 e) at «evalueringen skal inneholde en selvstendig vurdering av eventuelt andre læringspunkter som bør omtales».

Med bakgrunn i dette har Utvalget drøftet rettslige spørsmålet som har blitt aktualisert under evalueringen, selv om disse verken har øvet noen innflytelse på den aktuelle hendelsen, eller evalueringen av den. De rettslige problemstillingene vi tar opp, vil dels ha betydning for fremtidig operativ tjenesteutøvelse, og dels forbedre rammeverket for gjennomføring av fremtidige evalueringer.

Drøftingene og forslagene til forbedringer og oppfølging, gjelder hovedsakelig følgende problemstillinger:

- Har den polisiære virksomheten eller metoden tilstrekkelig hjemmelsgrunnlag?
- Er det behov for at instruks og retningslinjer harmoniseres med annet regelverk av høyere rang?
- Hvordan skal man forstå og anvende gammelt regelverk, som både ble utformet for en ganske annerledes polisiær virkelighet, og en etat som var styrt og organisert helt annerledes enn i dag?
- Har retningslinjer og normer som politiet må forholde seg til, et hensiktsmessig innhold?

Det ligger i sakens natur, at utvalgets anbefalinger knyttet til slike problemstillinger, først og fremst vil ha Politidirektoratet som adressat. Og siktemålet er, som nevnt, å bidra til at fremtidig regelverk er tilstrekkelig rettslig forankret, fullstendig, klart, konsistent og hensiktsmessig.

II. Adskillelse av involverte tjenestepersoner -rettslig og etiske vurderinger

1. Utgangspunkter

1.1 Arbeidsmiljøkravene ved farlige politioppdrag

Arbeidsmiljøloven (lov 17.06-2005 nr. 62) fastsetter i § 4-1 at arbeidsmiljøet skal være «fullt forsvarlig», og det presiseres i annet ledd at arbeidsmiljøet skal være innrettet «slik at arbeidstagerne ikke utsettes for uheldige fysiske eller psykiske belastninger og slik at sikkerhetshensyn ivaretas». I lovens § 2-3 annet ledd bokstav c) pålegges også arbeidstagerne en plikt å avbryte arbeidet dersom de «mener at det ikke kan fortsette uten å medføre fare for liv eller helse» (se Lovdata.no, 2025a).

Det er alminnelig akseptert og sikker rett at politiets samfunnsoppdrag innebærer at innholdet i disse normene ikke kan tas på ordet. Dette ble slått fast i en avgjørelse inntatt i Rt. 1989 side 329, og er utførlig behandlet i Auglend (2016, s. 791 flg.) og Myhrer (2023). Langt på vei kan man si at den normen som gjelder for politiets operative innsats ved farlige operasjoner, er det motsatte av det som umiddelbart følger av ordlyden i arbeidsmiljøloven: Selv om oppdraget utsetter tjenestepersonene for betydelig fare for liv og helse, plikter de å utføre oppdraget hvis innsatsen basert på tilgjengelig informasjon, og ut fra kvaliteten og omfanget av tilgjengelig ressurser, har en rimelig forutsetning for å lykkes.

Når den operative delen av det farlige oppdraget er avsluttet, er det imidlertid vanskelig å se at politiets samfunnsoppdrag innebærer at arbeidsmiljølovens ordinære krav om fullforsvarlig arbeidsmiljø, ikke kan oppfylles. Etter utvalgets oppfatning kan det argumenteres for at nettopp de ekstraordinære fysiske og psykiske belastninger som legges på tjenestepersonene i den operative fasen, tilsier at det i den etterfølgende fasen stilles særlig strenge krav for å sikre det psykososiale arbeidsmiljøet som nærmere reguleres i arbeidsmiljøloven § 4-3.

1.1.1 Atskillelse av involverte polititjenestepersoner etter alvorlige hendelser

I rundskriv 6. 9.2006 (nr.3/2006) om Spesialenhetens etterforskning ga riksadvokaten i pkt.VI/4.1. følgende direktiv:

For å sikre at saksforholdet blir best mulig opplyst og at tilliten til etterforskningen ikke svekkes, er det viktig at de involverte tjenestemenn i de alvorlige sakene med umiddelbar innsats fra Spesialenheten, holdes atskilt inntil de er avhørt av etterforskningsavdelingen. Noen direkte hjemmel for dette finnes ikke, med mindre vilkårene for pågrepelse og fengsling er oppfylt. En er derfor normalt henvist til å basere seg på frivillighet fra tjenestemennenes side. Riksadvokaten understreker viktigheten av at tjenestemennene i slike tilfeller samarbeider med etterforskningsavdelingen, som på sin side må bestrebe seg på å gjøre den frivillige atskillelisesperioden så kort og lite belastende som mulig. I praksis synes dette - så langt - å ha fungert tilfredsstillende.

Se også PBS I (Politidirektoratet, 2020) pkt. 14.8 som riktignok bruker formuleringen «... der de involverte tjenestepersonene **må** holdes adskilt ..». (uthevet her)

Fra å ha vært en anmodning og frivillig ordning, ble plikten til atskillelse i 2024 gjort til en tjenesteplikt gjennom nye direktiver både fra Politidirektoratet og riksadvokaten. I riksadvokatens skriv av 19.12.2024 heter det bl.a.:

Etter riksadvokatens syn ligger det innenfor politimesternes alminnelige instruksjonsmyndighet å gi pålegg om atskillelse av involverte tjenestepersoner ved alvorlige hendelser, herunder for å innfri Norges ovennevnte menneskerettslige forpliktelser. Ved et slikt pålegg utløses en tjenesteplikt for den enkelte til å følge påleggets innhold. Dette nyanserer riksadvokatens tidligere uttalelse om nødvendigheten av frivillighet slik dette kommer til uttrykk i rundskriv nr. 3/2006 punkt VI nr. 4.1 siste avsnitt.

Innskjerpingen av atskillelsesplikten synes å være foranlediget av saker omtalt i media, og en derpå følgende vurdering og uttalelse fra Norges institusjon for menneskerettigheter (NIM) av 10.10. 2023 vedrørende om kravet til atskillelse følger av plikten til effektiv etterforskning som er innfortolket i EMK art. 2 (Myhrer, 2020, s. 43–46). Etter å ha vist til flere saker for EMD hvor adskillelsesproblematikken har blitt vurdert og omtalt, konkluderte NIM slik:

Om manglende atskillelse har medført at etterforskningen er blitt inadekvat, slik at det foreligger et brudd på den prosessuelle delen av artikkel 2, må alltid vurderes konkret. Det er altså ikke noen automatikk i dette. I sakene fra EMD synes det særlig vektlagt om saken ligger slik an at eventuell samordning kan tenkes å ha betydning for den samlede etterforskningen, uansett om slik samordning kan sannsynliggjøres.

1.2 Utvalget videre behandling og vurdering

Rettslige normer, herunder instruks og direktiver, har bl.a. som formål å styre atferd. En evaluering skal, som nevnt i «I Innledning» konsentreres om forhold som kan ha betydning for fremtidig oppgaveløsning (Politidirektoratet, 2020, s. 216). Med tanke på hvordan den post-operative fasen av alvorlige, kritiske politioperasjoner bør håndteres, drøfter Utvalget følgende problemstillinger:

- Er kravet om fysisk atskillelse av involverte tjenestepersoner forenelig med kravet om fullt forsvarlig psykososialt arbeidsmiljø i arbeidsmiljøloven § 4-3?
- Er pålegget fra Riksadvokaten og Politidirektoratet om atskillelse av tjenestepersonene basert på en for ensidig vurdering?
- Er reglene om politiavhør i påtaleinstruksen § 8-2 tilfredsstillende utformet?

2. Fullt forsvarlig psykososialt arbeidsmiljø

2.1 Arbeidsmiljøloven § 4-3

Arbeidsmiljøloven § 4-3 ble endret ved lov 12.6. 2025 nr. 66, og etter ikrafttreddelsen 1.1. 2026 vil bestemmelsens første og annet ledd lyde:

(1) Arbeidet skal organiseres, planlegges og gjennomføres slik at de psykososiale arbeidsmiljøfaktorene i virksomheten er fullt forsvarlige ut fra hensynet til arbeidstakernes helse, sikkerhet og velferd.

(2) Psykososiale arbeidsmiljøfaktorer er i tillegg til forhold som nevnt i tredje til sjette ledd blant annet

- a. uklare eller motstridende krav og forventninger i arbeidet
- b. emosjonelle krav og belastninger i arbeidet med mennesker
- c. arbeidsmengde og tidspress som innebærer ubalanse mellom arbeidet som skal utføres og den tiden som er til rådighet
- d. støtte og hjelp i arbeidet

Det følger av Prop. 94L (2024-2025) side 21-22 at tilføyselsen av de nye bestemmelsene i første og annet ledd ikke innebærer noen materiell endring. Kravene fulgte allerede tidligere av lovens § 4-1 med krav om fullt forsvarlig arbeidsmiljø. Siktemålet med lovendringen var bl.a. at reguleringen av kravene til det fysiske arbeidsmiljøet i § 4-4- og det psykososiale lovens § 4-3, skulle bli mer likartet. Av særlig relevans for vår problemstilling fremhevet Arbeids- og inkluderingsdepartementet i proposisjonen (side 22) følgende:

Ved at disse forholdene gjøres mer synlige for brukerne av loven, vil loven gi bedre veiledning om konkrete og viktige forhold virksomhetene må være oppmerksom på, og eventuelt jobbe med, for å skape et godt psykososialt arbeidsmiljø. Det å løfte frem disse faktorene kan også bidra til å bevisstgjøre både arbeidsgivere og arbeidstakere om at faktorene er omfattet av lovens krav til forsvarlighet og således bidra til mer aktivitet i det forebyggende arbeidet.

Så langt utvalget har kunnet konstatere ble det verken ved utarbeidelsen av rundskrivet fra 2006, eller ved Riksadvokatens og Politidirektoratets innskjerping i 2024, foretatt noen prinsipiell vurdering av hvordan pålegget om adskillelse forholdt seg til arbeidsmiljølovens krav om fullt forsvarlig arbeidsmiljø. Slik utvalget ser det, kan dette ha hatt to samvirkende årsaker:

Den ene er, som proposisjonssitatet ovenfor fremhever, at man ikke har vært seg bevisst at pålegget om atskillelse er en organisatorisk bestemmelse som direkte påvirker tjenestepersonens psykososiale arbeidsmiljø.

Den andre årsaken er at man synes i begrenset grad å ha forholdt seg til den psykologiske forskningen om hvordan deltakelse i kritiske hendelser kan påvirke tjenestepersonene i de påfølgende timer og dager, jf. nærmere i pkt. 2.2.

2.2 Psykiske reaksjoner på kritiske hendelser

Det finnes etter hvert en ganske omfattende forskning og teoretisk behandling av hvilke psykiske reaksjoner polititjenestepersoner kan få som følge av å ha vært involvert i kritiske hendelser/tjenesteoppdrag. Utvalget har i sine vurderinger først og fremst forholdt seg til:

Lundin, J., Lehto, T. & Christianson, S. Å. (2004). «Skal jeg berätta vad jag känner»: Om debriefing. I S. Å. Christianson & P.-A. Granhag (Red.), *Polispsykologi* (s. 194–214). Natur och kultur.

Klinger, D. A. (2010). The Consequences of Using Deadly Force. I J. B. Kuhns & J. Knutsson (Red.), *Police use of force: A global perspective* (s. 152–162). Praeger.

Eid, J. & Johnsen, B. H. (2018). Ivaretagelse av operativt personell. I J. Eid & B. B. Johnsen (red.), *Operativ psykologi, 3. utgave* (s. 307–328). Fagbokforlaget.

Best, S., Kirschman, E. & Artwohl, A. (2019). Critical incident reactions and early interventions. I J. Kitaeff (Red.), *Handbook of police psychology* (2. utg.). Routledge.

Selv om det ikke er helt fastlagt hva som omfattes av begrepet «critical incident» (Best et al., 2019, s. 564), er den alt vesentlige av forskningen knyttet til tilfeller der polititjenestepersoner har vært involvert i væpnede oppdrag hvor de har skutt, og skadet eller drept en gjerningsperson, eller hvor de selv eller en kollega har blitt drept eller skadd. Forskningen er således direkte relevant for den type hendelser som har gitt foranledning til vår evaluering.

Tjenestepersonenes reaksjoner på å være involvert i slike hendelser kan deles inn i ulike faser (Lundin et al., 2004, s. 203–205). Selv om det er visse variasjoner, synes det for vårt tema å være alminnelig enighet om at man kan operere med en sjokkfase i de første 24 timene etter hendelsen, og deretter en reaksjonsfase som strekker over den påfølgende uke eller uker (Best et al., 2019, s. 571–575; Klinger, 2010, s. 159–160; Lundin et al., 2004, s. 203–205).

For begge disse fasene viser forskningen at det å være involvert i en kritisk hendelse ofte leder til ulike psykiske, fysiske og sosiale reaksjoner (Klinger, 2010, s. 159; Lundin et al., 2004, s. 203–204). Det er imidlertid grunn til å nevne de aller fleste tjenestepersonene, med kollegial og profesjonell støtte og bistand, etter noen tid, (som naturlig nok varierer med belastningen og personlighet), vil være uten negative reaksjoner. Sannsynligheten for at dette skal bli resultatet, påvirkes imidlertid av hvordan tjenestepersonene behandles i timene og dagene etter hendelsen. Kavet om atskillelse av tjenestepersonene kan her innebære at arbeidsmiljøet ikke kan organiseres slik at man ivaretar hensynet til psykisk helse og velferd.

Etter å ha vært involvert i en kritisk hendelse, er de mest vanlige reaksjonene timene og de første dagene (før formell debrief har startet opp) (Klinger, 2010, s. 159; Lundin et al., 2004, s. 203–204):

- Psykisk fraværende (avstengt) selv om en evner å utføre fysisk aktivitet.
- Fravær av følelser og/eller mangel på evne til å uttrykke dem. Kan ofte skyldes eller forsterkes av en oppfatning om at «dette skal man tåle», og at å vise følelser er tegn på svakhet (se også Best et al., 2019, s. 573), eller,
- På den annen side plutselige følelsesutbrudd (sinne, latter).
- Fornektelse av at noe har skjedd, eller,
- På den annen side gjentatt kverning over det som har skjedd.
- Selvbekreftelse.
- Redsel.
- Fysiske reaksjoner som skjelving, svette, blek mm.

Den egentlige bearbeiding av årsaken til slike reaksjoner, vil først skje etter noen dager. Dette skjer gjerne i form av individuell eller felles debrief av hendelsen. Men om den mer umiddelbare behandlingen av de involverte tjenestepersonene understreker Lundin et al. (2004, s. 208–209), følgende (se også Best et al., 2019, s. 573):

Eftersom debriefingsamtale gjennomføres først ett eller ett par dygn etter hendelsen bør chefer vara medvetna om följande direkt efter den aktuella insatsens slut: *Vila är A och O!*

Det kan vara svårt att åka hem efter en känslomässigt stark händelse i arbetet. Man vill vara kvar och parata med «likasinnade» kolleger. Det är chefens ansvar att underlätta detta. Det kan han eller hon göra genom att samla all innblandad personal för att ge dem möjlighet att «prata av sig» och ventilerar sina tankar och känslor. Likaså ska chefen då ge så korrekt information som möjligt av nuläget. Det är också viktigt att ordna ett nätverk för kamratstöd. Alla ska ha möjlighet att kontakta en arbetskamrat under tiden de befinner sig hemma.

I Eid et al. (2018 s.320-321) heter det bl.a.:

En noe enklere prosedyre som ofte benyttes av operative avdelingen, er en såkalt utsjekk (*eng. defusing*) hvor man i tillegg til en rent teknisk gjennomgang av for eksempel hendelsesforløp, loggbøker og sambandsrutiner også åpner for at man kan dele egne tanker og reaksjoner knyttet til den aktuelle hendelsen. (...) En klar fordel ved å innarbeide slike prosedyrer er at man kan utnytte det samholdet som finnes i profesjonelle grupper, stimulere til kollegastøtte og personellomsorg og normalisere stressreaksjoner ved å vise at selv om man tilhører en profesjonell avdeling, kan det være store individuelle forskjeller i hvordan man reagerer på den aktuelle hendelsen.

--

En gruppestressdebriefing eller defusing vil dermed ha følgende siktemål:

- klargjøre og oppklare misforståelser om hendelsen og dens konsekvenser
- gjenkjenne, akseptere og diskutere følelse og stressreaksjoner
- identifisere personer med behov for ekstra oppfølging
- mobilisere praktisk hjelp og støtte fra kollegaer
- oppmuntre og informere om tilgjengelig støtte og hjelp
- informere om naturlige stressreaksjoner og forsterke og utdype læring fra hendelsen
- motivere for eksponeringstrening og gradvis gjenopptakelse av arbeidet

Med bakgrunn i foranstående, er det utvalgets oppfatning at det forholdsvis absolutte kravet om atskillelse av de involverte tjenestepersonene, legger opp til en organisering

1 Vår merknad: Fra gresk: alfa og omega.

som i alle fall er i dårlig harmoni med kravet om et fullt forsvarlig psykososialt arbeidsmiljø. Det vil si et arbeidsmiljø som tar forsvarlig hensyn til de emosjonelle belastninger som følger av tjenesten og det behovet for hjelp og støtte som dette utløser, jf. arbeidsmiljøloven § 4-3 annet ledd slik den vil lyde etter 1.1.2026. Uansett er det behov for at pålegget om atskillelse av tjenestepersonene, klarere avstemmes mot bestemmelsene i PBSI pkt. 16.3.1. om taktisk debrief (se Politidirektoratet, 2020, s. 216). Her synes det i ganske stor grad å være forutsatt at de involverte tjenestepersonene skal gis anledning til å «prata av sig».

3. Er kravet om atskillelse basert på en for ensidig vurdering?

Basert på tilgjengelige kilder, jf. pkt. 1.2. ovenfor, har evalueringsutvalget inntrykk av at direktivene om atskillelse av involverte tjenstepersoner, på den ene siden er basert på at dette er et absolutt krav som følger av EMK art. 2, og på den andre siden at HMS-hensynene overfor de involverte tjenstepersoner er en type «soft law» som ikke kan påvirke dette kravet. Etter utvalgets oppfatning er det grunn til å stille spørsmålstegn ved begge disse forutsetningene. Direktivene synes utformet uten at man i tilstrekkelig grad har kartlagt det aktuelle «verdilandskapet», jf. Paulsen (2024, s. 64).

Når det gjelder ivaretagelsen av det psykososiale arbeidsmiljøet, vises til behandlingen ovenfor i pkt. 2. Selv om både Riksadvokaten og Politidirektoratet i sine direktiver fremholder at det er viktig å ivareta personalomsorgen, er det vanskelig å finne spor av at man har satt seg inn i hva som kan være personellens vanlige reaksjon i sjokkfasen og hvilke tiltak dette kan kreve. Og ikke minst at ivaretagelsen av dette er et rettslig krav.

Til tross for ordlyden i konklusjonen til NIM, gjengitt ovenfor i pkt. 1.2., synes det lagt til grunn at atskillelse av involverte tjenstepersoner er en absolutt forutsetning for å tilfredsstille det kravet om effektiv offentlig undersøkelse (etterforskning) som er innfortolket i EMK art. 2. Når en ser på de fire mest sentrale avgjørelsene fra EMD², fremgår det imidlertid at svakhetene ved etterforskning også var knyttet til flere andre forhold. Først og fremst at det tok lang tid (flere dager og uker) før avhør ble gjennomført og at det også var mangler ved de kriminaltekniske undersøkelsene. Etter utvalgets oppfatning er det imidlertid vel så viktig at avgjørelsene viser at atskillelse av de involverte tjenstepersonene ikke er et mål i seg selv, men et middel til å hindre mistanke om at de har samordnet sine forklaringer:

«It was found that the mere fact that appropriate steps were not taken to reduce the risk of such collusion amounts to a significant shortcoming in the adequacy of the investigation» (Eremilášová og Pechová mot Tsjekka (2012) avsnitt 133)

Og:

«Firstly, no effort was made by the investigating authority to prevent possible collusion between the police officers involved in the incident. » (Ayvazyan mot Armenia (2017) avsnitt 80)

Utvalget er selvsagt innforstått med, og enig i at atskillelse av de involverte tjenstepersonene er det mest effektive og enkle middel for å forebygge mistanke om at forklaringene er samordnet, og derigjennom ivareta integriteten og tilliten til den gjennomførte etterforskningen. Men hensett til at det også er andre tungtveiende hensyn som gjør seg gjeldende, jf. pkt. 2 ovenfor, bør det etter utvalgets syn vurderes som det foreligger andre handlingsalternativer. F.eks. at de involverte tjenstepersonen i alle fall i den innledende delen av sjokkfasen får være sammen, men under kontroll og overoppsyn av ikke-involverte ledere. Dette ville bl.a. legge til rette for, og muliggjøre den umiddelbare avlastningsdebriefing som anbefalt avslutningen i pkt. 2.2, og som også synes forutsatt i PBS I pkt. 16.3.1.

2 Ramsahai mot Nederland (2007), Eremilášová og Pechová mot Tsjekka (2012), Ayvazyan mot Armenia (2017) og Mihdi Perincek mot Tyrkia (2018).

4. Vilkårene for å gjennomføre avhør

Som en del av det større verdilandskapet; ivaretagelse av det psykososiale arbeidsmiljøet contra ønsket om en rask og tillitvekkende etterforskning, har den foreliggende evalueringen også bidratt til å sette søkelyset på den formelle regulering av vilkårene for å gjennomføre avhør, jf. påtaleinstruksen § 8-2.

Som nevnt ovenfor i pkt. 3 er et av kravene til en forsvarlig og effektiv undersøkelse av kritiske hendelser etter EMK art. 2, at avhørene av involverte skjer raskt. I en henseende er dette også i de involverte tjenestepersoners interesse, fordi dette legger til rette for at kravet om atskillelse oppheves.

Polititjenestepersoner som avhøres vil normalt bli ansett å høre til gruppen av særlig ressurssterke; de er kjent med aktuelle regler, rettigheter og politiets arbeidsmåte. Hendelser av den art som har foranlediget denne evaluering, har imidlertid illustrert at tjenestepersonene også kan befinne seg i gruppen «særlig sårbare» pga. «sjokk og traumer og selve karakteren av den handling» (Jakobsen & Öhrn, 2024, s. 193) som er gjenstand for undersøkelsen. På tidspunktet hvor første avhør gjennomføres, befinner tjenestepersonene seg gjerne i det som betegnes om sjokkfasen etter å ha opplevd en redsel og psykiske belastninger de ikke tidligere har erfaring med, jf. pkt.2.2. ovenfor, og de har kanskje også i tillegg vært våkne i godt over 24 timer.

Selv om de involverte tjenestepersonene ofte formelt gis status om «mistenkt» (og derfor ikke er pliktig til å forklare seg, jf. strpl. § 230 første ledd første punktum, jf. § 90) (se Lovdata.no, 2025b), vil nok de alle fleste oppfatte det slik at de avkreves forklaring om forhold de har erfart og observert som ledd i tjenesten, og at de derfor etter straffeprosessloven § 230 første ledd annet punktum, har plikt til å forklare seg for politiet/Spesialenheten for politisaker. Gitt den sårbare situasjonen tjenestepersonene kan befinne seg i, er det etter utvalgets oppfatning grunn til å vurdere om det bør gis nærmere regler eller retningslinjer om når og hvordan avhør kan gjennomføres.³

Kunnskapen om hvilke metoder for avhør som i størst mulig grad sikrer korrekt og fullstendig informasjon, har utviklet seg enormt både i omfang og innhold i løpet av de siste generasjonene, og særlig i perioden siden gjeldende straffeprosesslov og påtaleinstruks ble forberedt og vedtatt (Oxburgh et al., 2023). Ikke minst gjelder dette for de ofte ubevisste fallgruvene som gjør seg gjeldende ved avhør av personer i ulike sårbare situasjoner (se også Gudjonsson, 2023; Bjerknes & Fahsing, 2024, s. 250–251). Tross dette har påtaleinstruksens § 8-2 om gjennomføring av avhøret, i det alt vesentlig stått uten materielle endringer siden vedtakelsen 40 år tilbake. Bestemmelsen femte og sjette ledd lyder:

Det må ikke brukes midler som nedsetter mistenktes bevissthet eller evne til fri selvbestemmelse. Blir det foretatt avhør av en mistenkt som antas å være påvirket av rusmidler, skal det gis opplysning om dette i rapporten.

3 Riksadvokatens retningslinjer av 18. september 2023 om politiavhør av barn og særlig sårbare personer som mistenkt i straffesak, omfatter ikke personer i en slik situasjonsbasert sårbarhet som omhandlet her, jf. retningslinjens pkt. 2.3.1. og 2.3.2.

Avhørene må ikke ta sikte på å trette ut avhørte. Han må gis anledning til å få sedvanlige måltider og nødvendig hvile.

Slik utvalget ser det, er det med dagens kunnskap også naturlig at det gis regler om når, og under hvilke nærmere omstendigheter det er adgang til og tilrådelige, å iverksette avhør av personer som befinner seg i en situasjonsbasert sårbarhet (Bjerknes & Fahsing, 2024, s. 259–262).

III. Evaluering og etterforskning

1. Problemstillinger

Denne evalueringen har i stor grad foregått parallelt med Spesialenhetens obligatoriske etterforskning etter straffeprosessloven § 67 åttende ledd og påtaleinstruksen § 34-6 annet ledd. Dette har henledet utvalgets oppmerksomhet på noen problemstillinger som bør søkes avklart med tanke på fremtidige evalueringer:

- Omfattes det å forklare seg til et evalueringsutvalg oppnevnt av Politidirektoratet av rapporteringsplikten i politiinstruksen § 7-6, og vil det derfor også være en tjenesteplikt som kan sanksjoneres etter straffeloven § 171? (Pkt. 2.)
- Hvis det foreligger en slik forklaringsplikt, hvordan må dette avstemmes som vernet mot selvinkriminering som uttrykkelig følger av FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter (SP) art. 14 (3g) og er innfortolket i kravet om rettferdig rettergang i EMK art. 6 (1), jf. menneskerettsloven § 2 nr. 1 og 3. (Pkt. 3)
- Avhengig av hvordan spørsmålene i de to foregående punkter besvares, er det naturlig å knytte noen bemerkninger til hvilke konsekvenser dette bør få for den rettslige reguleringen, politiets retningslinjer (PBS I) og evalueringspraksis. (Pkt. 4 og 5)

Det er maktpåliggende for utvalget å understreke at problemstillingene som behandles her, verken springer ut av noen konflikt med Spesialenheten for politisaker eller av at noen av de involverte tjenestepersonene har vist noen uvilje mot å forklare seg eller vært forbeholdne under intervjuene. Evalueringenes primære oppgave er, som nevnt i pkt. I «Innledning», å «konsentrere seg om forhold som kan betydning for fremtidige oppgaveløsning», jf. PBS I pkt. 16.3. Utvalgets siktemål med behandlingen her, er derfor å gi Politidirektoratet et grunnlag for å ta initiativ til en regelutvikling og -avklaring som sikrer at det ved fremtidige evalueringer ikke vil oppstå uklarhet og usikkerhet om rettigheter og plikter.

2. Rapporteringsplikten i politiinstruksen § 7-6

2.1 Utgangspunkter

Bestemmelsen i politiinstruksen § 7-6, lyder:

Når en politimann i eller utenfor tjenesten får kunnskap om opplysninger eller forhold som kan være av betydning for politiet i sin alminnelighet eller av interesse for tjenesteutførelsen enkelttilfelle, skal vedkommende politimyndighet eller den foresatte varsles uten opphold, med mindre dette vil stride mot forskrifter fastsatt i eller i medhold av lov.

Rapporter og meldinger skal avgis til den foreskrevne adressat, og ellers til den foresatte som har krevet dem. For øvrig skal disse utformes i samsvar med de rapporteringsnormer og øvrige retningslinjer som gjelder til enhver tid

Det følger av forarbeidene, jf. Auglend (1988, s. 211), at bestemmelsen i det alt vesentlige er en videreføring av § 15 i Politiinstruksen (1920). Som mange av bestemmelsene i gjeldende instruks fra 1990, preges også § 7-6 i en viss grad av at den ikke er ajourført og tilpasset den til dels betydelige rettslige og organisatoriske utvikling som har foregått i norsk politi siden vedtakelsen 35 år tilbake.

På det tidspunktet da bestemmelsen ble utformet og vedtatt, foregikk den vesentligste delen av både de konkrete og generelle evalueringene, i linjen. Tjenestepersonenes rapporteringsplikt i politiinstruksens § 7-6, omfatter etter ordlyden «forhold som kan være av betydning for politiet i sin alminnelighet». Som det fremholdes i Politirett (Auglend & Mæland, 2016, s. 533), omfatter dette både eksterne og interne forhold. Om interne forhold eksemplifiserer at dette bl.a.

... omfatter eksempelvis opplysninger om uheldige sider ved eller mangelfull effekt av bestemte tjenesteopplegg eller mangler ved sambandssystemets funksjonalitet.

Etter Utvalgets oppfatning kan det neppe være vil om at rapporteringsplikten knyttet til interne forhold som er av betydning for politiet i sin alminnelighet, i dag omfattes av det som i PBS I pkt. 16.3 i dag⁴ beskriver som «evaluering». Dette deles igjen inn i underpunktene «taktisk debrief» og «systematisk evaluering». Den taktiske debrief skjer i linjen og har til hensikt «å avdekke og følge opp forbedringsområder», og «gjennomføres ofte som et møte mellom noen eller alle involverte» (Politidirektoratet, 2020, s. 216). Det kan ikke være tvil om at rapporteringsplikten i politiinstruksens § 7-6 gjelder for de involverte som deltar i denne taktiske debrief. Spørsmålet blir derfor om politiinstruksen § 7-6 også gjelder ved en systematisk evaluering når denne gjennomføres av et oppnevnt evalueringsutvalg?

2.1.1 Gjelder rapporteringsplikten ved systematisk evaluering foretatt av utvalg?

Rent umiddelbart fremstår det som mest nærliggende å besvare spørsmålet i overskriften benektende. Årsaken er først og fremst fordi intervjuer gjennomført av et faglig sammensatt utvalg lang tid etter hendelsen, skiller seg så sterkt fra den rapporteringssituasjonen en ser for seg når man leser politiinstruksen § 7-6 (Lovdata.no, 2025c). Ved nærmere

4 Og har gjort det siden første utgave av PBS I i 2011. Se Politidirektoratet, 2020.

analyse og vurderinger, er det likevel mye som taler for at spørsmålet også kan gis et bekreftende svar. Utvalget har særlig lagt vekt på følgende fem forhold.

Det første og mest nærliggende, er de evalueringene som over flere år er blitt gjennomført i samsvar med reglene i PBS I. Så vidt utvalget er kjent med, har involverte tjenestepersoner aldri unnlatt å medvirke. Utvalget legger imidlertid ikke så stor vekt på dette. «Plikt-problematikken» er ikke blitt problematisert, og trolig skal man være forsiktig med å ta medvirkningen som uttrykk for at tjenestepersonene har ansett det som en plikt. Mer nærliggende er å se det som et utslag av et genuint ønske om å bidra til forbedringer i fremtidige oppgaveløsninger.

Det andre forholdet er det større grunn til å legge noe vekt på. Politiinstruksen § 7-6 synes selv å ta høyde for at rapporteringene kunne komme til å foregå i andre former enn den skriftlige eller muntlige «en-til-en» rapporteringen som var den dominerende da bestemmelsen ble gitt. Bestemmelsen avsluttes jo med at tjenestepersonenes rapporteringsplikt skal skje i samsvar med «retningslinjer som gjelder til enhver tid». Ved mer alvorlige hendelser, har evalueringen i stor grad erstattet de pålegg om egenrapportering som ble benyttet tidligere.

I forlengelsen av dette, er det som et tredje momentet slik at heller ikke den systematiske evalueringen alltid skal foretas av et eksternt, oppnevnt utvalg. Tvert imot fastsetter PBS I pkt. 16.3.2. at:

En evalueringsrapport kan utarbeides av involverte i egen organisasjon, av ikke-involverte i egen organisasjon eller av utenforstående.

De to første alternativene vil, etter Utvalgets oppfatning, falle innenfor det § 7-6 angir som «vedkommende politimyndighet» eller «den foresatte som har krevd» rapporten, jf. politiinstruksens § 1-3 nr. 5. Gjennomføres evalueringen etter en av disse to første alternativene, kan man derfor med styrke legges til grunn at rapporteringsplikten gjelder. I det foreliggende tilfellet er evalueringsutvalget oppnevnt av Politidirektøren, og med en oppdragsgivergruppe bestående av:

- Seksjonssjef politioperativ seksjon, POD
- Hovedverneombud i politiet
- Driftsenhetsleder FOT, Sør-Vest pd
- Driftsenhetsleder GDE, Sør-Vest pd
- Seksjonssjef HMS-seksjonen, POD

Hadde denne gruppen valgt å gjennomføre evalueringen selv, ville den falt i gruppen «ikke-involverte i egen organisasjon». Med forbehold om Hovedverneombudet, ville den vel dels kunne anses som «vedkommende politimyndighet» (POD) og dels som «foresatt» (Sør-Vest pd). Med en slik organisering av evalueringen, ville rapporteringsplikten i politiinstruksen § 7-6 trolig gjelde. I så fall er det vanskelig å begrunne at noe annet skal gjelde om man velger det tredje alternativet som PBS I pkt. 16.3.2. gir anvisning på, jf. nedenfor.

Det fjerde forholdet utvalget vektlegger, er at når PBS I pkt. 16.3.2 (Politidirektoratet, 2020) også åpner for at evalueringen kan foretas av utenforstående, må siktemålet være

både å få tilgang til ekspertise som ikke er tilgjengelig i egen organisasjon, samt å sikre en tillitvekkende distanse til de forhold eller den hendelse som skal evalueres, jf. PBS I pkt. 16.3. Med dette som siktemål, vil det være direkte kontraproduktivt om politiinstruksen § 7-6 forstås slik at en ekstern evaluering er sikret dårligere tilgang til informasjon, enn en intern.

Det femte forholdet utvalget vektlegger, er at det ikke er noe ekstraordinært med en forklaringsplikt for evaluerings- og undersøkelsesutvalg, jf. bl.a. vegtrafikkloven § 47 (Lovdata.no, 2025d) om forklaringsplikten for Statens havarikommisjon for transport. Et tenkt eksempel kan være illustrerende for problemstillingen:

På grunn av ventende, presserende oppdrag kjører en av politiets cellebiler utrykning tilbake til arresten. I bilen sitter to arrestanter og to tjenestepersoner. I en sving sklir bilen av uforklarlige grunner ut av vegen og treffer et tre. En av arrestantene og en av tjenestepersonene omkommer, og de to øvrige får mildere til alvorlig skade. I tillegg til etterforskning av Spesialenheten (og ulykkesanalysegruppen til Statens vegvesen), blir hendelsen også undersøkt av Statens havarikommisjon for transport. Kommisjonen «skal klarlegge hendelsesforløp og årsaksfaktorer med formål å forbedre trafikksikkerheten» og den «skal ikke ta stilling til sivilrettslig eller strafferettslig skyld og ansvar», jf. vegtrafikkloven § 44. Overfor kommisjonen plikter enhver «på forlangende og uten hensyn til taushetsplikt å gi undersøkelsesmyndigheten de opplysninger han eller hun har om forhold som kan være av betydning for undersøkelsen», jf. vegtrafikkloven § 47 første ledd.

Evalueringsutvalg oppnevnt etter PBS I har i all hovedsak samme formål som Havarikommisjonen, jf. innledningen til pkt. 16.3. hvor det heter:

Evaluering av politiinnsats skal ha et positivt, pedagogisk formål, nemlig å lære mest mulig av det som ble gjort. Evalueringen skal konsentrere seg om forhold som kan ha betydning for fremtidig oppgaveløsning. Den skal ikke ha som formål å avdekke feil og finne synderbukker (Politidirektoratet, 2020, s. 216).

Når man har funnet grunn til å sikre tilgang til informasjon ved undersøkelser av alvorlige trafikkulykker, bør det samme etter utvalgets oppfatning også gjelde ved etterfølgende evalueringer av bevæpnede oppdrag med alvorlige følger.

Selv om konklusjonen langt fra er sikker, mener utvalget at de beste grunner taler for at pliktene i politiinstruksen § 7-6 også gjelder ved de evalueringer som gjennomføres etter PBS I pkt. 16.3. Tilbakeholdelse av relevant informasjon, blir i så fall en tjenestefeil som i ytterste konsekvens kan straffes etter straffeloven § 171. Legger man konklusjonen ovenfor til grunn, blir det neste spørsmålet: Hvilken betydning får dette for videre bruk av den informasjonen som evalueringsutvalget har mottatt?

3. Vernet mot selvinkriminering

3.1 Utgangspunkter

Det er et grunnleggende rettsstatsprinsipp at den som er mistenkt for en straffbar handling, har rett til å forholde seg taus, og ikke har noen plikt til å bidra til egen straff fellelse.⁵ I dag omtales dette gjerne som «vernet mot selvinkriminering» og følger som nevnt uttrykkelig av FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter (SP) art. 14 (3g) og er innfortolket i kravet om rettferdig rettergang i EMK art. 6 (1), jf. menneskerettsloven § 2 nr. 1 og 3. Utenfor straffeforfølgningen er det imidlertid ikke de samme begrensninger for å pålegge personer en sanksjonert plikt til å bidra med opplysninger, også negative opplysninger om egen atferd. Når slik pliktig avgitt informasjon gjelder, eller på annen måte har betydning for, et forhold som også er under strafferettslig etterforskning, oppstår spørsmålet *om*, og eventuelt i *hvilken utstrekning* vernet mot selvinkriminering hindrer at informasjonen utleveres til og brukes som bevis i straffesaken.

I nest siste avsnitt i PBS I pkt. 16.4. heter det bl.a.:

Det er viktig å være klar over at informasjon (skriftlig eller muntlig) som fremkommer under en evaluering, ikke er straffeprosessuelt vernet mot innsyn fra Spesialenheten for politisaker (Politidirektoratet, 2020, s. 220).

Spørsmålet blir: Gjelder dette også hvis man legger til grunn at involverte tjenestepersoner har en plikt til å forklare seg til evalueringsutvalget? Eller kan det konvensjonsforankrede vernet mot selvinkriminering innebære at informasjonen skjermes?

3.2 Vilkåret for og omfanget av selvinkrimineringsvernet

Tre grunnvilkår må være oppfylt for at vernet mot selvinkriminering skal aktualiseres (se nærmere Øyen, 2010, s. 254–255):

- Det må være spørsmål om å bruke informasjonen i en straffesak. Dette vilkåret vil være oppfylt for vår problemstilling, siden det aktuelle spørsmålet er om informasjonen kan utleveres til og brukes i Spesialenhetens straffeprosessuelle etterforskning.
- Den aktuelle informasjonen må være egnet til å styrke Spesialenhetens/påtalemyndighetens sak. Dette omfatter ikke bare opplysninger som i seg selv er inkriminerende, men også informasjon som støtter opp under det hendelsesforløp som anklagen er basert på.
- Det stilles også krav til metoden som er benyttet for sikre beviset/informasjonen. Det er imidlertid utvilsomt at sanksjonerte forklaringsplikter alltid omfattes, uavhengig av hva som formålet med informasjonsplikten.

Selv om disse grunnvilkårene er oppfylt, innebærer vernet mot selvinkriminering langt fra noen absolutt skjerming av og forbud mot å gjøre bruk av informasjonen i straffesaken. Hvor langt vernet rekker, reiser til dels ganske kompliserte, usikre og omfattende problemstillinger (se nærmere Øyen, 2010, s. 256–273 med henvisninger til konvensjons-

5 Rt. 1999 s. 1269 på side 1271.

praksis). For vårt formål er det imidlertid tilstrekkelig å nevne de mest sentrale (og rimelig sikre) konklusjonene:

- Selv om grunnvilkårene for selvinkrimineringsvernet er oppfylt, hindrer det ikke at informasjonen, f.eks. transkriberte forklaringer avgitt under evalueringen, kreves utlevert til etterforskningen, jf. straffeprosessloven § 210 (Lovdata.no, 2025b).
- Vernet mot selvinkriminering representerer (trolig) ikke noen begrensning for hvordan informasjonen kan benyttes under etterforskningen:
 - Den kan benyttes til å underbygge at vilkårene for bruk av tvangsmidler er til stede, f.eks. ransaking og beslag.
 - Det gir heller ikke noe vern mot at informasjonen benyttes til å finne andre bevis som underbygger mistanken/anklagen (avledet informasjon).
- Selv når den pliktig avgitte informasjonen inngår direkte som bevis i argumentasjonsrekken ved iretteføringen av anklagen, kan selvinkrimineringsvernet bare hindre bruken av pliktmessig avgitt informasjon hvis det utgjør en vesentlig del av bevisgrunnlaget. I og med at avgjørelsen etter EMK art. 6 beror på at forfølgningen som en helhet har vært «rettferdig»/«fair», er det vanskelig å operere med noen kvantitativ eller kvalitativ grense.

Som man ser, vil de tjenestepersonene som forklarer seg under en systematisk evaluering av en hendelse som også blir gjenstand for etterforskning av Spesialenheten, befinne seg i et ganske usikkert og uklart rettslig farvann når de skal avgjøre om opplysningene de gir, kan få en inkriminerende virkning.

4. Konsekvenser av usikkerheten

Spørsmålet om faren for, og vernet mot selvinkriminering har ikke tiltrukket seg spesielt mye oppmerksomhet i en politisær sammenheng. Der hvor spørsmålet til en viss grad har oppstått, og også har blitt gjenstand for en viss behandling i teorien, er i forhold til pliktig egenrapportering om forhold som også er eller vil bli gjenstand for etterforskning (Arbeidsgruppen, 2013, s. 175–179; Auglend & Mæland, 2016, s. 236–243). Problematikken er også nevnt i tilknytning til evalueringer i PBS I pkt. 16.3.1. I siste avsnitt om «Taktisk debrief» heter det bl.a.: «Dersom det er grunn til å anta at politiets innsats vil bli gjenstand for etterforskning, må man vurdere om debriefen kan medføre fare for bevisforspillelse eller selvinkriminering» (Politidirektoratet, 2020, s. 218). I pkt 16.3.2. om «Systematisk evaluering» er problematikken ikke nevnt.

Selv om usikkerheten om forholdet mellom vernet mot selvinkriminering og plikten til egenrapportering, ikke har blitt satt på spissen, har usikkerheten ikke vært helt uten konsekvenser. Auglend & Mæland anfører i Politirett side 542:

Den uklarheten som knytter seg til forholdet mellom konstitusjonelt og internasjonalt funderte regler om nektelsesrett og selvinkrimineringsvernet på den ene siden og intern-administrative rapporteringsplikter på den andre, har skapt usikkerhet i praksis, og dermed også en viss motvilje mot å skrive slike rapporter.

Selv om dette trolig fremdeles er en aktuell problemstilling, har både Riksadvokaten og Politidirektoratet, nå instruksfestet at i tilfeller hvor tjenestepersonenes atferd blir gjenstand for etterforskning av Spesialenheten, skal de ikke pålegges å skrive egenrapporter. I Riksadvokatens rundskriv av 6. september 2006 (nr. 3/2006) om Spesialenhetens etterforskning mv., heter det i pkt. VI/4.1.:

Offentlige tjenestemenn har — som vitner — plikt til å forklare seg for politiet om forhold de er blitt kjent med i sin stilling, jf. straffeprosessloven § 230 første ledd annet punktum. Det samme gjelder for forklaring til Spesialenheten, jf. påtaleinstruksen § 34-2. Tjenestemenn som er anmeldt eller under etterforskning, bør vanligvis ikke pålegges å skrive egenrapport, verken av overordnede i politiet eller av Spesialenheten.

Dette også gjentatt i PBS I pkt. 16.4.

Som følge av disse direktivene, har usikkerheten knyttet til egenrapporter i stor utstrekning opphørt for de alvorligere hendelser som både blir gjenstand for etterforskning og systematisk evaluering. Dette betyr imidlertid ikke at den grunnleggende problemstillingen blir borte, bare at usikkerheten – og med den kanskje også motviljen – flyttes over til de forklaringer tjenestepersonene skal gi til evalueringsutvalgene. Om verdien av internadministrative rapporteringsplikter fremholder Auglend & Mæland (side 540):

På den andre siden er de tjenestemessige og straffesanksjonerte rapporteringspliktene nødvendige og viktige ledd i den administrative og etatsvise internkontrollen i en offentlig virksomhet, og dermed også en sentral del av det tillitsbaserte systemet som forvaltningens virksomhet er tuftet på. En velfungerende og troverdig internkontroll får også avgjørende betydning for de sikkerhetsmessige sidene ved tjenesteutførelsen.

Arbeidsgruppen som utarbeidet Innstillingen om ny våpeninstruks, uttalte følgende om viktigheten av å legge forholdene til rette for en fullstendig og sannferdig egenrapportering (side 178):

En slik rapport vil være viktig for politisjefens innrapportering til Politidirektoratet, jf. forslaget til § 18, men den kan også fylle mange andre formål. Den kan bl.a. avdekke svakheter ved vaktordningen som har ledet til at man i en gitt situasjon har hatt mangel på kvalifisert personell. Rapporten kan også vise at lokal opplæring og trening ikke har vært tilfredsstillende, eller at det foreligger mangler ved utstyr eller fordeling av utstyr. Både når et oppdrag er løst særlig tilfredsstillende og hvor det hadde vært ønskelig at oppdraget hadde fått et annet utfall, kan en slik rapportering dessuten legge forholdene til rette for erfaringslæring. Jevnt over synes norsk politi mer tilbøyelig til å lære av hverandres feil, enn å lære av andres suksesser. En slik rapportering kan selvsagt også bidra til å avdekke at tjenestepersonene har opptrådt uheldig, kritikkverdig eller endog straffbart. At en politisjef griper inn overfor uheldig eller kritikkverdig tjenesteutøvelse eller gir anerkjennelse til godt utført arbeid, er en viktig lederoppgave. Det er også viktig for innsatspersonalet selv at dette gjøres. Det å motta kritikk og korrektiv er en viktig forutsetning for å bli bedre, og med mindre dette er noe som for den enkelte gjentar seg jevnlig, er det heller ikke noe tegn på at man er en udugelig tjenesteperson. For den generelle motivasjonen for politistyrken er det også viktig at politisjefene synliggjør at det faktisk betyr noe at tjenestepersonene gjør et kvalitativt godt arbeid.

Selv om ikke alt i sitatene ovenfor er direkte overførbart til en systematisk evaluering, vil mye av de samme verdier og hensyn, kunne overføres på de redegjørelser og forklaringer som tjenestepersonene gir som ledd i en systematisk evaluering.

Som også Auglend & Mæland nevner (side 542-543) foreslo arbeidsgruppen i Innstilling om ny våpeninstruks en bestemmelse om at pliktmessig avgitte egenrapporter ikke skulle kunne brukes som bevis i eventuell etterforskning eller straffeforfølgning av tjenestepersonenes forhold. Dette forslaget ble imidlertid ikke fullt opp i den vedtatte Våpeninstruksen. Auglend & Mæland avslutter behandlingen av tematikken slik (side 543):

Spørsmålet påkaller en avklaring, om nødvendig i lovs form, ikke minst i lys av de potensielle interessekonfliktene som vil være forbundet med de relativt vidtgående arbeidsmiljørettslige rapporteringspliktene, bl.a. i aml. § 2.3 (2).

5. Utvalgets anbefalinger

Drøftingen foran har vist at det hersker usikkerhet om involverte tjenestepersoner har en plikt til å forklare seg og bidra med informasjon under en systematisk evaluering. I alle fall hvis evalueringen gjennomføres av oppnevnt utvalg, jf. pkt. 2. I den grad slik informasjon blir gitt, er det også i høy grad usikkert om og i hvilken utstrekning informasjonen er vernet mot å bli benyttet på inkriminerende måte i en parallell etterforskning hos Spesialenheten. Potensielt kan dette lede til at tjenestepersonen blir mer forsiktige og forbeholdne i sine redegjørelser, med negativ virkning for de verdier og hensyn som evalueringen skal ivareta, jf. pkt. 4.

I tråd med dette foreslår Utvalget at Politidirektoratet følger opp anbefalingen fra i Politirett side 543, om en nærmere lovregulering av problematikken. Når regulering i lovs form er nødvendig, skyldes dette at et bevisforbud vil gripe inn i og begrense rettigheter og plikter som er solid forankret i straffeprosessloven. Et bevisforbud bør derfor også forankres på lovsnivå.

Rent tentativt kan en slik regulering f.eks. skje gjennom en tilføyelse av en ny § 23 b i politiloven, med slikt innhold:

§ 23 b Systematisk evaluering av alvorlige hendelser

1. Politidirektoratet kan bestemme at politiinnsatsen ved alvorlige hendelser skal evalueres av et oppnevnt utvalg som skal klarlegge hendelsesforløp og årsaksfaktorer som kan være av betydning for fremtidig oppgaveløsning.
2. Utvalget skal ikke ha til oppgave å avdekke tjenestefeil, eller ta stilling til straffettslig eller sivilrettslig ansvar.
3. Involverte tjenestepersoner plikter å gi utvalget de opplysninger de har om hendelsen og andre forhold som kan være av betydning for evalueringen.
4. Opplysninger som utvalget mottar i medhold av tredje ledd, kan ikke brukes som ledd i etterforskning og straffesak mot den som har gitt opplysningene.

IV. Spredning av dronebilder

1. Innledning

Som fremgår i rapporten (se 216) ble hele konfrontasjonen og skuddvekslingen på Klepp filmet av politiets drone. Opptaket viser bevegelsene og atferden til de involverte tjenestepersoner og gjerningspersonen og personen som kjørte bilen, herunder hvordan de dødelige skuddene faller.

Siktemålet med dronebilder er å gi operasjonsleder, innsatsleder og andre som er direkte involvert i hendelsen, en bedre situasjonsforståelse. Bildene overføres derfor i sann tid til operasjonssentralen mv. Under innhenting av informasjon i Sør-Vest politidistrikt, ble imidlertid utvalget gjort kjent med at dronebildene i sann tid også hadde vært tilgjengelig på PC og smarttelefoner til tjenestepersoner som ikke hadde noen rolle i hendelsen. Når dette er mulig, skyldes det at det finnes en webapplikasjon («Heimdall») som gir tjenestepersoner tilgang til dronebildene. Tjenestepersoner med som kan dokumentere tjenstlig behov, jf. nærmere nedenfor, kan etter søknad få tilgang til denne applikasjonen.

Etter Utvalgets oppfatning gir denne vide muligheten for spredning av dronebilder grunnlag for to spørsmål:

- Er dette forenelig med kravene i politiregisterloven og -forskriften om behandling av personopplysninger? (Pkt. 3)
- Kan spredningen innebære en slik belastning for de involverte at bruk av droner krever hjemmel i lov? (Pkt. 4)

For å kunne svare på disse spørsmålene er det først nødvendig å gi en fremstilling av det regelverket som gjelder for politiets bruk av droner, jf. pkt. 2. Reguleringen av metoden er i dag både forholdsvis omfattende og baserer seg på til dels ganske skjønnsmessige normer.

2. Regelverket for politiets bruk av droner

2.1 En todelt regulering

Etter sitt innhold kan regelverket deles to.

Den ene delen gjelder vilkårene for å fly drone (ubemannet luftfartøy). Dette regelverket fastsetter hvor kan det flys drone, hvilke tekniske krav stilles til dronene, hvordan skal dronevirksomheten administreres og ledes, og ikke minst hvilke kvalifikasjons- og utdanningskrav stilles de som skal fly dronene (piloten). Bestemmelser av dette slaget er fastsatt med hjemmel i luftfartsloven (1993), og først og fremst gjennom en ganske omfattende forskrift av 30. november 2015 om luftfartøy som ikke har fører om bord mv. I en viss utstrekning er reglene i forskriften operasjonalisert for politiet gjennom Nasjonal instruks – Droner, RPOD-2023-8 av 24. mars 2024, særlig pkt. 3-7. Denne siden av regelverket vil ikke bli nærmere omtalt her.

Det er selvsagt mulig å fly en drone på en slik måte at selve flyvingen representerer en krenkelse av borgernes rettigheter; først og fremst krenkelse av eiendomsretten og retten til (uforstyrret) privatliv. Det største krenkelsespotensialet er imidlertid knyttet til at de fleste droner er utstyrt med et kamera som filmer, overfører og eventuelt også lagrer opptak av det som befinner seg eller skjer i dronekameraets kameravinkel. For politiets bruk av droner, reguleres dette først og fremst av politiregisterloven (2010) og politiregisterforskriftens (2013) bestemmelser om behandling av personopplysninger. Også på dette området er reglene i en viss utstrekning operasjonalisert gjennom Nasjonal instruks – Droner, RPOD-2023-8 av 24. mars 2024, særlig pkt. 9 og 10. Det er dette regelverket som vil bli gjenstand for behandling i fortsettelsen.

2.2 Er politiets filming fra drone et «inngrep»?

Når dette spørsmålet stilles henger det naturligvis sammen med bestemmelsen i Grunnloven § 113 som krever at myndighetenes inngrep overfor den enkelte må ha hjemmel i lov (Lovdata.no, 2025e). For dette spørsmålet synes man å befinne seg på et noe usikkert rettslig område, og hvor lovkravet i stor grad påvirkes av filmingens formål, intensitet og omfang.

2.2.1 Fastmontert, automatisk virkende og manuelt betjent håndholdt

Før man fikk filming fra droner, kunne man i norsk rett hovedsakelig operere med to grupper av informasjonsinnhenting via kameraer. Gruppene ble gjenre betegnet som henholdsvis «kameraovervåkning» og bruk av «håndholdt kamera».

«Kameraovervåkning» ble definert slik:

Som kameraovervåking regnes vedvarende eller regelmessig gjentatt personovervåking ved hjelp av fjernbetjent eller automatisk virkende overvåkingskamera eller annet lignende utstyr som er fastmontert.

Både den overvåkning som i sann tid bare kan følges via en monitor, og den som har mulighet for opptak, omfattes av definisjonen, jf. straffeprosessloven § 202 a fjerde ledd og politiloven §6 a første ledd annet og tredje punktum. Kameraovervåkning er ansett

som et inngrep som krever hjemmel i lov, og som bare kan gjennomføres på de vilkår lovgivningen fastsatte. For bruk i en ren polisier sammenheng er det gitt slik hjemmel i politiloven § 6 a, og etter bestemmelsens tredje ledd er det et krav at det «ved skilting eller på annen måte gjøres tydelig oppmerksom på at stedet blir overvåket av politiet, og om overvåkingen eventuelt inkluderer lydopptak». For bruk av kameraovervåkning i etterforskningssammenheng er selvsagt varsling med skilting mv. ikke aktuelt. Her fastsetter straffeprosessloven § 202 a første og annet ledd både at overvåkingen bare kan brukes ved mistanke om bestemte alvorlige lovbrudd, og at tillatelsen skal treffes av retten. For PSTs bruk av kameraovervåkning i forebyggende øyemed, følger en tilsvarende regulering av politiloven § 17 d.

«*Håndholdt kamera*» omfatter i tillegg til det som ligger i selve formuleringen, også kameraer som er montert i biler, og som blir operert av mannskapene i bilen. Med mindre filmingen foregår på en slik måte at den krenker privatlivets fred (straffeloven § 267) eller blir gjennomført på en slik måte at det er skremmende, plagsomt eller hensynsløst (straffeloven § 266), legges det til grunn at denne metoden for informasjonsinnhenting, kan gjennomføres med grunnlag i den alminnelig handlefrihet, og derfor ikke krever hjemmel i lov.

Når det har blitt lagt til grunn at lovhjemmel kreves for kameraovervåkning, men ikke for informasjonsinnhenting som skjer ved håndholdt kamera, er det trolig særlig lagt vekt på følgende forskjeller:

- *Målrettet og diskriminerende*: Et håndholdt og betjent kamera vil primært bli rettet mot og innhente informasjon om den person eller den hendelse som politiet er interessert i. Ut fra politiets oppgaver, jf. politiloven § 2 nr. 1-4, og med ivaretagelse av kravet om objektivitet, saklig og forholdsmessighet, antas dette å hjemle overvåkingen, jf. politiloven § 6. Den egentlige kameraovervåkingen vil på den annen side fange opp, og eventuelt også lagre, informasjon om alt som skjer i kamera-vinkelen, 24/7, helt uavhengig av om informasjonen har noen interesse for ordensmessige- eller etterforskningsmessige overvåkningsformålet. Overskuddsinformasjonen er derfor betydelig.
- *Ikke skjult / hemmelig*: Selv om tjenestepersonene som foretar filming med håndholdt kamera, kan gjøre store anstrengelser for å holde seg skjult fra den eller de som filmes, er metoden ikke skjult eller hemmelig i rettslig forstand. Dette gjør at både den eller de som blir gjenstand for filmingen, og allmennheten for øvrig, i ganske stor grad kan kontrollere om og hvordan metoden blir benyttet.
- *Faktiske forhold begrenser intensiteten*: Informasjonsinnhenting med håndholdt kamera er mannskapsintensivt. Skal det foregå over tid, vil det legge beslag på betydelig mannskapsressurser. Håndholdte kameraer kan forflytte seg, og i den relasjonen anses som mer intensive enn de fastmonterte. Men i slike tilfeller begrenses imidlertid muligheten både av infrastrukturen (er det mulig å kjøre, sykle eller gå), og av om politiet har adgang til området (eiendomsretten).

Foranlediget av en avgjørelse fra EOS-utvalget i oktober 2022 knyttet til PST sin bruk av droner (jf. nærmere i pkt. 2.2.2.1), har Justis- og beredskapsdepartementet (2024) utarbeidet et høringsnotat om endring av straffeprosessloven § 202 a. Blir forslaget

vedtatt vil det innebære at for kamerabruk som ledd i etterforskning (og PSTs forebyggende arbeid), blir både «kameraovervåkning» og bruk av håndholdte og mobile kameraer lovregulert. Hovedinnholdet i forslaget er bl.a. beskrevet slik:

Forslaget innebærer for det første at vilkårene «som er fastmontert» og «fjernbetjent eller automatisk virkende» tas ut av definisjonen av kameraovervåking i straffeprosessloven § 202 a fjerde ledd. Dermed gis bestemmelsen også anvendelse på mobile kameraer, uavhengig av om disse er fjernbetjente eller ikke. Formålet er å lovregulere skjult kameraovervåking ved hjelp av mobile kameraer som ledd i politiets etterforskning, herunder kameraer som er montert på droner.

Videre foreslås det å endre straffeprosessloven § 202 a slik at bestemmelsen også omfatter kameraovervåking som ikke når opp til dagens terskel om at overvåkingen må være «vedvarende eller regelmessig gjentatt». Formålet med en slik endring er å regulere bruk av kamera som er mindre inngripende enn det som omfattes av gjeldende § 202 a, og som i visse tilfeller kan ha et usikkert hjemmelsgrunnlag i dag.

Endringene vil etter forslaget her også gjelde for skjult kameraovervåking i avvergende etterforskning etter straffeprosessloven § 222 d og Politiets sikkerhetstjenestes (PSTs) forebyggende virksomhet etter politiloven § 17 d. Det foreslås også andre endringer i § 202 a, blant annet som følge av de nevnte endringsforslagene.

For politiets bruk av håndholdte eller mobile kameraer utenfor etterforskning, er det ikke foreslått noen lovregulering.

2.2.2 Filming fra drone – En usikker mellomstilling

Informasjonsinnhenting ved bruk av droner, kan med adskillig rett sies å befinne seg mellom den som skjer med det manuelt betjente og håndholdte kameraet, og det fastmontert og automatisk virkende. Hvilken betydning har så dette for kravet om lov-hjemmel? Pr. i dag er det ikke mulig å gi noe generelt og sikkert svar på dette. Det som er sikkert, er at man ikke kan legge til grunn at filming ved bruk av drone, alltid og generelt kan baseres på den alminnelig handlefrihet, og derfor ikke krever hjemmel i lov.

2.2.2.1 EOS-utvalgets avgjørelse

For problemstillingen her, er en sak som ble behandlet av EOS-utvalget i oktober 2022 og som er omtalt i deres Årsmelding 2022 side 19, illustrerende (Eos-utvalget.no, 2025). Som nevnt ovenfor kan PST gjøre bruk av skjult kameraovervåkning, dvs. med fastmontert og automatisk virkende kamera, som ledd i sitt forebyggende arbeid. Etter politiloven § 17 d stilles det krav om både om beslutning fra retten, og at den forebyggende saken gjelder særlig alvorlige lovbrudd. Siden bruk av drone ikke omfattes av definisjonen av «kameraovervåkning» besluttet Sjef PST å bruke drone uten at vilkårene i politiloven § 17 d ble fulgte eller var oppfylt. Om dette uttalte EOS-utvalget bl.a. følgende i Årsmeldingen:

Utvalget har vurdert PSTs bruk av droner til å samle inn informasjon i forebyggende saker. Det følger av dagens regelverk at PST kan bruke «fastmontert» kamera, men ikke mobile kamera. Bruk av fastmontert kamera forutsetter videre at PST får rettens tillatelse. PST ba ikke om rettens tillatelse til dronebruken, men vurderte i fire saker at Sjef PST kunne fatte beslutningen.

PST viste til Riksadvokatens retningslinjer for politiets bruk av mobile kamera (som inkluderer droner) i etterforsknings øyemed. Tjenesten mente de rettspolitiske hensynene bak straffe-

prosessloven § 202 a ikke ga grunn til å operere med ulike skranker i etterforskning og i forebyggende saker. *Utvalget viste til at Grunnloven og EMK krever stiller krav om hjemmel for statens inngrep i borgernes privatliv. Overvåking ved hjelp av droner utgjør et inngrep i privatlivet. Lovkravet innebærer at hjemmelen må være tilstrekkelig klar, forutsigbar og tilgjengelig for borgerne, samt gi betryggende rettsikkerhetsgarantier.* En slik hjemmel finnes ikke for bruk av droner i forebyggende saker.

På dette grunnlaget rettet utvalget skarp kritikk mot PST for å ha brukt en skjult overvåkingsmetode uten hjemmel i lov. Utvalget oppfordret tjenesten til å stanse bruken og ba om en tilbakemelding.

PST opplyste at tjenesten umiddelbart tok utvalgets vurdering til etterretning og stanset bruken. Videre opplyste PST at saken er tatt opp med Justis- og beredskapsdepartementet, og at departementet har tatt et initiativ til å lovregulere politiets bruk av droner. (Vår kursivering)

Under forutsetning av at dronen brukes på en slik måte at filmingen får karakter av overvåking, legger altså EOS-utvalget til grunn at dette er et inngrep som krever klar og tilgjengelig lovhjemmel. For den rettslige reguleringen av bruk av droner, foranlediget uttalelsen forholdsvis umiddelbart tre tiltak:

- Som nevnt avslutningsvis for i pkt. 2.2.1 tok Justis- og beredskapsdepartementet initiativ til å lovregulere politiets bruk av droner som ledd i etterforskning (og PST-forebyggende arbeid).
- Riksadvokaten ga 10. februar 2023 nye midlertidige retningslinjer for bruk av droner i etterforskning⁶, og som erstattet de tidligere av 17. september 2023.
- Politidirektoratet reviderte den 24. mars 2023 den Nasjonale instruks for bruk av droner⁷.

2.2.2.2 Gjeldende rettslig regulering: Utvalgets kommentarer og bemerkninger

Basert på direktivene fra riksadvokaten og Politidirektoratet er det en ganske utfordrende oppgave å avgjøre når informasjonsinnhenting via droner representerer et inngrep som krever hjemmel i lov, og når dette ikke er tilfellet, slik at metoden er hjemlet i den alminnelige handlefrihet. Det er likevel mulig å formulere to normeringer:

- Bruk av droner til vedvarende eller regelmessig gjentatt å innhente informasjon om person eller personer, vil representere en overvåking som krever en klar og tilgjengelig lovhjemmel. (Jf. EOS-utvalget)
- Når bruken av dronen i andre tilfeller gir informasjon om personer, vil særlig følgende momenter være avgjørende for om dette anses som et inngrep som krever hjemmel i lov:
 - Er formålet primært å innhente informasjon om person, eller har dette karakter av overskuddsinformasjon i en innhenting som primært skal bedre situasjonsforståelse og gi beslutningsstøtte?
 - Over hvor lang tid innhentes personopplysningene?
 - På hvilket område brukes dronen; offentlig sted, privat område eller privat hjem?

6 RA-2023-353
7 RPOD-2023-8.

- Skjer bruken av dronen skjult?
- Hvilken ulempe eller belastning kan den aktuelle bruken av dronen representere for den som er rammet?

I tillegg til at denne vurderingen i seg selv ganske komplisert og usikker, er utvalget heller ikke overbevist om at Politidirektoratet i den Nasjonale instruksen har lagt til grunn en riktig forståelse av når det foreligger et inngrep som krever hjemmel i lov. I punkt 2 «Rettslig grunnlag» heter det i annet avsnitt, annen setning:

Politiet kan derfor bare bruke kamera på droner i oppdrag etter politiloven når filmingen ikke er så intensiv at den representerer et inngrep i retten til privatliv, jf. Grunnloven § 113 og den europeiske menneskerettighetskonvensjon (EMK) artikkel 8.

Dette kan bare være en uheldig formulering, men det gir inntrykk av at POD legger til grunn at det bare er filming som representerer et inngrep i retten til privatliv, som krever lovhjemmel. Dette er ikke riktig, og følger jo nokså direkte om man sammenholder Grunnloven § 104 og § 113. Også innsamling og behandling av informasjon fra en ren yrkesmessig og profesjonell setting, kan være et inngrep som krever hjemmel i lov, selv om det er ganske fjernt å anse det som inngrep i privatlivet.

I tillegg er utvalget også usikker på om Politidirektoratet ved utarbeidelsen av instruksen har lagt til grunn en helt korrekt oppfatning av hva som er en «personopplysning». Avslutningsvis i instruksens pkt. 9.1. heter det:

Det anses ikke som behandling av personopplysninger dersom det kreves uforholdsmessig mye arbeid, tid eller ressurser å identifisere personene som filmes, jf. politiregisterforskriften § 1-2. Det samme gjelder f.eks. ved bruk av termisk kamera hvor personer ikke kan identifiseres.

Den første setningen i sitatet er korrekt, men når man leser den i sammenheng med den siste setningen, gir det inntrykket av at aidentifiserte opplysninger ikke anses som «personopplysninger». Det er imidlertid ikke riktig, jf. her kommentaren til politiregisterloven § 2 nr.1⁸ i Karnov, hvor det bl.a. heter:

Aidentifiserte opplysninger regnes normalt som personopplysninger. Men en teoretisk mulighet for å koble en person og en opplysning er ikke tilstrekkelig. Dersom det kreves «uforholdsmessig mye arbeid, tid eller ressurser» for å identifisere vedkommende, er koblingsmuligheten for fjern til at opplysningen anses som en personopplysning, se også forskriftens § 1-2 nr. 1. Hvor terskelen går i praksis, avhenger ifølge proposisjonen av hvilke virkemidler politiet har til rådighet, jf. også direktivets fortale avsnitt 21 om betydningen av tidsbruk og kostnader ved identifisering. I en særstilling står situasjoner der en behandling har som formål å identifisere en person ved hjelp av allmennheten, typisk ved en etterlysning. Hvis det er usikkert om en identifikasjon lar seg gjennomføre, tilrås det i Ot.prp. nr. 108 (2008–2009) at en legger til grunn en «videre forståelse av personopplysningsbegrepet», jf. punkt 7.2.1.4.

Anonymiserte opplysninger regnes normalt ikke som personopplysninger. Unntak kan tenkes dersom den anonymiserte opplysningen knytter seg til en så liten gruppe personer at koblingen mellom opplysning og person kan røpes mer indirekte.

8 Lest 8.10.2025.

Hendelsen som har gitt foranledning til denne evalueringen, representerer en god illustrasjon. Det gikk vel knapt et døgn før lokalmiljøet, og i ganske stor grad den generelle allmennheten, visste hvem som var drept og involvert i den tragiske hendelsen. Om man tenker seg at det termiske opptaket av hendelsen da ble utlevert, faller det på sin egen urimelighet at den tilleggsinformasjonen om de involvertes atferd man da ville få tilgang til, ikke skulle være utlevering av personopplysninger, jf. nedenfor i pkt. 3.

3. Politiregisterlovens krav

Etter det utvalget har fått opplyst, har man valgt ikke å gi noen egen instruks for bruken av webapplikasjonen «Heimdall», men i stedet basere seg på at bruken forankres i politiregisterloven og politiregisterforskriften. Så vidt en kan se, er det i løpet av de seks årene som har gått siden første «droneinstruks» ble gitt i september 2019, ikke foretatt endringer eller tilføyelser i politiregisterloven eller -forskriften som nærmere regulerer den informasjonsinnsamlingen som skjer via politiets droner. Etter Utvalgets oppfatning gir den forholdsvis vide muligheten for spredning av dronebildene via webapplikasjonen, en slik regulering maktpåliggende. Ikke minst gjelder dette i lys av lovkrav-spørsmålet som behandles nedenfor i pkt. 4.

Utvalget nøyer seg her med å peke på hovedtrekkene i det en ser som særlig relevant for den rettslige reguleringen.

Som illustrert avslutningsvis i pkt. 2.2.2.2. kan det etter Utvalgets oppfatning ikke herske tvil om at billedoverføringen fra dronen formidler informasjon som omfattes av politiregisterloven § 2 nr. 1 om hva som anes som «personopplysning». Med særlig relevans for denne evalueringen er det imidlertid grunn til å fremheve: I den generelle personopplysningslovgivningen anses bare opplysninger om levende personer å omfattes av «knyttet til en fysisk person». Etter politiregisterloven er dette annerledes, og er uttrykkelig fremhevet i forarbeidene, jf. Ot. prp. nr. 108 (2008-2009) side 56.

Det er heller ikke tvil om at når det er etablert en applikasjon som gjøre at tjenestepersoner med tjenstlig behov kan få tilgang til dronebildene, utgjør dette en «behandling av opplysninger» etter definisjonen i politiregisterloven § 2 nr. 2. Bestemmelsen nevner uttrykkelig «enhver elektronisk bruk», og som eksempel nevnes bl.a. «videreformidling ved overføring».

Politiregisterloven § 4 fastsetter at opplysninger kan behandles for det formålet de er innhentet for eller til andre politimessige formål. I den Nasjonale instruksen om droner, er formålet med informasjonsinnhenting angitt slik i pkt. 9.1.:

Politiet kan bruke kamera og andre sensorer på droner når det anses å være et egnet operativt virkemiddel for å gjennomføre konkrete politioppdrag etter politiloven, blant annet i følgende situasjoner:

- Å etablere situasjonsforståelse og beslutningsstøtte for politiinnsatsen ved arrangementer, hendelser, redningsinnsats og ulykkes- og katastrofesituasjoner, herunder for å ivareta egen og andres sikkerhet.
- Dokumentasjon av hendelse, innsatsområde og skadested mv.

Bilder fra kamera på droner gir politiet en bedre oversikt over situasjonen de skal håndtere, og dermed også et bedre grunnlag for å ta de riktige beslutningene. Dette vil kunne bidra til at oppdraget kan håndteres mer effektivt, tryggere og mindre inngripende.

I og med at politiregisterloven § 4 også tillater behandling til «andre politimessige formål», vil formålskravet i liten grad legge begrensinger på hvilken tjenstlig bruk som kan gjøres av droneopptakene.

Både generelt, og i relasjon den aktuelle problemstillingen som behandles her, vil imidlertid begrensningene følge av nødvendighetskravet fastsatt i politiregisterloven § 5, sammenholdt med lovens § 21 om tilgang til opplysninger innad i politiet. Det følger av disse bestemmelsene at informasjonen kan gjøres tilgjengelig for andre tjenstepersoner i politiet når dette er nødvendig for de kan ivareta sine tjenstlige behov. Utvalget har ingen vanskeligheter med å se at den aktuelle applikasjonen kan ivareta dette behovet. Ved avgrensede innsatser kan politiets innsatsleder og aksjonsledere ha behov for tilgang til dronebildene. Ved større hendelser, eller hendelser som krever innsats over et større område, som f.eks. ettersøkning av mistenkte eller savnede personer, kan et tjenstlig behov gjøre seg gjeldende for operative mannskaper over hele politidistriktet. Selv om man kunne tenkt seg at tjenstepersonen ble gitt tilgang ved behov i det enkelte tilfellet, ville dette belastet og bundet opp ressurser ved operasjonssentralen, og som oftest i en fase av politiets innsats hvor det er som mest hektisk for operatørene. Det må derfor aksepteres at tilgangen via applikasjonen er gjort generell, og det i stor grad blir den enkelte tjenstepersonen selv som avgjør om det foreligger tilstrekkelig tjenstlig grunn til å logge seg på. Etter det som er opplyst, vil alle tjenstepersoner i operative stillinger som har tilgang til politiets maktmiddel-system, også kunne få tilgang til dronebildene via webapplikasjonen. Tilgangen er personlig, og krever innlogging med brukernavn (ident) og passord. Det er imidlertid mulig å låse tilgangen slik at kun nærmere angitte personer/funksjoner har tilgang. Etter det som er opplyst ble dette også etter hvert gjort for dronebildene fra hendelsen på Klepp.

Det følger av politiregisterloven §§ 16 og 17, jf. forskriften kap. 39 og § 40-13, at personopplysningsvernet ikke alene kan baseres på at tjenstepersonene opptrer i samsvar med lovens og forskriftens bestemmelser og de overholder de begrensningene som følger av dem. Det er både et krav om at den behandlingsansvarlige etablerer og holder ved like systemer egnet til å føre kontroll med at reglene følges, og det er et særskilt krav at «bruk av opplysninger skal kunne spores», jf. § 17 første ledd. Sporbarhetskravet i lovens § 17 er utdypet i politiregisterforskriftens § 40-13 første ledd. Det kreves her at systemet for sporbarhet skal være av en slik kvalitet at det er mulig å oppdage forsøk på uautorisert bruk.

Som allerede nevnt krever adgang til dronebildene innlogging med brukernavn (ident) og passord. Det er også opplyst at systemet loggfører alle som har vært inne. Slik sett synes applikasjonen å være designet slik at politiregisterloven og -forskriftens krav kan oppfylles.

Det krevde imidlertid atskillig undersøkende virksomhet å bringe klarhet i hvilke krav og begrensninger som var bygget inn i webapplikasjonen. Utvalget anbefaler derfor at Politidirektoratet snarest tar et initiativ for å få informasjonsinnhenting via drone forankret i politiregisterlovgivningen. I en viss utstrekning kan dronebildene anses som «billedlogg» over hendelser. Slik sett kan reglene høre hjemme i forskriftens kap. 53, med mindre man aser det mer hensiktsmessig å innta dem i et av de ubrukte kapitlene 61-67.

4. Innebærer spredningsmuligheten at også operativ bruk av droner blir et inngrep?

Som redegjort for i pkt. 2.2.2.2. innebærer det å basere kamerabruk fra droner på den alminnelige handlefrihet, at man beveger seg i et i ganske uoversiktlig og usikkert rettslig farvann. Et av de punktene som trekkes frem ved avgjørelsen av om dronebruken kan baseres på den alminnelige handlefriheten, eller om den representerer et inngrep som krever hjemmel i lov, er:

- Hvilken ulempe eller belastning kan den aktuelle bruken av dronen representere for den som er rammet?

Etter utvalgets oppfatning bør det vurderes om ikke den spredningsmuligheten av dronebildene som er gjenstand for vurdering her, innebærer at også den operative politisære bruken av drone, bør forankres i en klar og tilgjengelig lovhjemmel. Utvalget peker særlig på:

I den foreliggende sak viser dronens kamera situasjonen hvor to personer blir drept. Selv om de færrest på forhånd tenker over slike tilfeller, er det neppe tvil om at de alle fleste vil se dette som en noe sterkt personlig, og vil ønske at så få som mulig får anledning til å observere, kommentere og vurdere dette. Det samme vil trolig også gjelde de pårørende og etterlatte som i denne sammenhengen også anses for å være «rammet» av dronebruken. At det i tillegg eksisterer en tilgang som til en viss grad også muliggjør uautorisert bruk, gjør jo den personlige belastningen enda større. Som nevnt i pkt. 3 er det mulig å begrense spredningen av bildene til bare noen få. Denne saken er imidlertid en god illustrasjon på at situasjonen kan utvikle seg så raskt og uventet at denne muligheten i liten grad begrenser belastningen for den som rammes.

Men også for de tjenestepersoner (og andre) som overlever slike skarpe og farlige situasjoner som den foreliggende sak er eksempel, vil spredningen være en ekstra belastning. Hvordan den enkelte reagerer og opptrer i slike ekstrem situasjoner, er også et sterkt personlig forhold, som det i noen tilfeller krever profesjonell debriefing for å bearbeide. At reaksjonen og atferden kan bli tilgjengelig for et større antall personer via dronens bilder, gjør etter utvalgets oppfatning bruken av drone i slike ekstreme situasjoner, til en ekstra belastning for de involverte.

I forlengelsen av dette er det grunn til å trekke fram at bruk av droner også kan representere en tjenstlig belastning ved mindre dramatiske hendelser. Vissheten om at et større antall kolleger i sann tid har mulighet for å følge med på og gjøre seg opp en mening av hvordan man løser tjenesteoppdraget, vil for noen representere en ekstra psyko-sosial belastning i arbeidssituasjonen.

Med bakgrunn av foranstående anbefaler utvalget at Politidirektoratet tar et initiativ til at også informasjonsinnhenting ved bruk av bevegelige kameraer, herunder droner, gis hjemmel i politiloven, på samme måte som det nå foreslås gjort i straffeprosessloven for bruk under etterforskning. Alene den omstendigheten at kamerabruk som metode nå får en tydeligere og mer omfattende lovregulering på etterforskningens område, kan trolig også innebære at det i større grad stilles spørsmålstegn ved rettmessigheten av å basere den politioperative bruken av droner på den alminnelige handlefriheten.

V. Våpentyper og generell bevæpning

1. Innledning

Under evalueringen har det også blitt problematisert om det rettslig sett er noen rangering mellom de ordinære skytevåpnene som politiet gjør bruk av. Er det slik at enhånds skytevåpen (pistol) er det primære, og to-hånds (MP-5) det sekundære, jf. våpeninstruksen § 1-4 sjette ledd? Når denne problemstillingen drøftes, er det først og fremst foranlediget Politidirektoratets retningslinjer for generell bevæpning (23. juni 2025) og den konsekvensen dette kan ha for tilgangen på innsattpersonell.

I forlengelsen av hovedproblemstillingen om primært våpen, har følgende spørsmål meldt seg:

- Hvis det foreligger en slik rangering, hvem treffer i så fall avgjørelsen om hvilken våpentype som skal brukes?
- Er det samsvar mellom rangeringen, og den våpentypen tjenestepersonene anser best egnet og mest forsvarlig å bruke i skarpe situasjoner, og som kanskje også brukes mest?
- Er det hensiktsmessig at tjenestepersoner som mangler gyldig godkjenning på enhåndsvåpen (pistol), men har gyldig godkjenning på to-hånds våpen ikke tillates å delta i patruljetjeneste (jf. POD beslutning 23. juni 2025 pkt. 1)

2. Er enhånds skytevåpen det primære?

Går man gjennom politiloven og våpeninstruksen finner man bare ett sted hvor begrepene «enhånds» og «tohånds skytevåpen» er benyttet, nemlig i bestemmelsen i våpeninstruksen § 1-4 sjette ledd som definerer hva som menes med skytevåpen. I alle andre bestemmelser brukes betegnelsen «skytevåpen». Det er heller ingen bestemmelser som indikerer eller forutsetter at det skal treffes bestemmelser om at det skal benyttes enhånds eller to-hånds skytevåpen, slik tilfellet var i den tidligere våpeninstruksen (1989) § 10 fjerde ledd. Om hvilke slutninger man kan trekke av dette, vises til Myhrer (2020, s. 107–108):

I våpeninstruksen 1989 § 10 siste ledd var det uttrykkelig bestemt at den som beslutter bevæpning, også skal treffe avgjørelse om hvilke typer våpen som kan anvendes. Noen slik bestemmelse er ikke inntatt i våpeninstruksen 2015. Noen stor realitetsendring innebærer dette likevel ikke. Den som treffer bevæpningsbeslutningen, vil fortsatt ha myndighet til å beslutte hvilken våpentype som skal benyttes, men *må* ikke gjøre det. Treffes det ingen beslutning om våpentype, beror valget på innsatsleders taktiske vurdering.

Før endringen av våpeninstruksen 1989 den 3. september 2013 var både fremskutt lagring og bevæpning med enhånds skytevåpen det primære. Selv om reguleringen nok ble utvannet en god del i praksis, var det i alle fall formelt slik at bruk av tohånds skytevåpen krevde en særlig begrunnelse. Årsaken var ønsket om å opprettholde politiets sivile preg, jf. del I pkt. 1. Med tohånds skytevåpen – i praksis MP5 – fremtrådte politiet vesentlig mer «rustet til strid». Man fryktet bl.a. at dette kunne virke provoserende og avstandsskapende, særlig overfor grupper som allerede hadde et anspent forhold til politiet.

Etter endringen i 2013 og etter våpeninstruksen 2015 må de ordinære enhånds og tohånds skytevåpen anses likestilt. Valget må bero på hva som for det konkrete oppdraget anses taktisk mest hensiktsmessig og forsvarlig.

Ved valget vil trolig «brukervennligheten» i situasjonen, og ikke minst treffsikkerheten og dermed muligheten til å beskytte offer (og tjenestepersonene selv), samtidig som forholdene legges til rette for å begrense skaden på gjerningspersonen mest mulig, veie tungt.

Som det vil fremgå av drøftingen nedenfor, har problemstillingen om det eksisterer en primær våpentype blitt aktualisert som en konsekvens av den beslutning Politidirektoratet traff om generell bevæpning 23. juni 2025. Det er imidlertid grunn til å merke seg at verken den lovbestemmelsen som hjemler beslutningen - politiloven § 6 femte ledd -, eller forarbeidene til bestemmelsen, jf. Prop. 140 L (2024-2025), opererer med, eller foretar noe skille mellom enhånds- og to-hånds skytevåpen.

Med bakgrunn i foranstående må det legges til grunn at politiets ordinære skytevåpen, pistol og MP5, er likestilt, og at hva tjenestepersonene bevæpnes med og anvender, i utgangspunktet må avgjøres av hvilken våpentype som er best egnet i situasjonen, jf. sitatet ovenfor.

At pistol og MP5 er likestilte skytevåpen, innebærer imidlertid ikke at det er den enkelte tjenestepersoner har rett til selv å avgjøre gjøre hvilken type våpen som skal benyttes. Her som ellers, må tjenestepersonene respektere de beslutninger og ordrer som er truffet av overordnede og foresatt, jf. politiinstruksens § 6-1. For spørsmålet om valg av

våpentype, vil dette være den som har kompetansen til å beslutte bevæpning, og den som på taktisk nivå leder innsatsen. I den første gruppen finner vi Politidirektøren, politimesteren og operasjonsleder. I den andre gruppen er det første og fremst innsatsleder og patruljeleder som er aktuelle, jf. våpeninstruksen § 1-4 tredje ledd, bokstav a) og d).

3. Beslutning og instruks om generell bevæpning

3.1 Utgangspunkter

For beslutningen om generell bevæpning i den daglige tjenesten, følger det av politiloven § 6 femte ledd at kompetansen alene er lagt til Politidirektoratet. Med bakgrunn i denne kompetansen, besluttet Politidirektoratet 23.juni 2025:

Politidirektoratet beslutter herved at politiet i medhold av politiloven § 6 femte ledd skal være bevæpnet med pistol i daglig tjeneste fra og med 1. juli 2025 i samsvar med følgende retningslinjer

Av de retningslinjer som direktoratet fastsatte, følger det av pkt. 1:

Beslutningen om generell bevæpning gjelder for innsatspersonell som deltar i uniformerte og sivile patruljer, og som styres av og rapporterer til politidistriktets operasjonssentral.

Innsatspersonell som tjenestegjør i særorgan omfattes av beslutningen når de styres av eller rapporterer til operasjonssentralen i et politidistrikt.

Innsatspersonell som ikke omfattes av Politidirektoratets beslutning om generell bevæpning skal være ubevæpnet i daglig tjeneste. For dette innsatspersonellet kan politidistrikt og særorgan beslutte bevæpning for det enkelte oppdrag i medhold av bestemmelsene i våpeninstruksen § 3-2 (1) jf. § 3-3.

Tjenestepersoner som ikke har gyldig godkjenning for bruk av pistol, skal ikke delta i patruljetjeneste. De har ikke kompetansen som kreves for å være en gripbar ressurs i alle typer oppdrag.

På et punkt etterlater beslutningens pkt. 1 ikke tvil:

Skal tjenestepersonene bevæpnes med to-hånds skytevåpen, må grunnlaget for bevæpning være forankret i en av de «gamle» bestemmelsene våpeninstruksen § 3-2, hvorav første ledd bokstav a) og b) trolig er de mest aktuelle.

Det som derimot har tiltrukket seg Utvalgets oppmerksomhet, er: Dels forholdet mellom første og siste avsnitt i retningslinjene pkt. 1 (pkt. 3.2.), og dels hensiktsmessigheten av direktivet i siste avsnitt (pkt. 3.3.).

3.2 Hva er patruljetjeneste?

Så vidt Utvalget har kunnet konstatere, finnes det ikke noen autoritativ og alminnelig akseptert definisjon av hva som omfattes av begrepet «patruljetjeneste». Det er f.eks. ikke inntatt i «Definisjoner» i PBS I side 230-234 (Politidirektoratet, 2020). Begrepet benyttes ikke i sentrale regelverk som politiloven og politiinstruksen.

Heller ikke i teorien har begrepets innhold og avgrensning tiltrukket seg den store oppmerksomheten. I standardverket «Politirett» (Auglend & Mæland, 2016) på ca. 1500 sider, gjenfinner man ikke begrepet i innholdsfortegnelsen, og det har også bare én

anførsel i stikkordsregistret.⁹ Selv ikke i boken «Politipatruljen - En lærebok i patruljetjeneste» (Bergsjø et al., 2023) er det gitt noen nærmere beskrivelse av hva som omfattes av begrepet.

Utvalget har ingen problemer med å forstå hvorfor det er slik. Begrepet har en forholdsvis sikker og åpenbar kjerne, og det har i liten grad vært behov for å beskrive yttergrensen. Dette endrer seg imidlertid i når begrepet benyttes til å fastsette rettigheter og plikter, eller tillatelser og forbud, slik det er gjort i siste avsnitt i pkt. 1 i direktoratets retningslinjer fra 23. juni 2025. Det er særlig to spørsmål som melder seg:

- Er det tjenestepersoner som omfattes av beslutningen om generell bevæpning i pkt. 1 første avsnitt (patruljer som styres av og rapporterer til politidistriktets operasjonssentral), men som ikke utfører «patruljetjeneste»? Vil f.eks. tjenestepersoner på krim-vakta, og som i hovedsak rykker ut på konkrete oppdrag, anses for å utføre patruljetjeneste? At dette personalet styres av og rapporterer til operasjonssentralen, er det ikke tvil om. Besvares spørsmålet negativt, vil det innebære at de ved manglende godkjenning på pistol, kan rykke ut uten bevæpning. Legger en derimot til grunn at også krim-vakta utfører patruljetjeneste, kan konsekvensen bli at politidistriktets åsteds-ressurs i perioder hvor oppskyting og godkjenning foregår, kan bli ekstremt sårbar.
- Utfører man «patruljetjeneste» hvis man tilhører den ordinære patruljestyrken, men tjenestegjør innen på politivakta, og etter ordre fra operasjonssentralen rykker ut på konkrete oppdrag? Er tjenestepersonen godkjent for MP5 kan jo dette være viktig ressurs i skarpe oppdrag. Ikke minst på tjenestesteder hvor antallet tjenestepersoner på vakt er begrenset.

3.3 Er det absolutte forbudet om deltakelse i patruljetjeneste hensiktsmessig?

De to spørsmålene som ble behandlet avslutningsvis i forrige punkt, leder naturlig over til spørsmålet stillet i overskriften her. Problemstillingen ble illustrert gjennom den hendelsen som har foranlediget denne evalueringen. En av de involverte tjenestepersonene hadde på det aktuelle tidspunktet ikke godkjenning for bruk av pistol (men var godkjent for MP5). Som hundefører med godkjent tjenestehund var han likevel satt opp i patruljetjeneste, fordi ledelsen fant det nødvendig å ha maktmidlet «hund» tilgjengelig. På samme måte som med personalet på f.eks. krim-vakta (jf. ovenfor), kan det absolutte forbudet mot patruljetjeneste som er nedfelt i retningslinjenes pkt. 1 siste setning, lede til at politidistriktet kommer til å mangle ressurser og kompetanse på andre områder.

Politidirektoratets begrunnelse for patruljeforbudet for tjenestepersoner som mangler godkjenning for pistol, er at de ikke har «kompetansen som kreves for å være en gripbar ressurs i alle typer oppdrag». Utvalget har ingen vanskeligheter med å akseptere dette for tjenestepersoner i fotpatrulje, sykkel- eller motorsykkelpatrulje, og for ryttere. Her er bevæpning med pistol eneste alternativ.

⁹ Henvisningen gjelder side 617 hvor vi gjenfinner setningen «Ordenspolitiets forebyggende patruljering er her et typisk eksempel.» Man finner også i innholdsfortegnelsen punktet 23.4.12: Patruljering over større byområder. Bomiljøvektene, men dette gjelder som man ser avgrensingen av hva vektere kan gjøre innenfor forbudet mot privat rettsåndhevelse i politiloven § 26.

Realiteten er imidlertid at den alt vesentlige delen av politiets patruljevirkksomhet skjer i tjenestebiler med fremskutt lagring av MP5. Basert på den erfaringen og informasjonen utvalget besitter, er MP5 gjerne også den våpentypen som tjenestepersonene foretrekker å anvende. Først og fremst på grunn av siktemidler og treffsikkerhet, og dermed også en økt mulighet for effektiv, men også skadebegrensende bruk av skytevåpenet. Med unntak av de (trolig ganske få) tilfellene hvor tjenestepersonene har forlatt tjenestebilen og behovet for væpnet innsats oppstår raskt og uventet, vil derfor også tjenestepersoner med godkjenning på MP5 være «en gripbar ressurs».

3.4 Anbefalinger

Med bakgrunn i foranstående, anbefaler Utvalget at:

- Politidirektoratet foretar en nærmere avklaring av hva som menes med «patruljetjeneste» i retningslinjenes pkt. 1 siste avsnitt, og hva som eventuelt gjelder for tjenestepersoner som omfattes av bevæpningsbeslutningen i pkt. 1 første avsnitt, men som ikke utfører patruljetjeneste.
- Forbudet mot patruljetjeneste mykes opp for tjenestepersoner med godkjenning på MP5. Først og fremst med tanke på situasjoner hvor forbudet leder til at politidistriktet vil måtte klare seg uten tjenester og maktmidler, eller rett og slett vil mangle nødvendige mannskapsressurser. Dagens absolutte forbud kan i gitte situasjoner lede til at den generelle bevæpning får som effekt at politiet blir dårligere i stand til å håndtere alvorlige og uforutsette hendelser, og ikke bedre, slik siktemålet er, jf. Politidirektoratets bevæpningsbeslutning av 23. juni 2025 (tredje avsnitt i Innledning).

Referanser

- Arbeidsgruppen. (2013). *Ny våpeninstruks for politiet : Innstilling fra arbeidsgruppe til vurdering av behovet for å endre eller supplere gjeldende våpeninstruks for politiet*. https://www.regjeringen.no/contentassets/8012986965084af0a78624e31892f780/ny_vaapeninstruks_for_politiet-rapport.pdf
- Auglend, R. L. (1988). *Utkast til alminnelig tjenesteinstruks for politiet (Politiinstruksen): Med motiver*. s.n.
- Auglend, R. L. (2016). *Handleplikt, kommandomyndighet og lydighetsplikt i operativt politiarbeid*. Gyldendal juridisk.
- Auglend, R. L. & Mæland, H. J. (2016). *Politirett* (3. utg.). Gyldendal juridisk.
- Bergsjø, P., Meland, S. & Sandvik, A. M. (2023). *Politipatruljen: En lærebok i patruljetjeneste*. Fagbokforlaget.
- Best, S., Kirschman, E. & Artwohl, A. (2019). Critical incident reactions and early interventions. I J. Kitaeff (Red.), *Handbook of police psychology* (2. utg.). Routledge.
- Bjerknes, O. T. & Fahsing, I. (2024). *Etterforskning: Prinsipper, metoder praksis* (2. utg.). Fagbokforlaget.
- Eid, J. & Johnsen, B. H. (2018). Ivaretagelse av operativt personell. I J. Eid & B. B. Johnsen (red.), *Operativ psykologi*, 3. utgave (s. 307-328). Fagbokforlaget.
- Eos-utvalget.no (2025). *Årsmelding 2022. Dokument 7:1 (2022-2023)*. Tilgjengelig ved: [EOS-utvalgets årsmelding for 2022](#) (besøkt 6. November 2025).
- Gudjonsson, G. H. (2023). Background to Interviewing Vulnerable Persons. I G. Oxburgh, T. Myklebust, M. Fallon & M. Hartwig (Red.), *Interviewing and interrogation: A Review of research and practice since World War II* (s. 71-101). Torkel Opsahl Academic EPublisher.
- Jakobsen, K. K. & Öhrn, H. J. (2024). Avhør av mistenkte: Å oppklare kriminalitet og ivareta mistenktes rettigheter. I K. K. Jakobsen & P. Risan (Red.), *Etikk i etterforskning: Verdier, valg og dilemmaer* (s. 177-201). Gyldendal.
- Justis- og beredskapsdepartementet. (2024). *Høringsnotat om forslag til endringer i straffeprosessloven - skjult kameraovervåking med bruk av mobilt kamera mv.* [Høringsnotat, saksnummer 24/3807]. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing-skjult-kameraovervaking-ved-bruk-av-mobilt-kamera-mv/id3046630/?expand=horingsnotater>
- Klinger, D. A. (2010). The Consequences of Using Deadly Force. I J. B. Kuhns & J. Knutsson (Red.), *Police use of force: A global perspective* (s. 152-162). Praeger.
- Lovdata.no (2025a). *Lov om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (arbeidsmiljøloven)*. Tilgjengelig ved: [Lov om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. \(arbeidsmiljøloven\) - Lovdata](#) (besøkt 6. November 2025).
- Lovdata.no (2025b). *Lov om rettergangsmåten i straffesaker (Straffeprosessloven)*. Tilgjengelig ved: [Lov om rettergangsmåten i straffesaker \(Straffeprosessloven\) - Lovdata](#) (besøkt 6. November 2025).

- Lovdata.no (2025c). *Alminnelig tjenesteinstruks for politiet (politiinstruksen)*. Tilgjengelig ved: [Alminnelig tjenesteinstruks for politiet \(politiinstruksen\) - Lovdata](#) (besøkt 6. November 2025).
- Lovdata.no (2025d). *Lov om vegtrafikk (vegtrafikkloven)*. Tilgjengelig ved: [Lov om vegtrafikk \(vegtrafikkloven\) - Lovdata](#) (besøkt 6. November 2025).
- Lovdata.no (2025e). *Kongeriket Noregs grunnlov*. Tilgjengelig ved: [Kongeriket Noregs grunnlov - E. Menneskerettar - Lovdata](#) (besøkt 6. November 2025).
- Luftfartsloven. (1993). *Lov om luftfart* (LOV-1993-06-11-101). Samferdselsdepartementet. <https://lovdata.no/pro/NL/lov/1993-06-11-101>
- Lundin, J., Lehto, T. & Christianson, S. Å. (2004). «Skal jeg berätta vad jag känner»: Om debriefing. I S. Å. Christianson & P.-A. Granhag (Red.), *Polispsykologi* (s. 194–214). Natur och kultur.
- Myhrer, T.-G. (2020). *Våpeninstruks for politiet : forskrift 2. juli 2015 nr. 1088: Kommentirutgave* (2. utg.). Universitetsforlaget.
- Myhrer, T.-G. (2023). «-dø om så det gjelder»? - de rettslige rammer for den individuelle handleplikten ved farlige politioperasjoner. I G. J. Kjelby & T.-G. Myhrer (Red.), *Politirettslige tekster: En utvikling fra fag til vitenskap* (s. s. 758–797). Universitetsforlaget.
- Oxburgh, G. E., Myklebust, T., Fallon, M. & Hartwig, M. (2023). *Interviewing and interrogation: A Review of research and practice since World War II*. Torkel Opsahl Academic EPublisher. <http://www.toaep.org/ps-pdf/42-interrogation/>
- Paulsen, Jens Erik: Verdibasert refleksjon i etterforskning, i Jakobsen og Risan (red) *Etikk i etterforskning* (Gyldendal 2024) side 60.
- Politidirektoratet. (2020). *PBS I: Politiets beredskapssystem del I: Retningslinjer for politiets beredskap*. Politidirektoratet.
- Politiinstruksen. (1920). *Alminnelig instruks for rikets polititjenestemenn: Fastsatt ved kongelig resulsjon av 6. februar 1920* (FOR-1920-02-06-9751). <https://lovdata.no/pro/INSO/forskrift/1920-02-06-9751>
- Politiregisterforskriften. (2013). *Forskrift om behandling av opplysninger i politiet og påtalemyndigheten* (FOR-2013-09-20-1097). Justis- og beredskapsdepartementet.
- Politiregisterloven. (2010). *Lov om behandling av opplysninger i politiet og påtalemyndigheten* (LOV-2010-05-28-16). Justis- og beredskapsdepartementet.
- Øyen, Ø. (2010). *Vernet mot selvinkriminering i straffeprosessen*. Fagbokforlaget.

Vedlegg 6. Oversikt over forkortelser

AMK:	Akuttmedisinsk kommunikasjonssentral
BAPS:	Brann-Akuttmedisin-Politi-Samvirke
CIM:	Common Information Model - Helhetlig styringssystem for sikkerhet og beredskap
HMS:	Helse, miljø og sikkerhet
IL:	Innsatsleder
IP:	Innsatspersonell
KRIPOS:	Kriminalpolitisenralen
MAP:	Mobil arbeidsflate
NB:	Nasjonale beredskapsressurser
ODL:	Oppdragsleder
OL:	Operasjonsleder
OPS:	Operasjonssentral
NORA-chat:	Informasjonsdelingsapplikasjon for politiet
PBS:	Politiets beredskapssystem
PHS:	Politihøgskolen
PO:	Politiets operative loggføringssystem
POD:	Politidirektoratet
SOTU:	Seksjon for opplæring og taktisk utdanning ved Sør-Vest politidistrikt
SMS:	Short message service (tekstmelding)
SVPD:	Sør-Vest politidistrikt
TG:	Talegruppe i Nødnettet
UEH:	Utrykningsenheten/IP3
UP:	Utrykningspolitiet

Politihøgskolen
Postboks 2109 Vika
0125 Oslo
e-post: postmottak@phs.no

Henriksen, S. V., Heidenstrøm, M. G., Myhrer, T. G., Pettersen, R. & Rotseth, F. (2025).
Evaluering av politiets håndtering av Klepp-hendelsen i Sør-Vest politidistrikt 28.12.24. Del 1: Politiets operative håndtering av hendelsen. Politihøgskolen.

© Politihøgskolen 2025

PHS forskning 2025:6
ISSN 0807-1721
ISBN: 978-82-7808-230-0 (Trykt)
ISBN: 978-82-7808-231-7 (Elektronisk)

Layout og trykk:
Aksell AS
Opplag: 100

